

39163/A

W

18

Onania

[of which this is a trans]

HRD 28/10/52

DE GROOTE ZONDEN VAN VUILE ZELFS-BEVLECKINGE, DOOR JONGE EN OUDE, MANS- en VROUWS PERSOONEN, ONTDEKT,

Hoe zy met voordagt door snoode Lusten en onreine beweginge, de begeerte des Vleesch opwekken en voldoen, door zig zelven te bezoedelen, en beschadigen, ten verderve van Ziel, en Lighaem.

Betoogt in veele Brieven en Exempelen van die Menschen, aan den Heer I. M. gezonden zyn, en door zyne Genees-Middelen herstelt geworden, volgens zyn Boek *Onania*, dat te *Londen* tot *twaalfmaal* gedrukt is.

Uit het Engelsch Vertaalt door Mr. I. V. H.

TE ROTTERDAM,
Gedrukt naer de Engelsche Copy van Londen,
MDCCXXX.

Gen. 39: 9. *Hoe zoude ik zo grooten quaad doen, en ſondigen tegen God?*

Wat zynder al veel *dwaaſe Menſchen*,
Die haar *geſontheid* ſeer verſlenſen,
En treeden *d'allerwaarſte Schat*,
Dien zy bezitten, met de voeten,
Mits zy verblind in welluſt vroeten,
En dwalen van 't *wellevent padt*,
Terwyl zy ſpelen met gedagten,
Op 't geen men daad'lyk moeſt veragten.

Rom. 6: 21. *Wat vrugt hebt gy nu van de dingen over welke gy u ſchaamt, want het einde is de Dood.*

TOEEIGENING,

Aan de Deugdſame

LESERS,

DIENENDE

Tot Waarſchouwing en Raadgeving, om ſigh nauw te wagten voor 't zondig bedryf van ontugtige Onreine Sondaren, tot wiens beſte dit nodig en nuttig Boek nu in 't licht komt, om hun *Ziel en Lighaams Heyl*, en Welſtand te bevorderen.

GOEDGUNSTIGE LESERS,

AN alle grove Overtreders zyn geen meer verborgen voor 't ooge vande Wereld, en nogtans geen meer openbaar aan hun eigen Conſcientie, als die met welke wy nu handelen, en zich tragten te verbeteren: Want hoewel het oogevan den Overſpeelder wagt naer de *Schemering*, en tragt een gordyn te hangen over zyn vuyl bedryf, nogtans de werken des Vlees zyn openbaar, en ſoo quaat datze den Sondaars herte wel eens doet beven, als zy niet verdragen konnen dat

Licht vande *Kaarse des Heeren*, die doorsoekt de Binnekamers des Buyks. De Apostel noemt die *werken des Vlees*, *Overspel*, *Hoerery*, *Onreinigheid*, *en Ontugtigheid*, Gal: 5: 19. Dese sonde zyn strydig met het VIIde *Gebod*, en moesten onder Christenen niet genoemt worden dan met de grootste versoeying, en verwerping.

Het was te wenschen dat'er geen noodsakelykheit ware die sonden te noemen of daar van te handelen, alsó dit geen vermakelyk werk is: maar dewyl die ongeregtigheid van Zelfs-Besmettinge in alle Plaatsen in swang gaat, zo moeten wy Jerusalems gruwelen bekent maken, op dat de ongeregtigheid, die in zyne zoomen is, tegen het zelve getuyge, als een vande roepende sonde des Lands, die de Sondaars Verdoemelyk maakt. Aan de Profeet Ezechiel werden in een gezigte vertoont *de Gruwelen die 't Huys Israëls bedreef*, zie Eze. 8: 6. En daar na toonde het hem nog *veel grooter Versoeisselen*, vers 13. 15.: Ik wenste dat het nu zo ook niet was gestelt in ons eigen Land, 't welk de dag sal openbaren, wanneer God iders werk sal in 't gerigte brengen, met de verborge zaken. Wy syn willens onwetend daar van; maar wy begeren ernstig dat zy, die in dese diepten des Satans gevallen zyn, en sinken tot den laagsten Poel der Helle, mogen door Gods genaade kragtdadig herstelt, en hun eeuwig verderf in tyds voorgekomen worden. O mogt gy eens *wys* worden, dit *verstaen*, en op uw *eynde merken*, Deutr. 32: 29.

Aan u dan, die u selve noemt de Sonen en Dogteren van vermaak, maar die Gods woord noemt *Kinderen der Ongehoorzaamheid*, *en des Toorns*, die leven in 't vier van vuyle lusten, en

sig baden in den drek van Hoerery, ontugtigheid en Zelfs-Bevlecking; aan u is 't Woord der Vermaninge, gesonden in Gods name, met een soort van opregten ernst en begeerte, om, is 't mogelyk u op te helpen uit den drek, en u als vier branden uit de vlamme te rucken, zo dat gy u selven moogt versekeren dat hier uw beste naer Ziel en Lighaam beoogt wort, als men u overreed om af te keeren van uwe boose wegen, dat gy moogt *leven*, en niet *sterven*. O dat dese *woorden van waarheid* mogten door *Gods genade* gemaakt worden, *woorden van kragt*, om het harte des Sondaars te doorboren, tot verootmoediging, door dat levendig en kragtig woord des levens, tot behoudenis en zaligheid.

Laat my u zeggen, *O Sondaers*! die gedurig de Sonde van Zelfs-Besmetting bedryft, en u selve overgeeft tot ontugtigheid, om alle *onreynigheid gieriglyk te bedryven*, dat gy moet gestelt worden op de *Rolle* van dat Swart Regiment van Onreine Geesten, die wy belasten in den naem van de Capiteyn der Saligheid, (die kwam in de Wereld om te overwinnen, en hen uit te werpen,) nu te vertrecken.

Gy die nog zyt des Satans beswore Slaven, die als Factoren voor de Hel, en vrywillige Vyanden van God en Deugd, dryvende handel van u zelve en and'ren te verontreinigen, in uwe Huyzen en Nesten van Godloosheid, weet dat *Sodomaas Doemvonnis* sal syn het *Lot* van alle die in haar Voedstappen treden. Vier en Swavel, en een vreeslyk Onweder sal het deel uwes bekers zyn, indien gy niet spoedig bekeert en verbetert wort.

Ten dien eynde dient gy dit nader te weeten, dat het is een elendig bedryf in die vuyle lusten te

 leven,

leven, en die Ziel en Lighaem schielyk sullen bederven, als gy blyft in dien grouwelyken dienst, waar in de Duyvel de Meester is, om door dat sondig werk der Duysternis het Helse Vier tot loon te krygen, want het *eynde van dese dingen is de Dood.* Immers Hoer-Huysen, en hun Inwooners en Onderhouders zyn tot Schande van een Christen Volk, als Pesten van de Stad en de Plaatsen daar zy zyn, het Slagthuys van dierbare Zielen, de versamelplaats van de vuylste Schepselen, en Koojen van 't onreine Gevogelte en schadelyke Beesten, als in 't *groote Babel*, wanneer het sal vallen, Openb: 18: 2. Zulke Huysen staan op den weg der Hellen, en *gaan neder tot de Kameren des Doods*: Prov: 7: 27. En daarom is 't de pligt van die de Magt hebben, sulke vuyle en schadelyke Huysen, (waar in de Sterkgewapende Duyvel Huysvest,) uyt te roejen, en verre van haar Woonplaatse te stellen, en leeren onkundigen die te schuwen, als besmette Pesthuysen en Hoere Kotten, om nooit te komen by haar deure, en geen gemeinschap te hebben met die werken der duysternis, om niet met den *Dwasen Jongeling* in haar verderfelyke *strikken gevangen te worden.* Volgens Salomons Raad, Prov: 5: 8. en Cap: 7: 8. 9.

I. Velen hebben hunne ogen vol overspel, en willen zich niet onthouden van Hoerery, en maken voorraad om de *lusten des vlees te vervullen*, 2. Pet. 2: 14. Zy worden verstrikt door spelen, dansen, en vuyle gebaarden, in speel- en danshuysen, daarse willens in de *Boeien van versoekinge* geleid worden, door des Satans verleidinge, haer ongebonde lusten en begeerlykheden des vlees. Ook

zyn

zynze niet vry die een *spel van sondigen* maken, en een vervloekt verdrag met een bysonder Persoon, met wien sy leven in Overspel of Hoerery, strydig met Gods Wet en Instellinge, en nogtans denken dat die snoode handel is een kleine saak, schoon zy leven in ongehoorsaamheid van den Goddelyken wil en bevelen, die, om alle onreinigheid te schuwen, het Huwelyk heeft ingestelt, en syn gramschap, haat en toorn sal betoonen, aan die syn Gebod overtreeden, een Verbont met de Dood maken, en een verdrag met de Helle, het welke moet verbroken en vernietigt worden, of 't sal het Oordeel over hen brengen, het gene Hoereerders en Overspeelders te wagten hebben, indien sy niet soeken te ontvlieden den toekomenden Toorn.

2. Gy, die t'eeniger tyd door die versoekinge gevangen zyt, en eenigsins toeliet overwonnen te worden, moet nu op u selven sien, als die geroepen wort tot bekeeringe, na gy verrukt wiert, sonder grooten wederstant te doen, agtende het een verschoonelyke sonde, en denkende dat die ligtelyk aan u en and'ren kan vergeven worden, als gy maar segt *Heere wees my genadig, en vergeef myne sonden:* maar weet dat ider bysond're daad daar van seer sondig is, en den Almagtigen God op 't hoogste tergende, ook strekt tot verderf van 't Geestelyk en *Goddelyk leven in de Ziele*, en u mag doen twyfelen aan de eeuwige *geluksaligheid*, dewyl gy niet weet of God u wil geven de *Bekeeringe ten leven*, en u uit dien strik zal redden, en gy niet seker zyt dat gy op een ander tyt in deselve sonde niet weer sult vallen, nu gy reets den Duyvel hebt plaats gegeven, en den *Heiligen Geest verbittert*,

 om

om van u te wyken, en in plaats van trooſt en vreugde, bittre dingen tegen u te ſchryven, om dat gy *de Oogen van Gods Heerlykheyd verbittert hebt*, en moogt ondervinden dat het *quaat en bitter is*, den Heere te verlaten, terwyl zijn vreeſe niet by u gevonden wort.

3. Gy, die u overgeeft in yd'le ligtvaerdige wel-luſten, gy moogt in uw eygen weg u ſegenen, en met den Phariſeer God danken dat gy geen Hoereerder of Overſpeelder bent, terwyl op denſelven tyd veel onreine luſten in uw harte heerſchen, die gy daar logeert en verwelkomt, als gy zo overſpel in uw harte begaat, terwyl het ſteets brand in onordentelyke genegentheid en quade begeerlykheid des Vlees, dat ſtryd voert tegen de Ziele, door vuyle luſten en onreine gedagten, en ſlegte inbeeldingen: Deſe Menſchen werden gerekent onder de onheilige, die onreine luſten laten heerſchen, en dezelve ook in and're verwecken, terwyl uit den mont vuyle redenen vloeien, en met haar ſtinkende adem toonen, dat haar binnenſte verdorven is, en vermaak ſcheppen in 'tgene waar over ſy zich moeſte ſchamen, en dat voor kuyſche ooren aanſtotelyk is, en zo uit hun ſpraak toonen datſe onreine Melaatſen zijn, en dat de onreine Geeſt is op den Throon in hare Zielen: want uit den overvloet des herten ſpreekt de mond, en zo toont gy dat u werken boos zijn, en gy genegen om ſnode luſten, en ontugtigheid gieriglyk te bedrijven.

Nu deſe zyn de Sondaeren die ik ſoek te verbeteren, om ſig te onderwerpen aan de Heilige Wetten van kuisheid en een eerbaren wandel: En wy ſouden hopen door de genade van God,

hun

hun eenig goed te doen, indien ſy wilden overreed zyn om naer reden te hooren en hun weg te veranderen. Nogtans vele willen niet verbetert zijn, en ſeggen als Jer: 18. 12. *Het is buiten hope, want wy willen na 't goetdunken onſes harten wandelen.* Maar wilt gy dan niet geholpen zijn, regt geſont gemaekt, en van uw' drek gewaſſen worden, heel en al geheiligt en gerynigt van alle beſmettinge van Vlees en Geeſt? Wilt gy niet hebben dat deſe onreinen Duivel verhuiſt? die u dikwils werpt in 't vier der ſonden, of in 't water van droefheid daar over? Wilt gy niet veranderen het vleeſlyk vermaek en onſinnelyk leven, voor de reine, redelyke en Goddelyke wellusten, van een geeſtelyk Hemels Leven? O konde ik u hier toe overreden, en door uitgeleſe woorden u bewegen tot geloove en bekeeringe!

Weeſt nu overtuigt van het kwaat van deſe Zonden van onreinigheid. Gy denkt dat de geſtole Wateren zijn ſoet, en Broot in 't verborgen te eten vermakelyk is, Prov. 9: 17. dat dit plaiſier is tegenwoordig en ſeker, maar dat de ſchade daar van nog te wagten en onſeker is: maar laat u niet door die valsheid ten verderf leiden, alſo de ſchade gewis en ſeker is; als gy de dingen regt overweegt, gy zult het quaat oneindig grooter bevinden dan het goede daar van, en dat daarom onſe vermaninge tot Deugd, ſoude hebben uw ooren en harten, om als dooven die toe te ſluiten voor alle verſoekinge tot dit bedryf, en u te redden van de ſchult der Zonden, waar op Ellende en Tooren volgen zal. Zy die kozen te dragen den Rok met Vlees bevlekt, moeſten dus *behouden*

 wor-

worden door de Vreese, en gerukt uit het vuur. Jude 23. Indien gy schrikt voor de Zonden en straffe, gy zult erkennen het kwaat van ontugt en onreinigheid, en dat zoeken te ontvlieden; Tot dien eynde,

Aanmerkt de sware schult en straffe, die is in die grote Sondelyke Sonde, die bloed rood is als Scharlaken, en een verfoeielyk ding 't welk de Heere haat: Gy meugt het een kleyne Zonde agten, of een verschonelyk werk van de Jonkheid, en zo de overtuyginge afschudden, maar zeker uw zaak is kwaat en seer gevaarlyk; wanneer de Conscientie, die u moest raden en bestieren om de Zonde te vervolgen, nu zo verhart is dat ze pleit voor de Zonden. *Indien dit licht, dat in u is, duysternis is, hoe groot dan is die duysternis zelfs*? Beproeft dan de zaak onzydig met de regte reden, tot bewys dat onreinigheid een groote Zonde is, en een gevarelyke overtreeding van de Goddelyke Wet, en zo nu ook van u moet geagt worden, om uw vuyle Wellusten en Besmettinge des Vlees te verlaten; daarom weet en overweegt dese volgende dingen.

(*a*) Het stryd tegen God en zyn suyvere Heiligheid, en daarom is 't een Zonde in haar wortel, en in al de tacken. God die de Wereld regeert is een Geest, en gy weerstaat zyn Heerschappy, indien gy die bestaat uit Vlees en Geest, geeft aan het Vlees de overhand om u te bestieren, want de Geest behoort te regeeren, en het Lighaam daar aan onderworpen te zyn. God is een Heilige en Suyvre Geest; zyn Heiligheid is zyn Heerlykheid: het past zyn Huys en Dienstknegten voor Eeuwig ook Heilig te zyn. Gy weerstaat

het

het oogmerk van de Goddelyke openbaringe van Gods Heiligheid, indien gy u baad in onreinigheid. Hoe meer Geestelyk gy zyt, hoe meer gy God gelykformig zyt: maar het Vleeselyk gemoed is *Vyandschap tegen hem*, Rom. 8: 7. Daar is geen ding meer gekant tegen de Goddelyke Natuure, die de Heiligen door Genade deelagtig zyn, dan het verderf dat in de Wereld is door snoode lusten, 2 Petri 1: 4. Geen Zonde onteert meer het Beelt van Gods Heiligheid op de Ziel, dan de Zelfs-Besmettinge doet, want die stelt het meer hatelyk in de oogen van de reine en Heilige God. Wanneer Joseph wierd versogt tot vuyle Zonden, hy noemt het een groot en goddeloos kwaat, om dat het was *een Zonde tegen God*, Gen. 39: 9. Als David van dese Zonde overvallen was, hy beleed, *Tegen uw alleen heb ik Gesondigt*, Ps. 51: 4. Gelyk ook de Verloren Soon, als hy weerkeerde van zyn Hoeren, dus zyn dwaasheid verswaarde, *Ik heb Gesondigt tegen den Hemel, en voor uw*, Luk. 15: 18. En is dit niets by uw? Hebt gy geen agting voor den God die u gemaakt heeft, en onderhout, en u wil rigten? Wilt gy zyn in een staat van Vyandschap tegen hem, en met hem Stryden? Bent gy zyn Schepzel, en durft gy zyn Vyand zyn, en tegen hem rebelleeren? Hy is 't van wien gy moet afhangen, en die u kan behouden of verderven. Verstaat dit gy die God vergeet, en niet in erkentenis hout.

(*b*) Het hindert 't oogmerk van *Christus Evangelium*. Gy zyt Christenen, gy beleyd de Heilige Religie en Waarheid, die de Heere Jesus in de Wereld kwam Leeren, Instellen, en Bevestigen. Gy zyt Gedoopt in de Belydenis daar

van, en zo zyt gy verbonden deszelfs Wetten te gehoorzamen, en het eynde daar van te beantwoorden. Christus quam om een *Volk voor hem te reinigen*, Tit. 2: 14. en ons te *wassen en reinigen van alle Besmettinge van Vlees en Geest*, 2 Kor. 7: 1. Christus heeft in 't Vlees geleden, op dat wy 't Vlees souden afsterven, met alle vuylen werken der duysternissen, om dat die stryde met het Koningryk des Lichts. Wy belyden een suyv're onbevlekte Religie; Gy zyt genaamt naar den naam van de *Heilige Jesus*, dat groot *Voorbeelt* van doodeging en suyverheid. Gy behoort tot de Baniere van het Kruys, en beleyd te Geloven in den Gekruysten Christus, en t' samen geplant te zyn in de gelykenis van zyn dood: maar terwyl gy leeft in onreinigheid, zyt gy des Duyvels Soldaten, en vegt onder zyn Vaandel, met zyn Wapens, en tot zyn voordeel. Nu *Christus* en Belial; *Licht* en Duysternis, zyn tegen malkanderen; zo belast ik u dan in Gods Naam, dat gy uw onreinigheid verlaat, of anders uw Belydenis nalaat. Verandert uw' naam, of verbeter uw maniere: weest 't geen gy schynt te zyn, of denkt niet te zyn dat gy niet zyt, want die den *name Christi noemt, die moet afstaan van ongeregtigheid.*

(*c*) Het smart de Gezegende Geest van God, als gy dien altyd wederstaat, schoon de *Vader* hem sond om u te behouden; zo stryd het ook tegen het voornemen van den Geest, die door den *Sone* gesonden is, om ons te *Heiligen*, en zyn onderneming voor ons uittevoeren. Het verhindert al zyn werkinge en vertroostinge. De Vleeselyke Lusten van de oude Wereld tergden God;

zo

zo dat hy zyde: *Myn Geest sal niet altyt met haar twisten*, Gen. 6: 3. Want zyn beweginge zyn door die van 't Vlees uitgeblust, en zo wort Gods Geest bedroeft door bedorve zeden, onreine lusten, en snoode Zelfs-Bevleckingen: Die suyvre en *Heil'ge Duyve* wil niet wonen in een Kooy van onreine Vogelen.

Nu indien de *Geest des Heeren* van u wykt als van Saul, en hy ontrekt zyn invloed en werkinge van u, gy zyt verloren; als hy u alleen laat, dan zyt gy van God verlaten, sonder overtuyging, hulpe, en hope, overgegeven aan vuyle genegentheden, tot snoode lusten, als een gevange des Satans en onderdaan der Helle. Dit, moogt gy vreesen, zullen de gevolgen zyn van uw Zelfs-Besmettinge, en een vleeselyk gemoed, die het houd met den onreinen geest, en niets te doen heeft met Geestelyke vertroostinge, terwyl gy het Zondig vermaak hooger komt te schatten. Sie dan toe dat gy dien goeden Geest geen smaatheid aandoet, en wegsondigt.

(*d*) Het is een groot affront en nadeel voor uwe eige Lighamen, eenige daden van onreinigheid te plegen, en *zo Zondigt gy tegen uw eige Ligbaam*, 1 Kor. 6: 18. Indien *Zelfs-Moord* te regt wort veroordeelt als de slimste van alle Moorden, om dat het is tegen uw eigen Lighamen; zal dan *Zelfs-Besmettinge* niet gruwelyk voor ons zyn? Geen verstandig mensch haat ooid zyn eigen Vlees om het te verderven, nogtans vele haten het zoo, als zy het bevlecken, die het vermaak van hunne Lighamen koesteren, vergeeten de eere van hun Lighaam, dat men sorgvuldig moet ondersteunen, om tot Gods eere te leven, en geensints hun eigen

Lig-

Lighamen te misbruyken en onteeren, dewyl het naar *Gods Beelt Geschapen is*, Gen. 9: 6. Rom. 1: 24. Wilt gy het oogmerk van Hem die uw Lighamen zoo vreeselyk en wonderlyk gemaakt heeft, verhinderen? Gy zyt geformeert naar *Gods Beelt*, om zyn *Lof te vertellen*, 't welk zo doende kan strecken tot uw' eigen lof: zoude dat *edel maaksel*, opgerigt tot een Paleys, verandert worden in een Verckens-kot? Dat kunstig gebouw, 't welk was geschikt tot een Tabernakel van 'smenschen Geest, en de *Tempel van de Goddelyke Geest*, zal dat worden de woning van onreine Geesten? en leden van een Hoere die moesten zyn *leden van Christus*? 1 Kor. 6: 15. Zoud gy die maken Instrumenten van ongeregtigheid, tot oneer van God, die hy maakte om te zyn Instrumenten der *Geregtigheid*, tot zyn *lof en eere*, Rom. 6: 13. die hem toekomt: Het Lighaam is voor den Heere, tot zyn dienst en prys, en daarom onthout u van alle Vleeselyke Wellusten, en uwe Lighaam te verslaeven aan uwe begeerlykheid, 't welk was geschikt tot den dienst van God. Indien gy ontkoomt den haat en smaat der Menschen, om dese vuylaardige Zonden, nogtans gy kunt u zelven niet aanmerken sonder schaamroot te zyn, en Zelfs-Bestraffinge te zyn van alle and'ren de ongemackelyckste. Kuysheid is genaamt *Heiligmakinge en eere*, 1 Thess. 4: 4. Maar ider onkuys ding onteert die beide: Gy werd gemaakt maar een *wynig minder dan de Engelen*, maak u selven niet veel lager dan de Beesten.

(*e*) Het maakt u onbequaam voor gemeinschap met God, beide hier en namaals. Gy waart geschapen voor uw' Maker; om hem te, dienen verheerlyken, en genieten; en dit is de grootste Geluk-

lukſaligheid die gy hebben kunt; maar door vuyle luſten te pleegen maakt gy u ganſch onbequaam om eenig ding te doen voor God, of eenig ding met hem te doen te hebben; gy bluſt uit alle de ſprankels van *Liefde tot hem* en verſteekt u van dat Heilig vuur; gy roeit uit alle de *Saden van Genade*, en verderftſe door dat onkruyt. *Hoerdery neemt het Herte weg*, Hoſ: 4: 11. Neemt het weg van God, die daar regt toe heeft, en de beſitting daar van moeſt hebben, en ſtelt het in de handen van zijn en onſe Vyanden. Het neemt 't herte weg van Chriſtus den *Verloſſer* der *Zielen*, en geeft het aan den Satan, den Verderver der Zielen. Het vervreemt de genegentheden van al wat Hemels en Goddelyk is, en maakt dat ze kleeven aan de Aarde, en de miſthoopen omhelſen. Het vervult 't gemoed met vuyle en ſnoode gedagten, in Heilige Pligten, die haar een gruwel maakt voor den Heere, want zo wort hem beſchimmelt brood geoffert op zyn Altaren, en zo is hy als een *onreine* in alle quaat, en in 't *midden vande Vergaderingen*, Prov. 5: 14. Deſe vuyle luſten zyn 't verderf van al de Eigenſchappen der Ziele, tot verduyſtering van 't *verſtand*, verwoeſting der *Conſcientie*, vervreemding van de *Ziels Geluckſaligheid*, en Hemelſe verkeeringe: want wat *gemeynſchap heeft Licht met de Duyſternis*, de Vader des Lichts met de Wercken der Duyſternis, de *Heilige God* met een onrein bevlekt harte. 2 Kor. 6: 14.

(*f*) Het is een Zonde, niet alleen tegen God en u ſelven, maar ook tegen uw naaſten, dien gy moet lief hebben als u ſelven, Rom. 13: 9. Bent gy in de band des Huwelyks, ider daad van on-

reinig-

reinigheid is een ſchending van 't Verbond van uw' God, en een breuk van de Huwelyks Beloften, en tot een groot ongelyk aan u medgeſel, die gy toekomt door een wettig contrakt, en die u liever en waarder moeſt zijn dan eenig ander Perſoon, en aan wien gy beloofde getrouw te zyn. Durft gy dan trouwlooſlyk handelen met haar die uw Metgeſel en Verbondeling is? Malch: 2: 14. En moeſt zyn de *luſt uwer oogen:* Is het *Huwelyks Verbond* niets by u, dat gy u wilt ſchuldig maken aan de grootſte onregtvaardigheid, aan een met wien gy regte liefde en trouwe geſworen hebt, en moogt vreeſen dat God uw trouwlooſe Verbontbreking, door Overſpel of Hoerdery, ſtraffen zal want om deſe dingen komt de Toorn van God over de Kind'ren der ongehoorſaamheid, Col. 3: 5-6. Het woord van God zegt ook, dat *die den Tempel Gods ſchent, dien zal hy ook ſchenden.* en verderven. 1 Kor. 3: 17.

Onreinigheid verderft niet alleen het Lighaam, maar ſtryd ook tegen de *Ziele*, het beſte en onſterfelykſte deel des menſchen Vleeſelyke Luſten zijn Vyanden die ons beſtryden: zy verwoeſten de vreede der Ziele, en vervult die dag en nagt met ſchrik en vreeſe: Zegt dan niet *ik zal vreede hebben, ſchoon ik wandel na myn 's herten goetdunken*, en ſtryde tegen God. die geſegt heeft, *Daar is geen Vreede voor de Godlooſen*, Jeſ: 57. Denk dat een onrein gedrag, is een bewys van een onbegenadigt hart, dat door uwe verdorve natuur wort beheerſt, en dat de onreine Geeſt ſit op den Throon, en zo gy leeft en ſterft genadeloos, gy zyt verloren voor eeuwig. Daarom *bekeert u, en levet; waarom wilt gy ſterven.*

Waarde Leser, dit nodig en nuttig Boek, is van een vermaart Meester in 't Engels geschreeve, en wel twaalfmaal Herdrukt, 't welk op zijn versoek en aanrading in 't Neerduits Vertaalt is door Mr. J. V. op dat het by dese tyds gelegentheid ook aan zijn Landsgenoten mogt dienstig zijn, tot Ziel en Lighaams Voordeel. Den Autheur die ook wel *Godsgeleerde dingen* uitgegeven heeft, Schreef het voor Ryke en Arme; Oude en Jonge, Goede en Quade Menschen, om zig aan zo vele Besogte Droefgeestige Lyders, en klagende Brieve-Schryvers te Spiegelen, en van haar te laten waarschouwen, om niet in die zelve Zonde en straffe te vallen; want dese dingen zijn geschreven, op dat wy geen lust tot dat Zondig bedryf, en quaat dat de Heere haat, zouden hebbe, dewyl hy aan eenige het zo zwaar komt te straffen als aan *Onan*, die om het onnut verspillen van zijn Saat, en door Zelfs-Besmetting, zo wel als zijn Broeder Er, zijn gedoot, om ook and're onreine overtreders ten voorbeeld te strekken, en verzekeren dat zulke groote snode quaatdoenders, na Lighaam en Ziel, hier en namaals, eeuwig ongeluckig en rampsalig zulle zijn, indien zy haar niet bekeeren van sulke Hemeltergende grouwelen, *die 't vier over Sodoma en Gomora deden regenen*, en die Steden omkeerde tot Verwoestinge. Immers sietmen in dese verhandelinge, hoe die vuile sonden de oogen van de reine God verbitteren, en hem soo tergen dat hy tegen de Overtreders bittre dingen Schrytt, die tydelyk en eeuwig wil straffen, volgens zijn dreigement, *Soude ik over dese dingen geen besoekinge*

doen, en my niet wreeken aan zulken Volk als dit is.

Inde *eerste Wereld* heeft ook de *Sundvloed*, zulke en and're godlose Menschen, als onreine Verkens met haar drek weggespoelt, en het is te vreeze dat sodanige onreine Besoetelaars, die sig zelfs alleen of met andren besmetten, als Pesten in de Weereld, die soeken te verderven, door de Pestelentie, of 't Vier des Oorlogs, ook om die vuile sonde, de Inwoonders des Lands wil verderven. Immers hebbe wy met droefheid gehoort, dat in een vermaarde Koopstad, daar zo lange Jaren wack're en Ivrige Leeraars hebbe gestaen, en haar Levens Kragten inde Dienst van God verspilt en afgesloost hebbe, gelyk *Noach de Prediker der Geregtigheid*, die de *Arke bouwden*, en met *God wandelde*, en die nog al uit de kele roepe, en de Sondaars *bidde van Christus wegen, laat u met God versoenen*, 2. Kor: 5. nu in plaats van veel vrugt op haar dienst te sien, met smerte en droefheid sien en bevinde, dat de kragtigste Gebeden, en zielroerenste Predicatien, 't herte niet konne versagte en veranderen, maar dat haar *Prediking niet gelooft wert*, zo lange des *Heeren Arm* met kragt niet *geopenbaart* wert, Jes. 53: 1. Helaas wat is 't droevig dat mensche daar men 't goede van dagt, en die and're wilde stigten, en voorbeeldig schenen te zijn, haar Getrouwe Leeraaren reden geven om te klagen en sugten, over hunne ontugtigen handel, en oorsaak zijn dat *Gods Naam* en Dienst, om harent wille gelastert wert; de Godzalige die lust hebben om haar naasten tot stigting en verquicking te zyn, van quaataardige en boose menschen; binnen of

buiten

buiten de Kerk, gehaat en gesmaat werden, als Geveinsde Huychelaars, die sig onder de Vrome vermengen; daar zy mosten weeten dat het *Gelove* niet eigen aan alle is, maar God kent die de zijne zyn. Andere klyn gelovige worde geergert, en twyffelmoedig over haren staat, en denken als zulke die Pylaren in de Kerk, en Cederboomen geagt wierden, zo deerlyk vallen, dat het met daar dan ook maar geveinstheid en ingebeelt werk is, en niet in waarheid, &c. Zo dat het voor die ontugtige menschen (die zulke zwacke, ende minste vrome ergeren) beter was, dat ze met een steen om den hals, of in een zak in de Zee verdronken waren, Gelyk Jesus mont der waarheid gesegt heeft.

Maar laat ons liever uit dit droevig voorval, het gebruyk soeken te maken, en leeren hoe vast een mens schynt te staan, hy is maar enkel ydelheid, ja de beste als een onryne, en eigen geregtigheid als een dreckig kleed, zy vallen af als een blad, en op sig zelve staande, *valle in verzoekinge*, en werde ligtelijk gevange in de strik des Satans, die Beer ende Leeuw, die steets rontom gaat om ons te verslinde, en gevangen te houden na zijn wille: daarom soekt *t'allen dage* te *zyn in de vreese des Heeren*, want *welgelukzalig is hy die geduurig vreest, maar die zyn harte verhart, zal in 't quade vallen*: Siet Salomons Spreuke, en Matth. 26. *Waakt en Bid, om niet in Versoeking te komen*, weest niet hoog gevoelende maar vreest; *Die staat sie toe dat hy niet valle*; Agt u naasten meer als u zelve, en weest met *ootmoedigheid bekleet*, want de nedrige

 geeft

geeft God zijn Genade, en kragt om de Satan te wederſtaan, dat hy agterwaarts keere, en weg vliede. Wy moete ons wagte voor alle quade ſaken, en den *Heere ons gedurig voorſtelle*, dat hy aan ons *Regterhand* is, Pſ. 16. en ſchricke tegen hem te ſondigen, die alles ſiet en weet: *Joſeph* zeide tot zijn Hoeragtige Meeſteres, *Hoe zoude ik zo groten quaat doen, en Zondigen tegen God*, die zo goet is, en enkel liefde? Die Vrome Jongeling konde met David zegge, Pſ. 119. *Ik heb u woord in myn herte verborgen, op dat ik tegen u niet Zondigen zoude.*

Joſeph bleef ſtantvaſtig, ſchoon zijns Heere liſtige Vrouwe, hem ſogt te bekoren en verwecken tot Overſpel, Hoe is 't dan te begrypen dat Mannen die eigen Vrouwen hebben, en die by anderen voor Vrome Wyſe Menſchen te Boek ſtonden, zig als ſchandvlekken door ontugtigheid bevlecken, door zulke gruwelyke Zonden, die al 't water van de Zee niet kan afwaſſen: Och mogte zy haar Bekeeren van hun booſe wegen en ongeregtigheid, als die onhylige Hoereerders, tot wien Paulus zeide, *eertyds waart gy zulke, maar gy zyt afgewaſſen, Geregtveerdigt, en Geheiligt*, door de Geeſt, in 't Badwater van Wedergeboorte, tot een nieuw Leven. O waren zy zo geluckig, en gewaſſe in de *Fontyne geopent tegen de Zonde, en Onrynigheid*, Zach 13: 1. Want het *Bloet Jeſu Chriſti rynigt van alle Zonden*, hoe groot die mogen zijn: Ja God Regtvaardigt de Godloſen, en heeft geen luſt in de Dood des Zondaars, maar dat hy zig *Bekeert en Leve*, daarom *Bekeert*

keert u en Levet; Waarom wilt gy Sterven? Wie is een God als hy, die de Ongeregtigheid vergeeft? Laat de Godloose maar zyn weg verlaten, ende Onregtvaardigen Man zyn gedagten: en zig tot den Heere Bekeeren, want hy vergeeft menigvuldiglyk. Jes. 55: 7.

Maar God verhoede dat dit niet mag diene om te Zondige, op dat *Gods Genaade* te meerder werde, en die te veranderen in ontugtigheid: Och wat swaar Oordeel zoude die onheilige Esauws, Hoereerders, en Overspeelders te wagten hebben, want *indien wy willig Zondigen, na dat wy tot kennis der Waarheid gekomen zyn, zoo blyft daar geen Slagtoffer meer over, maar een schrikkelyk verderf*: Immers zulke onryne honden, die weerkeeren tot haar uitbraaksel, en als vuyle Verkens wentelen in 't slyk, mogen als Esauw met tranen berouw soeken, maar die niet vindende, ook met schrik denke aan *Onans Zonde en Straffe*; die in zijn Ongeregtigheid moest sterven, gelyk ook eenige van zijn Navolgers in dit Boek ons voorgestelt, als Exemplaren van Gods Regtvaardig Oordeel, dat ze zonder Bekeering niet kunne ontvlieden, maar tydelyk en eeuwig ondervinden, dat het kwaat en bitter is den Heere te verlaten, en dat zijn vreese niet by haar was.

Indien gy nu eenigsints bent overtuigt van 't quaat deser sonden, soo breekt die af, en soekt in een goede weg een *Christelyk leven* te leiden. Wilt gy gereinigt werden van dese Melaatsheid en gevaarlyke sickte? Aanmerkt dese volgende bestieringe, en raedgevinge.

1. Bekeert u hertelyk van al de onrynigheid daar aan gy schuldig zyt, en verneder u voor den Heere; denkt het niet genoeg dat gy nu slegts van die sonde afkeerig bent, maar dat gy moet bekeert zijn. Ammon Hate Thamer, als hy zijn beestagtige luste voldaan had, en nogtans was hy niet regt verootmoedigt. Denkt hoe gy God onteert en u Ziel bevlekt hebt, en zo moogt verliesen de gunste van God, de genade van Christus, ende bleidschap des Hemels, en verdient teidelyke, geestelyke, en eeuwige Oordeelen: Soekt in u hert te werken de kragtige invloed van dese aanmerkingen, die bequaam zijn om met Gods Segen, te openen stroomen van Goddelyke droefheid, die altijd lopen mogen: Na dat David sig verontreinigt had, hy ging dagelyks daer over treuren, *de Sonde was altoos voor hem*, Ps: 51. 3. De gedagtenis daar van *brak syn beenderen*, vers 8. En was voor hem als een *swaeren last*, te swaar en onverdragelyk, Ps: 38: 4. 5. 6. Salomon beleed dat hy het *bitterder als de Dood* bevonden had, en noemt het geen verschoonelyke Menselyke swakheid, maar de *ongeregtigheid der dwasen*, en Sotten Godloosheid, Ecl: 7: 25. 26. Denkt aen dese groote verootmoedigde Sondaeren, en legt met haar neder in 't stof voor God, in tranen van berouw: Laat de Sonden zijn een schrik voor u, uit aanmerking van 't geen gedaan is, en dan sal het geen plasier meer voor u zijn, als gy met een *Goddelyke droefheid* u dwaasheid betreurt, en meugt hope dat u sonden sullen weggenomen worden.

2. Neemt voor met een volkome resolutie, door

door de *genade van God*, nu af te breken die vuyle kours van leven, en noid daar toe weer te keeren, maar in Gods ſterkte die niet meer te doen, en kragtig daar tegen te ſtryden; Segt *ik maak een voornemen met een vertrouwe in God, dat ik myn belofte niet breeken ſal*; Dit is de Duyvel te wederſtaan, en indien wy dat getrouwelyk doen, hy ſal van ons vlieden. Door zijn exempelen van die door de byſtand vande *Goddelyke genade*, haar vuile luſten en vleeſelyke begeertens hebbe verwonnen, en wonderlyk in haar geeſten en levens gedrag verandert zijn; zo ſal die ſelve genade ook u genoegſaam zijn, als gy daarom bid, met een voornemen des herten u ſelven te *rynigen van alle beſmettinge des Vlees en des Geeſtes, om u Heyligmakinge in de vreeſe Gods te volbrengen*, 2. Kor: 7: 1. Sweert dit aan den Heere, en belooft het aan de Magtige *God Jacobs*, dat gy nooid meeer gemeynſchap zult hebben aan die werken der duyſternis, nog weerkeeren tot die dwaasheid: Verbind u Ziele met die vaſte Belofte van Rynigheid, en een Kuyſchen wandel, en neemt God tot getuygen dat gy daar in opregt zyt.

3. Laat de *Vreeſe* van *God* heerſchen in uw herte: Gelooft datter een God is die u ziet, en kent al u wegen; dat hy u zal regten, en gy hem moet rekenſchap doen van al u werken: Weet dat zyn oge altoos op u is, en dat al de verborge werken der duyſternis voor hem open leggen: ſtelt dan den Heere ſteets voor u oogen, en doet niets in zyn tegenwoordigheid, dat gy niet zoud durven doen in 't gezigt van

 een

een kind, of aardwurm, als gy zelfs zyt. God ziet uw, schoon niemant anders het ziet, en niet weet wat gy in 't verborgen doet, maar God die alle dingen weet, zal het eens openbaren. Denkt aan Gods onbevlekte Hyligheid en suivre Majesteit, en streng Oordeel, en zegt *Hoe durf ik zo leven in tegenkanting van Gods Oppermagt, en rebelleren tegen zyn Geregtigheid? Hoe durf ik tergen een God van Almagtige kragt, die iverig is over zyn eere, of ben ik sterker dan hy?* Niemant verwerpt de eerbaarheid, voor dat hy de Vreese van God heeft verworpen, en sonder hem willen leven, om zo groten quaat te doen, en tegen hem te sondigen: Soekt een levendig grondbeginsel van Genade in u herte te krygen, en het te rynigen, dan zullen de stroomen van levendwater niet onklaar zijn; werpt het Sout van Genadige Vreese Gods in dese Springbron, dan zullen de wateren genezende zijn: *Maakt de Boom goet, en dan zal de Vrugt goet zyn.*

4. Staat op u wagt tegen de eerste opkomst van dit kwaat, en alle aanvallen daar van, hoed u voor ider ding dat leid tot onreinigheid, dat daar na gelykt, of toe geneigt is, Indien gy wilt bevryt zijn vande *groote overtreedinge*, geeft u dan niet toe in klyner van dat soort; de weg van die Zonde is nederwaarts, en zo afhellende kan men zig bezwaarlyk weerhouden. Eene onryne gedagte, woorden of daden trekt een ander voort, versterkt de verdorventheden door toelating, verzwakt de overtuyging, en schroeit de Conscientie toe, en zo gaat de onbedagtzamen Zondaar van 't quaat tot erger: Vreest

voor

voor een Adder onder 't groene gras, en ziet toe waar gy treed, en u Vyand te gemoed komt door die Verſoekinge. *Maakt een Verbont met u oogen*, de gemeene vengſters van die Zonde, dat gy niet toelaat, veel min onthaalt eenige onryne begeerte des Vlees, en *u ogen te ſlaan op een Maagt*, of u Naaſtens Wyf te begeeren. Job 31: 1. Wilt gy u niet branden, zo neemt geen vuur in u ſchoot, nog *gaat op heete kolen*; 't Is Salomons vergelyking, Prov. 6: 27-28. Verplettert deſe Baſeliskus in het Ey, op dat de vrugt niet zy een vierig vliegent Serpent. Rukt uit deſe *wortel van bitterheid*, zo haaſt die uitſpruiten, op dat ze geen beroerte make, en daar door uw en and're niet beſmette. Hebr. 12: 15.

5. Weeſt gereet en vaardig in te weerſtaan de verſoekinge van deze Zonden, ſtaat niet daar mede te ſpelen en ſchermen. Eva was al half verraden, als zy begon te praten met de Slange, en willig om te horen wat hy te zeggen had; daar is niet als leugens en bedrog tot verleiding aan de zyde der verſoekinge, en nogtans is ons herte zo zwak en boos, bedriegelyk en verleidende, dat gy kunt verſtrickt en verleid werden eer gy het weet, of gewaar wort; Daarom als gy tot deze Zonde verſogt wert; verfoeit de gedagte daar van, en weerſtaat die Duyvelſe ingevinge, om dit te ontvlieden: Zegt als Petrus, Act. 10: 14. *Niet zoo, want nooid is eenig onryn ding in myn mond gekomen*: En met David, 1 Kron. 11: 19. *Myn God verhoede dat ik deze zaken doen zoude:* in navolging van Joſeph, *hoe zoude ik zo grooten quaat doen, en Zondigen*

 tegen

tegen God? Gen. 39. Zegt als onze Saligmaker ons geleert heeft te zeggen, als de Verſoeker ons aanvalt, *Gaat agter my Satan*, Matt. 4: 10. *De Heere beſtraffe deſen onrynen Geeſt*, zo dat die niet toegelate werde te ſpreeken; *De Heere die Jeruſalem gekoſen heeft, ſchelde u:* Laat die verſoekinge u zijn als een doren in 't Vlees, tot pyn en ſmerte; of een *ſchrik*, en niet tot *vermaak*. Gy die in deſe Zonde gevallen zyt, hebt door ſlegte ondervindinge bevonden, hoe gevaarlyk het is u zo verre te wagen in die bekoringe tot Vleeſelyke Welluſten, die het ſoete in bitterheid verandert

6. Blyft afgeſcheide van de Verſoeker, en eenig byzonder Perſoon, waar door gy gevaar loopt om verſtrikt te worden, wagt u voor zulke onryne Menſchen, dat ze u niet verpeſten, en *houd u weg verre van haar Huys*, Spr. 5: 8. Hoed u voor de Man of Vrouw, die onder ſchyn van Liefde en Vriendſchap, u w met 's *Duyvels aas* zoekt in zyn *net* te vangen: Dit ſchynt te leggen in het bevel dat de Saligmaker ons gegeven heeft, om *aftehouwen de Regterhand, en uit te trecken het Regteroog, dat ons ergert*, Matt. 5: 29. 30. en Cap. 18: 8. 9. Schoon de Perſoon ons lief en waart is, en wy die zo wynig miſſen konne als een Regteroog of Hand, nogtans neemt voor u daar van te onthouden. Dit was Joſephs wysheid, dat hy niet wilde alleen zyn in het Huys met zyn Meeſteres, als hy haar vuyl gedrag, en ſnood oogmerk zag en verſtond. Wanneer wy zelfs loopen in de *Verſoekinge*, wy ſtellen ons zelven buiten *Gods Beſcher-*

ſcherming, want hy heeft ons belooft te bewaren in alle onze wegen, als wy uit de gevarelyke weg blyven, om niet verſtrikt te worden; als ook in Speelhuyſen, Comedien, Herbergen en Bordeelen, daar men gevaar loopt om verlokt en verleid te worden: Zyn deeze plaatſen goed voor u, om daar in gevonden te worden, onder ſchurfte Perſonen die u verderf ſoeken? Neen, indien gy u Ziel lief hebt, en wilt bewaren u ſuyverheid, Vreede en eere, komt niet naby de deure van dat huys, maar gaat verre van daar, om van haar plagen bevreid te zyn.

7. Denkt veel aan Dood en Hel: Sondaren van dit ſoort moete *door vreeſe behoude werde*, en met vervaartheid uit haar Zonde gerukt, als uit het vier des verderfs, met een vrindelyk geweld. O dat deſe Zondaren in Zion wierden vervaart, en door de *ſchrik des Heeren tot Bekering gebragt:* Gy zyt ſterfelyke Schepzelen; O dat de Dood die Koning der verſchrickinge, zig aan u eens vreeſſelyk vertoonde, om de moedwillige ongebondentheid in u Zondige weg te verkoelen. Uwe dagen op Aarde zulle ligt maar weinig zyn, verhaaſt dan de dag van uw dood niet, door een ongebonde ontugtig Leven. O wat een ellendige verandering zal de *dood* maken, als die komt om de *draad van uw leven af te ſnyden*? O laat de gedagten van de ſmerte, en verſchrickinge van een Doodbed, ende duyſternis van een Bed in 't Graft, u afſchricken van de pleiſierige, en verbode vermakinge van een Bed van onreinigheid; deſe nagt zal ligt uwe Ziele van u genomen worden, en

naar de Dood zal het Oordeel volgen, waar in God ider verborge ding aan den dag zal brengen; en naar het Oordel zal het Vier van de Hel zekerlyk het deel zyn van alle die leven en ſterven in haar Zonden. Onze Zaligmaker dondert de Hel en Verdoemenis tegen de Zonde van Onreinigheid, en zegt dat zo wy niet *Dooden deſe verdorve geſtaltens*, *ons ganſche Lighaam zal geworpen worden in de Helle*, Matt. 5: 29. 30. Legt u ooren door 't Gelove aan de Mond van de Helle, en hoort het vreeſſelyk gehuyl en gekerm, van vele die zo geruſtelyk leefde in haar Zonde, als gy doet, en zeide datze zoude *Vreede* hebben, ſchoon zy voortgingen, maar nu dier betalen voor haar Beeſtelyke vermakelykheden, in een eeuwigheid van ruſteloofe, en onherſtelbare ellenden. De *Regtvaardige God*, die gezegt heeft, dat hy de *Hoereerders en Overſpeelders zal Oordeelen*, ſtelt haar in handen een Beker van Gramſchap, vier en zwavel, in plaats van Muſiek en Vreugde Gezangen, daar zal zyn *Weninge der Oogen*, *en Knerſinge der Tanden*. In plaats van een *zagt vere Bed*, zal zyn een Bed van Vlammen, in 't geſelſchap van Duivels en Verdoemde Geeſten; Laat een *Heilige Vreeſe* daar van uw Vleeſchelyke Vreugde verdonkeren, en uw verbode pleiſier doen ophouden: Wie onder u *kan wonen by een verterend Vuur*, *en eeuwige Gloed?*

8. Verheft u herte in *Gebeden tot God*, om kragt en Genade, om u bequaam te maken, tot doodeging van uwe Vleeſſelyke Luſten, en te

te wederstaan ider verzoeking tot dese Zonden. *'t Gebed* is een bysonder deel van *Gods Wapenrustingen*, die wy moeten *aandoen*, om te staan tegen de *vierige pylen des Satans*, *en die uit te blusschen*, &c. Eph. 6: 18. Laat het zyn uw dagelyks Gebed tot den *Almagtigen God*, dat hy u wil leiden uit deze versoekinge, die u zoo dikwils met kragt en gewelt aanvalt; dat hy uw wil verlossen van dit kwaat, dese *Zonde die u zo ligtelyk omringt.* Bid tegen u eigen ongeregtigheid, die zo dikwils en zo lang, de overhand en heerschappy over u hadde. O bid ernstig dat de kragt van *Goddelyke Genade*, mag grotelyks geopenbaart en verheerlykt worden, in de vervolging en onderdrucking van deze inwonende verdorventheid der Zonden, die tot hier toe de kragt van Genade weerstonden: Gaat al klagende tot Christus, en zegt, *Heere Jesus Davids Zoon*, *ontfermt u myner*, *want myn Ziel is smertelyk als met een onreine Geest beseten*; *O werpt hem uit zyn bezittinge.* En dewyl dit *geslagte* niet uit gaat dan door *Bidden en Vasten*, zoo laat die dan zamen gaan, en gy zult niet vergeefs zoeken. Wanneer gy uw ooid bevind in deze versoekinge, dan is 't tyt dat gy *Waakt en Bid.* Heft u herte op tot God als Nehemia, *nu daarom ô God! versterkt myn handen tot dese stryd*, *dat ik een overwinnaar mag zyn.* Paulus had een *doren in 't Vlees*, die hem smerte, en was als een zwaard in zyn beenderen, maar door een regt gestadig en ernstig Gebed, bevond hy de *Genade* genoeg, en *Gods kragt in zyn zwakheid volbragt*, 2 Kor. 12: 7. 8.

7. 8. 9. En indien wy in gelove komen, om dezelve reden, wy mogen hopen als hy voorſpoedig te zyn.

9. Brengt het Lighaam in onderwerpinge, door matigheid en arbeid. Ledig en idel te zyn, is dikwils de oorzaak van te vallen in deſe Zonden. Sodoma zonk byna van onreinigheid, door zatheid van Brood en luyigheid, Ezech: 16: 49. Die zig niet verlochent in and're dingen, zal het in deſe te moeielyker vinden *zig zelven te verloochenen*, Lighamelyke ſpeening en dodinge des Vlees, zal ons door Gods Genaden doen overwinnen, als zynde uitſtellende middelen om de luſten te beteugelen, en het Lighaam in een goede geſtalte te brengen. Indien gy deſe Vyand niet kunt verdryven door ſtorm, beſoekt het door hem uit te hongeren, door zelfs verlogingen en onthouding van geoorloofde dingen, die door de zwakheid des Vlees u mogte verſtrikken: Weeſt nooit ledig, want als gy niets doen wilt, de Satan zal haaſt wat voor u te doen vinden; Staande Wateren vergaren de modder, terwyl loopende ſtroomen rein blyven. Oeffent u altoos in een goede bezigheid, om tot de verſoeking te kunnen zeggen, *Ik heb geen ledigen tyd, nog vryheid om dat quaat te doen.* Bemind niet het Bed van luyheid, op dat het niet verkeere in een Bed van luſten, tot Vleeſelyke begeerlykheid.

10. Wagt uw voor des Duyvels raadgeving en verradery, om u te verleiden door liſten van leugens en bedrog, want het kwaat haat het licht: als de Zonde uw ligtelyk bezet en aanvalt,

valt. Maakt u zaak bekent aan een bequaam goet vriend, die getrouw met uw wil handelen, en uw helpen door 't Gebed, en voegzame raad, en een tydig woord tot u te spreeken: Bent gy reeds overwonnen van 't kwade, maakt hem uw zwakheid en valle in 't kwade bekent, om door schaamte en leetwesen uit het gevaar te raken, als zo een getrouw Vriend in uw nood te hulpe komt: Maar is dit te zwaaren zaak, en kunt gy zyn vermaning niet horen, gy hebt reeden te vreesen dat gy niet ten vollen overtuigt bent van 't gevaar uwer ziekte, nog regt begerig om gesont gemaakt te zyn, en Geestelyk genesen, door u Ziel te wassen en reinigen.

Zondaar nu moet ik besluyten, en uw laten als ik uw vond, indien gy nog bevlekt en onrein in u drek wilt blyven leggen; God verhoede dat; Zal niet de schrik u doen ontvlieden uit u geruste sondige weg, nog zyn goetheid u leiden tot bekeeringe? Wilt gy uw staat onherstelbaar maken, en zeggen, *daar is geen hope, want ik heb de vremde bemind, en die wil ik nagaan*, Jer. 2: 25. Weet dan dat uw ongeloof de Toorn en Vloek van God niet kragteloos kan maken: al hebt gy de sluymering lief, nogtans uw *verdoemenis sluymert niet*. Indien gy nog uw vuile lusten agt boven de *gunst van God*, en 't vermaak van de wegen der Wysheid; kiest gy het stinkent water van plaisier, liever dan het *rein water des levens*, en de *Wyn van Goddelyke vertroostinge*; Zo gy u zelven wilt bloot stellen aan de beschuldiging

van

van uw Conſcientie, en aan al de ellende van de verdoemenis voor eeuwig, onderwerpt uw dan aan Gods Regtvaaardige Straffe en Oordeel, tot u eeuwig verderf.

Daarom ik bid u wert eens *wys*, om op uw *eynde te merken*, Deut. 32: 29. *Heden nu gy Gods ſtemme hoort, verhard u herte niet*, Pſ. 95. en Hebr. 3: 7. 8. Zoekt gewaſſchen te worden in de geopende *Fontyne van Jeſus Bloet*, van uw onreinigheid Zach. 13: 8. *Ziet op het Lam Gods, dat de Zonden der Wereld weg neemt*, Joh. 1. en Eph. 1. In welke wy hebben de *Verloſſinge door zyn Bloet, de vergevinge onzer miſdaden, naar den rykdom van Gods Genade*, Pſ. 51. *Ontſondigt my met Iſoph, en ik zal rein zyn, waſt my en ik zal witter zyn als wolle en ſneeuw, doet my vreugd en blydſchap hooren, op dat de beenderen zig verheuge die gy verbryzelt had*, &c.

Heer wilt myn ſwakheid zo gedurig onderſchrage,
Op dat ik vreugd, *en* deugd, *erlange door uw ſlage,*
Laat ik in toorne zyn ontſteeken tot myn Vlees,
Op dat het werd getempt, door Goddelyke vrees,
Ten einde ik myn wenſch *volkome mag verwerve,*
Hier inder tyd, en als ik moet dit leven derven,
Geef dat ik voor u al doorſiende oog zo rein
Mag weſen, als u Woord, en u Geboden *zyn;*
My voor alle idelheen genadig *wilt bewaren,*
Op dat ik met uw als myn Bruydegom *mag paren;*
'k Bid myn inwendig met u hulp *en* trooſt *bewoont,*
Op dat ik overwin, en heerlyk werd gekroont.

Op

Op dit nodig en nuttig

B O E K,

ONANS ZONDE EN STRAFFE,

Om zyn Navolgers te vermane, alle Onrynigheid te myden, en als de *Verlore Zoon*, wyser en beter te worden.

Toon: Psalm 24. en 62.

1.

Ier sien wy hoe rampsalig dat
Den Mens hem zelfs berooft, een Schat,
Zo waard, en mild hem opgedragen,
Dat hy door 't plegen van zyn lust,
Die kort en haastig is geblust,
Werd in de grond ter neer geslagen.

2.

Wie dat zyn Vaders Huys *ontvliegt,*
Zig zelfs ellendiglyk bedriegt,
Door 't gaan op sporeloose weegen;
Hoe verder dat hy daar op gaat,
Hoe sekerder hy raakt in staat,
Dat nimmer welstand wert verkregen.

3.

Hy dwaalt daar door te snelder af,
Van dien aan hem eerst 't Leven *gaf,*
En al zyn waarden Eygenschappen*,*
Tot Eeuwig Heil *aan hem vereerd,*

* * * En

En zo hy niet weerom en keert,
Zal ten Verderfnis zeeker ſtappen.

4.

't Is zeer aanmerklyk dat de waan,
Zo ver in 's Menſchen Hert *kan gaan,*
Dat al wat hier kan voordeel geven,
En tot een eeuwig welvaart ſtrekt,
Daar door ellendig wert bedeckt,
En oorſaak geeft tot 't Sondig Leven.

5.

De Vaderlycke Liefde *werd*
Daar door verdreven uit ons hert,
De Vleesluſt zal hem overheeren,
Hy is hem zelfs geen Meeſter, want
Zyn ingeſchapen goede ſtand,
Zal hy onfylbaar dus verteere.

6.

Dat dit al veelmaal komt geſchien,
Aan ons d'ervarentheid laat ſien,
Inſonderheid van Jonge Menſche,
Die door de waan en luſt verleid,
Vlien van haar God zeer ver en wyt,
Waar door ze hun welvaart heel verſleuſſche.

7.

En treen veragtelyk met de voet,
Dog zo haar nog 't geluk ontmoet,
Zy door veel wederwaardigheeden,
En armoed komen tot berouw,
Dan kondt geſchien, dat zy getrouw,
Tot God haar keerden met Gebeeden.

8.

En waarlyk werd zulks wel gedaan,
Dan zulle zy genaade ontfaan,
En by hem aangenomen werden,

Ge-

Gelieft zyn, en zeer teer bemind,
Als een geschikt en waardig kind;
Zo zy in 't goet doen, *trouw volherden:*

9.

Want staan wy in een goede stand,
Dan zal zyn Vaderlycke hand,
Ons helpen, en zyn gunst verleenen;
Nadien hy alles klaar doorsiet,
Weet of 't door nood en ramp geschiet,
Dan of wy zulks van harten meenen.

10.

Met d'allerhoogste reeden dan
Moet een verdwaalde, die ver van
Zyn Trouwe Schepper *is geweeken,*
Door zyn onwaardigheid getreft,
't Verstandig, en wel na beseft,
Hoe ver hy was van Heil *versteke.*

11.

* *Den* Heiland *heeft gestelt in 't Licht,*
Een Jongman *die versuymt zyn pligt,*
Door overdadiglyk te leeven,
En zo ver is van 't spoor gedwaalt,
Dat hy in armoede is gedaalt,
Mits al zyn goed hem quam begeeven.

12.

Dan bove dien door Hongersnood,
Hy niet en kon het noodig Brood,
Tot onderhout van 't Lyf bekoome,
Des hy zig most in dienst besteen,
Die voorheen niet en was te vreen,
Als 't hem vol op quam overstroome.

*** 2 *Nu*

* Siet alles in de Gelyckenis, Luce 15. vers 13---17.

13.

Nu moet hy als een Duyvels Knegt,
Die zyne Dienaars altyd ſlegt,
En trouwloos handelt, Swynen hoeden,
't Onrynſte en vuylſte Dier op d'Aard,
Dog hy en is niet beter waard,
Die trouwloos afvlied van Gods roede.

14.

Den Satan *waar door dat hy leeft,*
Dien Boſen Vyand noyt iets geeft,
Om 't hert van zyne Knegts te lave,
Hun arbeid kan hem niet voldoen,
Den draf om Verkens mee te voen,
Hy niet verkreeg voor al zyn ſlave.

15.

Zo dit een Mens wel na bedagt,
Hy zou wanneer niet wierd betragt,
Na hy verpligt was, Godes Woorden
Met angſt getreft, ſtraks ommeſien,
Om zo een Vyand heel t'ontvlien,
Die toeleid om hem te vermoorden.

16.

Na Ziel en Lighaam, want hy haakt
Daar vierig na, en ſnedig waakt,
Om beiden eeuwig te verderven,
En als hy dat bekomen kan,
Zo handelt hy als een Tiran,
Den Mens in 't Leven en in 't Sterven.

17.

Men blyve dan getrouw by God,
Om met een willig hert 't Gebod,
Zo gunſtryk aan ons voorgedrage,
Gehoorſaam tot 'er Dood te doen,
Die zal ons zekerlyk behoen,
En zeer genadigh onderſchragen.

18.

Hy geeſt, wanneer hy ons onttrekt,
't Geen dat het Vlees zyn luſt verwekt,
En gaande maakt om af te wycken,
Van zyn aanminnig aangeſicht,
Van hem waar aan wy zyn verpligt,
Door wonderbaare Liefde blycke.

19.

Zyn Goddelycken goeden aard,
Lankmoedig ons in 't leven ſpaart,
En ſomtyds jaren lang doet leven,
Ten eynde wy d'onſek'ren loop,
Door een wel vaſt gegronde hoop,
Hem deugdſaam zoude wedergeve.

20.

Wel aan myn Ziele wikt en weegt,
De waardigheid die gy verkreegt,
Wanneer gy wierd een Mens geboren,
Met kennis en verſtand begaaft,
Des hier met allen iver draaft,
Waar toe gy zyt van God verkoren.

21.

Dat s' om met onderdanigheid,
Te doen 't geen hy gebied en zeid,
Gelyk als trouwe Bondgenoten,
Aan zo hoogwaarden Heerſcher voegt,
Dien ons in Eeuwigheid vernoegt,
Of by ontrouwheid zal verſtoten.

22.

Als imant dan door Zonde ontmoedt,
Die wil op een zeer goeden voet,
Aan onzen Hemels Vader dencken,
Want aan het eynde hankt de Kroon,
Dien d'Heiland Gods Beminde Zoon,
Zal d'Overwinnaar gunſtryk ſchenken.

23.

Myn Vrienden, *laat ons dan met een*
Erkennen onze nietigheen,
Nadien dat wy zyn uittermaten
Zeer zwak, door driften van het Vlees,
Te meer nadien den Satan, dees
Aanprickelt, om God te verlaten.

24.

Mits hy met Waereld, Vlees, en Bloed,
Te zamen ſpant, en ons verwoed,
En liſtig, komt aan boort te klampe,
Ten eynde men van God afwykt,
En na zyn booſen aard gelykt,
Waar na dat volgt de grootſte rampen.

25.

Want hy daar in behage heeft,
Dien boſen Vyand ſtadig ſtreeft,
Rontſom ons heen, om te verderve,
En mits wy zyn zeer zwak in kragt,
Zo moet zeer iverig zyn getragt
Wy Gods Genaad, *en* Geeſt *verwerven.*

26.

Waar door wy raken in dien ſtaat,
Dat al zyn pogen niet en ſchaad,
Of eenig hinder kan verwecke:
Dees Geeſt is van zo grooten kragt,
Dat hy met al zyn Hels Geſlagt,
Met ſchande en ſchade moet vertrecke.

27.

Des is 't ten uytterſten van noôn,
Wy heel ootmoedig tot Gods Troon
Genaken, en zeer ernſtig ſmeeke,
Dat dien ons kragtiglyk verſterkt,
Inwendiglyk 't gemoed bewerkt,
Om niet als alles goeds te queeke.

O VAN SION HEM NA.

WAAR-

WAARSCHOUWING
EN
VERMANING,

Om zig te wagten voor alle *Onreinigheid*, en Besmetting van Vlees en Geest, door *Kuys*, en *Heilig* te *Leven*.

HEt was de swaarste stryd die *Joseph* heeft geleede,
Wanneer zyn 's *Heeren Vrouw* door drift, ontbloot
van reede,
En dart'le uitsporigheid, hem dagelyks bestree,
Als zy door listigheid, steets alle pooging dee,
Om met hem *Overspel* bedektelyk te plegen,
Waar toe zy onbeschroomt gebruikte alle weegen;
Dat dart'le Venus-Dier, het *Wyf* van Potiphar,
Die als zyn Meesteres, dien *Jongeling* als een *Star*
Behoorden eerbaar, en heel deftig voor te ligten,
Maar nu zoo groffelyk hem daaglyks quam ontstigten,
Door haar onkuysche vlam, maar nademaal hy had,
By zyn zeer *schoone Lyf*, een Ziel die al den *Schat*
Der Aarden overtrof, zoo had zy geen vermogen
Dat desen *dapp'ren Held*, wiert eenigsints bewogen;
Hy weertse telckens af, met onderdanigheid,
Met alle ledigheid, en vriendelyk beleid,
Nadien 't hem eigen was zulks ider een te toonen,
Dus zien wy *Joseph*, die begaaft was met een schoonen,
En *kostelyke ziel*, daar by een aangesigt,
En wel gemaakte leên; hy nogtans zynen pligt,
Aan zynen Meester, en zyn Meestresse heeft volkomen
In 't geen hem wiert gevergt, heel deugdsaam waarge-
nomen,
Den Heer zyn Ziel, en 't Wyf ontugtig 't Lyf be-
mint,
Zoo dat hy weder zig in swarigheid bevind,

En op een harde proef gestelt wiert, want wy lesen,
Dat zynes Heeren Wyf haar oogen sloeg op desen
Volmaakte Jongeling, en zeide *slaapt by my*:
't Blykt hier door klaar dat zy, als met een raserny
Van vuyle lusten, door zijn *Schoonheid* was beseete,
Waar door zy eerbaarheid en schaamte heeft versmeete;
De Reeden nog de *Band* des *Huwelyks* kon haar niet
Weerhouden in dien drift, zy God nog Mens ontsiet,
En durft zoo schandelyk met eigen mont dit seggen,
Zoo ver vervalt den Mensch, wanneer hy wil toeleggen,
Om zijne vuile lust te boeten, 't gaat hoe 't gaat,
Indien zy had in 't eerst gestuit dat droevig quaat,
Tot zulke uitsporigheid, en was zy nooid gekoomen,
Maar in het tegendeel wellustig sonder schromen,
Heeft zy lafhartig dit gekoestert en gevoed,
Waar door dat metter tyd haar hersens en gemoet,
Geheel verwildert zijn, de vrees en schaamt versetten,
Veel min op haar geslagt en waardigheid te letten,
Zig niet ontziende om te verzoeken haren Knegt,
Ja een gekogte Slaaf, tot iets het geen zoo slegt
En vuyl is, dat men schrikt zulks nader te verklare,
Nogtans haar eigen mont die quam dat openbaare,
Niet eens maar dagelyks wiert hy door haar bestreen;
Wat doet nu Joseph in al die bekoorlykheen?
Hy weigert haar verzoek, zeid Moses, en met reeden,
Want of hy daar toe wierd van zijn Meestres gebeeden,
Dien hy verpligt was als een Slaaf ten dienst te staan,
Zoo mogt of moest hier in haar wil niet zijn voldaan;
Een Slaaf is niet verpligt, hoe kragtig ook verbonden,
Imant ten dienst te staan, dien hem aanport tot sonden,
't Gemoet moet egter vry en ongebonden zyn,
Gelykwe in Joseph zien die uittermaten rein,
En suyver sig gedroeg, in al die sware rampen,
Die hem ontmoeten en zoo vinniglyk aanklampen;
Hy op 't gevaarlykst van zijn Jeugt weet niet alleen
Te toomen zijnen lust, maar kan die ook met een
Kloekmoedig afslaan, daar 't hem zelfs werd aangeboode,
Niet tegenstaande zy die vergden, zoo een snoode
Ver-

Verfoeielyke daad, was een zeer Rycke Vrouw;
Aanſienlyk, magtig, en den welken hy getrouw
Moeſt dienen als een Slaaf, aan welkers gunſt of tooren,
Zyn welvaart ſcheen gehegt, of t' eenemaal verlooren;
Want haar liefkoſery involgende zouw hy,
Alleen niet zyn verloſt uit zyne Slaverny,
Maar door haar dwaſe min ten toppunt zyn gereeſen,
Van Aardſe welſtant, daar het anders ſtont te vreeſe
Als hy veragt wiert door een fel en bitt'ren haat,
Gebragt te werden in een zeer bedroefden ſtaat;
Terwyl hy meer bemind een onbevlekt geweeten,
Als alle voordeel dezer Waereld, met een Keeten
Van *Liefde* en *Vrees* was hy aan God en *Deugd* gehegt,
Dit 's veel uitnemender. als 't geen der is gezegt
Van *Alexander*, en van *Schipio*, twee Helden,
Die enckel en alleen daar in haar glory ſtelden;
Zy waren Overſtens, hun eigen Heer en Hooft,
't Geen hun wiert toegebragt, dat was voorheen gerooft,
Met onwil zouden zy hun welluſt moeten pleegen,
Daar 't hier in tegendeel heel anders is geleegen;
Hy wierd 'er toe verzogt van dien aan wien hy waar
Verbonden door den dienſt, die hem in veel gevaar
Kon brengen, zoo hy haar niet wil ter wille weeſe,
In geen Hiſtorien men kan volmaakter leeſe
Een idle glory heeft die *Overſtens* beweegt
Te toomen hunnen luſt; maar onſen Joſeph veegt
Die ſchoon ten boeſem uit, geen menſchelyke wetten
Hem in den trouwen dienſt van zynen Godt beletten:
Des die begiftigt zyn met een ſchoon aangeſigt,
Hoe meer voorſigtigheid by haar moet zyn verrigt:
Zy merken *Eerſt* hoe God zyn goetheid haar laat blycke,
Om allen hovaard' en *Verheffing* heel t' ontwycke,
Want niets hier plaats heeft 't geen ons eigen toebehoort,
't Is haar naturelyk geſchoncken door geboort.
Ten tweede, 't uitterlyk moet 't innerlyk verbeelde,
Is 't eenen aangenaam, gevalliger de weelde,
Die een opregte ziel van God te wagten heeft,
Wat nut kan 't *Huys* doen als den *Huysheer* qualyk leeft?

Ten derden, nademaal de *schoonheid* is gegeeven
Om welbehagelyk voor God en Mens te leeven,
Laat dan 't aanminnig Lyf, met Deugd zyn gemaniert,
Met Wysheid, aandagt, en Godvreesentheid verciert,
Want zoo het deese derft zal 't als een Pest verstrekke,
Die and'ren door het oog zal ten verderve trekke.
Daar nevens moeten wy wel letten op het geen
Dat *Moses* zeid van 't Wyf, 't geen door bekoorlykheen,
Den Vromen Jongeling zogt rampsalig te verleide,
Zy wierp haar oogen op den Joseph, en zy zeide
Heel schaamtloos, *Slaapt by my*, ziet hier hoe dese Vrouw,
Zynde eerst verleid, terstont haar Knegt verleiden wouw,
Door d'*oogen* heeftse haar zelfs als in een strik verhangen,
En door haar losse tong, zy Joseph meint te vangen,
Laat haar Exempel zyn aandagtig nagedagt,
Op dat me zig van 't een en 't ander naarstig wagt:
Des Menschen Oogen zyn als Vengsters ongesloote
Voor haar gemoet, waar door veel onheil wert genoote,
Mits 't hert daar door ontfangt onkuysheid en veel quaat,
Want als men desen onbedagt daar binnen laat,
Zoo zullen zy ons ligt en listelyk verraaden,
En door begeerlykheid verlocken tot de daaden,
Zoo dat den Mensch vervalt tot alle oneerbaarheid;
't Is oogenlust waar door men schrickelyk wert verleid:
Het *zien* eerst wenschen baart, dan blaken, eind'lyk branden,
Om 't ingebeelt genot t' erlangen in die panden,
Verwerpende alle schrik en vreese voor de straf,
En door de daad men werd bedolven in een graf
Van smert en naberouw, *Eerst* wert het quaat geboore,
Dan opgequeekt, gevoed, en minnelyk verkoore;
Waar door een *reed'lyk Mensch*, geheelyk werd ontmenst.
En 't alderwaardste pant, de ziel veragt, verslenst,
Derhalven om die kragt en schadelyk vermooge,
Zoo maakte *Job* een vast *Verbond* met zynen *ooge*;
En

En als me aandagtiglyk op al d'Exempelen let,
Die ons in Godes Woord zyn helder voorgeset,
Men zal bevinden dat de schuld leid in onse ooge,
Den *eersten Waereld* wierd geheel daar door bedroge,
Gods Kinderen zagen daar des Menschen Dogt'ren aan,
En daar door is 't verval ellendiglyk ontstaan;
Dina de Dogter van den Vromen *Jacob* tragte,
Door haar nieuwsgierigheid, het Vrouwelyk geslagte
Van *Zichem* aan te zien, wiert daar door onverwagt,
Gezien van *Hemors Zoon*, en schandelyk verkragt,
't Geen haar tot oneer, en die *Stad* in 't bloet deed
smooren;
Wat was het anders 't geen dat wy van *David* hoore,
Als dat hy al te los 't gezigt wierp op een *Vrouw*,
't Geen dat gevolgt wiert door een smert'lyk naberouw,
Dat dan een ider dog, byzonder Jonge Lieden,
Gewaarschouwt werden om steets d'idelheid te vlieden,
Zal 't hert regt eerbaar en u wandel zuyver zyn,
Men naarstig ga moet slaan 't verleidelyk oogen lyn,
Veel minder met 't gezigt op een quaat voorwerp blyven,
Die goe gedagten uit de zinnen konnen dryven:
Soekt uw Ziel liever te vercieren met *verstand*;
Met eerb're *sedigheid*, en laat aan alle kant,
Uitmunten uw Geloof, en Godes *Heilige Vreese*,
Daar door zal niemant van uw ooid geergert weese;
Maar veel eer stigten, dat cieraat zal nimmermeer
Verouden of vergaan, maar uw by God den Heer,
En by de Menschen zeer gelieft en minnelyk maken;
Dat andre ciertzel slegts het Lighaam komt te raken,
't Geen eens verrotten zal, daar uwe Ziel altyd
In wesen blyft, als aan den Eeuwigheid geweit;
Bedenkt dan 't groot verscheel van beiden regt ter
deegen,
Soekt Vroom te zyn, en bid om Godes Eeuwigen
Zeegen.
Heer door 't *Gena-Verbond*, soo goedig opgeregt
In uwen Lieven Soon: aansiet, aansiet uw knegt,

Die

Die door ontrouwheid quam soo ver van uw verdwale:
Laat dog uw Balsem der Genaden, t' hemwaarts dale,
Op dat hy weder lugt, en eenig Adem schept;
Soo niet hy moet vergaan, nadien zyn kragt verlept
En gantslyk is verdort; dan ik tot Troost ervinde,
Dat gy myn onderschraagt, en helpt als uw beminde;
Ja Heer gy zult altyd, myn hulp en bystand bien,
Als ik na 't goede tragt, en van het bose vlien.

Een Siele door Boeten sterk aangedreve.

MYN Siele door 't gevoel der Sonden in dit leven,
Werd als geblinddoekt, in de Waereld omgedreven;
Op dat se d'Idelheid, door scherpe lugt niet siet,
In een Rosmolen, loopt een paard soo schielyk niet,
Als ik die door gevoel van mynes Heere Roede,
Voorby al 't aardschen, na het Salig Leve spoede:
Hoe lang, en bang 't myn ook mag vallen hier beneen,
Ik egter nogtans heb volkome stof, en reen,
Om uw myn Heyland en Verlosser te bedanke,
Nadien ik op dat spoor verlost werd, van de Ranke,
En quade hoedanigheen, die myn een grote pyn,
Een Helle op desen Aard, door stage wroeging zyn,
Soo ik het waar geluk, hier namaals mag verwerve;
'k Wil dan gewillig al 't geluk der Aarde derve:
Schenk my door waar berouw, ô Heere! die Gena
Dat ik wil vaardig uw altyd ten dienste sta.

Een Siele onder Gods Hand Gedrukt.

ACh Heer! hoe is myn Vlees, soo swak om te verdragen
Uw hand, waar door gy my soekt heylsaam t' onderschragen,
Gy dien ons maakte, weet wat maaksel dat wy zyn,
En dat men eerder uw door vreugt vergeet, als pyn:
Myn

Myn Siel, en Lighaam, 't geen zal als een bel verdwyne.
Maakt door uw Geeſt bequaam, om als een ligt te ſchyne,
In alle Tegenſpoen, aan 't menſchelyk geſlagt,
En ſoo ten Zalig eynde hier namaals werd gebragt.
Draay en herdraay myn Heer, als 't leem een pottebakker,
Op dat myn doffe geeſt, door ongemak werd wakker,
Uit haaren doodſchen ſlaap; verleen my maar gedult,
En waare lydſaamheid: my met uw woord door zult;
Soo dat geen nood, ſoo groot, my doet van uw afdwalen,
Maar als geloutert, ik mag namaals Segenpralen,
In 't Eeuwig Salig Ryk, O! onwaardeerlyk lot,
Der gener die getrouw volbrengen uw Gebod.

Een Siele God ootmoedig te voet vallende

ONtſaggelyken Heer, uw aldoorſiende ſtralen,
Doen my, en met groot regt, voor uw ter nederdale,
Afleggende al 't geen waar op ik moedig waar,
Om dat ik daar door ſtond, in 't aldergrooſt gevaar:
Want hoe ik meerder op myn eigen ſelfs vertrouwe;
Hoe minder dat ik uw, en uw Genade aanſchouwe.
Nu ſien ik Heere, door ootmoedigheid uw ſwaart
Verheven tot myn Heyl; uw gramſchap in my baart
Een waare kenniſſen, van myn gering vermoge,
Aanſiet myn Sondig Mens, dog aan met mededoge,
Geeft (ſchoon gy uyterlyk komt ſtraffen) in 't gemoed,
Aan my tekennen, dat gy dit ten beſten doet,
En dat gy myn hier door, van 't aardſche wilt ontbinden,
Om uw in volle vreugd, hier namaals weer te vinden,
'k Weet Heere door uw woord, dat lyden, kruys, en pyn,
Hoe ſmert'lyk ook voor 't vlees, my nut, en heilſaam ſijn.

Een Siele Smekenden om Verſoeningen.

ACh Heere wilt voor myn, uw aanſchyn niet verberge,
Verquikt myn treurig hert, ſchoon dat ik u quam terge,
Soo

Soo dik en menigmaal door sondelyke daan:
'k Bid seer ootmoedig, en gedenkt daar nimmer aan,
Want ik (die weet, dat gy alweet) uw die beleye,
Aansiet myn treurig hert, en hoe myn ooge schreye,
Op dat ik weeder uw versoening werd gewaar:
Verquikt my door uw Troost, in allerley gevaar,
Laat myn uw soet gesigt, door het Geloof aanschouwe,
Op dat ik welgemoed myn op uw gunst vertrouwe:
Ik schrey, ik bidde, en smeek, om uw Genaden Heer,
Op dat ik uw voortaan, regt na uw waarden eer,
Want door uw werd alleen het grooste Heil verkregen,
My dan daar goeden Heer, ontmoet met uwen Segen,
Laat uw versoening, met myn Sondig Mens gemaakt,
Op 't alderlieffelykst zyn van myn Ziel gesmaakt.

Een Siele Overvloeyende in Tranen, door angsten der Hellen.

HElaas! hoe ver ben ik, door voorspoed weg gedreven:
Hoe lieflyk scheen my toen, in wellust hier te leven,
Myn geld, dat gelden, en ik wierde alom ge-eert:
Niets ik beoogden, of ik kreeg 't na myn begeert;
Maar sedert dat ik heb, het waare ligt ontfange,
Sag ik hoe naar ik lag in duysternis gevange,
En dat den Helschen Beul, myn allen ogenblik,
Sou voeren ten verderf, zoo dat myn hert een schrik,
Door uw Genaden kreeg van al die idelheede:
Aansiet myn Tranen Heer, en vierige Gebeede
Verhoren wilt, 't geen ik met groten angst uitschreeuw,
Verlost my dog, van dien verwoeden Helsche Leeuw,
Op dat ik eenmaal uit dien duystren Kerker rake,
En uw Genade en gunst, hier, en hiernamaals smake,
Myn bittre Tranen, en myn smeeken laat uw dien,
Beweege ik uw Gena, uw hulp, en bystand sien.

DEN

DEN INHOUD VAN DIT BOEK.

1. TOEEIGENING, en VERMANING,

2. *Gedigten en Verſen op 't Werk gemaakt.*

Een

ONANS
SONDE, EN STRAFFE,
Voorgestelt aan die zig
VERONTRYNIGEN,
DOOR
ZELFS-BESMETTINGE;

Waar in alle de schrickelyke gevolge, van die grouwelycke Sonde, in beide *Sezsen*, na *Ziel* en *Lighaam*, werde aangemerkt, en vertoont, tot onse waarschouwinge &c.

Nevens veel geestelyke Raadgevinge, en Medicinale Geneesmiddelen, voor die sig door dat vuyl bedryf, beschadigt, en bedorve hebbe. Als ook eenige tydige vermaninge, van Meesters *en* Matresse, *die Kost-school-houde, aan Jongens en Meysjens, om haar voor die onreyne lusten des vlees, te leere wagte.*

Dese *Twaalfden-Druk*, van dit nodige en nuttig Boek, is nu op de begeerte van de vermaarde Schryver, en Genees-Meester I. M. H. Uyt het Engels vertaalt, en gedrukt.

Genes. 38. vs. 9. 10.

Doch Onah wetende dat dit Saat voor hem niet soude zyn, zo geschiedet als hy tot syn Broeders Huysvrouwe inging, dat hy 't verdorf tegen de aarde, om zyn Broeder geen Saat te geve. Ende het was quaat in des Heeren ogen, dat hy dede, daarom doode hy hem ook.

Ephes. 5. vs. 11. 12. 13.

En hebt geen gemynschap met de onvrugtbare werken der duysternisse, maar bestraftse ook veel eer: Want 't gene heymelyk van haar geschiet, is schandelyk ook te segge: Maar alle dese dinge van het licht bestraft zynde, worde openbaar door 't licht. Daarom ontwaakt gy die slaapt, en staat op uit den dooden, ende Christus sal over u lichten.

VOORREDEN

Aan de Beſchyde

LESERS.

WAARDE VRIENDEN,

E Sondige overtredinge van *Onania*, en Gods ſchielyke wrake tot ſtraffe daar over, zyn zo aanmerkelyk groot en ſwaar, dat ider redelyk menſch ligtelyk kan begrype, dat ik het opſchrift en Titel van dit Klyne Boek, volgens zyn naam en doodſtraf, mogt ontleene en gebruyken; hoewel het anders ſchynt niet ſoo net in alles overeen te komen, dewyl ik van deze miſdaat handele in betrecking van Vrouwen, zo wel als van Mans, om dat de overtreedinge in beide Sexſen is *Zelfsbeſmettinge.* Deſe ſnoode vuylaardigen handel is zo gemeen, beſonder onder jonge menſſen van deſe natie, datſe als ten Hemel ſtygert, en om wrake roept, om als onheilige Eſauws, die haar eerſt geboorte regt

regt verkoopen. Zo wel als onryne Hoereerders, van *Onans geslagt*, die vergeefts haar Saat verspille, zyn quaat voorbeelt navolge, en leven in onreynigheid, gelyk de inwoonders van d'eerste Wereld, zo datse ook verdiene door een Sondvloet met haar drek te werden weggespoelt, als onryne Verkens, die sig aan die gruwelyke sonde van vleeselyke begeerlykheid, op een verfoejelyke manier van zelfs bevlecking, door ontugtigheid schuldig makende, Sodoma mogte gelyk zyn, om van 't Hemels vier gestraft en omgekeert te worde: Weshalve het tyd is, nu Gods oordeele naderen, en het Oorlogs-vier staat uittebreken, om de grouwelen die in 't Land, van groot en klyn gepleegt worden, haar door den schrik des Heere, (wiens toorn niemant kent na hy te vreese is) nu nog eens eer het te laat is, te bewegen tot gelove en bekeeringe.

Ten andren, agte ik het myn pligt te zyn, dit Tractaat tot gemeene beste uittegeven en in 't licht te brengen, ook in 't gesigt van *Neerlands Volk*, tot wien dit verderfelyk quaad, uyt dit Eyland schynt overgewaait te zyn, terwyl nu overal de Satan heerscht in die Kind'ren der ongehoorsaamheid om haar zelve te verderve. Maar alsoo ik groote reden heb om te denken, dat vele Overtreders sig nooid aan die gruweldaat soude hebbe schuldig gemaakt, indien zy regt geweten hadde, de groote sondelykheid van die sware sonden, ende kwade gevolgen van straffe die het lighaam, zo wel als de ziele overkomen, en haar dikwils radeloos zynde, half tot wanhoop bragten: Dit was de grootste beweegreden die my aansette, om langs

langs hoe meer over dit kwaat voorwerp te ſchryven, meer als imant tot nog toe gedaan heeft, denkende beſt te zyn die als een ſtomme beeſtagtige ſonde, met ſtil ſwygen voorby te gaan; maar wy willen liever Paulus vermaninge opvolge. 1. Kor. 10. vs. 8-12. *En laat ons niet boereren, gelyk ſommige van haar gehoereert hebbende, vielen op eenen dagh drie-entwintig Duyſent; en and're die Chriſtum verſogte, wierden door de ſlange vernielt,* &c. En *allen deſe dingen zyn haar overgekomen tot voorbeelde, en zyn beſchreve tot waarſchouwinge van ons, op de welke de eynden der Eeuwen gekomen zyn. Zo dan die meynt te ſtaan, zie toe dat hy niet en valle; en weeſt niet hooggevoelende, maar vreeſt.*

Het is waar dat eenige, en ook wel goede menſchen, van gevoele zyn, dat niet tegenſtaande deſe ſonde zo bekent, en ook gemeen is in ons Land, nogtans die moſte verborgen zyn, ſonder die aantehalen, en niet tegen geſchreeven, nog van geſprooken worden, om die te openbaren, dewyl die ſlegts enkel te melden, ſeer gevaarlyk zyn voor ſommige Kuyſche menſchen, die ſonder deze bekentmakinge, mogelyk nooit daar aan ſoude gedaght, of iets van geweten hebben; maar die ſullen in 't vervolgh meer *beantwoord*, en door verſchyde *Exempelen* beter onderweſen worden. Boven dien ben ik bewuſt, dat 'er in dit nodig Boek wynige uitdruckingen aanſtootelyk zyn: maar veel meer ſaken van belang, die min of meer konne dienen, om te *dooden de leden die op aarde zyn, te kruyſigen den ouden menſch, en de vleeſſelyke begeerlykheden, die ſtryd voere tegen de ziele,* om zo al dat quaat verderfelyk onkruyt, met wortel en

al uit te roien, 't onder te brengen, en over winnen; in plaats van aan ontugtige ooren, en ryne harten, eenige ergernisse te geven; en daarom zo durven wy het recomanderen en aanpreysen, aan beide Sexsen jongmans en dogters, om het te lesen en practiseren, dewyl men het mag aanzien met ryne oogen, en aanmerken als onderwysende leeringe, die geensints schadelyk en nadeelig zyn voor and're, als van myn zelven, gelyk inde volgende Brief, van een Godvrugtig en verstandig Leeraar, aan my geschreeve, nader blyken sal.

" *Myn Heer*, Ik heb de gunste van u klyne
" Boek tegen *Zelfs-bevlecking*, wel ontfan-
" gen, en het na verdienste een tweede lesingh
" gegeven, om dat my behaagde uw vermaninge
" en beweegredenen, om dat kwaat te haten en
" laten, die seer nodig en nuttig zyn, zo
" datse daar door met Gods zegen, u oogmerk
" zulle konne beryken, en veel goets doen in
" de Wereld, aan ziel en lighaam beide, in
" schuldige sondaars, die dikwils door dit vuyle
" misdryf gevaarlyk gewont zyn, te doen ont-
" waken uit haar sorgeloose doodslaap; en
" and're die onnosel en onschuldig zyn, voor
" dat quaat te waarschouwe, om noit tot die
" groote sonde te vervallen. Indien alle School-
" meesters, maar een strikt wakent oog wilde
" hebben over haar scholieren, onder wien niets
" meer gemeen is dan deze vuylaardige sonde
" te bedryven, het soude dienstig zyn dit quaat
" in tyds te weren; maar nu de Oudste Jongens
" leeren het de Jongere, als zy daar toe haar
" jaren krygen, en daarom mosten ernstig
" vermanen, hoe zig te wagten voor die gru-

" we-

„ welycke ſonde, en dieſe overtreeden geven goe-
„ de raad, en voegſame beſtraffinge; of anders
„ haar beſchaamt maken voor al de mede ſcho-
„ lieren; en liever in 't verborge haar kaſtyden,
„ op datſe van die gevaarlyke ſonden een af-
„ ſchrik moge krygen, om die na te laten, en
„ door dat middel haar te bevryde van het na-
„ kende verderf; maar nu helaas, duyſende van
„ de jeugt in dit Koningryk, leeren het inde
„ *Schole*, daar zy veel beter dingen moſte lee-
„ ren, en het ligt anders nergens ſoude gezien
„ nog gekent hebbe. Daarom moſte ook alle
„ *Matreſſen* in *Koſt-Scholen* naauwkeurig agt ge-
„ ven op 't gedrag van haar Meysjens, om te
„ doorſnuffelen en ſien wat ſy in 't verborge
„ doen, terwyl zy die werken derduyſterniſſe
„ zo veel plegen als de Jongens; gelyk een
„ Meeſtres onlangs klaagde aan ſekre bekende
„ Juffrouw, met tranen inde oogen, datſe ſulks
„ met verbaaſtheid had geſien, als ſy haar op
„ de daad betrapte, en die het aan de ondervra-
„ gende beleden, datſe het dikwils pleegde met
„ Inſtrumente daar toe gemaakt, en dat zulks
„ meeſt in gebruyk was by dogters die 15. en
„ meer jaren oud zynde, geen quaat daar in
„ ſiende, hoe langer hoe ſlimmer, en hoe ſnoo-
„ der wordende, het daar na tot hoerdery en
„ overſpel kan aanlyding geven, tot verderf
„ van 't Menſſelyk geſlagte, en de nakomelingen
„ veel ſtoffe van klagen geeven.

Boven dien moet den onpartydigen Leſer weten, hoe nodig en dienſtigh deſe beſchryving van *Zelfs-beſoeteling* is, dewyl deſe verfoejelyke ſonde, niet alleen van jonge, maar ook van oude menſchen, van beide ſexſen, wert be-

ven: ja felfs van getrouwde Mannen, zo wel als van Weduwe, en getrouwde Vrouwen, wanneer zy idel en dartel zynde, al is 't ook van die haar Mans in Huys hebbe, en nog meer wanneer zy afwesig zyn, sig met zelfsbevlecking besoetelen, gelyk vele my klaagde in haare Brieven, wat ongemacken zy daar door over haar bragte, versoekende myn goede raat en hulpe: nu om dese redenen heb ik te meer wat ernstiger geschreven, ende waarheid gesegt; anders konde ik wel verscheide woorden, die wat aanstootelyk schynen in dese laasten druck uitgelaten hebbe, of sediger voorgestelt; maar een verstandig Heer oordeelden, dat *geen redelyk mensch my konde blameren, om 't gene ik voorheen na waarheid geschreeven hadde.* En om verder te toonen tegen myn beschuldigers, dat 'er geen aenstootelycke dinge in zyn, voor kuysche menschen die ryn van harten zyn, zoo heeft my een Godzalig Leeraar en Doctoor, die dit werk voor dat het na de drukpers ging, had gevisiteert, en goet gekeurt, en my het weerom gevende zeide,
" *Dit klyne boek behoort van allerley soorten en Sexsen*
" *van Mensche gelesen te worden, zo wel de oude*
" *als de jonge, van wat belydenis, en staat zy*
" *mogen wesen, schuldig of niet schuldig aan die*
" *sonde, waar tegen hier in zo kragtig geschreven is.*
Ook heeft een ander vermaart Predikant zyn gevoele breeder gemelt, in syn nadrukkelyken Brief, die ik waardig agte myn goede vrienden, en Lesers van dese voorrede, mee te deelen uit genegentheid, zo wel als om myn berispers te beschamen; en myn tegeparty te overtuigen: de gansche Missive luid aldus.

Aan

Aan den vernuftigen Autheur van ONANIA.

Den 24. *Sept*. 1722.

MYN HEER,

" IK hebbe voorleeden April een Brief geſchreeven aan Monſr. *Crouch*, en hem daar in verwittigt, dat ik u aardig Boek genaamt *Onania* met veel vergenoeging geleezen hadde, ende hem gezegt dat ik van gevoelen was dat het zeer nuttig in de Weereld zoude zyn, met jonge menſchen van dat eereloos en ſchandelyk bedryf een afſchrik te geeven. Verſcheydene myner *Geeſtelyke* Medebroeders, ende andere Vrienden, hebben het op myn aanpryzen ook gekogt, en zyn, naar het zelve geleezen te hebben, met myn daar over eens geweeſt. Een ander myner Vrienden heeft 'er om gevraagt aan de Winkel van u Boekverkoper, maar hem wierd geantwoord dat het uytverkogt was, dog dat men doende was het met veele by voegingen te herdrukken. Zo dra als ik het hoorde, zo ſchoot my te binnen myn belofte, dat ik u een of twee merkwaardige voorvallen, die met myn weeten geſchied zyn, zoude toe zenden, om daar by in te voegen ten voordeele van andere, om de zelve van dat boos,

„ en verderfelyk bedryf een afschrik te geeven,
„ in u naaste Druk. Nu voldoe ik daar in
„ myne beloften, hoopende dat het niet te laat
„ is: Had ik 't geweeten dat gy genootzaakt
„ waart het Boek zo haast te herdrukken, zou
„ ik u de zelve al eer hebben toegezonden. De
„ voorvallen dan daar ik gewag van gemaakt
„ hebbe zyn deeze. Ik liet in myn brief, de
„ welke ik geloove dat Monsr. *Chrouch*, u ge-
„ toont heeft, eenigsins blyken dat ik een Do-
„ mine ben, ende een School-houde. Ik hadde
„ een jongeling van eenig aansien die by myn
„ studeerde, dewelke zedert den ouderdom van
„ vyftien, geduurende eenige jaaren, zig zelfs
„ zeer overdaadiglyk aan het grouwzaam en
„ zondig bedryf der *Zaad-Verstooringe* overgegee-
„ ven hadde. Hy volgde ook, met de zelve
„ uytspoorigheyd, als zyn tyd het toeliet, dat
„ van by ligtvaardige Vrouwluyden te verkee-
„ ren, als meede sterk drinken, waar door hy
„ niet minder als drie maal klapooren, en twee
„ maal de Pokken gehad heeft, toen hy een en
„ twintig jaaren oud was: Deeze quaalen ver-
„ oorsaakten in hem verscheyde onpasselykhee-
„ den, en maakte hem inzonderheyd zeer elen-
„ dig in de schaamelheeden, ende alhoewel hy
„ daar in booven maaten zwak was, ten op-
„ zigt van eenige Wellust ende een hard en
„ pynelyk gezwell in zyn eene kloot had, ende
„ de andere tot niets verdweenen was, ende
„ dat de Zaadige daer nae toe leydende vaaten
„ als een tros te zaamen geloopen, of als een
„ touw gevlogten waaren, nogtans had zulk
„ een geduurige en sterke opregting, dat hy dik-
„ wils bloed quyt raakte door de *water pers*

„ teegens

" teegens zyn wil, het welke de Heelmeester,
" daar ik en zyn andere Vrienden hem aan ge-
" raaden hadden, een *Satyriasis* ofte Priapismus
" noemde, maar het gaf hem meer playzier als
" pyn. Hy hadde daar by een groote ontroe-
" ring in zyn water, de welke nu en dan zeer
" pynelyk was. In deeze gesteltenis heeft hy
" geduurende veele maanden geworstelt, ende
" de vrugten van zyn gruuwelyke misdaaden
" gevoelt, en heeft twe maal gequylt, ende is
" door verscheyde andere koersen van Medicynen
" gegaan, door den Raad van ettelyke *Artsen*
" en Heelmeesters, maar in weerwil van al het
" geene zy doen konden, zo is eyndelyk een
" zeer diepe stinkende Zweer in zyn blaas den
" uytslag van het geheele werk geweest, 't welk
" hem allengskens tot een geraemte uytgemer-
" gelt heeft, zo dat hy in die gesteltenis gestor-
" ven is; maar geduurende ontrent drie maanden
" eer hy stierf, stonk hy zo onverdraagelyk, dat
" geen mensch een vierendeel uurs in de kaamer
" konde duuren, zonder eenige sterke of vlugge
" Speeceryen onder de neus te houden. De oor-
" zaak van deeze zyne Quaal is, in het gevoelen
" van alle Medicyn-meesters, in 't eerste meer
" uyt de *Zelf-Bezoedeling* als uyt zyn drinken of
" Hoereeren ontstaan, maar door beyde gewel-
" dig verhoogt en bezwaart zynde, stonk en
" stierf van die onrynigheid; en most zoo (als
" Job segt) *in zyn nest de geest geven.*

" Het ander geval is dit: Eenigen tyd naar de
" doot van deeze jongeling, sprak ik daar over
" met een van de Medicyn-meesters, de welke
" over hem gegaan hadde; ende die ook een
" Vroedmeester was; wy te samen praatende on-
" der

„ der een pypje, vertelde hy myn wat hy aange-
„ merkt had ontrent een *Jong Vrouw-mensch* van
„ by de neegentien jaaren, de welke ook zyn
„ zieke pacient geweeſt was. Zy was een per-
„ ſoon van een bloedryken aardt, en van een
„ heete en geyle geſteldheyd, dewelke de over-
„ hand neemende over de deugdelyke beginzelen,
„ die zy in haar jonge jaaren ingezoogen had,
„ zy daar door aangeport wierd haar zelven te
„ verongelyken met het begaan van die vuyle en
„ yſlyke zonden, van onrynigheid welkers gevaar
„ UE. met zo veel goedheyd, bloot geſtelt ende
„ aangetoont hebt: Zy bekende dat zy in die plee-
„ ging zedert haar veertien jaar geleeft hadde;
„ ende dat zy de dwaasheyd daar van dik-
„ maals by haar zelven beklaagt hadde, met een
„ voorneemen van het af te laaten, maar dat
„ zy daar niet konde by blyven; edog dat zy
„ haar zelven noit hadde ingebeelt, dat er of
„ zonde of Gevaar in ſtak, als alleen dat zy dagte
„ haar zelven van haar Maagde-Blom te hebben
„ berooft, daar zy het gevolg van vreeſde indien
„ zy quam te trouwen. De ſpeeltuygen de
„ welke zy gebruykte om haare begeerlykheyd
„ in te volgen zyn in geenerley wyze betaa-
„ melyk alhier gemeld te werden: Door den
„ aardt, en het veelvoudig gebruyk der zelve,
„ raakte zy in een zeer jammerlyke geſteltenis,
„ ende hoe meer zy dat bedryf involgde, hoe
„ meer haar begeerlykheyd daar toe verheft
„ wierd, tot dat het, door de overdaadt, haar
„ eyndelyk in veele gevaarlyke quaalen bragt;
„ waarom zy genoodzaakt wierd de byſtand van
„ een ervaaren Medicyn-meeſter te vraagen; en
„ geneesmiddelen te gebruyken, maar geen hulp
kon

„ kon haar verleent werden, want, naar alles „ gedaan was, beving haar een *Woede* in de *Baarmoeder*, ende dat zo heftiglyk, dat zy in die „ Vlaagen, geweldig uytschreeuwde, en geyle „ spraak uytsloeg, haare rokken opraapte, of „ het Bedde dekſel affsmeet: ende eenig mans- „ persoon die zy maar zag toeriep, en aan greep, „ als zy maar by hem konde koomen, om by haar „ te leggen; ende men heeft bespeurt (dat merk- „ waardig is) dat, op 't hoogste van een van die „ geyle overvallen, door de drift van de aan- „ prikkelende kragt op de *Ovaria* de *Ova* uytge- „ schooten en gestort zyn, de welke myn Vriend „ de Medicyn-meester die over haar gong, zey- „ de, hem van de Zieke-bewaarster getoont te „ zyn, die haar verwonderde wat het te zeggen „ was: ende dat hy meer als eens verscheyde „ van de zelve gezien had, de welke op eenmaal „ van haar zyn gekoomen. In deesen toestand heeft „ zy, dan eens beter dan eens slimmer zynde tot „ haar drie en twintig jaaren geleeft, ende is „ schielyk in een zeer heftige vlaag raazende ge- „ storven. Doe men haar opende, 't welk ge- „ schiede in 't by zyn van verscheyde Ardsen, „ en Genees-meesters, vernam men dat het uy- „ terste end, ofte de *Glans* van de *Clitoris*, het „ welke veel boven zyn natuurlyke groote was, „ ende volgens de Medicyn-meesters, de voor- „ naamste zeetel van pleyzier in de Vrouwen is, „ met een scherp, in eetend en jeukend humeur „ was ingenomen, 't welk zy haar inbeelden „ dat op die plaats zeer wonderbaarlyk jeuken „ moet, ende de onverwinnelyke kitteling en „ begeerlykheyd veroorzaaken, ende zy waaren „ van gevoelen, dat het scherpe humeur door

„ dat

„ dat deel mede ontleeken was, door het middel en de wyze 't welk zy zo lang by haar zelven gebruykt hadde; ende nogtans verzeekerde haar dit jong Vrouw-mensch plegtiglyk, zynde verscheyde maal daar naa gevraagt, dat zy nimmer de minste vleescnelyke kennisse met eenig Manspersoon op aarde gehad had.

IK hebbe door het middel dat ik daar toe genomen hebbe, dat vuylbedryf in myn school uytwerkelyk voorgekoomen, ende om het gevaar van dien des te beeter in 't gemoed van de jongelingen die myn toevertrouwt zyn te prenten, hebbe ik de Quaalen, ende de gevallen die U E. meld daar door te zyn ontstaan, ende de heylzaame vermaaningen daar in ter needer gestelt by een verzaamelt, en in 't *Latyn* vertaalt, op dat zy des te meer gaade geslaagen mogen werden, ende ik verpligte den eersten Student van yder Bank, zo een gedeelte als ik verordineere, tweemaal ter Week aan de andere overluyd te leezen, om een verfoeying daar van in hun te verwekken. Ende ik mogte wenschen dat yder Schoolmeester in Stad en Land het zelve wilde doen.

MYN HEER,

Ik blyve (Schoon Onbekend)

U Onderdanigen Groot Agtende Vrind,

T. B.

Daar is een ſtigtelyk Boekje gedrukt, in 't Engels, en Duyts, over het *zondig Leven*, en wonderbare *Bekeeringe*, van de Heer *G. Troſſe*, Leeraar in zyn geboorte Stadt *Exeter*, door hem beſchreve, om na zyn dood gedrukt te worden, en ſchryft pag. 16. „ Ik bleef in dat Paaps *afgo-*
„ *diſch Poortegaal* noch al ongeregelt leven, ver-
„ ſuimde de godsdienſtige pligten van Gods woord
„ te lezen, en bidden, noit boog ik myn knien voor
„ God, maar wel voor de Afgoden, met de zelve
„ geſten en gebaarden als de Afgoden-dienaars, om
„ van hun toorn en gramſchap vry te zyn. Ik gaf
„ myn zelven over aan de ſnoode gewoonte van die
„ plaats en familie, tot dronkenſchap en onreinig-
„ heid. Een godloos mede-dienſtknegt leerde my
„ een groote zonde plegen, waar aan veel jonge
„ menſchen haar ſchuldig maken, en die aanzien
„ als onſtraf-baar, hoewel God daar voor *Onan* op
„ de plaats dood ſloeg, om dat hy zyn Zaad onnut-
„ telyk verſpilde, en op de aarde godlooſlyk ver-
„ durven had: En van welke grouwelyke zonden
„ in een nieuw Boek al 10. maal gedrukt, veele
„ Exempelen ſtaan, die zulke booswichten als ik
„ was, wel mogen ter harte nemen, en laten zul-
„ ken quaad dat God haat.

Omtrent de tyd dat ik zo ſwaar bezogt wiert, hoorde ik een Predicatie, de Text was genomen uit *Luc.* 19: 41. 42. daar Chriſtus rydende na Jeruſalem, als hy na by quam ende Stad zag, weende over haar, zeggende, *Og dat gy bekende in dezen uwen dag, wat tot uwe vrede dient, maar nu is 't verborge voor uwen oogen.* Waar uit de Leeraar toonde dat 'er was een *dag van genaade*, in welke alle menſchen als zy wilde haar konden gelukzalig maken. 2. Dat die dag van genade niet konde blyven duren, als wy leven na ons goet welbehagen, en

ver-

vermaak in zonde. 3. Dat wy die genade verſpillen, en dat 'er daar na geen hope was van *barmhartigheid* te bekome. 4. Dat *God Almagtig* was zo verre van Luſt te hebbe in 't verderf van zondige Menſche, dat hy klaagde wanneer hy hem zelfs verderft, en onbequaam maakte om *genade* te verkryge: 5. Hy verhaalde eenige zonden die dat zwaar Oordeel over de Menſche bragte.

Zo deze Predicatie voor my alleen was gepreekt, en tot niemant anders, het konde niet zyn nader gekomen tot de Staat van myn Ziel, dan zy deed, want zy ontdekte de maniere die God gemeenelyk gebruykt met de Menſchen kind'ren, voor dat hy haar over geeft aan een verhart herte, en zynde zeer gevoelig hoe goet en genadig God met my had gehandelt, in my te waarſchouwe tegen de Oordeele, die gereet waren op my te vallen: Og hoe pynigde dit myn Ziele, te denken dat door myn eigen ongeregtigheid, ik myn zelve had geworpen uit de *gunſte* van die my zo garen wilde *behoude*, in plaats van dat ik myn zelve maakte een Slaaf van de zonden, een onderdaen van den Zatan, die haat alle Menſche, en zyn werk maakt van haar te verderve.

Een Menſch van vreeze Gods ontbloot,
En leeft gelyk een onbefinde,
Om dat hy alle welluſt minde,
Die leeft hier levende als Dood;
Want al wien God den Heer verlate,
Haar Lyf en Leven dood'lyk baten.

Dat wy in tyds dan voor ons zien,
En tragten ons hier zoo te dragen,
Dat wy aan God, en Menſch behagen,
Door goed te doen, en 't quaat t'ontvlien;
Als wy zulks tot 'er dood betragten,
Zo heeft men 't eeuwig Heyl te wagten.

CAP.

CAP. I.

Van de Grouwelyke Sonde,

VAN ZELFS

BEVLECKINGE.

DEse *Zelf-verontreiniging* is die onnatuurlyke Practyck, waar door persoonen van beider geslagten; besmetten hare eige lichamen, sonder hulp van andere, terwyle sy sig overgevende aan onreine verbeeldingen, die tragten na te volgen, en voor haar selfs te bekomen dat gevoel, 't welk God hadde geordineert tot de Vleeschelyke gemeinschap van de twee geslagten, voor de continuering of during van onse soorten, en Saatgeving, in 't Mensdom te vermeerderen.

'T is byna onmogelyk so van dit onderwerp te handelen, dat men van de minste verstanden begrepen wort, sonder op deselve tyd de regelen van betamelykheit te overtreden, en sonder gebruyk te maken van woorden en uitdrukkingen, dewelke de sedelykheit verbied uit te spreeken. Maar gelyk myn groot oogmerk is Deugt en Christelyke reinigheit voor te setten; en de ondeugt en onreinigheit te weren, en discourageren, sonder iemant aanstoot te geven, so sal ik liever verkiesen, wat duyster te schryven, om van sommige minder verstaan te worden, ende verschei-

de dingen ſelfs laten aan de opmerkinge van myn Leſers, dan door al te klaar ſynde, het gevaar te loopen van in ſommige verdorve gemoederen dat quaat te verwekken,'twelk ik geern ſoude ſmooren en te niete doen. En ieder een, die geern met profyt tegen eenige ſoort van onreinigheit ſoude willen ſchryven, ende niet meer kwaat dan goed, door ſyne poogingen wil doen, behoort wat dit particuliere aangaat, ſeer omſigtig en ſorgvuldig te ſyn, gelyk wy mogen leeren van Biſſchop *Taylor* in ſyn regelen en oeffeningen van een *heilig Leven* &c. *'T is klaar*, (ſeit die geleerde man) *dat eenige geeſten ſo Atheiſtiſch ſyn, ende dat ſommige ſo ten eenemaal ingenomen ſyn met een geeſt van onreinigheit, dat ſy de wyſte en alderkuyſte Redenvoeringen veranderen in drek en vuyle bevattingen; even gelyk vergalde magen, veranderende ſelfs de Cordialen en de Medicynen tot bitterheit, en de in een letterlyke ſin, de genade Gods in ontugtigheit verkeerende. Sy beſtuderen gevallen van Conſcientie in het ſtuk van vleeſchelyke ſonden niet om te vermyden de wegen die dienen om God tot toorn te verwekken, maar om die ſelve wegen te leeren, en om hare eige geeſten te beſmetten, en hare huyſen met een ſonne-ſtraal te doorſoeken, op dat ſe ſo mogen onderweſen worden in alle de boeken van vuyligheit te doorſnuffelen.*

Ik ben verſekert dat deſe, de welke haar ſelfs alreeds door deſe practyk verontreinigt hebben, of anderſints door booſe gedagten om ſo te doen verſogt ſyn, moeten verſtaan, wat ik door *zelfsbeſmettinge* meen, gelyk ik ſe beſchreven hebbe, ſonder eenige verdere uytlegginge. Aan de ſulke is 't, aan de welke ik voornamelyk deſe bladeren recommandeere te leſe; met een hertelyke wenſch dat ſy ernſtig in opmerkinge mogen nemen

men 't gene daar in bevat is. En wat de sodanige belangt die noit sig aan dese sonde schuldig gemaakt hebben, en mogelyk van kleine ondervindinge synde, kan het syn, dat se ten eenemaal geen kennisse hebben van de sonde, daar tegen ik se wilde waarschouwen; ik oordeele de selve gelukkig in hare onnoselheit, haar daar en boven versekerende, dat sy hier niets sullen ontmoeten, als 't gene haar meer en meer tot kuysheit sal aansetten, en haar afschrikken van alle soort van onreinigheit.

Selfs-Besoetelinge sien wy op een remarkabele wyse gestraft in *Onan*, door een particuliere slag van den Almagtigen God; want 't is niet te denken dat dese schult ten eenemaal lag, in geen saat te verwekken aan syn verstorvenen broeder *Er*, alhoewel wy wel erkennen dat dit een verswaringe daar van was; maar de weg die hy insloeg om het voor te komen, soude op een ander tyd seer te berispen geweest syn; en uyt de woorden van den Text, de welke van dit gedeelte der H. Historie ons een berigt geeft, is het redelyk sig te verbeelden, dat het grootste gedeelte van de misdaat meer lag in de daat van selfs verontreiniging, dan in het versuim van syn pligt; *de saak de welke hy deed, was quaat in des Heeren oogen: daarom doodde hem de Heere*, Gen. 38. 10. Het was derhalven de misdaat de welke hy dede, die de Heere mishaagde, en niet so seer de saak dewelke hy naliet, als verders mag gesien worden in *Deut.* 25. *vs.* 5-10. Het sy daar mede so als 't wil, dit is seker, dat gelyk het in der daat was, het wierd bevonden so een onverdragelyke terginge, dat de Almagtige God het selve niet dulden kon, en daarom sneed

hem onmiddelyk af de draad van zyn leven, door een schielycke dood.

Sommige ligtveerdige Casuisten, niet tegenstaande de exemplare straf, de welke dese sonde vergeselschapt heeft, hebbe daar een ligt werk van gemaakt, en verscheide die haar raadpleegden, op een schandelyke wyse bedrogen, en mogelyk sommige van de selve tot haar verderf; andere, door te klaar te syn, schoon scherp genoeg, hebben dese saak soo groffelyk in de geleerde talen behandelt, dat het onmogelyk is, eenig gedeelte van de selve te oversetten, sonder de kuysheit te na te komen.

De geleerde *Ostervald*, in syn nuttig Tractaat over de onreinigheit in alle des selfs takken, heeft door een overmaat van sedelykheit, stilswygens voor by gegaan dese vervloekte sonde van onreinigheit, of ten minsten daar van in sulke generale termen gesprooken, en het selve met mindere overtredingen van onreinigheit bedekkende, dat hy gemist heeft in de schandelykheit daar van die 'er in is, voor oogen te stellen. Hebbende aangeroert de sonden van *Sodom*, en in 't breede gesproken van *overspel* en *boerery*, so voegt hy 'er by, *dat, behalven dese, daar veele andere dingen bedreven worden, die met de sedelykheit en kuysheit niet over een komen, sommige waar van*, seit hy, *door het gewelt van de passie, ende volle consent van de wil, of wegens de boosheit en de schandelykheit van het bedryf, byna evenaren de misdaat waar toe sy strekken; want sommige onkuyse persoonen worden door hare begeerlykheit weggesleept, om in alles hare beestelyke passie tragten te bebagen, so ver als sy bevatten kunnen het selve te doen, sonder de daat te begaan. Maar hier* (gaat hy voort) *moest ik seer omsig-*

tig

tig syn, en aan myn Lesers overlaten de moeite om by haar selven te considerêren, 't geen ik niet seggen mag, en toe te passen tot alle de bedryven van onreinigheit, dat ik maar effentjes durf aan raaken, en dat alleenlyk in generale termen. En lager seit hy, *Voor so veel als ik niet wel herbaelen kan alle dese bedryven, dewelke de suyverheit nadeelig syn, en nogtans konnen myn Lesers aangaande sommige van de selve twyfelen, ende mogen in omvrage brengen, of dit of dat onwettig sy, so sal ik in dese Plaats dese eene generale Regel ter nederstellen, waar by dese twyffelingen ligtelyk kunnen opgeloost worden. Laat de natuurlyke kuysheit en sedelykheit in de eerst plaats geraatpleegt; en gevraagt werde om dat, ten sy de hebbelykheit van boosheit niet ten eenemaal in ons uitgedooft heeft het gevoel van sedelykheit, de welke ons natuurlyk is, voor so veel wy menschen syn, so sullen wy ligtelyk kunnen onderscheiden, welke daat onrein sy of niet. Naast volgende, moet dit beginsel in agt genomen worden, dat een Christen verbonden is te myden al 't geen de siel vleeschelyk-gesind maakt: al wat strekt om de Passien te voldoen, en al wat pleegt de selve in ons, of in andere te ontsteeken.*

Weshalven wederom, Ondersoek behoorde gedaan te worden, wat nootsakelyk sy, of ten minsten, wat uitdrukkelyk geoorloft sy. Ik segge dan, dat wanneer wy beschaamt syn van 't gene wy doen en het selve niet durven hazarderen in 't gesigt van andere, wanneer het alleen een uitwerksel is van een onordentelyke Passie, en alleenlyk de voldoening van de vleeschelykheit beoogt, nevens de ontsteeking van onreine begeertens, 't sy in onse eige herten, 't sy in die van andere; en wanneer het daar en boven nog nootsakelyk, nog uitdrukkelyk geoorloft is, so souden wy best ons daar van onthouden.

Dit is een uitnemende raat, en sluit niet uit de

minſte daat van oneinigheit ; maar daar ontbreekt die afkeer, waar mede de Leſers behoorden vervult te worden tegens *ſelfs-beſmettinge*, boven andere daden van onreinigheit, die minder ſtrafwaardig ſyn. Maar dat deſe Auteur ſyne regtmatige cenſure niet velt tegen deſe ſoort van onreinigheit in 't beſonder, is om geen andere reden, dan om dat hy al te ſchrupuleuſlyk ſedig is, 'twelk blykt in 't openbaar uit ſyn eigen bekentenis, dat hy in veele particuliere dingen gebrekkelyk is geweeſt. *Sommige pointen*, ſeit hy in ſyn voorreden, *konden wel meer uitgebreid zyn, ende ſommige tegenwerpingen meer particulierlyk geconſidereert; maar dit zou my genootzaakt hebben, zommige dingen aen te raken, dewelke de betamelykheit niet toelaat. Daar zyn ook verſcheide dingen, dewelke ik verbonden ben alleenlyk in generale Termen uit te drukken; ſommige waar van ik maar effentjes durve aanroeren, en andere dingen wederom ben ik genootzaakt geheellyk te dempen.* Maar ik agte nodig en nuttig om verſchyde redenen, die bedekte Stilſwygers te ontdecken wat van de waarheid deſer ſake moet geweten en geſegt worden.

Daar zyn ook andere *Caſuiteſe* Schryvers geweeſt, dewelke van dit Subject handelende, nog te klaar, nog te agteloos zyn geweeſt, maar hebben door al te veel ſubtiliteit hare bewys redenen uitgerekt boven haar natuurlyke drang, en door te *Sophiſtiſch* te zyn, hebben waerheyt en een goede zin ongelyk gedaen. Eene van deſe hebbende voor af laten gaan, dat de Luſten van onreinigheit eerſt met zig zelfs; en ten tweeden met andere begaan worden, drukt hem uit in deze volgende maniere. „ Eerſt, zeit hy, zullen wy „ beginnen met deſe, dewelke iemand met zig

„ zelfs

„ zelfs begaat, en die in haar zelven (trekt de-
„ zelve af van alle andere omſtandigheden) grou-
„ welyker zyn dan met iemant anders, even ge-
„ lyk zelfs-moord, ſlimmer is dan een ander te
„ vermoorden; So in en van zig zelfs, is dit ſlim-
„ mer, dan een ander te verontreinigen. Want
„ de Regel is, dat de zonde, dewelke meeſt de
„ order van de liefde breekt, is de ſlimſte, *liefde*
„ zynde de onderhouding van de geboden. Ik
„ moet myn naaſten niet verontreinigen, om
„ dat ik moet liefhebben myn naaſtens kuysheit;
„ maar ik moet myn eigen zelfs liefhebben, ende
„ myn eigen kuysheit, boven die van iemant an-
„ ders; en dit is een vuyle ſonde, ſeer tegen de
„ natuur, en daarom te ſlimmer; want hoe on-
„ natuurlyker de ſonde is, hoe de ſchult in dat
„ opſigt dies te ſwaarder is; en nademaal men
„ denkt, dat daar in dat ongelyk niet gedaan
„ word, als in het wegnemen van de kuysheit
„ van een ander, ſo dringe ik hier op, dat daar
„ het meeſte ongelyk geſchied, wanneer iemant
„ ſig ſelfs verongelykt; ende gelyk de dief in de
„ keerſe, ſo deſe ſelfs verontreinigingen verrot-
„ ten en verſwakken ſeer het Lichaam door de
„ vloek Gods in dit quaat te ſtraffen. Daar en
„ boven, (gelyk als in alle diergelyke onorden-
„ telyke Practyken) daar is een verborge ſoort
„ van moord in, ſo niet in de beooging van den
„ dader, nogtans in de daat van de gedane ſaak
„ ſelfs; waarom God het meeſte mishaagt deſe
„ ſoort van Sonden. &c.

Aan 't geheele laatſte gedeelte van deſe be-
veſtigingen, kan ik gereedelyk myn toeſtemming
geven; Maar in het begin van deſelve, heeft deſe
Schryver van Concientie gevallen, in ſyn wyſe

van redeneering groffelyk misgetaſt. Het onderſcheit dat hy ſtelt tuſſen de moort van een ander, en tuſſen dat van iemant ſelfs, is ſeer regtmatig; maar dan heeft hy vergeten aan te merken, dat dit onderſcheit ophoud, wanneer de Moord van een ander nootſakelyk inſluit de Moord van iemant ſelfs. Aldus door al te veel te bewyſen, hebben ſyne bewysredenen dat niet beweſen, het welke ſe mogten gedaan hebben. Op deſe voet, ſoude de Selfs-verontreiniging Strafweerdiger ſyn, dan de onnatuurlykſte verfoeyelykheden met andere, 't welke vals is, om dat het onmogelyk is andere te verontreinigen, ſonder op deſelve tyd in ſo een groote mate ſig ſelfs te beſmetten.

Om een ſonde ſo mishagende aan God, ſo ſchadelyk aan het gemeene beſt, en ſo nadeelig aan ons eigen ſelfs, te veroordeelen, vereiſt geen hoog-vliegend verſtand, nog geen andere weg van Redeneering, dan wat over een komt met de alderklaarſte waarheit, en het gene de proef van de ſcherpſte redeneering kan uitſtaan. Om te bewyſen de menigvuldige nadeelen, dewelke het doen mag aan ons eigen ſelfs, gelyk dit de geheele beſigheit is van 't naaſtvolgende Capittel, ſo wyſe ik mynen Leſer daar na toe; en dat dit ſeer ſchadelyk is aan 't gemeene beſt, ſal haaſt ras openbaar worden, indien wy aanmerke het gene onloochenbaar is, dat het verhindert het Houwelyk, en ten eenemaal de voort-teelinge de weg opſtopt. Het gene overblyft, is om te bewyſen, dat het Gode mishagende is; en dat het'er ſo mede gelegen is in een ſeer hoogen trap, is blykbaar beide uit de H. Schriftuur, en uit onſe eigen reden.

Daar

Daar is geen Plaatſe, nog in het *Oude*, nog in het Nieuwe Teſtament, alwaar de onreinigheit, de Luſten van het Vleeſch, of de verſoejingen, van *Sodom* veroordeelt worden, of deſe ſonde wort onder andere aangeroert; en daar is geen twyfel aan te ſlaan, of deſe, dewelke daar aan ſchuldig ſyn, worden bevat onder de grouwelyken onryne Sondaren, dewelke haar *deel ſullen hebben in den Poel die daar brand van vyer ende Sulpher*, *Openb.* 21. 8. En Paulus zegt! *weet gy niet, dat uw lichaam een Tempel is van den H. Geeſt, dewelke in u is, dewelke gy van God hebt?* En dit is een kragtige aanmerkinge om iemant af te ſchrikken van onreinigheit, ſynde genomen van de luiſter, waar toe God ons verheven heeft, ſelfs in opſigt tot onſe Lichamen. Sy ſyn de Tempelen van den H. Geeſt, om dat de H. Geeſt in ons woont, ende ſyne weldaden op ons uitſtort, ons heiligt, ende ons toewyt tot den dienſt van God! waarom onſe Lichamen deelagtig ſynde aan deſe eere, wy verpligt ſyn deſelve in kuysheit te bewaren, en deſelve te beſteden tot H. beſigheden want indien de Tempelen, toegewyt tot den dienſt van God, moeſten ſuyver en onbeſmet bewaart worden, ende niet verontreinigt door eenige beſmettinge, hoe groot behoorde dan de heiligheit van onſe Lichamen te ſyn, aangeſien God verwaardigt heeft deſelve te maken tot *Tempelen van ſyn H Geeſt?* Deſe aanmerkinge van den H. Paulus doet ons klaarlyk ſien, dat wanneer ſommige ſig overgeven tot onreinigheit, ſy ophouden te ſyn Tempelen van den H. Geeſt, even als de Apoſtel te voren had geſegt, dat ſy ophouden te ſyn leden van Jeſus Chriſtus, het welke toont, dat deſe ſonde de aanleidinge is,

 waar-

waarom de H. Geest van God sig onttrekt van de herten van de sulke, als daar aan schuldig syn, om dat dese Geest niet verkeeren kan met onreinigheit. Daarna segt hy tot ons in 't selve Capittel: *Gy syt niet uwes selfs, want gy syt diere gekogt; daarom verheerlykt God in uw Lichaam ende in uwen Geest, welke Godes syn.* 2. Cor. 6: 19. 28.

Deselve Apostel bevestigt van de Heidenen, *dat sy overgegeven synde aan de onreinigheit, sy haar eigen Lichamen onteerden onder haar selven.* En in een ander Plaats, *dat het de wille is van God, dat wy ons afhouden van onreinigheit.* Maar het soude eindeloos syn, alle de Texten aan te halen, dewelke tot het selve oogmerk strekken. Laat iemand ondersoeken alle de Plaatsen van het N. T. alwaar gewag gemaakt wort van ondeugden en Sonden, ende hy sal bevinden, dat daar geen sonde so dikwils genoemt word als die van onreinigheit; en hoe kan een Persoon in een hoogen graad meer onrein syn, als wanneer hy aan *Selfs Verontreiniging* Schuldig is.

Maar indien het aan ons niet geopenbaart was, dat God hooglyk vertoorent wort over alle soorte van onreinigheit; wanneer wy agt geven op het einde van 't Huwelyk in alle Landschappen, ende in alle gemeenschappen, en op de wyse, waarna God geordineert heeft, dat onse soorten souden voortgeset worden, so soude de natuurlyke Godsdienst, ende onse eigen reden ons onderwysen, dat dat einde te vernietigen, God seer moeste vertoornen; want het sy dat wy verfoeielyke sonde plegen met die van ons eigen geslagt, *Mannen met Mannen*, als de Schriftuur spreekt; of met de beesten; of dat wy onse eige lichamen met dese schandelyke daat bevuylen,

len, de gevolgen ſyn deſelve met opſigt van de gemeenſchappy, ende onſe ſoorten te benadeelen. En het gene een ervaren God-geleerde had geſeit van het eerſte, is insgelyks toepaſſelyk tot alle de drie, *Dat de misdaat in haar ſelfs grouwelyk en onnatuerlyk is; datſe in de daat vuyl en ten uyterſten hatelyk is; haar ſchult is roepende, en haar gevolgen ſyn verwoeſtende; het vernietigt huwelykſche liefde, keert om natuurlyke genegentheit, ende ſtrekt om uit te bluſſchen de hope van Nakomelingſchap, en tot verderf van Huysgeſinnen.*

Voor *hoerery* en *overſpel* ſelfs, ſchoon grouwelyke ſonden, hebben wy de ſwakheid en de Natuur om voor te pleiten; maar *ſelfs verontreiniging* is een ſonde, niet alleen tegens de natuur, maar een ſonde, dewelke omkeert en uitbluſt de natuur, en hy die daar ſig aan ſchuldig maakt, tragt na de verwoeſting van ſyn weſen, en in een ſeker opſigt geeft een Slag aan de Scheppinge ſelfs. Dat deſe ſonde, en alle de rampen die daar op mogen volgen, in beider geſlagt gelykelyk verderffelyk ſyn, in opſigt tot de burgerlyke 't ſamenleeving, ſo wel als tot haar ſelfs, ſal in het volgende Cappittel getoont worden. In het overige van dit Capittel, ſal ik onderſoeken na de oorſaken van *ſelfs-bevlecking*, en te voorſcheyn brengen ſommige bedenkingen, om ten minſten deſſelfs menigvuldig bedryf voor te komen.

Ik ſal my hier niet bemoeyen met de oorſaken van onreinigheit in 't generaal, gelyk als *quade boeken, quaad geſelſchap, Liefde-vertellingen, dertele ſamenſpraken, en andere ontſteekingen tot Begeerlykheit en Dertelheit*; gelyk deſe dingen genoeg behandelt worden in de meeſte boeken van Gods-

dien-

dienſtigheit en practikale God-geleertheit, ſo wyſe ik mynen Leſer tot deſelve, en ben alleen van voornemens te ſpreeken van deſe byſondere oorſaken, dewelke behooren tot deſe Sonde, ende nauwlyks eenige andere

De eerſte oorſaak is onwetenheit: Daar ſyn duyſende onder de jeugt van beide de ſexen of geſlagten, ſynde *verſtandig Leerſaam*, *neerſtig*, ende *handelbaar*, dewelke of door het voorbeelt van hare Vrienden, door haar eigen Wulpsheit; of door ledig en alleen te ſyn; ende ſommige door een enkel toeval hebben geleert, haar ſelven op deſe manier te beſmetten, dewelke de gedagten daar van ſouden verfoeit hebben, hadden ſy verſtaan de natuur van de ſonde, en hadden ſy kenniſſe gehad met de gruwelykheit van die misdaat. Daar ſyn insgelyks veele volwaſſene Perſoonen, beide Mannen en Vrouwen, dewelke aan deſe ſonde ſchuldig ſyn, en mogelyk overgegeven genoeg om alle ſonden, in opſigt tot eenige vreeſe voor Godsdienſt, te begaan, dewelke nogtans deſe ſonde niet ſouden beſtaan hebben te bedryven, indien ſy geweten hadden, wat lichamelyke ſmerten en ſwakheden het mag, en dikwils in der daat veroorſaaken.

De Tweede oorſaak is de heimelykheit, waar by *ſelfs-beſmetting* mag begaan worden. Alle andere bedryven van vuyligheit moeten een getuige hebben, maar deſe heeft'er geen van noode. Sommige dertele Vrouwen hebben alle uitwendige vertooning van Deugt en Sedelykheit gemaakt, dat kan vereiſt worden; ſy hebben, midden onder hare ſterke luſten, voorſigtigheit genoeg gehad, om ongelyke Houwelyken af te ſlaan; en nogtans hebben ſy haar ſelfs aan deſe

overge-

overgegeven, wanneer ſy op deſelve tyd, liever wilden geſtorven hebben, dan eenige vuyle ſwakheit aan eenig levendig menſch geopenbaart hebben, gelyk ſy naderhand berouw tonende, ſelfs beleden hebben. En wederom ſommige jonge Mannen van ondeugende neigingen, hebben of van nature, of by gebrek van een lieberale opvoeding, ten uiterſten beſchaamt geweeſt; ſy hebben geen Vrouwe durven aanſchouwen, en haar beſchaamtheit ſelfs heeft haar beveyligt van elke daat van onreinigheit, behalven van deſe; uit al het welke blykbaar is, dat de heymelykheit van deſe Sonde veele daar toe verraden heeft, dewelke naulyks iets anders ſoude verlokt hebben.

De derde en laatſte oorſaak dien ik ſal aanhalen, is ſtraffeloosheit. Schoon de wetten tegens *Hoerery* en *Overſpel*, in veele plaatſen of ſeer ſlap, of qualyk worden uitgevoert, nogtans de ſchrik van deſelve houd de vreesagtige in ontſag. De ſtraffe voor onnatuurlyke onreinigheden begaan met andere, is Capitaal. Maar de wetten ſyn de ſaak alleen niet, waar voor ondeugende perſoonen verſchrikt ſyn. Sommige worden van Hoerery wederhouden, alleenlyk wegens haar gierigheit. Andere wederom onthouden haar van *hoerery*, voor nergens anders als de vreeſe van ſiektens, of kinderen te krygen. Dertele Weduwen, dewelke haar op de Werelt verſtaan, hebben reden om te vreeſen voor tweede Huwelyken, om veele redenen; ſommige beminnen haar vryheit; andere haar Geld; en indien ſy hare Agtinge lief hebben, ſo ſullen ſy onwettige omhelſingen niet durven beſtaan, daar in de *Selfbeſmetting*, nog de omſigtige, nog de gierige, denken dat ſy iets te vreeſen hebben.

Het

Het is niet ligt te bepalen, wat gruwelyker of onverantwoordelyker ſy, dat liever, dan een ſonde voor andere te begaan, dewelke haar Medehelpers wilden ſyn, en haar daar in onderſteunen, de Menſchen ſouden verkieſen, haar ſchuldig te maken aan een grooter ſonde in de tegenwoordigheit van God, dewelke bedreigt heeft deſelve te wreeken. Te ſeggen dat dit voortkomt van wegens *Ongodistery*, en gebrek van *Geloof*, ſtryd tegens de ondervindinge; want laten wy eens duyſende op de proef nemen, dewelke alle aan deſe of eenige andere grouwelyke ſonde mogen ſchuldig geweeſt zyn, ende wy ſullen naulyks eene vinden, dewelke niet alleen erkennen ſal een *Godheit*, maar insgelyks ook ons ſeggen, dat hy overtuigt is van Gods *Alom tegenwoordigheit* ende *Alwetenheid*, van ſyn *wysheit*, *regtveerdigheit* ende *Almagt*, en dat hy gereet is te onderſchryven elke generale Hoofd Point van 't Chriſtelyk geloof, wat hier van kan geſegt worden, is dat de Menſch ſig ſelfs tegenſpreekt, en regel-regt aan gaat tegens ſyn eigen Beginſel. Wat konder ongerymder ſyn in Menſchelyke voorvallen, dan dat een dief, voornemens ſynde een Paard te ſteelen, ſoude tragten te myden de oogen van de gantſe Werelt, behalven die van de Eygenaar; voornamelyk indien hy ten vollen overredet was, dat deſe Eygenaar hem konde vatten, wanneer hy maar wilde, ende ſulke ſtraffe hem opleggen, als hem goed dagte? Met wat geeſtelyke duyſternis moeſt deſe Menſch bezet ſyn, dewelke in ſyn grootſte belangens ſoude ſteeke-blind ſyn, en alleen in beuſelingen klaar-ſiende ſoude weſen? Terwyle de menſch blooheit vertoont, en de uiterſte bevreesdheit voor een ſeer magteloooſe

Worm

Worm van gelyke nature met hem, is het niet onbevattelyk, dat hy ſig met een Reusagtige ſtoutheit en onbeſchaamdheit ſoude gedragen, om den Almagtigen Schepper van Hemel en Aarde, het hoofd te bieden? Nogtans daar is een ding dat nog meer tegenſtrydig is, het welke hier in beſtaat, dat hy op deſelve tyd ſal tragten, voor treffelyk gehouden te worden omtrent ſyn Beginſel, en een Chriſten ſo ver als de Godsdienſt aangaat maar Gods vreeſe en liefde miſſen.

Het is de algemeene Bevattinge, dat de ſchaamteloofe de Slimſte der menſchen ſyn; nogtans ſchaamte, qualyk geplaatſt ſynde, heeft dikwils ſlimmere Uitwerkſelen veroorſaakt, dan het tegendeel alleen oit bequaam is geweeſt voort te brengen. Wanneer een onegt kind dood gevonden word, en de Moeder, onlanks ſonder getuige verloſt, niet bequaam is te bewyſen, dat ſe'er ſorge voor gedragen heeft, of gedurende haar ſwangerheit, het geheim aan iemant behalven aan de Vader medegedeelt heeft, ſo preſumeert of vermoed onſe *Engelſche* wet, ſonder eenige andere getuige meer, de Vrouw de Moorderesſe te ſyn van het Kind. Waar uit blykbaar is dat de Wetgevers moeten veronderſtelt hebben, dat ſommige Vrouwen de wreedheit genoeg hebben om de alderonnatuurlykſte Sonde te begaan, en op deſelve tyd moed ontbreeken om de ſchande te dragen. Maar is daar geen geneesmiddel te vinden tegen deſe verkeerde ſchaamte? Is het onmogelyk om de jeugt te onderwyſen met betere bevattingen, dan gemeenlyk in ſwang gaan, of door *Voorbeeld*, of door *onderrigtinge*?

Vrouwen in 't gemeen, zyn meer met ſchaamte bekleed, ende agterhoudende dan de Mans,

en

en daar zyn zommige dingen, dewelke een Man van de ſtrikſte zedelykheit niet zal ſchromen te doen in 't openbaar, dewelke nogtans de meeſte vrouwen zouden doen ſchudden, zelfs na de beganing van haar ontugt. Hier uyt te denken, dat de vrouwen van nature zediger zyn dan de Mans, is een miſvattinge; al het onderſcheid tuſſchen dezelve, hangt af van de gewoonte en opvoeding; en ik ben zeer miſvat, indien deze groote magt van gewoontens en onderrigting niet aanwyſt het genees middel, het welke tegen *Zelfsbeſmetting* zeer nuttig zoude zyn. Ik weet dat het een Regel is onder het voorzigtigſte zoort der menſchen, noit tot de jeugt van een van beider geſlagt te ſpreeken aangaande deze zonde, uit vreeze dat of de begeerte na verboode dingen of anderſints de nieuwsgierigheyt zelfs, de kleine kindere mogte aanporren tot het gene, waar aan zy mogelyk noit mogten gedagt hebben, had het niet geweeſt wegens de al te veel onderrigtende voorzigtigheyt der onderwyzers. Maar daar zyn andere wegen; ende onderwyzinge van de jeugt, dewelke ik aanroere, zoude beginnen van haar jeugt. Indien de kindere ſtriktelyk verboden wierden, noit haar oogen of neus aan te raken, als met haar neusdoek, en dat alleenlyk in zeer dringende nootzakelykheden; indien zy insgelyks zagen, dat een ieder deze gewoonte navolgde, indien het voor verfoeyelyk gehouden wierd, dezelve met bloote handen aan te raken, zo kan ik niet zien, waarom dit zoo zeer niet mogte haar doen ſchrikken, nu zynde opgegroeyt, als nu de meeſt ſchuldige ontblootingen zyn aan een wel gemaniert volk, dog bot en ſedeloos.

Ik wilde wel dat de Lezer in aanmerkinge nam de zaak waar van ik handele, dewelke

veel

verschilt van andere Pointen van Sedelykheit; want in de behandeling van andere Hoofd-deelen, mag iemant seggen 't geen hy denkt tot zyn oogmerk dienstig te zyn, ende heeft niets om hem te beletten van by een te brengen, wat hy ook bevat noodsakelyk te zyn, stellende zyn bewysredenen in haar uitgestrektheit en kragt voor; makende deselve so klaar als mogelyk is, en beantwoordende alle bedenkelyke swarigheden. Maar in het redeneeren tegens onreinigheit, voornamelyk van dit soort, dewelke gelyk het de walgelykste van allen is, so moet deselve vryheit niet genomen worden, of een Man is ten uitersten bepaalt, ende is verpligt hem zelven uit te drukken met de alderuiterste omsigtigheit en wagthouding, uit vreese van een inbreuk op de sedigheit te doen; het welke gelyk ik beloofde my daar niet aan te willen schuldig maken, so zal ik alles met de grootste naeuwkeurigheit gade slaan, als wetende dat ik soude verpligt zyn te noemen sommige dingen, dewelke myne Lesers mogten verraden tot het gedenken van dat geene, het welke beter was dat sy altoos souden vergeten; gelyk als sy dan niet bequaam souden zyn om te setten sulk een waaksame wagt voor haar gedagten en verbeeldingen, of daar souden in weerwil sommige vuylen of leelyke begeertens inkruipen; en de minste verbeelding daar van, haar soude voor Gods oogen hatelyk maken, dewelke het herte siet, ende alleen in de sulke vermaak schept, dewelke daar suyver en opregt in zyn; Met welke verdediging hopende dat deselve zal voldoenende geoordeelt worden, indien ik my aan sommige uitlatingen, ende eenige duysterheit zal schuldig gemaakt hebben, ik dit Capittel sluite.

HET II. HOOFTDEEL.

Aangaande de vreeſlyke gevolgen,

VAN DE

SELF-BESMETTING.

HEbbende in het voorgaande Capittel de grouwelykheit van deſe Sonde vertoont, ſo mogte iemant ligtelyk denken, dat de indrukſelen dewelke de ſnootheit van de geilheit en onreinigheit in 't generaal daar vertoont, moeſte maken, ſoude ſo onmiddelyk niet overgaan, als datſe niet, voor eenige korte tyd, ſoude beveyligen de verbeeldinge ſelfs van ondeugende Perſoonen, tegens eenige ligte aanvallen van onreinigheit; maar daar zyn dertele Menſchen van ſulke verdorve gemoederen, dat geen tyd uitgeſondert, ſy tot onreine gedagten ſullen verwekt worden, door bloote woorden, ſonder 't ſamenhang, en de Namen der Deelen, ſelfs wanneer'er gebruyk van gemaakt wort in de beſchryving van gevaarlyke gevallen, en van walgelyke ſiektens; Daarom, gelyk als ik genootſaakt zal zyn, gebruyk te maken van ſommige uitdrukkingen in dit Capittel, dewelke alhoewel geſproken met een oogmerk ſeer verre van vuylheit, mogen zyn werkende door het tegendeel, miſſchien de verbeeldingen van dwaſe menſchen verſien met ſtoffe van onreinigheit; daarom ſeg ik bid ik den Leſer hier ſtil te ſtaan, ende niet iets verder voort te gaan, ten ſy hy begeert kuys te

te zyn, of ten minſten bequaam te overwegen, of hy het behoort te hebben, of niet.

De verdrukkingen, dewelke mogen, ende dikwils wedervaren deſe, dewelke zyn of hebben geweeſt ſchuldig aan de ſondelyke Practyk van *Self-Beſmetting*, behooren of tot de *Siel*, of tot het *Lichaam*: Ik zal beginnen met deſe van de laatſte aangelegentheit. In de eerſte plaatſe, het hindert openbaarlyk de groeite, beide in jongens ende meisjes, ende weinige van een van beider geſlagt, dewelke in haar jeugt begaan deſe ſonde in overmaat voor eenige geruyme tyd, komen noit tot die ſterkte of kragt, waar toe ſy ſonder deſelve ſouden gekomen ſyn. In Mannen ſo wel als in kinderen, had de eerſte aanval daar van, menigmaal in ſommige een *Phymoſis*, ende een *Paraphymoſis* in andere veroorſaakt; Ik ſal deſe Termen niet verder verklaren, laat het genoeg zyn, dat ſy Toevalligheden zyn, dewelke ſeer pynlyk en quellende zyn, ende mogen blyven tormenterende voor eenige tyd, indien zy niet toebrengen ſweeren en andere ſlimmere toevallen; voornamelyk indien het beſtiert wort by een raeuw ongeoeffent volk, dewelke te werk te ſtellen, gemeenlyk het geval is van jonge Menſchen, dewelke bewuſt zynde van haar misdaat, hebben niet de vrymoedigheit om haar zelven te vervoegen by lieden van waardy en ondervindinge. Die van noden heeft te weten de betekeniſſe van de vorige woorden, elk geneesmeeſter ſal hem kunnen onderrigten.

Het menigvuldig gebruyk van deſe *Beſmettinge*, veroorſaakt inſgelyks *Stranguries*, *Priapismus*, en andere wanorders, van de Schaft; maar voornamelyk druypinge, zynde moeyelyker om gene-

ſen te worden, dan deſe voortgekomnen van vrouwen, in der daat onderhevig zynde aan vuyle ſiektens. Wanneer de ſadelyke vaten eerſt ingetrokken zyn, en naderhand uitgerekt, ſo word de gilting in de ballen vernietigt, en het Saad dun en Wateragtig geworden zynde, gaat onbewerkt weg, ſonder eenige aanritſing; deſe quaal word menigmaal doodelyk, ſelfs onder te handen van de ervarenſte meeſters. Deſe *Gonorheas* worden voornamelyk veroorſaakt, ſeit *Etmuller* (een voornaam Medicyn-Meeſter) van die verfoeyelyke *Self beſmetting*; en gelyk Dr. *Baynard* ook beveſtigt (ſprekende van deſe Practyk) van die vervlockte School-goddeloosheit zelf *Bevlecking* als een ſaak ſchandelyk om te ſeggen &c.

In ſommige is het geweeſt de oorſaak van verflaeuwende overvallen ende vallende Siektens; in andere van uitteeringen; ende meenige jonge lieden, dewelke ſterk ende luſtig waren, eer ſy haar aan deſe ondeugt overgaven, zyn daar door uitgeteert, en door het lichaam te berooven van hare balſemagtige en levendige vogtigheit, zonder hoeſten of ſpouwen, zyn droog en uitgemagert geſonden na hare graven. In andere wederom, dewelke het niet gedoot hadde, heeft het nagtelyke ende bovenmatige ſadelyke Schietinge en uitvloeyſelen veroorſaakt; een weekheit die haar zo ſwack en kragteloos maakt, als of zy gelubt waren. *Meenig jong Heer* (zeit dezelve Dr. Baynard) *is voor altoos ten uiterſten daar door bedorven geworden.* De reden die hy daar van geeft, is *Dat het gepleegt ſynde, wanneer men jonk is, zulken gewelt aandoet, en ſo verſwakt de tedere Vaten, dat wanneer zy tot mannelyke jaren komen, het haar aan de Vrouwen belachelyk maakt, als zy* mag-

magteloos bevonde worden, en buiten ſtaat zyn; meenige van deſelve niet bequaam zynde om een Vrouw aan *te raken*, of werpen Saad uit op het eerſte aanraken der Lippen, &c.

In zommige Menſchen van zeer ſterke geſtelteniſſen, mogen de ongemakken zo ſigtbaar niet zyn, en zy ſelfs mogelyk bequaam om te trouwen, en nogtans het bloed en de Geeſten vermindert, en het Saad onvrugtbaar geworden, zo dat het haar onbequaam maakt tot de voortteelinge, en metter tyd soo uitdroogen, dat zy onvrugtbaar worden, gelyk Land dor en arm word door het ſelve al te veel te ploegen; Ende weinige van deſe, dewelke haar ſelven gewent hebben tot deſe ondeugt in haar jeugt, hebben reden om te roemen van de vrugten van haar Huwelyks-Bed; want in dien zy door ongewoone hulpe van de Natuur, eenige kinderen ſouden krygen, het welke niet dikwils gebeurt, zyn het gemeenlyk zwakke Kinderen, dewelke of ras ſterven, of week worden, ſiekagtig, altoos wat ſchortende klagen, en zyn ſo een elende voor haar zelven, een oneere aan het Menſchelyke geſlagt, ende een ſchande aan haere Ouders.

" Met wat een aanmoediging tot de deugt
" mogen derhalven, *ſegt een ſeker Autheur*, jonge
" lieden ſien op een Man van 80. Jaren, en een
" Vrouw van deſelve ouderdom, zynde beide
" geſegent met geſonde geſtelteniſſen, en friſſe
" geſonde aangeſigten, met geſonde verſtanden,
" en volkome ſinnen, met veerdige lendenen,
" en van een vrolyke natuur, hebbende het op-
" ſigt over een geſont nazaat, mogelyk tot het
" derde en vierde geſlagt; en alle deſe Segenin-
" gen dank wetende naaſt de voorſienigheit, aan

" haar matigheit en ſpaarſaamheit; daar, indien
" wy onſe oogen wenden op ygen beſoetelaars,
" wy zullen dezelve bevinden met magere kaken
" en bleeke aangeſigten, met ſwakke knien, en bee-
" nen ſonder kuyten, hare heel-kragten verzwakt,
" indien niet bedorven zynde in het beginſel van
" haar Jaren. Een ſpot aan andere, ende een
" quellinge aan haar eigen ſelfs.

In de Vrouwen, indien de *Zelf-beſmetting* menigmaal geoeffent wort, maakt het week, en berooftſe van kragt, veroorzaakt het *witte vloeyzel* een ſchadelyk zo wel als een quellende ziekte vergezellende dat geſlagt, dewelke om reden van de baarmoeder, mag na zig ſleepen een geheele Legioen van ziektens; onder andere wanorders maakt het dat zy 'er bleek uitſien, en de zulke, dewelke niet van een goede geſteltenis zyn, zyn ſwartagtig ende mager. Het is dikwils de oorzaak van opſtygende ſtuype, en zomtyds, door het uitdroogen van alle de oorſpronkelyke vogtigheit, van uitteeringen. Maar het geen het dikwilder dan een van beiden veroorzaakt, is onvrugtbaarheit, en ten laatſten een geheele onbequaamheit tot de daat van voorteelinge zelfs, ongelukken haar zeer quellende, wegens dat ze zelden te verhelpen zyn.

De reden waarom dat ik niet meer particulier ben in het beſchryven van de menige elenden en lighamelyke quellingen, waar van deze Practyk de oorzaak wel mag zyn in de Vrouwe, hoop ik zal ligt te begrypen zyn van elke Lezer, dewelke bequaam is om aanmerkingen te maken. Het zoude ondoenelyk zyn te wroeten in zo veel morzigheit, als ik zoude verpligt zyn te doen, zonder de kuisheit te na te komen. Een ding

zal

zal ik 'er by doen, my zelven vervoegende tot de jonge Vrouwen, dewelke eenige agtinge hebben voor haar eer, en haar agtinge onbesmet zouden willen bewaren, dewelke is, dat veele van dezelve dewelke dus hare Lichamen verontreinigen, door onagtzaam te zyn, of mogelyk meer vervult met onreine begeertens dan ordinaarlyk, in der daat haar zelven Ontmaagen, en zottelyk scheiden van dat gewigtig merk teeken van haar kuisheit en onnozelheit, dewelke eens verlooren zynde, noit wederom te bekomen is. Dit mag een doodelyke oorzaak zyn, wanneer zy oit trouwen, van eindeloose Jalousien en huyselyke twisten, ende maken hare Mannen meer verdagt dan zy hebben verdient, ten onregte vermoedende, het welke veele, dewelke alreeds in die staat zyn ingegaan, gelooven, dat daar maar eene weg is, waar door de Maagden mogen quytraken haar Maagdom. &c.

De naaste quade gevolgen, die te vreezen zyn van de *Zelf-besmetting*, zyn alle deze andere ondeugden. dewelke daar de weg mogen toe banen, en t' eeniger tyd daar van de aanleidinge zyn. Laat ons eens veronderstellen, (het welke zommige rauwe onervare menschen zig verbeelden,) dat dit alleenlyk een slegte practyk is, dat daar zulke groote schade niet in steekt, en dat, indien het een zonde is, het ten minsten minder strafbaar is, dan *Hoerery*. Laat ons, zeg ik, dit veronderstellen, schoon niet toestaan, en daar op ernstig aanmerken, welke uitwerkzelen deze zotte trek van de jeugt (gelyk zommige dat zo gunstig noemen) waarschynelyk staat te hebben op beider geslagt, en wat indruk het nootzakelyk moet maken op de gemoederen van dezulke,

dewelke haar selven daar aan overgegeven hebbende, zig na ziel en lighaam verderven.

Gelyk wy in sonde ontfangen syn, so is het onmogelyk of geyle-lusten sullen nu en dan oprysen, voornamelyk in jonge lieden dewelke gesont syn. Uit de wederstreeving, dewelke alle onschuldige persoonen gevoelen, om sig daar mede te vereenigen, is het ligtelyk te ontdekken dat sy quaat syn, en dat te sterker sy ons aanvallen, te meer kloekmoedelyk wy deselve moeten wederstaan. So langen tyd als dit gevegt tussen de lust en de kuysheit duurt, so syn wy bestant tegens veele versoekingen, en onse deugt blyft overwinnende. Maar wanneer wy onse wagt eenmaal verlaten, en dese weelderige gedagten de vryheit geven om te swerven en te Sweeven waar het haar lust, en ongebonde verbeelding haar leiden kan, so maken wy de eerste stap tot ons bederf; en onse kuysheit is altoos in gevaar, so ras als onse schrik en groote vreese van het selve te verliesen, is weg gegaan. Wy behooren niet te vertrouwen op de swakke reden, om dat het niet op kan tegen onse neigingen, dewelke oneindig sterker syn. Alle Vleeschelyke versoekingen behooren daarom sorgvuldelyk vermyd te worden, indien het mogelyk is, maar indien mense ontmoet, moetense stoutelyk verdreven worden; want dewelke met een lust in onderhandeling treed, sal ten laatsten overwonnen worden, ende is alreeds in onderhandeling met den vyand. Daarom voor ons levens halven, behooren wy na te laten alle onderhandeling met het Vleesch, in agt nemende de verschillende regelen die de Schriftuur geeft, tussen het dooden van dese Sonden, daar de Duyvel ons toe soude willen aanporren, en het dooden

van

van dese lusten daar het Vleesch ons toe soude willen versoeken; het Eerste geschied door tegenstand te bieden; *wederstaat de Duyvel, en hy sal van u vlieden.* Daar, wanneer een Mensch wert stout en kloekmoedig, word de Duyvel bloode; maar so is het niet gelegen met de sake van het Vleesch; daar is onse grootste veyligheit in het vlieden; wanneer wy te doen hebben met de Satan, so is de vyand buiten ons; maar wanneer wy te doen hebben met de Lust, so is de vyand binnen ons.

De Duyvel mag aan de verwaande en schaamagtige inblasen, dat in de *Selfs-besmetting* sy geen gevaar sullen loopen van hare agtinge, en dat geen Mensch in de Wereld het sal weten als sy selfs; en aan de gierige mag hy inblasen, dat sy daer niets by verliesen sullen; of andersins aan de omsigtige en vreesagtige desselfs straffeloosheit voor oogen stellen. Maar hy wil haar niet seggen, dat de Alsiende God moet een getuige syn aan een bedryf, dewelke syn Heiligheit so seer hatet, dat het grootste verlies, dat kan geleden worden, is dat van de Goddelyke gunste, dewelke eens in de weegschaal gelegt synde, is niet te evenaren met de winste van de gantse Werelt; en dat de eeuwige verdoemenis oneindiglyk te boven gaat alle tydelyke straffen, dewelke konnen uitgevonden worden. Wanneer de eerste schoonschynende inblasingen eenmaal toegelaten syn, de laatste gevolgen, dewelke ten minsten so seker sijn, worden niet geleden in te dringen, of worden terstondt als beroerende metgesellen uitgeschoven. Maar met wat agterhoudenheyd sy haar ook voor andere mogen vleyen, wanneer de daat eenmaal is begaan, indien 't maar was een beuselagtige sonde,

ſy hebben geen onſchult om van agteren daar over te roemen: De ſluitboom dewelke haar kuysheit beſchutteden, is gebroken, en de vyand van de ſuyverheit en heiligheit, maakt daaglykſe invallen, ende woed door elke doortogt van de overwonne Siele.

De dierlykheit van de ſulke, by gelegentheit van de menigte van onordentelyke neigingen in deſelve, ſleept haar voort tot veele voorvallen van ontugtigheit, om deſe beeſtelyke herts-togt te voldoen. Maar de Staat van de Siel moet in agt genomen worden; terwyl het gewoonlyk beſeten word door vuyle gedagten en begeerten, ſo heeft de onkuyſe *Perſoon* ſelde ſyn gemoed vry van dertele en ſchandelyke verbeeldingen. Syn hert is een gedurige Spring-bron van quade gedagten, elke oogenblik daar in opbobbelende: So dat'er maar alleenlyk van noden is de tegenwoordigheit van een voorwerpſel om ſyn luſt in brand te ſteeken. Laat hem maar eens ſien of hooren eenig ding, dat betrekkinge heeft tot ſyn Boeſem-ſonde, terſtonds is ſyn luſt daar door gaande geworden. Ende niet alleenlyk ſo, maar op andere tyden, wanneer geene van deſe voorwerpſelen haar ſelven vertegenwoordigen, dient ſyn Memory om hem te voorſien met ſulke voorledene voorvallen, als ſyn dierlykheit behaagt hadden; deſe brengt hy ſig nu wederom te binnen, en ſtreelt ſig ſelfs met de gedagten daar van, in plaats van op deſelve te ſien, gelyk hy behoorde, met droefheit des herten ende beſchaminge des aangeſigts voor *God* en Menſchen.

Alwaer deſe Sonde hebbelyk is geworden, daar moet ſyn een walging van Godſaligheit en deugt in 't gemeen, en hoedanige geilheit ook, vuyle rede-

redeneeringen, schandelyke bedryven, en leelyke vertooningen ontmoet worden, (hoe omsigtiglyk sy ook voor de Werelt mogen schynen vermyd te worden) so worden sy met sorge opgesamelt, om gedurig dese Vlamme van onreinigheit te voeden. Want niet rasser had de onreinigheit de overwinninge over het herte gekregen, of terstonds vervolgt het over al den Mensch, ende houd, desselfs besittinge van hem ten alle tyden, ende in alle plaetsen. Op de ernstigste gelegentheden, ende selfs in de daden van de Godsdienst, vind hy sig selven altoos en terstond verrukt door geile overleggingen en begeertens, dewelke onophoudelyk hem volgen, en syn gedagten innemen. Ik hoeve niet te seggen, hoe een groot gedeelte van menschen hare gemoederen bevinden te verslensen en uit te teeren, en af te swerven van haar besigheit, en syn selfs vol van Godloose gedagten, wanneer sy God souden aanbidden, of syn Woord hooren. Maar 't is seker, dat in veele, de onreinigheit oorsaak is van dese Wan-orders; een Siel dewelke niet kuys is, sal niet weten Godsdienstig te syn. Aan sulk eenen syn de H. oeffeningen van 't Gebed, Overdenking, Leesen, egter onsmakelyk en onbehaaglyk. De liefde tot wellustigheit kan niet bestaan met de Geestelyke vermakelykheden, en dese H. bewegingen, tot vreugde en optrekkingen, dewelke versellen een opregte heiligheit van wandel.

Ik heb in het voorgaande Capittel gesproken van zommige, dewelke zig hier aan overgaven, en nogtans bestant waren tegens alle andere grove zonden van onreinigheit, maar 't is zo niet met alle gelegen. Duizende hebben schuldig geweest aan *overspel*, zo wel als aan hoerery, dewelke zig

nog

noit aan deze verzoekingen zouden overgegeven hebben, noch die haar overwonnen, indien zy niet hadden onderwezen geweest in geilheit, indien zy niet in 't eerste een hebbelykheit van onreinigheit haar zelven verkregen hadden door *Zelf-besmetting.* In de zulke moeten niet alleen de grovere misdaden van onreinigheit, dewelke ik nu even noemde maar insgelyks alle andere die door dezelve mogen veroorzaakt worden, als *leugens*, *Meineedigheit*, mogelyk *Moord*, en wat niet al ten laste gelegt worden, en ingebragt als de uitwerkzelen en gevolgen van haar eerste boezem-zonden, waar door zy met een sterker hebbelykheit van onreinigheit besmet waren, dan het gene zy oit konden t' zamen vergadert hebben van eenige andere zwakheit.

Onder de gevolgen van de zonde daar ik van handele, behooren niet vergeten te worden de onrustigheden en angsten van een gewonde conscientie, en doet de onreine persoon schrikken, zynde vervaart voor de gruwelykheit van haar misdaat.

Om den Lezer te laten sien, hoe deze schulk van onnatuurlyke onreinigheit de misdadigers kan in rep en roere stellen, wanneer zy ontwaken uit haar doodslaap van zonden, zo zal ik hier tussen invoegen de *Voorreden* voor een klein Boek, geintituleert, *Brieven van Raad van Eerwaarde God-geleerden, aan een jong Heer, omtrent een wigtig geval van 't gewisse.* Deze *voorreden*, geschreven insgelyks by wege van een *Brief*, is geaddresseert aan alle jonge lieden, dewelke hebben of mogen verzogt worden tot deze groote zonde, om die te haten en laten; op de volgende maniere.

" In zulk een elendige toestand heeft de menig-
" vuldige *Zelf-besmetting* my gebragt, dat ik in
" over-

„ overweging nam, of ik niet verdiend had het
„ oordeel, 't welk God *Onan* toefond, en ik was
„ 'er zo bedugt voor, dat het my in een soort
„ van wanhoop bragt, tot dat ik myn toevlugt
„ nam tot twee zeer uitnemende en Godvrugtige
„ Godgeleerden; (welkers werken haar pryzen in
„ de poorten) en wanneer ik haar raad ontfong,
„ was ik van voornemens deze zonde af te bree-
„ ken, door berouw en doodiging, als zynde het
„ eenige genees-middel, om myn schielyk verderf
„ voor te komen: Want wat gy ook voor het te-
„ genwoordige moogt denken, dat het is alleen-
„ lyk een verligting van de natuur, nogtans moet
„ ik zeggen, dat het van een schrikkelyk gevolg
„ aan my geweest is, God hebbende my gedurig
„ van die tyd af met oordeelen agtervolgt in myne
„ meeste verrigtingen in de wereld; en ik kan niet
„ gerust zyn tot dat ik het u laat weeten, beide
„ om voor te komen uw gevaar en verderf; want
„ schoon de zonden van *overspel* en van *Hoerery*,
„ nu zyn de openbare bedryven van de meeste
„ menschen, tot schanden en verwyt van het
„ Christendom, nogtans ben ik verfekert, dat
„ deze zonden van *Zelf-besmetting* u insgelyks maakt
„ tot bekende Sondaren, ende brengt u in een
„ staat van vyantschap met God. Zy maakt u on-
„ bequaam voor deze groote pligten die gy aan
„ Hem schuldig zyt, en maakt u slaphartig, vernie-
„ tigt zelfs het einde van uw Scheppinge, en
„ zal laten een angel in uw gewisse, dewelke u
„ dier zal komen te staan. Laat ik daarom in
„ alle ootmoedigheit u verzoeken om deze uitne-
„ mende *Brieven* te door leezen, dewelke ik heb-
„ be gemeen gemaakt om alle zulke te waar-
„ schouwen, dewelke dus haar zelven veront-
„ rei-

„ reinigen: En zo lief als gy uw eigen welvaren
„ in deze werelt lief hebt, zo wel als uw Ziels
„ wellſtant in de toekomende werelt, dat gy tog
„ zo zeer wilt haten en verfoeyen deze ſchrikke-
„ lyke goddeloosheit, als het gewiſſelyk u tot
„ verderf zal brengen: En dan zal ik myn oog-
„ merk bekomen in de gemeen-making van deze
„ uitnemende raad gevingen.

Uw vriend, B. P.

De inhoud van de *Brieven*, daar in deze *Voorreeden* van gewag gemaakt wort, zal aan den Lezer in het volgende Hooft-ſtuk mede gedeelt worden; dewelke ik verzoeke zyne ernſtige aanmerkingen te leenen op het geene verder in dezen zal gezeit worden.

Daar zyn veele grouwelyke Sondaren, dewelke verhard zyn in de zonde, en daar in en in alle wereltze genietinge volharde, zonder agterlating; maar weinige gaan aldus tot hare graven, de meeſte groote Sondaren, eer zy ſterven voelen een diepe knaging, en worden gequelt met de bittere neepen, het gewiſſe, haar verwytende hare miſdaat, en vertonende het zelve aan haar in hare levendige verwen, en allervreeſlykſte gedaantens. Wat een vertrooſting moet een Menſch hebben, in te rug te zien op de voorledene bedryven van zyn leven, dewelke naulyks komt tot de helft van de jaren, daar hy redelyker wyze toe had mogen hopen te komen; vindende zig zelfs kragteloos gemaakt door de practyk van *Zelf-beſmetting*, zyn geeſten gezonken, zyn Lichaam uitgemergelt, en zyn ſterkte vervallen; zynde in een gedurig gevaar om

om onwillens zyn onreine aessem uit te blaezen, op de minste strengigheit van het saizoen, of eenig ander gering toeval? Ik zegge, wat troost moet een Mensch hebben, wanneer zyn misdaat, vertoonende haar zelfs voor hem, in haar yslykste gedaante, de conscientie hem zal verwyten, dat door zo veele herhaelde daden van moord, hy ten laatsten hem zelfs verdorven heeft, eer hy nog dartig jaren out is, gelyk ik door eigen ondervindinge hebben geweten dat dit het geval van verscheidene is.

Indien zulke groote ongelukken maar zelden geschieden, daar zyn andere qualen, dewelke mogen veroorzaken heel ongevoeglyke aanmerkingen. Wanneer perzoonen van groote middelen, in de bloem van haare jaren, haar zelfs vinden berooft van haar mannelykheit, en bewust zynde van haar onmagt, en de vervloekte oorzaak daar van, zyn genootzaakt de aldervoordeeligste huwelyken te vermyden, en, zonder de minste hoope van nakomelingschap, blyven de veragting van andere, en ten leste aan haar eigen zelven; waar by mogelyk, de mortificatie zal by komen, dat de naam en eer van een oud geslagt, met haar zelfs uitgebluft, voor eeuwig in vergetelheit moet begraven zyn, terwyle de Heerlyke woonplaatsen en kostelyke gebouwen van haare deugtzamere Voorouders, zyn beërft, of door vreemdelingen ter neder geworpen.

Andere wederom, dewelke niet konnen gesegt worden sonder Nakomelingen te sterven, hebben kleine uitmergelende Kinderen, meer door Medicyne, als door Keuken-kost opgevoed, dewelke zy genootsaakt syn in haar 15. Jaren van Ouderdom, mogelyk jonger, te laten, sonder eenige waar-

waarschynelykheit dat sy oit tot rypheit sullen komen: Wanneer persoonen van overvloedige middelen, geen beter gesigten om op te sien, hebben dan dese, en daar en boven so veel reden, om de schult daar van op haar selfs te leggen, gelyk de menigvuldige practyk van *Self besmetting* in haar jeugt, haar daar mede kan voorsien, so kan het gesigt daar van niet anders als droevig syn. Sommige Vrouwen insgelyks, schoon getrouwd aan Vriendelyke en Vrugtbare Mans, dewelke door de vuylheit van haar hertstogten, hebben verandert, (gelyk Paulus het uitdrukt) het natuurlyk gebruik tot dat, het welke is tegens de Natuur, syn alle haar Levens-tyd te vergeefs wenschende om Kinderen; elk Jaar mogelyk veranderen sy de Lugt, beproeven alle de Bad-stoven in 't Christendom, en volgen den Raad van de meeste Medicyn Meesters, en nogtans syn of onderworpen aan menigvuldige Mis dragingen voor de vyfde Maant, of anders syn se noit Swanger. Indien oit sulke Vrouwen tot overmaat aan Self besmetting schuldig waren, ende wys genoeg syn om de gevolgen daar van te weten, met wat droefheden en angsten moet de geheugenis daar van haar vervullen, selfs wanneer de onrustigheden uitgestrekt syn boven de tydelyke besigheden? Maar wanneer sy eenmaal syn aangeraakt met het levendig gevoelen van hare grouwelyke misdaden tegens *God*, hoe moet de Aanmerkinge op de dingen dewelke ik genoemd hebbe, beschamen de schuldige van beide geslagten? wat verswaringen willen sy niet op hoopen tot haren misdaden, selfs aan haar eigen verbeeldingen?

O datse nu eens wys wierde, en op haar eynde merkte, Deutr. 32: 29.

Laat

Laat niemand denken dat de gevolge van deze zonde, ende aan andere bedryven van onreinigheid, zullen minder gevaarlyk zyn aan de zulke, tot de welke de lichamelyke zwakheden en quellingen, daar ik van gesprooken hebbe, of noit raken, of geen tydelyke verdrukkinge eenige indruk op maken, tot haer berouw, De zodanige, de welke noit wegens hare zonde eenige onrustigheid gewaar worden, zyn menigmaal insgelyks ongevoelig omtrent de straffen daar van, zulke straffen, ik meen, als haer dieswegen in dit leven overkomen. Somtyds mag iemand gewaar worden het oordeel van God hangende over de hoofden van de onkuysche, en dreigende op haer te vallen, somtyds dadelyk en zigtbaarlyk haar vervolgende in haer eigen persoonen, of in haer Vrienden, of in haar bezigheden in de werelt, makende haar zugten over de elenden, droefheden, en verscheide qualen, die zy op haar zelfs gebragt hebben; en nogtans mogen wy zien, hoe weinig gevoelen zy hebben van de oorzaak, waarom deze droevige onderdrukkingen op haar gelegt zyn, en hoe gereed zy zyn om haer ongeluk liever aan eenig ander oorzaak, dan aan haar zelfs toe te schryven; sommige van de zelve volhardende in haar zorgeloosheid, tot dat het oordeel van God haar overvalt, en zy sterven in haar onberouwelykheit, het welke de beweenlykste en gevaarlykste toestand is, waar in een mensch vallen kan. Want zoo lang den Sondaar een gevoel heeft van zyn schult, en van de straffe die hy deswegens regtveerdelyk verdient, zo is 'er nog eenige hoope van hem; maar wanneer hy tot deze trap van verhardinge

gekomen is, zo is daar kleine verwagtinge van hem; want hy is dan op de uiterste kant van elende, en maer eene stap van een eeuwig verderf.

Uit het geene dan laatst gezegt was, is het blykbaar, dat nog ons ontvlieden van de lichamelyke smerten, de welke zo dikwils op deze zonde volgen, nog onze ongevoeligheid van de zonde, of de tydelyke straffe daar van, eenige verbetering maken in onze toestand; en aan de andere kant is het insgelyks blykelyk, uit het geene voor desen gesegt is, dat het gevolg van dese sonde, mag in verscheide opsigten de aanmerkinge op de oorzaak daar van, aan de misdadigers seer verschrikkelyk maken, en in haar verwekken sulk een onbegrypelyke haat van verontwaardiging tegens haar selven, als (sonder Gods barmhartigheid) onmogelyk kan eindigen ten zy in wanhoop.

Laat ons nu eenmaal aanmerken, dat dese angsten van de Conscientie, (zo schrikkelyk als zy zyn) tot het berouw seer nootzakelyk zyn, waar van evenwel niemand kan versekert zyn, dat het sal aangenomen worden. Maar indien dese angsten, die een Man op de aarde ondergaan moet, seer schrikkelyk zyn aan alle, de welke daar op willen agt geven. hoe veel te meer behoorde dan de schuldige te schrikken voor dese andere onvermydelyker en onlydelyker straffen, de welke bewaart zyn voor het andere leven? De onreine worden niet altyd in dese werelt gestraft, maer sy sullen zekerlyk in de toekomende gestraft worden, ten zy sy zorg dragen om dat voor te komen door een tydige en hertelyke verbeteringen. Dit leert de Schriftuur, zo uit-

druk-

drukkelyk als 't mag zyn; Paulus zegt *geen Hoereerders, nog Overspeelders, nog de grouwelyke, zullen beërven het Koninkryke Gods;* verhoedende insgelyks op de selve stond, dat wy ons selfs niet misvatten, nog vleien in dit opzigt. En de selve Leere herhaalt hy, *Gal.* 5: 19, 20, 21. *Ik segge u dit, gelyk ik ook te voren gesegt hebbe, dat die sulke dingen doen, het Koninkryke Gods niet en sullen beërven.* So Eph. 5: 6. *Dat u niemant en verleide met ydele woorden; want om dese dingen komt de toorne Gods over de Kinderen der ongehoorsaemheid.* Den H. *Petrus* verklaart het insgelyks, en bewyst het door veele voorbeelden, dat God de onregtveerdige, maar allermeest de gene die na het vleesch in onreine begeerlykheid wandelen, bewaart tot den dag des oordeels om gestraft te worden, 2 *Petr.* 2: 9

Dit zyn de gevolgen van *Selfs-besmetting*; dit is die droevige staat waar toe het de menschen brengt; en deze zyn de sonden waer toe het haar dryft, ende de straffe aan de welke het haar onderworpen maakt. En iemant mogte denken de selve genoeg om alle Persoonen met een versoeyinge tegens dese sonde aan te blaasen. Zekerlyk elk een heeft reden om te schrikken voor de gedagten van te vallen in die beestagtigheit en hardigheid des herten, waar van alle in een groot gevaar zyn, de welke t'eeniger tyd overtreden de palen van zedigheid, en verlaten de kuysheit; en souden daarom ernstiglyk tragten voor te komen die knaging, de welke eerder of later sal zyn het deel der dertele, poogende verre af te staan van een sonde, die zoo veele andere daar in trekt, en met een woord des-

ſelfs Slaven en Votariſſen werpt in een afgrond van rampen.

Maar hoewel deſe, ſeg ik, de gevolgen zyn van *Self-beſmetting*, en dat de vermyding van de practyk, en het leetweſen voor de bedreve ſonden daar van, behoorde te zyn de uitterſte zorg van elk een; nogtans ſyn daar ſommige menſchen, vreeſende geen gevaar, en doof voor alle ſoort van onderrigting, de welke, hoe ſchrikkelyk het ook mag uitvallen, liever willen gevaar loopen van haar geſondheit en behoudenis, dan haar te verloochenen in de voldoening van die vervloekte welluſt. Maar gelyk menigmaal een Exempel, en de dadelyke lydingen van andere hebben gewerkt, en invloed gehad op de ſulke, wanneer de beſte vermaningen die haar gegeven konden worden, zyn kragteloos geweeſt, zoo ſal ik dit Capittel ſluiten, met in te laſſchen weinige van de meenigvuldige Brieven, de welke gelaten zyn ten huyſe van den Boekverkooper, voor den Schryver van *Onania*, door perſoonen de welke de voorgaande Drukken daar van geleeſen hebben; in welke brieven (behalven het geene ſy in het volgende Hoofdſtuk ſullen vinden) zy ſullen zien, welke elendige uitwerkſelen die vervloekte Practyk heeft gehad, beide op de lichamen, en gemoederen van de Schryvers daar van. En nademaal ſommige van de gemelte Brieven, geſonden waren door perſoonen van jaaren, zoo is het ſeer blykelyk dat de natuurlyke verdorventheid niet ſtil legt in eenige ouderdom. Maar van alle deſe ſtonden, is de jeugt meeſt onophoudelyk, en geweldig daar toe geneegen; Soo dat het moet gereekent worden voor een ſonderlinge

wel-

weldaat en gunste voor een jong persoon, zoo door te brengen die tyd des levens, dat hy zig niet toebrengt sulk een aanmerkelyke vlak om hem aan te kleeven, als sal syn de stoffe van regtveerdige schaamte en vernedering zoo lang hy leeft. Ik ben seker, dat de voorspoet, de welke de Satan gehad heeft, in het vergiftigen van de jeugt van dese Stad, met de vuile en beestelyke (alhoewel streelende) sonde van *Self-besmetting*, verdient betreurt (indien het mogelyk ware) met tranen van bloed beweent te worden. 't Welk nader uit volgende Brieven, aan myn geschreven, blyken zal.

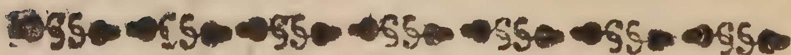
MYN HEER,

ALhoewel ik de eer niet hebbe, van aan U kennisse te hebben, nogtans hoop ik, sult gy met barmhertigheid ontstooken worden wegens de droevige toestand, waar in ik ben, en niet versmaden myn versoek van die uitnemende raadgevingen, de welke gy alleen bequaem zyt te geeven, en werkstellig te maken, om my te helpe en verlossen. Myn meenigvuldig gebruik van die vervloekte practyk, daer gy tegen schryft, in uw verstandig Boek, heeft een meenigte van qualen op my gebragt. Voor eerst, ik ben met een geduurige *Genorhea* gequelt, zedert het begin van dit jaar; dan ben ik aangetast geweest met geweldige winden, de welke t'eenemaal my kranksinnig maken, gedurende de vlaag; en als dat is over gegaan, zoo vind ik my zo verswakt, dat ik voor twee of drie geheele dagen uit het bedde niet kan opstaan. Ik ben nu by myn sinnen, en ik bidde, wilt my met ten eersten eenige verligtinge geven. Indien 't is in de

magt van de kunst, ik ben overtuigt, gy moogt het doen, en gy sult my seer verpligten.

Ik wenste wel, *Myn Heer*, om 500. pond, dat ik u Boek had gelesen voor seven jaren, want ik was niet genoeg bekent en overtuigt van die sonde, de welke ook and're jonge menschen ongelukkig maakte. Gelyk ik hoope door myn opregte bekeeringe en verbetering, van God vergiffenisse te verkrygen, zoo wenste ik ook het quaat myn lighaam door die sonde toegebragt te herstellen, en dat gy myn ten eerste u Medicyn gelieft toe te zende, sal u dankelyk betalen, en blyve u onderdanigste Dienaar, &c,

De verdrukte *Onan.*

Aan de Schryver van *Onania.*

Den 25. April 1720.

WAARDE HEER,

IK hoop onderdaniglyk dat U E. dese sult aennemen, en dat de *Almagtige God* u herte sal bewegen, om melyden te hebbe met een arm verleid sondig gesel, in een bedroefde staat, zynde seer verslagen over het dikwils plegen van die vervloekte sonde van *Selfs-bevlekkinge*; na het lesen van u uitstekent Boek daer tegen geschreven, met een Christelyken Geest, door liefde ontsteken, en dat my verborge hope geeft van

van u teeder melyden in dit elendig geval. Het is omtrent vyf jaren geleden, dat ik dese quade weg insloeg, en langen tyd heb opgevolgt myn snoode lusten 1. 2. 3. maals daags, of in een week; en het was wat raars als ik een maand of week wagte; maar dan keerde ik weerom tot dat quaad gebruyk, 2. a 3. maals in 14. dagen, 't welk myn zoo verswakte, dat ik schier besweek, en qualyk gaan konde, boven dien veroorzaakte het sware pyn in myn hoofd, en rug, en groote hitte in myn gemagt en vliese. Ik bad God ernstig dat hy myn sonden wilde vergeven, en byzonder dat quaat bedryf, waar over ik zo verslage ben. Ik besmette my ook dikwils des nagts in myn slaap, 't welk nog duurt; behalve sware hoofdpyn, is myn neus vol roode plakken, en doet myn seer. Ik heb ook een knobbel vlees op myn voorhooft, een weinig boven myn linker oog, en dat is ook beset met roode vlekken: En nu ik dit schryve, voele ik pyn in myn borst, en armen, 't welk my onbequaam maakt om eenig werk te doen: Als men my vraagt hoe myn aangesigt zoo root en uitgebroken is, dan ben ik schier gedwonge te seggen, dat het van de hitte des viers is, schoon zy daar me lachen, en segge dat ik de vuyle pokziekte heb, en spotte met myn: maar God weet of het zo is, want ik opregt verklaare, dat ik nooit met eenig Vroumensch vleeselyke gemeinschap had, schoon ik al 22. jaren oud ben, en my van hoerdery vry kenne.

Myn Heer, het is onmogelyk voor my uit te drukken of schryven, de droefheid en benauwtheid daar ik in ben: dog ik verwagte van u groote goedheid, dat gy sult melyden hebbe met

myn ſlegt geval, en een gunſtig oog op my ſlaan, om my niet onder deſe ſware laſt te laten ſmoren, het welk zekerlyk myn loth ſal zyn, indien ik niet ſpoedig gered werde: en daarom ik bid u weeſt niet doof voor 't geene ik u nu ſchryve, aanmerkt myn quale, en laat my niet vergaan by gebrek van hulpe. Ik zal by u Boekverkoper Dingsdag antwoord wagte, 't welk ik met blydſchap en dankbaarheid zal ontfangen, en my verpligt agten altoos te bidden voor uw *eeuwige gelukzaligheid*.

Myn Heer,

U E. onderdanige Dienaar.

Nog een andere

BRIEF, enz.

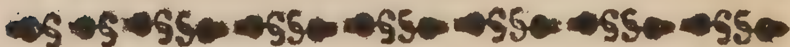
MYN HEER,

IK leſe over U E verhandeling van *Selfs-bevlekkinge*, met veel genoegen, en kan niet anders als u daar voor bedanke (hoewel ik u onbekent ben) dewyl ik waerlyk overreed ben, dat het in een groote maete onderdrukt, die ſtomme en verfoeielyke ſonde, de welke tot hier toe dikwils is gepractiſeert, om dat uit een ſlegte ſoort van modeſte eerlykheid, nooit genoegſaam wiert ontdekt en open gelegt, van de Schryvers van dit quade voorwerp, als van u, hoe ſwaar die zou-

zonde en ſtraffe is. Met myn kenniſſe kan ik u verſekeren, dat het een ſeer goed gevolg heeft gehad, op 't gemoed van een jong Heerſchop, (die my verzogt heeft deze Brief aan u te ſchryven) die voor verſcheide jaren deze vuylen handel volgde, hoewel hy in andere betrekkinge ſeer matig en ordentelyk was, en aangezien wiert als een teeder conſcientieus Jongman, volſtandig in Godsdienſt pligten en gebeden; die de overdaat en dronkenſchap verfoeide, en was zoo uittermaten zedig, dat hy naulyks een Vrouw konde aanzien; maar nogtans (gelyk hy zelfs my beleden heeft) hebbende maar ligte bevattinge van de ſchult van deze zware zonde, zoo is hy daar in gevalle, en heeft die dikwils bedreven, zonder eenige ſchrik en vreeze; maar door de gedurige oeffening van dat groote kwaat, dat de Heere haat, en ſtraffe wil, zoo kan ik u niet genoeg zeggen, hoe zeer zyn natuurlyke kragten en bequaamheden, die eerſt ſterk en uitſtekent vlug waren, nu zyn verſwakt en verwelkert, zo dat de geſtalte van zyn lighaam is vergaan, en de zelve menſch niet gelykt. Hy heeft voorgenomen op het leſen van uw Boek, die gruweldaet geheel na te laten, en te bidden om de byſtant van de *Goddelyke genade*, en zig opregtelyk te bekeeren, en hem in 't toekomende wagten voor dat ſnood bedryf; en ik hoope door een geheele onthoudinge, en 't gebruyk van eenige ſoort van geſtrengheid in ſyn vlees te dooden, en een maetige kours van leven, dat hy zyn aardſe leden van 't lighaam der ſonden zal t'onderbrengen, tot gehoorzaamheid aan de beweginge van *Gods Heiligen Geeſt*. Ik wenſche dat de matige jeugt van de Natie, ten

minften willen ernftig aanmerken, de fwaare fchuld van deze onnatuurlyke lufte en begeerte des vleefch, en vervaart mogen zyn van te doen voor Gods alziende oogen, 't welk zy zig fchame zonde in 't aanzien van een Kind te bedryven.; of zo de liefde van deugd en kuysheid die niet kan overhalen, laat de verfchrikkelyke gevolge van deze Sonde haar doen vreefe, door de verfwakking en verdervinge van de Faculteyten, en hoedanigbeden van ziel en lighaam; de pyne, fchrikke en befchuldiging der confcientie, diefe hier verfelle, en de vlamme van het onuitbluffelyk vier, dat zal zyn de ftraffe namaals, wanneer God zal werpen beide ziel en lighaem in de Helle Indien U E. het voegzaem agt, kunt gy deze Brief laten drukken by de vorige. *Myn Heer*, ik verzoek verfchoning over deze vryheid, en fal altoos blyve, met alle genegentheid, *Uw verpligte Vriend, en Dienaar.*

N. N.

Aan de vermaarde Autheur van

O N A N I A.

Den 20. October 1722.

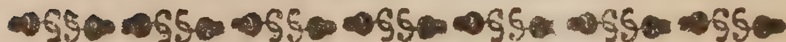
MYN HEER,

MEt groot vermaak heb ik meer als eens gebruikt, U uitftekent Boek omtrent *Onans Sonde*: Of myn Zoon, myn dierbaer en eenig Kind,

Kind, ooit was ſchuldig aan die onnatuurlyke vuilaardige practyk, dat weet God, maar t'zedert hy een Jongeling was van 19. jaren, heeft hy geleeft in onreine hoerdery, dat ſlimmer is; 't welk myn zyn teed're Vaders herte breekt, en ook is tot droefheid van zyn Moeder, ſchoon zy niet zo veel weet van zyn ſlegt gedrag. Ik heb hem ernſtig de zaak voorgeſtelt, en vermaant met tranen in de oogen, maar alles vergeefs: Hy zegt zonder dat vuyl bedryf niet te kunne leven, en dat hy niet wil trouwen zoo lang zyn Vader en Moeder in leven zyn. Hy is afkeerig van dronkenſchap, en niet overboodig in hoereeren, want ik hem niet te veel gelt geve: hy is geen ſpeelder nog vloeker, komt 's avonds tydig t'huis, en is zyn Ouders gehoorzaam, behalven dat hy niet wil horen na onzen raad, om zyn vuile luſten te verlaten: Hy gaat naarſtig te Kerk, neemt de Godsdienſt waar, blyft nooit ſnags uit, en is behalve zyn hoerdery zoo volkome geſchikt, verſtandig, en begaaft Heerſchap, als imant anders; maer hy wil geen beſtraffinge hooren, en zyn vuile genegentheid opvolge? Hy is Erfgenaam van een groote beſittinge, en wy zoude hem garen getrouwt zien, om eerbaar en fatſoenelyk te leven. Een fraaie jonge Juffrouw van 17000. L. of 180000. gl: ryk, heeft hy onlangs gewygert, ſchoon zy van een groote en eerlyke Familie is, 't welk ider verwondert. Wat zal ik doen? verzoeke u goede raad, en dat gy my die geeft in u naaſte druk, met overtuigende overredinge, tegen overſpel en hoerdery, gelyk gy hebt tegen *Selfs-bevlekking*, op hope dat als hy het leeſt, mag een afkeer en ſchrik van die zonde kryge; en zal u daar voor ſeer verpligt en dankbaar

baar zijn , wanneer gy die zonde zo ſwart en gruwelijk afſchildert , en toont het groot geluk van een goede ſtaat des Huwelijks , voorzien met ſchoone Schriftuurplaatzen , die op hem groote indruk konne hebben , om die vuile zonde na te laten, en niet langer zoo ontugtig te leven. Op dit mijn billik verzoek te voldoen, zal ik u een goede vereering geven , waardig u aanneming, en ongetwyffelt zal u ſchryven, tot lof ſtrekken , en van veel nut en vrugt zyn aan ons , en alle die het leſen , byzonder op 't gemoet van myn arme verleide, en verlore Zoon, om hem tot berouw en inkeer te brengen En indien gy deze Brief nodig agt daar voor te laten drukken , ik heb daar niets tegen : Ik ben mijn Heer U onbekende onderdanige Dienaar ,

DIVES

De Antwoord ,

MYN HEER,

IK aanmerke u Brief by de ſtyl deſſelfs, te zijn geſchreven in opregtigheid , en de ſtoffe van klagte wel gegront ; en ik zoude blyde zyn indien ik iets meer konde zegge en toebrenge, om een gewenſte uitſlag te kryge , en 't welk ik denk zal al de loon zijn die ik verdiene. Indien ik voor ider zaak de Schriftuure gebruike , U Zoon tot wiens voordeel het geſchreeve is , en die ſchynt Gods Woord te gelove , dewyl hy niet

niet geheel verwerpt al wat goet en heilig is, moet van 't geen hy hier vinden zal, door een overtuigende conſcientie bevreeſt worde, door de ſtraffe die zyn onreine zonde verdient hebbe, indien hy door het leſen niet verbetert wort, en gevoelig gemaekt; zoo dat indien hy wil voortgaan in zijn hoerery na te jagen, hy grotelijks zijn eigen zelf, en conſcientie verongelykt, ten hoogſte zyn Schepper vertoornt, en regt tegen Gods gebod aangaande, zal ſchuldig zijn tot de hoogſte trap van onbetamelyke ongehoorzaamheid aen God, en tot zijn teed're Ouders, op welke zonde, zonder bekeeringe, nootzakelyk Gods toorn en ſtraffe volgen moet.

Ik heb reets te voren getoont myn groot afkeer, en haat tegens deze zonde, met de redenen waarom ik niet al voorheen daar van meer geſchreven en geſproken had, en beantwoort ider ding dat my daar ontrent konde tegengeworpen worden. Maar dewyl myn groot oogmerk is het beſte van 't menſchelyk geſelſchap, zo wel als de eeuwige welſtant van ider menſch in 't byſonder, door allerley ſoorte van onreinigheid t'ontleden, en open te leggen in 't gemeen, zo zal ik nu demonſtreeren van de woorden Gods zelfs, hoe verfoeielyk en gruwelijk alle hoereerders, zoo wel als overſpeelders, in Gods ryne ogen zyn, en tragte al de ydle uitvlugten en verſchoningen, weg te nemen en vernietigen, om de kuyſe rynigheid te bevorderen

Wanneer na het leſen der Schrifture, wy ernſtig aanmerken de bevelen daar in geſtelt, tot bevordering van een hylig leven, hoe klaar en eenvoudig ons overgelevert, en de eeuwige elende die de Overtreders overkome zal, om 't ſchende

van

van de goddelyke Wetten. Het is te verwonderen hoe sinneloos 't Volk handelt, die voorgeven den Bybel te gelooven, en goede Christenen te zyn, nogtans durven maken een spel van de zonden en het versuym van haar pligt zo ligt te stellen; maar zoo sterk zyn de verlydinge des vleesch, als zy zo kragtig de vleeschelyke begeerte aandringt, datse de mensch kan verblinden, en veranderen van de alderklaarste en gewigtigste dingen te aanmerken, en die uitwendig zoekt te vernietigen, 't geene zy na zelfs ondersoekinge moete bevinde, en inwendig overtuigt zyn, dat ontugtige Hoereerders, en zelfs Bezoetelaars, ten hoogste de eeuwige dood, en helse strafte waardig zyn.

Indien een mensch zo opregtelyk wilde erkennen, de verktagting van zijn zielmagten, en beklagen de sware moeielykheid in die t'onder te brengen, zy mogte bygestaan worden met gezonde raatgeving, en meer bequaam gemaakt worden om haar ongeregelde passien der nature te overwinnen; maar te ontkennen, en klyn te agten, die groote zonden van hoerdery en overspel, en die aan te zien als geringe overtredinge, dat stelt haar in een staat van zulken straffe, daar van zy niet ligt kunnen verlost worden. Zy zijn elendig, en loope in de weg des verderfs, die gehoor geven aan verleidende bedriegers, en haar ydle woorden, Efes. 5: v. 56. *Want om deze dingen komt de toorn van God over de Kinderen der ongehoorzaamheid*

Konne wy denken aan de oneindige zuiverheid van een heilig God? en nog twyffelen of hy is vertoornt over de onrynigheid der menschen; die haar zelve mosten *ryn bewaren*, als Paulus

zegt,

zegt, *de ryne, zyn alle dingen ryn; maar den bevlekte is geen ding ryn, maar haar gemoed en conscientien zyn besmet.* 1 Tim. 5: 22. Wilt gy dit uitgebreit hebbe? ziet wat de zelve Apostel zegt, 1 Thess. 4. v. 3-7. *Want 't is de wille Gods uw hyligmaking, dat gy u zoud onthoude van hoerdery, dat ider wete zyn vat te bezitten in hyligheid en eere: God heeft ons geroepe niet tot onrynigheid, maar tot hyligheid.* En Col. 3: 5, 6. *Doodet dan u leden die op aarden zyn, hoerdery, onrynigheid, ontugtigheid, en ongeregelde lusten des vleesch, die stryd voeren tegen de ziele.* En Rom. 13: v. 13. *Wandelt niet in Slaapkameren en ontugtigheid, als d'andere Hydenen, die ongevoelig zijnde, haar zelve overgave tot ontugtigheid, om alle onrynigheid gieriglyk te bedryven.* En 1 Corint. 6: 18. Die de hoerdery bedryft, zondigt tegen zijn eigen lighaam, want dat is niet voor de hoerdery, maar des Heeren; en ook die over het lighaam. *Weet gy niet dat u lighamen zijn de leden van Christus, zoud gy die dan maken tot leden van een Hoere?* God verhoede dat, en 1 Cor. 3. *Weet gy niet dat u lighamen zijn Tempelen van de Heiligen Geest, die in uw is, die gy hebt van God, en gy zijt u zelfs niet: Indien imant den Tempel Gods schent, die zal God ook schenden en verderven, want de Tempel van God is heilig, wiens Tempel gy zijt.*

Sodoma brande van onnatuurlijke lusten, en de Heere verbrande haar met de vlamme van onnatuurlijk vier, Gen. 19. 24. Maar indien eenige zijn zulke hartnekkige verworpelingen, datse het nadeel aan haar ziel gedaan, en 't gevaar van geworpen te worde in de poel die brant van vier en swavel eeuwiglijk, voor de zaak van vleeschelijk vermaak kiesen, en die straffen niet

by

by haar weegt, laat haar aanmerken wat ſchade, en ſlegt onthaal in dit leven, de vuile practyk van *Selfs beſmettinge*, ende onrynigheid van hoerdery en overſpel, ook het lighaam overkomt: Ik heb in verſcheide and're plaatſen in dit Boek byzonderlijk te ſamen geſtelt, en die men zoude denken dat genoegſaam zijn, om de ſchuldige te doen omſien met verſchrikkinge, op haar vorige gruwelijke zonden, en haar verhinderen van de zelve te plegen in 't toekomende.

Euſebius zegt ons, dat *Maximilianus*, een van de Roomſe Keizers, zijn lighaam zoo misbruikte, tot voldoeninge van zijn luſte, dat het deel 't welk hy zoo misbruikt had, ook wiert het onderwerp van zulk een ſtank en vuiligheid, dat zyn Geneesmeeſters liever zoude wille ſterven, en door hem ter dood gebragt worden, dan dikwils by hem te moete zyn: zo dat *zulken menſch die in waarde is, en geen verſtant heeft, is als de beeſten die vergaan*, Pſ. 39. en 49.

Het blykt klaar dat het Niewe Teſtament vordert, een naauwer verbintenis tot een zedig en Chriſtelyk leven, dan het Oude, nogtans zelfs daar in zyde God, Deut. 23: 17. *Daar ſal geen Hoere zijn onder de Dogters van Iſraël, nog een Sodemiet onder de Zonen van Iſrael.* Dat hoerdery zo wel als overſpel was Crimineel, en de grootſte misdaat onder de Joden, dat leere wy van Job 31: 9 12. *Zo myn herte verlokt is geweeſt tot een Vrouwe, ofte ik aan mynes naaſte deure geloerd heb, &c. Want dat is een ſchendelijke misdaat by de Rigteren, en een vier 't welk tot de verdervinge toe verteert, ende al myn inkomen zoude uitgewortelt hebben.*

De menſch mogt reden hebbe te klagen, indien

dien vleeſelyke begeertens, hoe ſterk zy mogen weſen, altyds moſten t'ondergebragt worden, en noit weerſtaen nog verwonne konde worden: maar God vereiſcht geen onmogelyke dingen; hy heeft ons een geneesmiddel aan de hand gegeven, door een goet Huwelyk aan te gaan, 't welk niet alleen wettig, maar ook eerlijk is, volgens Hebr. 13: 4. *Het Huwelyk is eerlyk, en 't bedde onbevlekt, maar Hoereerders en Overſpeelders zal God oordeelen.* En dat het Huwelyk niet alleen was ingeſtelt ter zake van voorteellinge, mogen wy van den H. Paulus leeren, die geeft ons een andre reden daar voor, in deze uitdrukkelyke woorden. 1 Cor. 7. 2. 9. *Om Hoerdery te vermyden, zoo laat ider Man zijn eigen Wijf hebbe, en ider Vrouwe haar eigen Man; want het is beter te trouwe dan te branden.*

Maar deze die weigeren in de ſtaat des Huwelyks te treden, hebbe geen voorwendſel om haar vleeſelyke begeertens te verentſchuldigen, en haar ſnoode gedagten te verſchoonen; Indien wy 't Evangelium gelooven, moet men ſig ſchuldig kennen, volgens Matt. 5. 28. *Al wie een Vrouwe aanſiet*, met vuile luſten, omſe te begeeren, die heeft alreeds *Overſpel met haar begaan in zyn herte.* Men mag ſig flatteeren zoo als zy willen, maar wy mogen verſekert zijn na het Woord van God, dat *geen Hoereerders, nog Overſpeelders, nog die haar verontrynigen, het Koningryke Gods ſullen beërven.* 1 Cor. 6. 9-10. En dat geen Hoereerder nog onryn Perſoon, deel heeft in 't Rijk van Chriſtus, Efeſ. v: 5. De wyſte Man die ooit op aarde was, en die meer ondervinding had van het vermaak en plaiſier, en wegen van Vrouwen, dan eenig Man te voren, of nader-

 haaſt

hand genoten heeft, verklaart ten laatsten, dat der Wyven gunste en schoonheid, is idel en bedriegelyk, en vol quellinge des Geestes. Hy geeft onder andere syn uitstekende raat, in Prov. 6. 24. 27 *Om u te beware voor de quade Vrouwe, en voor de vlyinge der vreemde tonge. En begeert hare schoonheid niet in u herte, ende laatse u niet vangen met hare oogenleden; want door een Vrouwe, die een Hoere is, komt men tot een stuk broods, ende eens Mans Huysvrouwe, jaagt de kostelyke ziele: zal iemant vier in zynen boesem nemen, dat zyne klederen niet verbrand en worden?* En in Cap V. 8-12 Hy vermaant u weg verre van de vremde Vrouw te maken; *En nadert niet tot de deure van haar huys; op dat gy and'ren uwe eere niet en geeft, en uwe jaren den wreeden; op dat de vremde sig niet en versadigen van u vermogen; ende al uwen smartelyken arbeid niet en kome in 't huis des onbekenden; ende gy in u laatste brullet, als u vlees en u lyf verteert is; ende segget, hoe heb ik de tugt gehaat, en myn herte de bestraffinge versmaat, en hebbe niet gehoort na de stemme des Onderwysers.* En Cap. VII. vs. 22-27. *Hy ging haar agter na, gelyk een Os ter slagtinge gaat, en gelyk een dwaas tot de tugteging der boeien, tot dat de pyl zyn lever doorsneed, gelyk een Vogel sig haast na de strik, daerom laat u herte tot hare wegen niet wyken, en dwaalt niet op hare paden; want zy heeft veele gewonde neergevelt, ende alle hare gedoode zyn magtig vele.* En dan Eccl. 7: 25 *Ik keerde myn herte tot wysheid, om te weten de godloosheid der zotten, en ik vond een bitterer ding dan de dood, een Vrouwe welker herte netten en gare banden zyn; wie goet is voor Gods aangesigte sal haar ontkomen, maar de Sondaar sal van haar gevangen worden.* Aldus zyn de plage des herten, en de

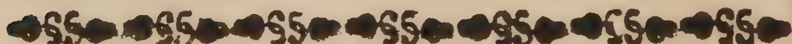
god-

godloosheid van een hoeragtig Wyf, de alderslimste plage op aarden, om de Overtreders te straffen.

Wat nu aangaat de andere soorten van onrynigheid en *Selfs-bevlekking*, waar van in dit Boek geschreven is, en elk tegen gewaarschouwt wert, op dat de Schrifttuure, zoo het mogelyk is, haar mogt ontwaken, en herstellen de gemoederen van profane vleeselyke menschen, en die haar hebbe overgegeven in die weg van sondig vermaak, zoo zal ik voorstellen 't geene Paulus zegt, van de toorn en straffe des Almagtigen, en de reden daar van is tegen zulke snode Sondaren, Rom. 1: 24-27. *Daarom heeftse God overgegeven in de begeerlykheden harer herten, tot onrynigheid, om hare lighamen onder malkanderen te onteeren, door oneerlijke bewegingen. Want ook hare Vrouwen hebbe het natuurlijk gebruyk verandert tegen natuure. En ook de Mannen nalatende het natuurlyk gebruyk der Vrouwen, zijn verhittet geworden in haren lust tegen malkanderen, Mannen met Mannen schandelykheid bedryvende, hebben de vergeldinge van hare dwalinge ontfangen.*

Maar dese die wynig op hebbe met de vreugde des Hemels, en de liefde van God, indien zy geen agt geve op 't geene een Christen te hope heeft, laatse zorg dragen en gedenken, dat hy die een ongeoorloofde daat bedryft, 't zy door hem zelve of met een ander, is schuldig aan al de quade gevolgen die daar mede vergeselschapt gaan, hoewel hy dat niet beoogt nog verwagt heeft. En ten minste most men agt geven op 't geene zy te vreesen hebben, en de eeuwige elende die voor haar bereyd zyn. Niets kan hier toe voegsamer bygebragt worden, dan 't geene ge-

zegt wiert, 2 Petr. 2: vs. 9 14. De *Heere zal de onregtvaardige bewaren tot de dag des oordeels om gestraft te worden; maar meest die wandelen na het vleesch in de lusten van onrynigheid, en de Heerschappyen veragten, die stout zynde haar zelven behagen, hebbe de ogen vol overspel, en die niet ophoude van sondigen: Kind'ren der vervloekinge, die de regte weg verlaten hebbe, ende zyn verdwaalt.* Nu de Heere leere ons wat nut is, en leide ons op de weg des levens, die de verstandige leid na boven, om af te wyken van de paden der helle, die beneden zyn; op dat zoo myn waarschouwinge, en raadgevinge, mogen dienstig zyn tot behoudenis des lighaams, en zaligheid van onse dierbare, en onsterfelyke zielen. I. M. H.

Een ander Brief my geschreven.

MYN HEER,

BY wien sullen de verdrukte haar in de tyd der verdrukkinge voegen, als tot de sulke, die bequaam zyn, om haar verligtinge te geven? 't Is om dese reden, dat ik moed genomen hebbe, om u hier mede lastig te vallen, en te hulp te roepen. Ik las onlangs uw Tractaat van *Onania*, waar van gelyk het eerste gedeelte, in my verwekte een seer groote droefgeestigheid, zo gaf my de verwagtinge om eenige verligtinge te ontmoeten, ademtogt in dessels slot, ziende uw goede geneesmiddelen voor ongelukkige persoonen, die zig schuldig gemaakt hebben aan die vervloekte gewoonte van *Self-besmetting* waar in ik een seer groot Sondaar geweest ben

en

en schoon ik Uw Boekje hebbe doorleesen, zo kan ik evenwel geen regte bevattinge maken van myn geval, de welke is als volgt.

Ik was geboren van seer eerlyke Ouders ende hebbe gehad een seer kuyse ende matige opvoeding, en ben nog een vreemdeling omtrent de vleeschelyke gemeenschap met een Vrouw; Het begin van myn ongeluk was verseker ik u, enkel gevallig, en voor eenige tyd volherdede ik in die vervloekte praktyk, sonder aan te merken dat ik *God vertoornde*, of dat ik eenig persoon verongelykte. Ik was oud genoeg om beter te weten, zynde seer kuys tot het 22. jaar, sints welke tyd de hitte der begeerlykheid zo groot is geweest, dat ik by tyden, hebbe volherd in zulk een vuile herhalinge van de sonde, zynde nu boven de 26. jaren out. Ik ben van nature van een heete en drooge gesteltenis, schoon niet heel sterk, en ik ben altyd het gesondste, wanneer ik maar eenmaal in twee dagen, of somtyds langer, afgae. De veranderingen, de welke ik in my selven gewaar ben geworden, zyn als volgt.

Omtrent een jaar geleden vond ik niet die sterkte en kragt, waar van ik een vermindering gewaar wierd, als ik wel te voren gehad hadde; 't welk ik toen aan eenig ander oorzaak toeschreef. Voor twee volgende jaren, heb ik by tyden, (voornamelyk in de Somer) een groote swakheid in myne *Dyen* gehad, maar een kleiner in myn rug, het welke ik toen toeschreef, wegens dat ik my op een ongewoone wyse toeleide op myn bezigheid, zynde een gedurige oeffeninge. Ik had toen somtyds een puist op myn schamelheid, maar gink weg, gelyk als op eenig ander gedeelte van myn lichaam. Omtrent een

jaar geleden, voelde ik eerst een groote knaging voor myn zonde; ende ontmoetede toen een groote teleurstelling; een van myne Vrienden my aanbiedende een bequame Vrouw, met een goede somme gelds, 't welk ik om bovengemelde redenen genootzaakt was te ontwyken. Omtrent negen maanden daar na was ik vol puysten op myn aangezigt en dyen, ende by tyden heb ik gehad eenige kleine zwakheid aan myn schamelheid: Omtrent drie maanden daar op, had ik een geswel onder myn regter arm, by welke gelegentheid ik my vervoegde by een voornaam Medicyn-Meester, de welke aan my leide een brandartseny, en in 14 dagen was ik gesont, zo dat ik niet weet of het van de bovengenoemde reden voortquam of niet, en ik had geen vrymoedigheid genoeg om het hem te vragen. Maar een week daar na vond ik van binnen een bevinge in myn senuwen, ende somtyds een ongevoelige loomheid op alle de deelen van myn lichaam. Wanneer dit vermindert was, zo heb ik myne schamelheid seer zwak bevonden, en het uiterste einde van myn voorhuid een weinig seer en rood, 't welk *selden* zo is voor twee dagen lang. Op andere tyden heb ik een groote zwakheid in myn rug, 't welk seer dikwils verandert, en overgaat van 't eene gedeelte tot het andere. Omtrent een maand geleden, vervoegde ik my tot een seker Medicyn-Meester van het Genootschap, maar verheelde het schaamagtig gedeelte van myn droefheid, en hy schreef my voor sommige Pillen, 't welk ik geloofde mogte van gebruyk syn aan de senuwen, maar had niet mijn geval bereykt; ik nam de selve in voor een maand, en ben des niet tegenstaande gequeld

ge-

geweest met de bovengenoemde wan orders, en met een doof geruisch in myn hoofd, 't welk gewoonlijk is, wanneer ik een schudding in my bevinde; wanneer de beeving eerst my aantastede, zoo had ik voor een week een seer groote flauwheid, en sinking van mijn geesten, waar voor ik eenig *Bitter Elixer* tweemaal op een dag innemende, denke dat het weggegaan is.

Aldus mijn Heer heb ik in der waerheid mijn geval verhaalt, ende wenste dat ik eerder uw Boek doorleesen had, maar hoope dat het nu aan my niet onprofytelijk mogte zijn. Daarom versoeke ik ootmoedig, ende bidde u datge uw best wildet doen, om my verligtinge toe te brengen. Eer ik dese vervloekte Practyk begon, was ik altoos gesont, schoon niet van de sterkste gesteltenis. Ik bidde u dat gy wilt maken een regt oordeel van myn geval, welke van dese wanorders voortkomt van mijn zonde, ende bidde God om vergiffenis.

Ik versoeke ootmoedelijk verschoning voor u dus moeyelijk te zijn, maar vreesende dat ik geen vrymoedigheit genoeg gehad soude hebben om mijn geval aan u open te leggen, zoo heeft my dit u aldus doen lastig vallen, om in plaats van mondelijk, u het schriftelijk bekent te maken, Ik blyve, myn Heer,

Uw onbekende dienstwillige
Dienaar,
N. N.

Den 8. Juny
1721.

Aan den eersamen en vermaarden Autheur, van het dierbaar Boek

ONANIA. &c.

MYN HEER,

EUropa heeft reden, maar *Engeland* in 't byfonder vind oorsaak, God te zegenen en danken voor u nodig en nuttig Boek; want hadde veel jonge menschen geweten de gevolge van die vuile sonden, die ziel en lighaam verswakke en ontstellen, tot haar verderf, zy soude sig daar voor meer gewagt hebben. Ik wist ook niet dat daar sonde in stak, als lange na dat ik daar door beschadigt was. Ik heb u Boek al een half jaar gehad, en het meer als eens lesende, vont daarin veele aanhalinge die mijn geval gelijk zijn. Ik kwam van *Godsdienstige Ouders*, die my wel opvoeden, maar wierd al vroeg die sonde geleert van een ouder-Broeder, over 8. jaren, en die ik min of meer eenige jaren heb gepleegt. Ook zag ik het in 't School, en volgde die vuile practijk zo lange, tot ik my met een onherstelbare wonde quiste, als ik vreese, door myn goddeloose handelinge. Ik vond een rood geswel onder mijn schaft op de voorhuyt, die in korte tyd voortliep, en zig rontom verspryde, en my zo seer deed dat ik het niet harde kon, zo dat een *Meesters Remedie* my voorgeschreve, het niet verdryve konde, 't welk my seer droefsgeestig maakte, dewyl ik mijn water beswaarlijk losse konde, en veel pyne

ne leed, en gedurig zo ongemakkelijk was, dat ik kwalyk ſtaan of ſitte konde; maar was beter als ik wandelde, en voelde als ſtekende prickels op myn ſchamel deel; hier van kreeg ik na 2. jaren eenige verligting, door de deelen te waſſen met ſuyker van lood, en Kreefs ogen, en een jaar daar na genas my een Doctor van het gedurig ſmartelijk water maken; dit zo lang hebbende geduurt, veroorzaakte puyſten en ſweren, in myn Dye en gemagt; ik nog niet denkende dat dit ſnood bedryf daar van de oorzaak was, want ik dat nog volgde; en als ik het in 't bed gepleegt had, voelde ik pyn als van heet vier, onder en ter zyden, 't welk my bragt in een ſlegte ſtaat, want ik kon niet geruſt blyve ſitten nog leggen, zo dat ik daar na bedagt, zulks moſt voortkome van myn dwaſe daden, dog ik dagt dat 'er vele daar aan ſchuldig waren, dog niet in zo ſlegte ſtaat als ik; maar als ik hoorde praten van u Boek, en de *ſonde* van *Onan*, en dagte op de *Selfs-bevlekkinge*, zo onderzogt ik wat d'een en d'and're *Schryvers* daar van zyde, maar vond wynig 't geen daar van wat klaar en onderſchydelijk melde, als een geleert Autheur, die van de oorſaeke der ſwaarmoedige melancholijkheid handelde, zegt dat *Selfs-beſmetting, of eenige verborge zonde, ſommige menſchen zo droefgeeſtig maaken, als zy weten dat het ſonde is, en nogtans leve in dat quaat te bedryven*, 't welk my deed denken op myn eigen misdraginge, hoewel de Docter die over my ging, noit het minſte daar van melde, ſchoon hy my lange tyd onder handen had. Ik een ander gebruykende, handelde met my als of ik de *Venus-ziekte* had, 't welk hy my eerſt zyde, maar ik altyd ontkende, alzo

noit met eenig Vrouwmens in die weg had te doen gehad; edog de elendige middelen die hy gebruykte, hebbe my veel quaat gedaan, gelyk my een ander Meester zyde, als ik hem bekent maakte dat ik dagt door die snoode practyk, my zo beschadigt en verdorven had.

Maar om te kome tot myn verder ongestalte, na ik onder dese *derde Docters handen* eenigen tyd geweest was, zo vond ik een vremt geswel in d'een zyde van myn *Scrotum*, &c. dat veel grooter wierd, en met knobbels gelyk aan druyve bossen, aan myn gemagt, dat neerhing en jukte als of met spellen geprikkelt wiert, gelyk ook myn lijf van schurftige puysten, mijn beene en rug met stekende pyne, en verhitting in myn borst, en bladers op myn schenen, en pyn in myn kuien, maar nog meer in 't Hooft; dat my half zinneloos maakte: Myn aangesigt breekt uit met puysten en vlekken, zo dat ik my schame een ander mensch, die een gesont glad aanzigt heeft aan te zien: myn ogen syn swak en donker, de ooren verstopt en tuyten, en voele ook veel tandpyn, 't welk alles voorkomt van myn lyfs ongestalte: de neus is van binnen ontsteken en pynelyk; en ik moet met smarte myn water losen; ja van 't hooft tot de voeten was alles ontstelt, en zoo most ik arm elendig schepsel zijn een voorwerp van melyden; en zo lang de Docter de oorzaak van 't kwaat niet weet, en kan wegnemen, zo moeten de kwade gevolge blyve duren: Ik ben koorsig en huiverig, en gebruik wat dat goet is voor 't graveel. Ik heb nooit een Vroumens beslapen en vleeselyk bekent, dat de Heere weet, diens ogen op my sagen, zijn ore my hoorde, en wiens hand aanmerkte, al wat ik doe en ge-

daan

daan heb. Dit bedenkende zoude wy beter schepselen zoeke te zijn, terwijl Gods alsiende ogen op ons geslage zijn; en hylig leven, als wy Gods vreese voor ogen hadde, en niet als and're loope in groote zonden, maar vlieden de snoode lusten der jonkheid, en schrikken voor dat grote quaat, van te sondigen tegen God, die ik anders mag danken voor zijn weerhoudende genade, die my bewaarde voor openbare gruwelijke sonden, van hoerdery, dronkenschap, vloeken, en and're ongeregtigheden: maar mijn smart en droefheid is over die idle wellustige gestalte, van ziel en lighaams verderf, zo dat ik nu met *Job* mag zeggen, *gy schryft bitt're dingen tegen my, die gy nu doet erven de sonden van myn jeugt*, Job 13 26. Maar ik hoop dat God my barmhartigheid zal bewysen, dewyl ik het uit onwetentheid gedaan heb, al eer ik wist dat het sonden was; maar tot mijn droefheid en schaamte moet ik belyde, het gepleegt te hebbe na dat ik eenige kennisse had dat het sonde was, hoewel niet ten volle daar van overtuigt, voor dat ik 20. jaren oud was, en dagt het een gruweldaat was, die Gods straffe en oordeelen verdiende, en waar voor de Leeraren de menschen moste waarschouwen, bestraffe, en vermanen, om afstant te doen van zulken t'sameknooping van ongeregtigheid, of anders van haar versuim zullen moeten rekenschap geven, om datse zoo veel onwetende arme ziele laten leven en sterven in haar sonden; waarom ik u Boek mijn metgeselle wel medeelde, en toonde hoe schrikkelijken kwaat wy gedaan hadde, die met my ook ontstelt en vervaart wierden, en ook voorname het noit meer te doen, maar daar tegen te stryden, en op de wagt te staan,

met de Wapenen van de Schrifture, die ik my steets te binnen bragt, en dagt dat de *vrugt van die dingen schaamte was.* Als ik dit quaat lest had begaan, quam myn te binnen, dat door myn zaat onvrugtbaar te storte, ik een moordenaar was; ô de schrik en vreese die my van rontom besette, dede my als een hel in 't binnenste voele, en deed veelmaals belofte my voor dat quaat te wagten, en ging alleen in 't Veld weenen, om met veel tranen die sonde te boeten, seggende als Jer. 2. 19. *U ongeregtigheid sal u straffe, en u afkeeringe kastyden; weet dan en siet dat het een quaat en bitter ding is, den Heere te verlaten.* Hoewel ik my daar tegen aankanten, nogtans bleef ik in de weg der versoekinge, door Satans temptatien, en eenige klyner daden in die deelen te behandelen, en ik sou daar aan tot nog toe schuldig zijn gebleven, indien ik niet alle soorte van die sonden nauwer had ingezien; en bidde God my altoos daar voor te bewaren, op dat ik mijn gansche leven in sijn dienst, tot sijn eer mag doorbrengen; en myn selven over te geven tot een hylig, zelfs verlochenent Christelyk leven, gelijk ik schuldig ben te doen, als de pligt van een Schepsel aan zijn Schepper, want ik bekenne myn overtredinge, en ik begere mijn sonden steets voor my te hebbe, en te bidde, *Heere gedenkt niet de sonde van myn jonkheid, en voorige overtreedingen, maar vergeeftse, want die zijn groot, &c.*

Ik ben u onbekende Vrind,
en verdrukte Dienaar,
Incognito.

TOE-

TOEGIFT.

1.

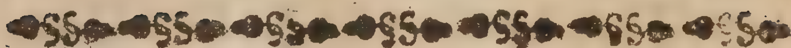
INdien wy ons geluk bezefte,
En steets ons hert ten hemel hefte,
Alwaar ons eeuwig welvaart leid:
Dan souw 't onmoogelyk kunne wesen,
Wy niet doorbragte in Gods vreese,
Dees kort verleende levens tyd;
Wy soude leven, om te leven,
By d'oorsprong die 't ons heeft gegeven.

2.

Maar andersints wanneer wy haken
Na wellust, en onreyne zaken,
Zo zyn wy levende als dood,
Mits wy dan als verrotte leden,
Ontydig werden afgesneden,
En zyn heel van Gods gunst ontbloot.
't Waar dan veel beter nooit geboren,
Als hier verdorven, en verloren.

3.

Daarom myn ziel op 't hoogst wilt schrikke,
Voor zoo een toestand; maar wilt mikke
Met allen aandagt na dat geen
Waar door gy eeuwig bly zult leve,
Wilt uw aan God heel overgeve,
In, en door wien gy leeft alleen:
Blyft hem trouw totter dood aanhange,
Dan zult gy 't heel volmaakt ontfange.

De naarvolgende

BRIEF,

My van een jonge getrouwde Juffrouw toegezonden, hebbe ik alhier, om desselfs merkwaardigheid niet konnen overslaan; ende op dat de zelve andere van haare Sexe tot een waarschouwinge mag verstrekken.

Den 18. December 1721.

MYN HEER,

„ DEwyl het U onmogelyk zal zijn, om ooit „ te konnen beseffen van wie dit komt, „ zo kan ik met vrydom mijn zaak U bekent „ maken, daar ik andersins de onbeschaamtheid „ niet genoegsaam soude konnen hebben; om „ het minste daar van aan eenig Medicyn-mee- „ ster ter weereld te openbaaren. Mijn droevig „ ongeval is dan, dat zijnde een Meisje van „ tusschen de 15. en 16. jaaren oud, en ter Schoo- „ le leggende, om wat goets te leeren, wierd „ ik tot Selfs-besmettinge verlokt, ende my dat „ geweezen zijnde, door drie van mijn School- „ makkers die ouder waren als ik, (die met „ mijn

„ mijn in een kamer fliepen, doordien 'er twee
„ Bedden in een vertrek waren) ik deede gelijk zy
„ deeden, 't welk U E. wel raaden kont, en
„ daar U Boek ook gewag van maakt, en het
„ quam mijn aangenaam genoeg voor. Ik ver-
„ volgde het naderhand zelfs op alle gelegent-
„ heden, als ik maar alleen was, ende zo ver-
„ re, dat door die praktyk, en de dartele ver-
„ toogen de welke wy onder ons hadden, en de
„ Comedie Boeken, en andere die wy malkander
„ plegten toe te leezen, ik zoodaniger maate
„ daar door aangeport wierd, dat ik voorne-
„ mens was met den eerften Man, die my de
„ vrage quam doen, te trouwen, ende te meer
„ dewijl myne Ouders plegten te zeggen, dat
„ het op het vier of vyfentwintigfte jaar, tyds
„ genoeg was om een Man te hebben: om kort
„ te gaan, *Myn Heer*, op myn feventiende jaar
„ kreeg ik een Man, buiten kenniffe van myne
„ Ouders, en alhoewel hy geen ongelijk partuur
„ was (want my was groot Goed door een nae-
„ beftaande naegelaten) fetten zy myn buiten
„ de deure, dog kort daar aan verzoenden zy
„ zig met ons; en in minder als twee jaaren, baar-
„ de ik myn Man drie Kinderen, want ik had
„ 'er twee in eene dragt, maar zy fturven alle,
„ als mede kort daar aan myn Man. Ik bleef
„ Weduwe geduurende twee jaaren, wanneer ik
„ hertroude met bewilliging van myne Vrienden,
„ maar eylaas! myn fchandelijkheid, geduuren-
„ de myn Weduwfchap was zodanig, terwyl ik
„ leefde in alle toevloed en overvloed, ende my
„ niets bejegenende dat myn zin te keer gong
„ ofte ontftak; ende geen aanneemelyke voor-
„ flagen van trouwen ontmoetende, en meer als
„ ooit

" ooit tot de vreugden van 't Huwelyks-Bed ge-
" neegen zynde, met zulke heftige begeertens,
" voornaamlijk kort voor, en naar de loop van
" de Natuur, konde ik myn niet onthouden van
" weder tot myn voorige Praktyk te keeren, en-
" de dat zoo dikmaals, en met zoo veel over-
" daad, dat ik altemets kwaalyk gaan, ofte met
" gemak zitten konde, zodaanige bezeeringe
" vernam ik; ik vreesde het kwaad gevolg wel,
" en nu bevinde ik het ook, maar het pleyzier
" belettede myn toen daar naar te luisteren,
" want ik hadde, en hebbe nu een jammerlyke
" zakkinge, en naar beneden dringinge van de
" lyfmoeder, zo dat ik niet lang staan kan, en
" hebbe nog een andere groote zwakheid die daar
" bykomt, zo dat ik nog niet eens ben bevrugt
" geweest t'zedert myn hertrouwen, 't welk nu
" omtrent drie jaaren geleden is, en my een
" groot verdriet is, maar veel meer is myn Man
" daar over misnoegt, geen Erfgenaam te hebben
" om ons Goed aan naa te laaten; hy wilde dat
" ik raad vraagen zoude, maar alzo ik myn zaak
" aan geen Man ter weereld konde bekent maa-
" ken, sprak ik myn Vroedvrouw daar over, en-
" de hebbe haar gezegt hoe het met myn gelee-
" gen was, zy vraagde myn eenige vraagen daar
" ik niet op wilde antwoorden, ende zy gaf myn
" iets, maar het deede mijn geen goed, zoo dat
" zy door bevel van mijn Man, naar den Ridder
" *David Hamilton* om raad gong, de welke my
" verscheidene dingen ordonneerde om in te ne-
" men, ende de wateren van het *Bath*, ende ook
" *inspuytingen*, maar ik vond nergens baat by,
" ende alzo zy van tijd tot tijd by hem gong,
" ende hem zeide dat ik niet beeterde, gaf hy
" tot

„ tot antwoord, dat hy niets meer doen konde, „ ten zy hy mijn viziteerde, maar ik nam daar „ een vast besluit tegen, dog mijn Man verstond „ het zo, en moeyelijk zijnde bleef 'er by, zo „ dat ik, om hem te believen, zeide het te zul- „ len ondergaan, ende hy deede Dr. *Hamilton* „ aan 't huis van een van onze Verwantschap „ koomen, daar hy hem bescheiden had, op dat „ hy ons niet zoude kennen, en daar liet ik myn „ van hem visiteeren, hebbende myn masker aan, „ in 't by zyn van mijn Vroedvrouw, hy zeide „ ons dat mijn Baarmoeder zeer zwak en glippe- „ rig was, en dat hy vreesde dat ik nooit geen „ Kinderen zoude baaren, ende zogt my alleenig „ eenige vraagen te doen, aangaande de oorzaak „ van mijn geval, dog ik zeide dat ik hem niets „ dienaangaande konde zeggen, ende dat hem „ dat best bekent was, door dien hy een Medi- „ cyn-Meester was, zo dat ik geloove dat hy de „ oorzaak wel gegist heeft, maar hy ordonneer- „ de myn naar *'t Bath* te gaan, ende schreef my „ veele dingen voor, maar alles te vergeefs; en- „ de wederom in de Stad gekomen zynde, is „ myn Vroedvrouw myn komen zien, ende „ myn niet verbeetert vindende, heeft myn ge- „ zeyt van een Doctoor te hebben gehoort, de „ welke diergelyke gevallen geneezen hadde, „ ende ook een Boek daar van uitgegeven had- „ de, het welk zy t'huis hebbende, 's anderen- „ daags zoude brengen, om myn te laaten lee- „ zen, 't geen geschiede, en werd genoemt „ ONANIA; ik was verwondert dat ik een „ Boek zag 't welk myn geval zoo trof, 't welk „ myn ook deede gelooven dat myn Vroedvrouw „ de oorzaak van myn quaal wel vermoedende

„ was. Ik zeide haar dat ik het Boek wilde
„ doorleezen, ende verzogt haar van binnen een
„ dag of twee wederom by myn te koomen, 't
„ welk zy deede, ende toen zeide ik haar dat ik
„ het geleezen hadde, en behouden wilde; ende
„ alzoo wy alleenig waren, gaf ik haar eenigsins
„ de oorzaak van myne jegenwoordige quaal te
„ verstaan, 't welk zy zeide altyd gedagt te heb-
„ ben, ende vroeg myn eenige naauwe vraagen
„ daar omtrent, tot dat ik, weetende dat zy
„ alles verborgen zoude houden, eindelyk met
„ vrymoedigheid ende ten vollen, haar de gan-
„ sche zaak openbaarde, gelyk ik de zelve aan
„ U alhier verhaalt hebbe, en 't welk ik gedaan
„ hebbe, om, waare het mogelyk, eenige hulpe
„ van U te erlangen, maar dewyle ik U raad
„ om niet, niet kan verwagten, zo zal die gee-
„ ne die U dit brengt, zynde myn Vroedvrouw
„ U loon, zynde een Guiny, by den Boekver-
„ kooper voor U laaten, ende binnen een dag
„ of twee om U antwoord komen, en ik ver-
„ zoek dat U niet naelaat het zelve voor haar
„ aldaar te laaten, ende myn daar door te doen
„ weeten of de *Tinctura*, de welke U aanpryst
„ in U Boek genaamt ONANIA, ofte de *Poe-
„ der*, of alle beide bequaam zyn, want de zwak-
„ heid is zeer groot, en d'uitvloejing geheel wit,
„ en dun, en altemet zo overvloedig, dat het
„ myn ontloopt, al verroer ik myn nog zo wei-
„ nig, en het nedersakken is altemet zeer sterk
„ met een geduurige pyn in de Baarmoeder, en
„ in myn rug, 't welk myn zeer uitgeteert heeft,
„ ende daar by hebbe ik nu in geener wyze ge-
„ negentheid tot het bedryf van voortteelinge,
„ en zelfs weinig of geen pleisier daar in, 't welk
„ in

" in myn gevoelen alzo zeer de oorzaak is waar-
" om ik geen Kinderen kryge, als eenige ande-
" re; maar ik ben graag genoeg in 't eeten, en
" slaape wel, maar het is vreemd, dat ik, die
" zo minzugtig, ja zo onmatiglyk genegen was
" om met myn eerste Man te verkeeren, nu
" gants geen genegentheid daar toe hebbe met de-
" ze Man, dewelke ik gelyk myn oogappel be-
" min. *Myn Heer*, ik bidde U raad my ten bes-
" ten, ende het mag kosten wat het wil, ik zal het
" gaarne betalen, ende U Ed. zult myn zeer
" mildadig vinden, behalven dat ik U voor de
" Medicynen betaale Gelieft het opschrift van
" U Brief te schryven, aan Juffr. E. O.

U Onderdaenige Dienaresse.

IK hebbe deze Juffrouw, door haar Vroedvrouw, met de welke ik aangaande haar gesprooken hebbe, geraaden de *Tinctura*, en het *Poeder* in dit Boek aangepreezen, op behoorlyke tusschenstellinge van tyd te gebruyken, als ook eenige andere aangeweezene manieren te vervolgen, het welk zy met zorge heeft naargekomen, ende blyft daar nog in volharden, waar door zy zoo veel baat heeft gevonden, dat het te verwagten is, dat zy tot volkome herstelling zal geraaken, niet tegenstaande haare groote zwakheid, de welke in 't eerst zo ongemeen was, dat ik wanhoopte van haar te konnen helpen, en gaf haar derhalven maar weinig moeds daar toe, &c. Maar tegens onze hope en verwagtinge, zoo is deze Juffrouw t'zedert volkomentlyk gezont geworden, ende is tot een behoorlyke natuurlyke staat van welstant, sterkte, en kragt gebragt.

Ik dagte hier myn affcheid van den Leezer te hebben genomen, maar hebbe geoordeelt dat het nodig was aan te merken, dat het geene te vooren gezegt is; het gevolg van SELFS BEZOEDELING in Vrouwsperfoonen te zyn, voor een goed gedeelte, door de voorgaande Brief is bewezen; behalven het geene men bevinden zal het verderflyk geval geweeft te zyn van die jonge Vrouw in den Brief van den *Domine*, in de Voorrede gemelt; ende het is in alle billikheid te dugten dat 'er veele diergelyke Gevallen zyn uit de zelfde oorzaak ontftaande, al werden die nog zo zorgvuldiglyk verborgen, zelfs voor die geene daar men by om raad gaat, en van de welke alleen men verhopen mag hulpe te erlangen, om welke reden men dan ook de gezogte geneezing dikmaals misloopt, ende daar men door een duidelyke bekentmakinge van den toeftand met de zelve eenvoudigheid, als deze Juffrouw in haar Brief gedaan heeft, mogelyk wel afgeraakt zoude hebben, gelyk zy tot haar groote vreugd gedaan heeft, 't welk genoeg bekent is. Maar al zegge ik dat het te dugten is, dat 'er veele zulke gevallen elders zyn, kan ik ten anderen myn ook niet beletten te bekennen, dat ik aangemerkt hebbe dat de veelvoudige klagten wegens *Onvrugtbaarheid*, in die Sexe, (ende de welke allermeeft onder die van het beter foort gefchieden) voor 't meerendeel van de andere kant, en niet van de haare veroorzaakt werden, al fchoon zy al te dikwils tot haar ongelyk, zo wel als tot haar oneer, ende dikmaals tot nadeel van haare gezondheid, al te onweetendlyk en voorbariglyk haar zelven de oorzaak daar van toefchryven.

Dat

Dat dit geschied is, beveстigt Dr. *Baynard* ook, in zyn Boek van *Koude Baden*; want gesprooken hebbende van Onvrugtbaarheid in Manspersoonen, zegt hy, *dat hy arme, onnoozele, jong, nieuwgetrouwde Juffrouwen beklaagt heeft, de welke haar zelven in de* heete Bad stooven, *Saysoen op Saysoen, gesweet en gestooft hebben.* Deze *rampzalige Vrouwluiden* (zegt hy) *denkende dat het gebrek van haar kant quam, waaren gewillig eenige slommer en moeite te ondergaan in verwagtinge van een dikke buyk, &c. Daar, och arme, de schuld stak in de eerloozeten ondeugende boeragtige Man, nu verbrooken en behoeftig zynde van Bedde Gereedschap; en dit* (zegt hy ons) *is de oorzaak van zoo veele elendige Huuwelyken, en dat 'er in Huisgezinnen zo veele* getrouwde Maagden *zyn, dewelke Vrouwluyden doet zwerven om die voldoening te erlangen, daar beyde de Konst en de Natuur, in een warme gesteltenisse, zonder ophouden haar toe aanset, ende dat de Man zig gerustlyk te vreeden houd, onder de wassc...ende takjes aan een uitgebreit voorhooft, of zyn ongeval opsteekt, als zynde bewust dat de uitspoorigheid van zyn Vrouw de gevolgen van zyn eigen ongemaatigtheid zyn, &c. Zynde de Werktuigen die tot die oeffeningen dienstig zyn, in zyne onzuyvere byeenkomsten zodanig geklutst en verbrooken, dat zy daar naar niet bequaam zyn Kinderen te teelen, ja zelfs geen Huuwelykse gemeenschap te konnen houden, als met groote verminderinge van dat vermaak, en geneugte ten opzigte van haare hoedanigheid, voor en aleer zulke misbruyken geschied waren, en nogtans is 'er aan de Mans, naar alle uiterlijken schyn, het minste teeken van onvermoogendheid niet te merken, maar in tegendeel werden zy voor alzo bequaam in die zaken aangezien als iemand, maar* FRONTI NULLA

FIDES (*men kan zig op 't Gelaat der menschen niet betrouwen*) *en gelyk den bovengemelde Dr. zegt* (*Non semper inferius sicut superius.*) (*Het is altyd van onder niet, gelyk het van boven schynt te zyn.*) Als in dit versie blykt.

Een Man met frisch gelaat, en koon als kars zoo rood,
Mag koomen voor den dag, en dog nog zyn ontbloot,
Van manheid, die de Man zo qualyk kan ontbeeren,
Een Vrouw komt slegt te pas, die op 't gelaat vertrouwt,
Des Mans, daar zy haar hoop vergeefs heeft opgebouwt,
Wanneer met hem gepaart, de Man komt te failieeren:
Gelyk die arme Sloof, die met verstant zeer kloek,
Een Man nam om zyn Neus, en dogt dat in een hoek,
Iets schuylde, dat haar kon behaagen naar begeeren,
Maar most namaals 't vermaak van 't Huwelyks-bed ontbeeren.

Een ander onlangs geweezen Autheur (mede een Medicyn Meester) spreekende van de zwakheden en onmagtigheden die de *Vrouwelyke Sexe* onderworpen is, en van der zelver geneezinge, zegt, *daar is eene lastering onder veele andere, de welke de onkunde en de eenzydigheid haar heel onverdiend hebben opgelegt*, te weeten, *dat de* Onvrugtbaarheid, Vrugteloosheid, *en gebrek van* Nako-

me-

melingschap, zo gemeen in Engeland is, (*voornamelyk onder de beter soort*) *gemeenlyk hun te lastt gelegt werd: daar het veel is zo het gebrek niet aan de andere kant legt. Indien het vertoog van de voortteeling nu vastgestelt en bevestigt, door onwederleggelyke ondervindingen, en aanmerkingen waar en pertinent is, 't welk ik inderdaad geloove zo te zyn*, te weeten. *Dat de Vrouwe alleenlyk een bequaame woonplaatse, behoorlyk voedsel, en genoegsaame warmte, en diergelyke uyterlyke geryflykheden voor de kleyne wezentheeden bezorgt, maar dat de leven-onderhoudende beginzelen de levende deelen t'eenemaal van de Man voortkoomen, dan zal daar uyt volgen dat de t'zamenkomste om veel meer omstandigheden, ende hunne stipte Graaden* (de welke hy optelt) *nootzakelyker zyn tot vrugtbaarheid in de Man als in de Vrouw. De vrydom die de Mans neemen meer als de Vrouwen, de ongebondenheid daar zy zig in begeven, haar geduurig outrekken de verandering van verhittende en verkoelende Dranken; de sterk toebereyde en ontsteekende spyzen, daar het beter soort van jonge Mansperfoonen zig toegewennen, zal deeze myne aanmerkinge meer als genoegzaam waar maaken. Hoe kan men vrugten verwagten van een Boom, welkers wortel geroost, met speeceryen gekruyt, of tot een Mineraal gezouten is? Het leeven zal zeekerlyk duurzaam, en met veel gezontheid verzelt zyn; 't welk voor den dag komt toebereyt en ingezulten in* Hermitage wynen, *of in* Citroen-water.

Hoe vrugtbaar zyn de Schotse Hooglanders, *op hunne* Melk *en* haver meel? *Ende de* Inboorlingen van Ierland, *op hunne* Aardt-Appelen *en* Melk? In 't gemeen ziet men *aan hunne deuren een reeks van Kinderen, gelyk de stappen van een trap het getal der jaaren aanwyzende, t'zedert dat hunne Ouders*

ders te zamen gekomen zyn, daar men hier in En^e^
geland groote Geslagten *ziet uitsterven, en groot*^t^
Middelen ten Erfdeel vervallen aan een Stalkneg
ofte een Soldaat, *welker graad van verwantschap nauwlyks door de Reekenkonst uyt te maaken is, en dat uyt gebrek, zelfs van een Vrouws-persoon in een regte lyn. Zoodaanige aanmerkingen als deeze gelyk myn Vriend zeedert dien tyd vertelt heeft, hebben hem bequaam gemaakt verscheyde Geslagten (de welke hy hem noemde) de regten weg te wysen om Erfgenaamen van hun eigen Lyve te hebben, hebbende sommige der selver seeven, andere tien, en ettelyke meerder jaaren, t'zedert haar trouwe in wanhoop van ooit eenig Kind te hebben, doorgebragt. Ik ben wel verzeekert, dat, indien die geene, de welke zo zeer beangstigt zyn wegens gebrek van Nakomelingen, 't geene haar eenigste weereldlyke kommer schynt te zyn, binnen eenigen korten tyd naar de Middag zyn hunner leeven, een aanvang willen maken van hunne sappen te verkoelen, te verzoeten, en vrugtbaar te maken, in 't naarvolgen van den arbeid ende de spyze der Armen, en andere bequame hulpmiddelen te genieten, zoo zouden zy met meerder zeekerheid Erfgenamen in haar geslagte brengen, en zelfs beter gezondheid hebben als nu. Mits dat 'er geen* hardzwellende, *ofte* Venus *besmetting aan d'een ofte andere kant schuyle: In welken gevalle ik hun* onvrugtbaarheid, *een ongeluk reekene.* Meenende alleenlyk als ik gisse, dat zy het hun zelven aangedaan hebben.

Het bedryf van voortteelinge heeft nooit geen grooter waarschynlykheid, gelyk een ander Autheur zegt, van voorspoediger te zullen uitvallen, als wanneer de Vermoogens, ende de genegendheden van beyde de Sexen wederzyds krag-

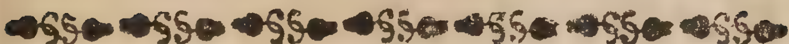
tig zyn, ende het beste middel om de Teel-kragten aan weerkanten in een effene en pryzelyke vergelykinge te houden, is dat men zorge draage de natuur nooit te verzwakken, 't zy door overdaad en sterke Dranken. ofte door het vervallen in een veragtelyke gewoonte van onmaatige lust, welke beyde het behaagelyk en *nuttelyk* werk van voortteelinge seer groote Vyanden zyn; Daar, zonder een maatig, en pryselyk gebruyk van het zelve, de grimmigheid der verschrikkingen haast triumpheerend staat te heerschen over het Heelal, ende de wereld van alle haare pragtige verbeeteringen gebragt te werden tot een onbegaanbaare wildernis. Derhalven staat het als een voornaame pligt aan het Menschdom, haars gelyk in een wettelyke wyse te teelen, op dat wanneer zy van hier geroepen werden, zy de schoonheden der scheppinge mogen nalaten, om troostelyk te werden genooten van een Nakomelingschap daar haare hoop in gestelt is, op dat hunne Naamen, alhoewel hunne beenderen tot haar eersten oorsprong vermolsemd zyn, bloeyen mogen tot den laatsten dag weshalven de goddelyke voorzienigheid verscheide Sexen van de zelfden aard verordineerd heeft, ende hun een wederzeidse genegendheid voor elkander heeft ingeplant, op dat zy met een onuytdrukkelyk vermaak malkander mogen verzellen, ende gulhartiglyk zig vereenigen met wellustige opgetoogenheden tusschen haar zelven, in dit groot en edel werk, daar zy toe verordineert zyn. Derhalven is het volkomentlyk nodig, wanneer zy in deeze bemind makende pligt zig vermengen, dat haar oogmerk de enkele behaagelyke wellustigheid voorby reyke, ende zy een behoorlyke

agtinge hebbe op het hoog heerlyk voornemen, daar het voornaamelyk toe ingestelt is; ende het zelve niet te pleegen met zulke beestagtige onbetaamelijkheid, waar mede zy dat geene zondig maken, 't welk wettelijk, beide met vermaak en voordeel, van beide de Sexen kan werden genooten.

Al het geen deeze Autheuren zo regtelyk uitgegeven hebben, de gevolgen te zijn van veel drinken, heete en sterk toebereyde spyze, onmaatig Venusbedryf, ende diergelijke overdaden, mag geregtelijk van de SELFS BEZOETELING gezegt werden, ende zelfs meer, maar dat de gevolgen van dien erger geweest zijn, ende zwaarder, indien ooit, om t'eenemaal te boven te komen: ende alwaar deeze uitspoorigheden te zamen komen, ofte, met de bygevoegde vrugten van een derde, *te weeten Hoereering*, verzeld zijn, hoe jammerlijk moet dat geval zijn: Ende hoe onoverkoomelijk des zelfs zwarigheden zijn, en de beklaagelijke staat van sommige geweest is, moet dienen tot onse waarschouwinge en verbetering, om met de verloren, dog weergevonde Zoon, te zegge, *Vader ik hebbe gezondigt tegen den Hemel, en voor u, en ben niet waardig u Kind genaamt te werde, &c.* Luc. 15: 17, 18, 19.

Ach dat den Sondaar *daar op dagt,*
En inkeer kreeg van 't woeste leven,
Zy soude spoedig haar begeven.
Tot God dien haar in 't leven bragt,
En nog zoo gunstryk laat behouwen;
Zy soude vol ootmoedigheid,
Gelyk als hier dien Sondaar zeid,
Op Gods genaden *vast vertrouwen.*

Dese

Deze voor de goede *Autheur* van

O N A N I A.

MYN HEER,

DE *Voorzienigheid* was my zo gunſtig, als my te beſtieren tot u uitſtekent Boek, ziende dat gemelt in een *Nieuws Papier*, maar het duurde wat lang eer ik het kreeg, en doen heb ik daarin geleſen eenige gevalle, die met de myne eenigſints over een kwaamen; maar denke dat geene myner ſoorte of Sexe, dat ſoort van godloſe *Selfs-beſmettinge*, zo vroeg begon als ik, doe ik maar 11. jaren oud was, door des Satans verlydinge, en volgde het tot dat ik getrouwt was, en oud 17 jaren, maar was altoos bleek en ſwak; ik had voor myn Huuwelyke maar tweemaal de kours der nature of maandſtonden: en ik moet het wyten myn verder godlooſe gebruyk van die ſlegte, en wreede practyk van *Selfs beſmetting*, na dat ik getrouwt was, en hadde daar in veel meer vermaak, dan wanneer myn Man by my lag, hoewel hy is een jong, fris en ſterk Man; en voor dat ik las u dierbaar Boek, volgde ik het dagelyks, in die tyd van 4. jaren dat ik getrouwt ben geweeſt, maar was nooit met 't Kind ſwanger, nog in die ordre als de Vrouwen moeten zyn, en was in die tyd nooit geſont, ſchoon ik veel geneesmiddelen gebruikte, maar nu door het

het lezen van u wonderlyk goet Boek, zie ik wat de oorzaak was, en danke den *Almagtigen* dat ik het nagelaten heb; Ik ben nu seer veel gequelt met dampen, en zuyzelingen des hoofs, en bevinge, waar van ik wel verligting vond, als ik dat weer pleegde, maar dan dagt ik dat het de pyn in myn rug vermeerde, door 't geen ik gemeenlijk queyt raakte, en mijn buik seer verslapte, waar voor geen Vroedvrouwen nog Doctoren raad wisten, om myn veel goets te doen; maar ik hope myn Heer, dat gy my kunt helpen zonder my te bezien, want ik kan u nooit zien, na dat ik u mijn staat verhaalt en beschreve hebbe, al most ik daarom sterven: Ik smeek UE my by te staan, en wil de kosten gaarne betalen, want ik wensche maar genesen te zijn, dewijl myn Man verwondert is, en niet weet wat de reden is, dat ik niet de minste begeerte heb, dat hy by my zoude leggen, nog heb geen vermaak in de daad, als hy het doet, en myn buik is zoo slap, dat my gezegt is ik nooit met 't Kind zal werde, voor dat ik genesen ben: nogtans my ontbreekt een Kind, dat wy gaarne zoude hebben. Ik wist qualijk hoe in 't verborgen tot u te senden, en deze Vrouw kent my niet, alzoo die door een ander is bestelt, om u deze *Ginie* te brengen; en bidde u laat my weten of gy my kunt genesen, en geeft my raat wat ik moet doen, want ik ben somtyds half desperaat, dat ik ben zoo lusteloos in 't goede, maar vol quade lusten, om zoo haatelijk en goddeloos, mijn zelve in deze quade staat te brengen; en mijn Man weet niet wat de reden daar van is, maar wel dat ik niet ben zoo als ik most zyn. Ik

vers

verzoeke dat gy my dezen Brief te rug zend, met u antwoord, en zegelt die wel toe, en de Vrouw zal het Woensdag afhalen, en gy zult verpligten, u meest verlege, onbekende, en onderdanige Dienaresse,

A. Q.

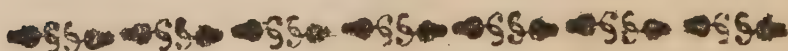
12. Febr 1723.

Ik zond deze Juffrouw eenige geneesmiddelen op verscheide tyden, en ontfing eenige Brieve van haar, en schreef my den 29. April, hoe datse die met voordeel had gebruikt, en onder and're aldus,

MYN HEER,

IK zende u hier 't gelt voor de gesonde *Medicyne*: Ik kan my eenig ding onthoude, in hope van mijn gezontheid weerom te krygen, en heb het gedaan na mijn magt, en ben seer dankbaar aan de *Almagtige God*, die aan uwe geneesmiddelen zijn zegen gaf, en vergelde u goetgunstigheid. Ik bedanke u voor u groote zorge over my, en zal my altoos verpligt agte voor u te bidden, want ik geloof dat ik altyd in die snoode zonde te plege zou gebleve zijn, indien ik u nodig en nuttig Boek niet gelesen had. Ik heb nu veel vermaak in de daad, van liefde met mijn Man te doen, maar kan niet zegge of ik zoo veel heb, als and're Vrouwen hebbe, en nu groote genegentheid daar toe, 't welk veroor-
zaakt

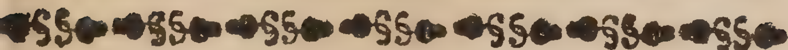
zaakte de neerhanging van de buik, voor 2 dagen als ik buiten ord're was, hoewel die nu niet zoo slap is als te voren, en hoope dat ik ider dag meer sterkte zal krygen, en dan gelove ik zal het beter zijn met my, na ziel en lighaam, om met beide mijn Schepper en Weldoender, te konne diene en prysen.

Het zoude eindeloos werk zyn veel notitie te nemen, en gebruik te maken van de menigvuldige Brieven, die ik by my hebbe, tot het zelfde oogmerk; daarom sal ik dit Capittel eindigen; met myn Leser te zegge, datterwyl ik schryve, komt my nog een ter hand van een Jongman, die door die *Selfsbezoeteling*, in 't opvolge van zyn vuile lusten, zig heeft gestort in zulken vreeselyke versoekinge, verspilling van kragten, en lighamelyke ellende, dat hy door tering vergaat als een schaduwe, en verdwynt als sneeuw, door aansteking van quade begeerlykheid, tot smarte van die hem aanzien, kenne, en aangaan. Het welk ook al moet strekken om and're, voor dat kwaat te leeren wagten, &c.

Ag waren alle menschen wys,
En deden 't geen is wel;
De Aard' was haar een Paradys;
Nu isse maar een Hel.

III. HOOFTDEEL.

Geestelyke en Medicinale Raatgevinge, aan die haar zelve beschadigt hebben, door die verfoeielyke daad van *Selfsbezoetelinge.*

IN het voorgaande *Capit.* is getoont, dat het quaat en nadeel 't welk ider Sexe kan ontfange van *Selfsbevlekking*, is lighamelyk, zo wel als geestelyk; maar dewijl ider lighaam, die maar eens die zonde bedreef, op een gruwelyke manier Godt heeft vertoornt, en zyn ziel benadeelt: Hoewel menschen van een sterke natuurlyke gestalte, konnen voor eenige tyd aan die zonde schuldig zijn, zonder veel quaat aan 't lighaam te doen, nogtans hoe te kunne herstelle de geestelyke schade tot nadeel der ziele, zal nu onse eerste en grootste zorge wesen. Daar is geen Christen die kan onwetende zyn dat geen vergevinge voor deze, zo wel als van and're sonden kan verkregen worden, zonder bekeeringe in 't gemeen; maar veele zyn gereet om haar zelve te bedriegen, aangaande de natuure der bekeeringe, en niet weten waar in de selve bestaar; waarom vereischt wert dat ik iets zoude zeggen van de *maniere* na welke deze pligt moet betragt worden, zo wel als de nootzakelykheid desselfs

De eerste Tak van *Bekeeringe*, en de eerste pligt van

van de bevlekte en gewonde ziele, is een droefheid om 't geene zy gedaan hebbe; daar na is zeer noodzakelyk, dat den Sondaar hem zelve moet onderzoeken, en weten uit wat grond zyn droefheid ontstaat; want indien die alleen voortkomt uit eenige lighamelyke verdrukkinge, die deze zonde reets over hem gebragt heeft; of de vreeze dat het zo kan zyn in 't vervolg van tyden, het is niet zaligmakent, ten zy de Sondaar maakt een verder voortgang, en goet gebruyk maakt van de kastydinge des Almagtigen God, die in hem uitwerkt een verfoejinge van zyn vorige overtreedingen; weshalven de byzondere oorzaak van zyn smarte en droefheid, moet zyn de grootheid van de zonde zelfs, ende beklagelyke staat waar in sy de menschen brengt, in betrekkinge tot God, en haat syn zaligheid; want het is zeker dat geen bekeeringe in Gods ogen aangenaam is, die niet ontstaat uit deze overdenking en betragtinge.

Het is ook niet genoegsaam wat bedroeft te zyn, en beschaamt over 't gepleegde kwaat, maar die smarte moet diep in 't herte gedrukt, en gevoelt worden, dat vervulle met angste van schrik en vreeze, tot verfoejing van zig zelven, als men *berouw heeft in stof en asse* Dit is een ontwyffelbaar merkteeken van een hertelyke droefheid, en opregte Bekeeringe, dat de Sondaar niet langer eenig vermaak vint, nog vergenoege in de dingen daar in hy te voren vermaak schepte, maar nu siet de quade Vrugten van de *dingen waar over hy zig nu schaamt*, nu hy zig onttrekt, en gaat uit de weg der sonde, en vind meer troost in zyn klagte, en die met tranen komt te beweenen. Somtyds deze die haar verlaten

laten het zonde quaat van onrynigheid, keerde zig een and're weg, in 't plaisier van een and're natuure op te volgen: maar zo lang als zy genegen zyn tot wereldts vermaak en blydschap, van wat soort die zyn mag, dit is een teeken van datse niet regt geraakt zyn, met een ware droefheid na God tot bekeeringe, en die kan dienstig zijn tot zaligheid.

Maar boven al moet zorg gedragen worden, dat deze smarte wat gevoelig duren mag, want 's menschen droefheid is somtyds maar ligt, in 't begin van haar bekeeringe, 't welk men ligtelijk kan bevroeden alsme begrypt dat 'er zyn twee soorten van zonden, daarme na het bedryf van boosheid, vegten en kwetsen, uit haastigheid of dronkenschap, daar na wel kan verlegen zyn, uit vreese van gestraft te worden; maar het is hier anders gelegen met deze zonde, in welke de mensch leeft met vermaak, om haar genegentheid tot snode lusten te voldoen, terwijl zy die gewent zijn; hoewel zy voornemen die te verlaten, zien zy die in 't eerste niet aan met de vereiste afkeerigheid, maar houde die troetelsonde aan de hand, om haar selve te behagen, dewijl dat vier van vleeselijke begeerlijkheid niet uitgebluft, maar gekoestert wert, en zoo de schult hoe langer hoe grooter maakt, tot datse door Gods slaande tugtroede uit haar doodslaap ontwaken, om uit de strikken des Satans verlost te worden, en zoo te *ontvlieden den toekomende toorn*.

De bekeeringe van die zijn besoetelt door dese zonde, of eenig ander soort van onrynigheid, most by haar blyven tot het einde van haar leven. Deze zijn geen zonden die de mensch mag ver-

geten, maar de gedagtenis daar van moet altoos fris zijn, op dat den Overtreeder in waarheid met David mag seggen; *Ik kenne myn overtreedinge, en myn zonden zyn steets voor myn*, Ps 51. Niet alleen in de tyd die voorby is, t'zedert 't bedryf daar van, dewijl de verbetering des levens niet wegneemt, 't gevoel, en gesigt van zo grooten zonde quaat, waar van men langs hoe meer gevoelig moet zijn. Zelfs de gedagten die de Sondaar heeft, dat hy 't geluk kreeg van zyn schult en straffe ontheven te worden, zal de gedagtenisse daar van te bitterder maken, en de voortgang in hyligheid bevorderen, als hy zyn zonde ziet en versoeit, zo lang hy die gans en gaar haat en verlaat. Hoe grooter ondervindinge hy had van *Gods barmhartigheid*, hoe meer hy hem selve wil beschuldigen en bedroeven. Hoe meer hoop hy heeft van zaligheid, door Gods goetheid, hoe meer hy sal bewogen worden van het gevaar waar in hy zig bragt en nu van verlost is.

Een and're groote pligt die behoort tot *bekeeringe* is verbetering; wanneer de schuldige zyn zonde verlaat, en een Schytbrief geeft, en zegt, *henen uit*; als onze Zaligmaker de Overspeelige Vrouw pardonneerde, hy zeide tot haar; *Gaat heen, en zondigt niet meer*: de misdaat vergeve zynde, most daarom gans verlaten werde, en zy die dit niet doen, maar blyve in de zonden, hebbe zig daar van niet regt bekeert. Ider daad en herhaal van haar zonden, is een verswaringe van haar schuld en straffe beide.

Dese eerste stap, en dit beginsel van bekeering, sal niet dienstig zijn, indien de Overtreders hier in blyve staan; Het is niet genoeg haar misdaat

te verlaten, zonder ook al de aanvallen geduurig te weerstaan, in al de verschyde soorte van onrynigheid, met al de besmettinge van geest en vlees, alle zondige daden, en onryne gedaggten, en versoekinge der begeerlykheid, ergerlijke t'zamespreekinge, en uitdrukkinge strydig met de kuisheid, moeten geheel ter zyden geleit werden, en wy arbeiden die gans en gaar te overwinnen. Het is immers veel beter kloekmoedig te *stryden ten bloede toe tegen de zonde*, en in dese dingen ons zelve te verlochenen, en te kruicigen haar eigen zondige genegentheden voor een tyd; dan door die te agtervolgen eeuwig verloore te gaan. Het is voordeeliger dat eene van haar leden vergaan, als dat haar gansche *lighaam soude geworpe worde in de Helle*, Matt 16: 29.

Daar zijn twee redenen waarom het noodzakelijk is, alle soorten van onrynigheid te abandonneren. 1. Om datse de mensch weder in die zonde wil doen vallen; en dan 2. om dat een ware bekeeringe strydig is met de *Selfsbezoetelinge*: De ziel is niet verandert, terwijl zy onryn zijnde dat quaat bedryft, en door schandelijke passien die zoo gunstig is: Immers daar eenige liefde tot die zonden is, daar is geen ware verbetering, want die *de name Christi noemt moet afstant doen van ongeregtigheid*, en een Christelijk leven leiden.

Het baat niet slegs de snoode lusten tot onrynigheid te vlieden, als men het niet betoont door ware bekeeringe, en een godzalig leven: Indien het een algemeene leering is, dat Christenen het vlees niet moete verzorge, maar dooden en t'onderbrengen, de aardse leden tot dienstbaarheidt, dan heeft niemant meer reden om zig voor onry-

nigheid te wagten, dan die door vleeselyke begeerlykheid tot die zonde verleid zijnde, die nu moet haten en laten, om in plaats van zig zelve te behagen, nu door de oeffening van bekeeringe, de ware troost en vrede des gemoets te bekomen.

De opregtigheid der bekeeringe moet niet alleen blyken, uit de dingen die betrekking hebbe tot onrynigheid te verlaten, maar in de gansche kours van ons levensgedrag, door een voorzigtige wandel in alle dingen, om zoo een geheel nieuw Schepsel te zyn, en zoo zyn bekeering te toonen door zyn pligten ontrent God te betragten, zyn naasten door een voorbeeldige wandel te winnen, en met hem zelven langs hoe meer te verbinden tot godzalige pligtsbetragtinge van hylige overdenkinge, bidden, en oeffeninge tot een godvrugtig leven, gelijk het den Hyligen betaamt, en een vast voornemen om de eere van God, en zijn eigen zaligheid, te maken zijn hoogste werk en einde.

Gelukkig zijn de schuldige Sondaren en Sondaressen, die dese pligten regt betragten, en met de sondige Vrouwe in Lukas Evangelium, bitterlijk weenen om hare overtreedinge, die nu haten en laten, als zy van die verfoeielijke zonde van *Selfsbezoetelinge*, nu daar van geheel gespeent zijn, en bekeert tot de opperste Harder harer ziele, *hare zonden, (hoewel die groot zyn) zulle haar vergeven werde.* Deze zijn geensints te veragten, want wy zyn groote liefde schuldig aan zulke boetvaardige Sondaaren, die haar ongeregtigheden verlaten, en door haar weerkeering veroorzaken blydschap in den Hemel, en daarse

daarse met de verheerlykte ziele eeuwig zulle stoffe hebbe om God te loven en danken.

Maar in tegendeel, zy die haar zelve toegeven in eenige bekende zonde, zyn goddeloose menschen, en hy die leert of andersints aanmoedigt, een ander die zonde te bedryven, (gelijk dat al te veel geschiet in de practyk van *Selfsbesmettinge*) is insgelyks een goddeloos mensch, want hy is een deelgenoot met hem in die zonde, waar toe hy hem aanset, en verzocht die te doen, en gevolgelyk sonder opregte bekeeringe, moet verwagte met hem zijn deel te hebbe in de straffe die daar op volgen zal, in de hellsche pyne, want geen Hoereerders, en zulke onryne Selfsbesoetelaars, zulle ooit eenig regt nog deel hebbe in het *Koningryk der Hemelen*.

Mensch laat ons nu dog voor ons sien,
En door een vast geloof bereyde,
Een steun, en troost, eer dat wy scheyde
Van hier, en al het aards ontvlien.
't Onsienlyk eeuwig wel, zyn zaken
Waar aan een Christen denken moet,
Om dat dit dierbaar hoogste goed,
Ons naar het sterven sal genaken.

Denk aan 't geen schade, en hind're kan,
Om eens gerust van hier te scheyden,
En zoo een deugdsaam leven leyden,
Gelyk betaamt een hylig Man:
Als wy steets aan ons doods uur dagten,
Door overweging onzer stand,
Dat enkel afhangt van Gods hand,
Wy soude ons voor sonden wagten.

Men souw niet rusten voor dat klaar,
't Pardon van God aan ons quam blyke,
En dat wy van al 't stenlyk wyke,
En rusten onder Gods Altaar.
Wy soude voor de sonde schrikken,
Als voor een schaad'lyk monster dier,
En steets zyn werkzaam als een mier,
Heel onvermoeit na 't Hemels mikken.

Gelyk het grootste deel van de *goede raad* (hier voren gegeven) mag aan alle Overtreders gegeven worden, die schuldig zyn aan eenige soorte van *Selfs-bezoetelinge*; zoo zal ik nu den Lezer mededeelen, 't geene and're van die onryne zonde dagten, en schreven, als betrekkelyk tot Jongmans in 't byzonder; want hoewel daar veele zijn van beide *Sexen*, Mans en Vrouwluiden, en van verscheide ouderdom, die haar door die kwade weg bevlekken, zo is 't bedryf daar van onder and're niet zoo algemeen, als by jonge Meisjens, en School Jongens; zo dat het gevoele was van een slegte vrygeest, dit quaat soude duren zo lang de wereld staat: dog hope dat de Heere dit genadelyk sal verhoeden.

Het geene ik nu sal laten volgen, en u mededeelen, is de alderwezentlykste stoffe van drie Brieven, onder and're gemelt in een Chirurgynse Verhandeling, tot genesinge, en aan den Autheur gesonden om haar raad te geven, door drie verscheide Jongmans, die ider haar zelve bevlekt en beschadigt hadde. Waar by ik sal voegen het grootste deel van nog *drie Brieven*, gerecom-

man-

mandeert door de Voorreden, in 't vorige Capittel ter neer gestelt. Hier uit zal men ligtelijk kunnen oordeelen in wat schrik en vreese zy waren; en dat een groot berouw krygende, zyn zonde beleed, en versogt het gevoele en raad, van verscheide Godgeleerde die aan hem schreven. De eerste is een Brief aan de voorschreve *Genees-meester*, als volgt.

MYN HEER,

ALzoo ik heb aangemerkt in 't byzonder, wat gy zegt in uw Boek aangaande *Gleets* of Druypers, dagt ik nodig u dese regelen te schryven: Ik was geboren van Godvrugtige Ouders, en gereguleert opgebragt, en nogtans wanneer ik 16. jaren oud was, en by quaat geselschap verkeerde, leerde ik de *verfoeielyke zonde van Selfs-bevlekkinge*, en die ik op 't laatst dikwils gebruykte in een uur tyds, of in een dag, meer als achtmaals (ô gruwelyke zonde tegen God, en tot verderf van mijn eigen lighaam) en ten laatsten wierd ik een van die, wiens ogen waren vol van Overspel, en konde niet rusten van dit sondigen; Ik brande in lusten, voor een langen tyd, na een Vroumens, die ik niet wist hoe haar te genieten; welke begeerte wierd opgewekt door een nieuw getrouwt paar, die in 't Huis woonde, die dikwils lagte, speelde, en soende in mijn tegenwoordigheid: Ik was niet toegenomen in sterkte of grootte, t'zedert ik was 17. jaar, wegens mijn wreetheid tegen mijn zelven; ik verdurf myn vorige florisante nature, in 't krenke van mijn gesontheid: maar ik wiert

 daar

daar na mijn dwaasheid gewaar, en wierd gevoelig van mijn fouten, en vernederde myn ziele voor God, als ik was 18 jaaren maar ik vond swaar werk, in myn sterke lusten te overwinnen, en als een middel daar toe, dronk ik niet als water, of melk met water gemengt een half jaar. Omtrent 20. vryde ik, en had groote liefde voor mijn beminde, maar onse Ouders niet akkorderende, wierd de Vryagie afgebrooken, waar over ik nu rede vinde om berouw te hebben, want daar na leefde ik in een huys met verscheide jonge Juffrouwen, daar wy dagelyks seer gemeensaam verkeerde, en waar door mijn gansche begeerte wierd opgewekt, 't welk dikwils veroorzaakte een dunne taie stoffe die uit mijn schaft vloeide, en ook veel schadelyke droomen; en door middel van mijn *Metgesellen* kreeg ik groote gemeinschap met een jonge getrouwde Juffrouw, en nu ben ik gekomen tot de tyd, die my bragt in groote ongelegentheden, die ik zoo kort als ik kan u zal verhalen.

Weinig dagen na dat wy gedanst hadde, aan die Juffers huys, kwam zy daar ik woonde, en schikte haar by my, als de rest van 't geselschap benede doende waren en versogt dat ik haar de opperkamer wysen soude, daar ik logeerde, 't welk ik doende ging zy voor my daar in, en toonde haar zelf wat ongeschikt, en verlegen te zyn hoe haar begeerte best te konne voldoen; maar ik had op die tyd sulken ontsteltenis op myn, dat ik zelfs haar niet eens groete; dog niet lang daar na vond ik vremde werkinge in myn gemoet omtrent haar, en in 't kort myn lust wierd opgewekt, in zoo groote maate, dat ik niet wist wat met myn zelve te

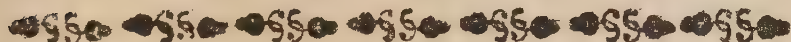
doen;

doen: Ik bad en ſtreed daar tegen, en had een beroerde conſcientie daar over, en nogtans de hitte van binnen was zoo groot, dat ik wierd overwonnen door *Selfs-beſmettinge* te gebruyken; 't welk was te gruwelyker, om dat het voorviel na ik 's morgens uyt mijn Kamer kwam, en daar toe wierd aangeſet door verbeelding, dat het mijn viervlamme bluſſen ſoude; maar helaas in plaats van dat, het raakte geheel in brand, want ik ging tot dat ſelve werk op dien dag nog tweemaal, en dit bragt een *Gleet* en Druypert op my; nochtans mijn vier brande veeltyds ſeer ſterk; en daar by kwam de ſmerte van mijn ziele, dat ik zo vuilaardig was. En ſomtyds de vreeſe voor 't *helſe vier*, zoo dat ik dikwils trilde en beefde, en voelde een brandende hitte in mijn borſt, ende zyde daar ik op lag wierd van het hitſig bloed ontſteken. Ik ging by een goed Geneesmeeſter, en maakte hem bekent 't geene ik hier aan u ſchryve, die my zyde, hy had veele in zulken geval, en twijffelde niet of de *Medicamenten* die hy my ordineerde, met koude baden tweemaal 's weeks te gebruyken, ſoude my geneſen; En buiten dat rade hy my een Vrouw te nemen, zo haaſt als 't mogelyk was. Ik hebbe dan ingenomen 't geene de Doctor my voorſchreef, en ook negemaal in 't *Bad* geweeſt, en t'zedert gevryd een jonge Juffrouw, maar getrouwt zynde, myn zaatvloet kwam weerom, zo dat ik niet lang in haar gezelſchap kan zijn, en haar moet verlaten. Nu is de Docter te beſchuldigen, om dat hy my niet rade eerſt mijn geſontheid te herſtellen, voor ik ondernam te trouwen, want ik vreeſe zoo lang mijn nieren, &c. niet verſterkt zijn, dat ik

ik nooit voor 't Huwelyksbed zal bekwaam zijn, en hoe te leven in 't vier, dat kan ik niet ſeggen? Ach hoe dikwils heb ik gedagt aan de H. Apoſtels woorden, *het is beter te trouwe, als te branden*; en nochtans ben ik niet bekwaam om het te doen; daarom ſchryf ik u mijn geval, en heb driemaal een minuut lang, tot boven 't midden in 't badwater geweeſt: myn Gleet en Druypert is nu maar ſlym, myn verborge deelen zwak, myn Rugbeen pynelijk, en is zo in twee jaren aangewaſſen; helaas zoo groot was mijn ſnode luſt, dat het aanſien van een amoureus voorwerp, en wat te ſpelen met een Kind heeft mijn Druypert vermeerdert, en te weeg gebragt dat ik gedurig moet wateren, en mijn levensgeeſten ſchynen te beſwyken, myn lendenen zyn zwak, zo wel als myn harſenen, zo dat ik naulyks ſtudeeren kan: myn verſtant is zo bedwelt, dat ik geen klare gedagte kan hebben; Aldus wierd ik regtvaardiglyk bezogt, en uitgemergelt, door mijn vuilaardig bedryf, gemelt in u Boek pag. 431. 432. &c.

Aldus gaat hy voort in aanmerkinge op zyn ongevalle, en ſyn elendige ſtaat te beklagen; en ſegt den *Autheur*, dat hy hem belydende zyn goddeloosheid, en zyn geſtalte bekent makende, ernſtig zyn goede raad verſoekt, en hem ten beſluit te ſeggen, dat hy nooit een Vrouwmens vleeſelyk bekent heeft, of hem zelfs verontrynigt, als door die *Selfs-bezoetelingen*; zo als hy verwagt dat te moeten verantwoorden in den dag des oordeels, en dat niemant kent de ſchrik en vreeſe, waar in hy van tyd tot tyd heeft geweeſt, voor dat kwaat misbruyk van zyn goede leden, en dat tot zo langen tyd, tegens zyn matige

tige opvoedinge, als hy was kuys geweest in gedagte, en gesigte, en had ondervinding van troost en vreugde in de Godsdienst, en nog hope dat met sijn genesinge, *Gods genade*, op de weg der *Godzaligheid*, te sulle verwerven.

Den Inhoud van een ander

B R I E F,

Van een ander Patient, aan de zelve Autheur, is deze:

MYN HEER,

IK kogt u Boek, en het overlesende, vinde ik verscheide in 't zelve geval daar ik my nu in bevinde, 't welk my eenige aanmoedíginge geeft, om aan u te schryven, want had ik u Boek niet gesien, ik soude liever gestorve hebbe onder myn ellendige staat, dan daar van met imand te spreeken; maar hope gy zult niet slimmer met my handelen, dan met and'ren die gy ondernam te genesen, byzonderlyk als gy myn ongeluk hoord verhalen, derhalven zo moet ik u segge, dat ik vyf jaren geleden, als ik in 't School ging, ik en nog vier meer, gingen op een heiligen dag, op de Vogele vangst, en als wy waren neergeseten, een van ons geselschap, die omtrent 20 jaren oudt was, ende rest van ons niet boven 15. vraegde ons of wy wel ooit Manne-zaat gesien hadde? wy zyde van neen; toen sprak hy geeft my een groen blad

blad, en ik ſal 't u toonen, 't welk hy deed door Selfs-beſmettinge, en dat ſiende, hoewel het ontſtak myn genegentheid, nochtans ik niet werkſtellig maakte, als een jaar daar na, en doen volgde ik het baaſt drie jaren lang, maar na 2. jaren kwamen ſwaarmoedige gedagten my te binnen, en die bragte my onder een geſigt en gevoel, van dees myn gruwelyke zonde, die ik voor God bedreven had, en daarom wy regtvaardiglyk mogt geſtraſt hebbe, tot in eeuwigheid; en hoewel ik arbyde om daar tegen de overhand te krygen, nogtans het vleeſch overwon, en ik ſondigde; maar ten laatſten deed ik een ſtatelyke beloſte, dat ik de zonde nooit meer ſoude bedryven, de welke ik God dank tot nu toe geboude hebbe, en die ik met de hulpe van God, nooit meer ſal bedryven. Omtrent twee maanden na dat ik die had nagelaten beſmette ik myn zelve meeſt alle nagten in myn ſlaap, of als ik droomde, &c.

Hier gaat hy dan voort in zyn klagen, over veel gebreeken, beweenende zyn miſerable ſtaat, en waarſchouwende and're Jongelingen, van te valle in de zelve verfoeielyke ſonden; maar hoopte dat den Autheur liever met hem medelyden ſoude hebben, dan hem over te geven aan de ſtraffe die hy verdiende, dewyl hy het in onwetenheid gedaan hadde. En eindigt met Rom: VII. vers 23-26. *Ik zie een ander Wet in myne leden, welke ſtryt tegen de Wet mynes gemoets, ende my gevangen neemt onder de Wet der ſonde die in myne leden is. Ik elendig menſche, wie ſal my verloſſen uit het lighaam deſes doods? Ik danke Godt door Jeſum Chriſtum onſen Heere. Zoo dan ik ſelve diene wel met den gemoede de Wet Gods, maar met den vleeſche de Wet der zonde.*

De derde Brief van een ander Lyder, aan de zelve Schryver, is als volgt.

MYN HEER,

EEn and're verlegе Jongeling, onder de veele ongelukkige, die na verdienste gestraft zyn, na datse sig aan 't vuyl Venus werk overgaven, of liever aan de Satan, de Hel en 't verderf; neemt onderdaniglyk de vryheid, U E. met een Briefje te bezoeken wegens syn ongeval: Het was myn slegt, en ik vrees myn onherstelbaar ongeluk, schoon ik gesproten ben van eerbaare, en Godsdienstige Ouders, te valle in 't gezelschap van een onryne, verdorve, en ondeugende Schoolgezel, die sig niet schaamde dat onnatuurlyk, en gruwelyk quaat van *Self-besmetting*, in myn tegenwoordigheid te bedryven; welk schadelyk en schandelyk voorbeeld, ontstekende mijn jeugdige vlamme van verdorvenheid, door welke t samen, ongetwyfelt door de ingevinge van een verleydende Duyvel, ik desperatelyk avontuurde op die beklagelyke nieuwsgierigheid dit quaad te doen, 't welk verblinde mijn onnozelheid, verwonde myn conscientie, en myn sterkte verswakte: Maar 't geene nog grooter elende veroorsaakt, is de beschuldeging van myne verwoeste, en gewonde conscientie, over dat gepleegde vuil, en slegt vermaak, ontfange in die sondige beestagtige sonde, van welke ik niet aanmerkte de quade gevolgen, zynde begraven door

door een ſterke genegentheid, om die menigmaal te bedryven; maar de conſcientie, op ider vuil bedryf, viel my aan met de furie van een wreede Leeuw, om my te verſcheuren; en nu heb ik geworſtelt twee jaren langs onder een vuile Druypert, dewelke ik beſchaamt was voor iemand te ontdekken, maar ſiende op u Boek, wierd ik aangemoedigt om myn geval voor u open te leggen, hopende dat gy zo een arm Schepſel, u behulpſame hand zult leenen, tot myn herſtellinge, &c.

De volgende drie

BRIEVEN,

Zyn van twee Godgeleerden; en deſen is de verzogte andwoord, wegens de zonde van

ONANIA.

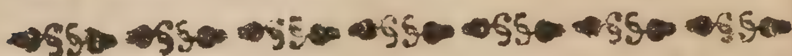
MYN HEER,

WAt belangt de bezigheid van *Onan*, myn gevoele is 't zelve, met haar die denken dat de zondelykheid van de gruweldaad, voortkwam van luſten tot die moordery; de eerſte blykt daar in, dat hy zo ſpoedig daar me voortging. Het ſchynt dat hy niet wagte tot de nagt, om dat

dat meer tydigh in 't verborge te doen, anders mogt het bedt, zo wel als de gront of aarde gemelt werde: Het *tweede* is, de eere van zyn doode Broeder, en daarom wilde hy geen Vader zyn van eenig kind, dat het zyne soude gerekent werde, en niet zyn eigen zyn. Ten *derde*, dat'er is een verspilling van de kragt en deugd des zaats, als men dat moetwillens verdertt, om de voortbrenging van een levendig Kind te verhinderen, gelyk hy deed in die tyd, wanneer zyn Broeders weduwvrouw, vastelyk verwagten door hem omhelst, en beslape te worden; maar wilde liever zyn zaat, niet in een voegsame Plaats, maar door een vuylaardig misbruyk verderven, 't welk is de eerste Trap van moord, die begaan kan worden; ende naaste daar toe is, sig schandelyk te besoetelen, door zyn zaat op te weeken, en vergeefs uitstorte door zelfs bevlecking. Nu sulke daden werde inde Schrifttuure aangemerkt, als gruwelycke misdaden, om dat anders vele die mogte bedryven, sonder het kwaat daar van te kennen. Wy denken dat zyn Broeder *Err* ook te vore was zyn Broeder in 't kwade, soo verre datse beide haar zaat verquiste, en haar lusten versaden tegen de ordre der natuure; en daarom heeft de Heere haar beide te gelyk, afgesneden door een schielyke dood straffe, 't welk mag dienen tot schrik van die in 't versuym van te Huwelyken, leven in verborge onrynigheid met haar zelven; en ook aan die al getrouwt zynde, haar luste willen voldoen, maar de voortbrenging van kinderen verhinderen, 't welk is 't besonderste gebruyk, en oogmerk van de Huwelyke staat, van vereeniging, maar niet om haar snode lusten te versadi-

gen

gen tegen de vermaning 1. Pet. 2: 9. *geliefde ik vermane u als Inwoonderen en Vreemdelingen, dat gy u onthout van de vleeſelyken begeerlykheden, dewelke ſtryd voeren tegen de ziele.*

De naaſte Brief van Raadgeving, is van een ander Godgeleerde.

MYN HEER,

HOewel ik een vreemdeling ben aen u Perſoon, nogtans gy hebt my gemaakt geen vreemdeling voor u ziele, welker ſtaat ik elendig genog bevinde, zo dat 'er geen droefheid te groot voor is, als zo een die u van God ſoude dryven: Laat u toorn grootelyks ontſteken zyn tegen u ſonden, en waakt daar tegen met groote omſigtigheid; en nu u ſtaat zoodanig is, datje qualik meer die vuyle ſonde kunt bedryven, zoo keert u iver en toorn tegen u zelven, en een ſtreng wraakvonnis te vellen over 't gene van u misdreven is, om zo lang gy leeft noit met u zelven bevredigt te zyn, maar gedurig te bidden om vergiffenis, en daar op dan te hopen in ootmoedigheid, want ſonder een nedrig herte, en verſlagen geeſt, kunt gy noid Gode aangenaam daarom bidden, om ſyn vergevende genade te verwerven.

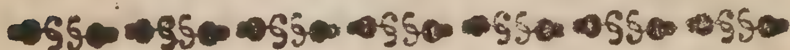
Denkt niet dat een wynig tranen, of eenige korte boete van ſtrafoeffening, in uw geval genoegſaam zyn; En neemt geen korter maatregel, dan u voortaan tot een heylig leven geheel over te geven; en denkt dat u zonden te groot zyn, voor

voor eenig ding tot hulpe, als *Gods barmhartigheid*, die oneindig is, en nootzakelyk moet u lastige verdrukkinge, verre te boven gaan; u zonden waren vleeselyk, draagt zorg dat gy daar over niet vervalt tot wanhoop, want dat is een geestelyk kwaat, tienmaal slimmer dan de and'ren; zy ontteerde u eigen lighaam, maar deze onteeren God, en spreken veragtelyk van hem, als of hy u zonde niet vergeven konde.

Myn Heer, eens meer moet ik u raden, dat gy zoekt te beginne een ware bekeeringe, en die te volbrengen, en zyt vervaart God ooit meer te vertoorne en verbitteren, want daar is een tyd waar in God nooit meer van versoeninge wil horen, en daar over handelen; hoe meer een mensch zyn belofte van bekeeringe verbreekt, hoe nader hy is tot die staat des verderfs. Indien God u leven geeft, en genade van verbeetering en bekeeringe, het is zeeker dat gy nog niet in die elendige staat vervalle bent: maar ik bid u, verzoekt God niet meer, u ziel is te dierbaar om die zo dikwils te wagen, en door snode lusten verloren te gaan.

Myn Heer, gy hebt maar tot my gesproken in 't gemeen, en ik heb u gegeven een overeenkomende raad tot antwoort; Indien gy nu verder in eenige byzond're twyfeling, begeert onderrigt te zyn, ik wil geen moeite ontsien in 't geene gy vereischt te volbrengen, om was 't mogelyk u wyser en beter te maken, door u te onderwyssen en vertroosten, tot zaligheid van u onsterfelyke ziele Ik bidde God dat hy dit wil zegene, en heylige u ootmoedige droefheid aan u, om die opregt te maken, en die te vermeeren tot een volkome bekeeringe. Gedenkt dat al de

moeite en zorge, die gy in deze wereit tot u verbetering kunt aanwenden, niet half zo quaat zyn als een minuut van de eeuwige pyne der Hellen.

Deze and're

B R I E F,

Van de zelve Predikant, is ook nodig en nuttig, &c.

MYN HEER,

BUyten twyffel hebt gy een gruwelyke zonde bedreven, en te meer om dat gy het met opset, tegen u beter weten, dikwils met overleg en vermaak gepleegt hebt, tegen u voorneminge en belofte; en daarom is 't noodzakelyk deze dingen ter harten te nemen, en op u zelven te zien als een onordentelyk, slegt liefhebber van u vleeselyk plaisier, als een die u eigen lighaam hebt bezoetelt, en in eenige soorten u *Doop* vernietigt, de H. *Geest* bedroeft, en smarte aangedaan, door zyn Tempel te verontrynigen, en dat verdient de verwoestinge en 't verderf, van u ziel en lighaam, alzoo u Selfs-besmettinge eenigsints overeenkomt met die hoerderye, waar van den Apostel spreekt, en datse Gods Tempel schent en verbreekt, alzo gy dat kwaat bedreef met te hoereren by u zelven, en dat na gy on-

de-

derwesen zyt, en voornam dat na te laten; nogtans dit alles maakt u misdaat niet onvergeefelyk, maar wel moeielyker om genesen te worden De zonde van overweging dikwils herhaalt tegen beloften, en met vermaak, zyn seer gevarelyk, dewyl zy beswaarlyk werde nagelaten, wegens het gewone vermaak daar in. Ik hope dat gy wilt toestemmen de volgende leeringe, die ik denk ontwyffelbaar te zijn.

1. *Dat daar is geen vergevinge te hope of verwagten, sonder bekeeringe.* 2. *Dat bekeering is die zonden geheel te verlaten.* 3. *Dat het is alle sonden te haten en vlieden.* 4. Dat hoewel dese verlating der sonden ons niet ryn maakt van 't geen gepasseert is, nogtans het heeft een belofte van barmhartigheid, en vergevinge daar aan gevoegt, die niet fylen kan, 1 Joh. 1 7. *Indien wy in 't licht wandelen, gelyk hy in 't licht is, zo hebbe wy gemeynschap met malkanderen, en het bloet Jesu Christi syns Zoons, rynigt ons van alle zonden.* En zo zegt hy vs. 9. *God is getrouw en regtvaardig, om onze zonden te vergeven, en ons te rynigen van alle ongeregtigheid.* Waar uit wy mogen trekken een ander besluit, dat vergevinge ons regt geeft door Christus, om die de zonde verlaat, te pardoneeren, en regtvaardigen van al hun overtreedingen.

God zoude niet regtvaardig zyn, indien hy het soude weigeren aan zulken persoon, die hem daarom smeekte; en syn getrouwigheid kan haar dat niet onthouden: En voegt 'er dat by dat als de zonden vergeven zijn, God met ons handelt als met sijn Vrienden, die hy goedgunstig onthaalt, als of wy ontschuldig waren; want het is de zonde alleen die een scheiding maakt tusschen

God en ons. Waar uit vloeit dat syn Geest, die hy belooft heeft aan die hem lief hebben, ook wil wederkeeren, en vergeten de vorige verongelykinge haar aangedaan

Uw eerste vrage aldus voldaan, en beantwoord zijnde, moogt gy te vrede zijn, als gy al u ongeregtigheden verlaat, en ons afkeeren van de werken der duisternis, en in het licht wandelen; dan komt de H. Geest weerom in zijn vorige woonplaats, en die wert een *woonstede Gods in den Geest*, die het verstant verligt. Gy kent de schrikkelykheid der sonden met haar kwaade gevolgen; het ongelyk datse doen aan de Drie-eenigen God, Vader, Zoon, en H. Geest; daarom ik twyffel niet of de Geest zal u verder dat medeelen, indien gy myn raat wilt opvolgen. Arbeid te verstaan het Evangelium, en te hebbe een bevattelyk gevoel van de pligten daar in begrepen, zo als gy best kunt. De H Geest wil ook uwen Geest rynigen. Jes v: 23. U gemoet en verstant verligten en rynigen, door dit nieuwe grontbeginsel van genade, en dan u herte te late bestieren en leiden, door de hylige regelen des levens in u ziel te drukken, om die te ontfangen en beminnen, als de woorden van den hyligen Geest des levens; als ook u wil en genegentheden te hyligen; zo wel als u lighaam, en al de uitwendige daden uwes levens te schikken na de leidinge van u ziel, verstand en wil, om volstandig te volgen de raat van den Apostel Jude. *Bouwt u zelven op in u alderhyligste Geloove, biddende in den H. Geest; bewarende u ziele in de liefde van God, en verwagtende de barmhartigheid onses Heere Jesu Christi, ten eeuwigen leven.*

Ik gelove in eenige gestaltens; dat men die zonde beswaarlyk kan wederstaan, en t'ondergebragt worden, en daarom is 't nodig u te seggen, dat gy ook moet de bystant van alle and're natuurlyke hulpmiddelen gebruyken, en overdenken hoe gebrekkelyk, ledig, en zondig is, al't geene wy zo hoog en aangenaam agten! en te aanmerken 't kwaat dat sy bestaan te doen, ende slegte gevolgen daar van, 't welk ongetwyffelt haar genegentheid soude kunnen uitblussen, en doen vreese door haar zelfs te behagen, God te mishagen en door die onryne zonde haar eige sterkte verswakken, en zig haasten na de dood, en 't graft, 't welk haar van dat quaat, (zoo veel and're overgekomen) sou doen afschrikken; en nog meer als zy bedenken, wanneer sy daar door beschadigt zijnde, in die staat mogte trouwen, zy in plaats van die liefde en vermaak, tusschen Man en Vrouw te verwagten, niets vinden als twist en krakeel, bitt're haat en misnoegen.

Gy moet matig eten: Ik denk dat somtyds eens te vaste, is een goet geneesmiddel tegens de aanritselinge van onrynigheid, want *dit Geslagte gaat niet uit, als door vaste en bidden.* Wagt u ook voor al te soute en suere spyze, die het lighaam seer schadelijk zijn, of windige kost, die het doet opswellen, of door te veel butter en vette spyze het lighaam te veel beswaren, byzonder in de volle Maan, en desselfs veranderinge. Het is goet 's avonds drooge, of verkoelende spyze en drank te gebruyken. Het bed is ook al te groote Vriend tot die zonde, daarom gebruikt het meest om te slapen, en als gy ontwaakt, staat liever

vroeg op, als door id'legedagte u luste op te wekken, tot schade van u ziel.

„ Ik heb gelesen van een Jongman, die in „ gevaar zijnde om van een schoone Hoer over- „ wonne te worden, als zy hem zogt te ver- „ strikken door haar omhelsinge, beet af een „ stuk van zijn tong, om door die angst en pyn syn „ gedagte, en begeerlijkheid te beteugelen. Behandelt uw Teeldeelen nooit als wanneer de natuur, en noodzakelykheid dat vereischt, want die te douwe en strelen, ontsteekt de lusten des vlees; en denkt daar ook zoo wynig aan als 't mogelyk is, want aan die zonde te denken, vernieuwt de begeerte daar van, want de gedachten sende de Geesten tot dese deelen, en doense swellen, gelyk ook by and're gelegentheden: denkt liever op 't Woord in de Bybel, en goede dingen, om te konnen seggen als *David*, Ps. 119. *Ik heb u Woord in myn herte verborgen, op dat ik tegen u niet sondigen soude.*

Dit zijn goede *raadgevinge*, maar te *Huwelyken* is 't hoogste hulpmiddel, en daar toe van God ingestelt, als een geneesmiddel tegen de onrynigheid, om ons nooit daar aan schuldig te maken, en om onse specien wel te besteden, waar door het *vereenigt paar* mag met eere, die vryheid met malkander gebruiken, 't geen geensints geoorloft is als men alleen is; nogtans zijn in die staat ook palen gestelt die men niet mag overtreden. En schoon die *Huwelyks staat* is de gelukkigste, en troostelykste staat in de wereld; als 'er is een vereeniging der ziele, zoo wel als van 't lighaam.

And're sien op de gebreke, moeite en swarigheid, die deze staat versellen; en om datse niet

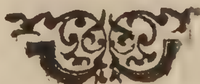
zo wel en voordeelig na haar zin kunne trouwen, en zegge, dat haar omſtandigheden in de wereld, niet toelaten haar ſtaat te veranderen, en ondertuſſchen zy alle niet kuys en eerbaar zijnde. ſtelle haar zelve gedurig in 't gevaar van een weg der verzoekinge, die zy niet kunnen te boven komen, maar dikwils door dat kwaat overwonne worden, en byzonder als zy luy en lekker leven, door idel en ledig te zijn, van wellustige gedagte beſet, en van haar begeerte des vleeſch verleit en weg gevoert werde, eer zy het gewaar worden.

Het was een ſuymagtig en welluſtig leven, dat gelegentheid gaf aan zeker *jong Edelman*, van geboorte en ſtaat, hen ſelve te beklagen, op de aanbieding van een brave Juffer ten Huwelyk door zyn Vriend; maar zyde, *dat hy nu door ſyn dwaasheid was geraakt buyte ſtaat van te kunne trouwen, hebbende van zyn jeugt aan ſeer onordentelyk, zig overgegeven aan de ſchandelyke, en ſchadelyke practyk van Selfs-beſmettinge, zo hatelyk voor God, en nadeelig voor hem zelven; en 't welk zijn reden, nog conſcientie, opvoeding en gebede; niet magtig waren die ongeregelde paſſien te overwinnen, maar hem geſtort had in een onherſtelbare ſwakheid van ſijn Teeldeelen, zo veragtelyk by Mans en Vrouwen, zo dat hy moſt worſtelen met een beſchuldigende conſcientie, die hem ſchier wanhopig maakte.*

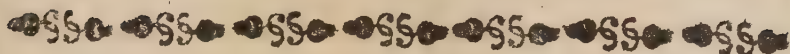
Ongetwyfelt van den zelve ongeval is 't, dat zo veel and're Meſſieurs moeten afſlaan, de aanbiedinge van voordeelige Huwelyken, zijnde bewuſt van haar zwakheid en ongelegentheden, 't welk zy beſchaamt zijn te zegge, en dat liever zorgvuldig verbergen, zig excuſerende datze te jong, of te oud zijn, en niet genegen om te

trouwen; maar zulke verſchoninge by my wynig geloof vinde, &c. Ik wenſche maar datſe alle bedekſelen van ſchande, als vygebladeren van ſchaamte, mogte afleggen, en met een boetvaardig herte; als den *verloren Zoon*, Luce 15: 13. weerkeeren, als *afkeerige Kind'ren*, om haar dwaasheid te bekenne, en zegge, *Vader ik heb gezondigt tegen den Hemel en voor uw, en ben niet waardig u Zone genaamt te werde, maakt my maar een van u Huurlingen*: waar toe deze Bedenkinge konne dienſtig zijn, en gezonge werde als Pſ. 24.

1. 't Is zeer aanmerkelyk dat de waan,
Zoo ver in 's menſchen herten gaan,
Dat al wat hier kan voordeel geven,
En tot een eeuwig welvaart ſtrekt,
Daar door elendig wort bedekt,
En oorzaakt geeft tot zondig leven.
2. De Vaderlyke liefde wert,
Daar door verdreven uit ons hert,
De vleesluſt zal hem overheeren,
Hy is hem zelfs geen Meeſter, want
Zyn ingeſchapen goed en ſtand,
Zal hy onfeilbaar dus verteren.

Lon-

Londen 26. January 1723.

GOEDE HEER,

IK hebbe ontfange U E. laatſte druk van *Onania*, en in de verſchyde Brieven aan u geſonden, lees ik wat van myn eigen elendige ſtaat: Ik hope duyſende zulle rede hebbe God te danken voor zulken nodigen onderneming, in 't ontdekken van de aldervuilſte en verfoeielijkſte gruweldaad. Wat myn zaak belangt, ik denk datſe al wat in u Boek ſtaat vermelt, nog overtreft; en mogte het dienſtig zijn aan eenig perſoon in de wereld, om hem van zo ſchadelijken zonde, als die van Selfs beſmetting is, af te trekken, ik zoude blyde zijn, hoewel ik mijn zelve ongeneſelijk achte; want mijn omſtandigheden, waar toe die zonde my bragte, zijn in de wereld zo laag, dat ik geen hulp of verligting kan verwagte, en de ſchrikke van myn conſcientie, op aanmerking van een verſpilt leven, in my zelfs te beſmetten, kan ik niet uitdrukken; want in mijn gevoele is 't een begin van *de knagende Worm die nooit ſterft, en dat vier 't welk nooit uitgebluſt zal worden.* Ik zal u mijn zaak zoo kort en klaar voorſtelle, als ik kan. Wanneer ik was omtrent 14. jaren oud, en dan in 't Koſtſchool zijnde, was ik ſeer genegen te luiſteren na een vuilaardig geſprek van mijn Schoolgeſellen: dit voede en omhelsde ik, in dikwils daaraan te denken, en zo quam ik tot het plege van die zonde, en

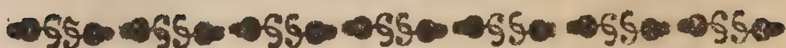
 't is

't is alzo qualyk te bedenken, als het is vreeselijk voor my te schryven, hoe dikwils in een dag ik daar aan schuldig was, alzoo daar in geen zonde konde zien, en maar zorg droeg dat geen persoon dat zag, en my op de daad betrapten; alhoewel ik een seer goede opvoeding, en Godsdienstige Ouders hadde, en zoo wiert behoed voor and're zonden; nochtans ik te Londen by een Koopman wonende, leerde het van de and're Medgesellen, en van daar gaande by een ander, bevont ik mijn genegentheid nog al sterk tot deze vuile zonden opgewekt, alzo ik daar nog geen kwaat in zag, hebbende nooit gelezen van *Onans zonde*, voor dat ik zag u Boek 8. a 9. jaren geleden, en quam daar na onder een grote verslagentheid des gemoets, en my ontbrak hulp en verligting na ziel en lighaam, maar wist niet hoe mijn zaak aan iemant voor te stellen: ondertusschen was ik zeer gequelt met hoesten, en and're toevallen van pyn en zwakheid; ik bleef mager, en konde niet groeien: Ik had u Boek niet lang gehad, of iemant in 't Huisgezin vont het, maar ik dorst daar niet na vragen, noch het weer eischen: eenige tyd streed ik hard tegen deze vuile practyk, en beloofde my niet meer daar aan schuldig te maken, en gebruikte alle middelen die ik konde bedenken, om die zonde te haten en laten, maar zo sterk en kragtig was mijn vleeselyke begeerlykheid, dat het my swaar viel die een week na te laten; en daar na had ik het ongeval eenige menschen te ontmoeten, die beplyten een nootzakelykheid der nature tot deze practyk, maar t'zedert konde ik niet gebragt werde te denken dat het geen zonde was. Ik heb verschyde rysen ondernomen mijn staat te verande-

ren

ren door te Huwelyken, maar wierde gefrustreert en te leur gestelt. Ik schryve nu aan u goedertiere Heer, onder groote verslagentheid, mijn lighaam is seer laag gebragt, door deze vuile daad, schoon ik veel hoeste, kan ik geen fluymen opbrengen; mijn Hoofd is dikwils in pyn, als ook myn rug, en heb groote zwakheid in de leden; mijn ogen zyn zwak en duister. Ik hebbe nu in eenige tyd my aan die zonde niet schuldig gemaakt, maar ik zie dat niet aan als een gevolg van deugd, maar eer van onbequaamheid. *Myn Heer* het zoude zyn een liefde daad, indien U.E. mogt overreed werden, my met raad en daad by te staan, en na lighaam en ziel my te helpen, 't welk ik zal zoeken te erkennen met dankzegginge; Ik moet vergaan zonder eenige bystant, en ik weet niet tot wien my te keeren, in dit slegt en droevig geval, indien gy wygert my te helpen; voor de zaak van mijn arme ziel, smeek ik om u raad, op dat ik niet mag besluyten buiten hoop te zyn van ooit verlost te worden, maar te moete vergaan: Verschoont myn ernstige begeerte, die voorkomt uit het gevoel van myn miserabel geval, en die berytwilligheid die gy hebt getoont, in and're verlege menschen te redden. Indien gy denkt dit berigt van myn geval, mag eenigsints dienstig zyn, gy meugt dit vryelyk laten drukken; Ik ben u bedroefde smeeker om hulpe,

ONAN.

Aan de Geleerde Heer Schryver van ONANIA.

Londen 1. Febr. 1723.

WAARDE HEER,

TWee Gebroeders die *Tweelingen* zijn, behooren ook onder u véelvuldige Scholiere en Patienten, en verstouten zig u moeielijk te vallen met de volgende regelen. Wy hebbe onlangs gesien een *bekentmaking* in de Courant, wegens u Boek, 't welk ons aansetten tot een verder nieuwsgierigheid, van het te koopen en lesen; en hebbende het naarstig gebruykt, vinde ons gansch overtuigt hoe groot onze misvattinge was, denkende dat de zonde die gy zo quaat en net beschryft; maar was een onnosele uitspanninge: Daar is altoos van onze kindsheid af, zulken naauwe band van liefde geweest tusschen ons beide, die op een uur geboren zijn, dat wy ons verpligt achte niets voor malkanderen te verbergen.

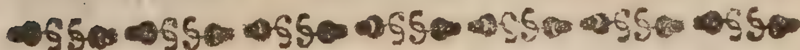
Wy waren omtrent 17. jaren oud, wanneer wy eerst practiseerde die zonde van *Selfs-bevlekkinge*, en nu zyn wy al 20. Het quam ons eerst aan boort door natuurlyke lusten, en als wy ons zaat zagen waren wy seer ontstelt, nogtans de ongemeene kitteling was ons aangenaam en vermakelyk; maar als wy daar van een gewoonte maak-

maakte, en dat met onze vermeering van jaren steets ook aanwasten, zoo gebruykte wy dat kwaat dikwils, en dagte het veel beter door die weg onse begeerte te blussen, dan met Vrouwluiden vleeselyke gemeenschap te hebben, 't welk ons beweegde die zonde te plegen, zijnde gewillig van twee kwaden de minste te kiesen; wy hebbe het niet overvloedig gedaan, zynde in een zwakke staat: Wy geloove vastelyk indien u nodig Boek niet was gedrukt, wy zoude altoos zyn onwetende geweest van het nadeel, dat wy onze lighamen deden, zo wel als onze zielen, door dat gruwelyk kwaat te bedryven, niet denkende dat het was zo groten overtreedinge tegen den Almagtigen God, schoon wy voor of na 't plegen der zonden eenige schrik der consciencie hadden; maar nu hope dat God ons barmhartig zal zyn, en genoegsame genade geven om deze, en alle and're boze verzoekinge te weerstaan in 't toekomende, en deze sprankels van deugd zo vermeerderen en aansteken, datse moge werden een verteerend vier om de boze verlydinge des Satans, die ter verdoemenis strekken, te verderven door de geest der uitbrandinge, die niet wil wonen in een onryn herte: nu zyn wy bezogt met verschyde pynen in 't hooft, en ruggebeen, zo dat als ik neerbuck, naauwlyks my weer kan oprigten, en schynt somtyds van zwakheid te bezwyken: nu ik het 12. dagen heb nagelaten, zo schiet ik myn zaat in myn slaap, byzonder als ik heb een vermakelyke droom, en dan als ik opstaa is myn rugh slimmer en pynelyk. Mijn Broeder is seer zwak, vol pyn, en heeft een ontstoke aangezigt; wy beide zyn schraal en mager, dog redelyk lang,

en denke nu voorts afstand te doen van die ongerechtigheid, die een schyding maakt tusschen God en ons, en bevinde dat het quaat en bitter is, den Heere te verlaten, en zyn vreeze niet voor ogen te hebbe.

Nu *goede Heer*, gelyk gy u Boek schreef ten beste van 't menschelyk Geslagt, zoo bidde wy die als Tweelingen waren vereenigt in dat sondig bedryf, maar nu die een Schydbrief gegeven hebbe om u hulpe, wy verzoeke u spoedig antwoord en raadgeving, na u sentiment dat elk van ons nodig heeft. Wy moete onze Namen verbergen, hoope dit U E. niet aanstotelyk zal zyn, maar ons zelve moge onderschryven, met de uitterste oprechtigheid, u verpligte onderdaanige Dienaars,

C. P. N.

Den 26. Maart 1723.

WAARDE HEER,

IK ben een ander arm bedroeft Schepsel, die door de vervloekte handel van Selfs bezoeteling my in een elendige staat gebragt hebben, en welke straffe rechtvaardelyk overkomt, alle die haar tot die vuile zonde begeven. Ik heb aan deze practyk schuldig geweest van dat ik 10. jaar oud was, en heb bove maete my veelsints daar aan schuldig gemaakt, zo dat ik dikwils verwondert ben dat ik niet lang voor desen myn

myn ſelve vermoort heb, door het in zoo veele jaren zo menigmaal te doen, zijnde nu boven de 20. jaren oudt. Ik kan het niet anders toeſchryven als aan de groote goetheid van den Almagtigen God: dat ik nog buite de Helle ben. Edog ik heb het nagelaten t'zedert ik u Boek geleſen heb, ontrent een jaar geleden, en het daar na maar viermaal bedreven, en heb nu ernſtig voorgenomen het nooit meer te doen, ja ik haat en verfoei de gedagten daar van. Het gevolg nu van deſe vervloekte praktyk is pijn, en ſwakheid in mijn rug en nieren, zo wel als in mijn ſchaft, als ik afgae en water maak, tot verſwakking van mijn levens Geeſten, die ſchier beſwyken, zoo dat ik als *Job* zegt, *baaſt in myn neſt de geeſt mag geven*, en gaan de weg van alle vlees.

Ik heb nooit eenig Vrouwmenſch vleeſelyk bekent, als eens over vier jaren, en t'zedert een ander Vrouw daar toe verzoekende, wilde zy my ontfangen in haar *privaate Menſtrua*, maar ik was niet magtig in die tyd haar aan te raken, om dat *Venus werk* te verrigten, 't welk een jaar geleden is, en mijn Geeſten ſeer verſlage maakte, hoewel ik op and're tyden ſterker zijnde, mijn zaat ſchoot tegen mijn zin en wil, maar kan nu niet zo veel als voorheen, en had maar eens door een ſchadelijke droom voor een maand dat overval. Nu ben ik in een redelyke goede ſtaat, en my is onlangs een Juffrouw ten Huwelijk gepreſenteert, maar ben niet gewillig my tot die fraie Sexſe te vervoege, en mijn dienſt te preſenteren, voor dat ik bevinde dat mijn geeſten weder zijn verfriſt, en dat de deelen van voorteeling, die nog ſwak en ſlap zijn, in haar regten toon zijn, en zo ſterk dat ik geen Vrouw

en

en Kind ongelukkig mag maken, anders is 't best te blyven die ik ben.

Waarlijk door de langdurige practyk, en groote force daar in gebruykt, terwijl ik het zo dikwils bedreef, en verswakte mijn lighaam, bedagt ik nieuwe practyk, tot dat ik my te veel forcerende, geheel onbruykbaar maakte, of om die onnatuurlyke zonde te ligter te plegen, zo dat het natuurlijk gebruyk der Vrouwen, nu te minder begeerlijk voor my is, want ik voorheen sterk zijnde, nu zo swak ben geworde. Maar ik heb reden de dag te zegenen, als ik u Boek eerst begon te zien en lesen, want ik geloof zekerlijk indien ik het nooit gekent en gesien had, dat ik in de selve sonde soude voortgegaan hebbe, en buite staat geweest van ooit te kunnen trouwen, en my voor altoos ongelukkig gemaakt hebbe: maar ik hope dat gy zult medelyden met my hebben, en geven zulke voegsame raadsbestieringe, en nodige hulpmiddelen, als gy best oordeelt om my volkomen te genesen, en de leden die swak en pynelijk zijn, te versterken en herstellen

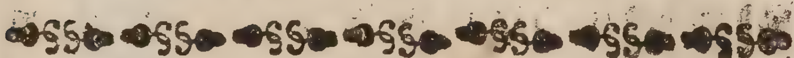
Nu mijn Heer, alzo ik mijn geval volkome heb verhaalt, zoo twyffel ik niet of gy zult uit medelyden tot my doen wat gy kunt, en senden de beste Medicynen voor mijn ziekte. Ik heb hier ingeslote een *Ginje*, die ik versoek gy gelieft aan te nemen, en sal u Boekverkoper op Sondag nog senden *vyf ponden*, tot betaling van de Medicyne die gy my sult ordineren, en hoe ik die moet gebruyken, en sal die dan aan sijn huys laten afhalen; UE. zult ligt meer van my horen, als ik gebrekkig Schepsel sal gesont zyn, en ik u altoos dankbaar, en verpligt voor u te bidden om Gods beste zegeningen; gedenkt aan myn

Brief

Brief door mijn naam, waar mede ik ſluyte, alzoo ik mogelijk u leidſaamheid daar toe, al te veel gevergt, en ben U onwaardige, onderdanige Dienaar,

Paracelſus.

Ik ſont deſen Heer bequame Geneesmiddelen, die hem volkome herſtelde. Hy is t'zedert getrouwt, en komende met zyn lieve Juffrouw te Londen, onthaalde my wel, met dankſegginge voor mijn zorge, en vereerde my eenige *Ginjes* over, en boven de Medicyne die hy hadde.

Een nadrukkelyke

BRIEF,

Aan Mr. Crouck, myn Boekverkoper, geſchreve den 20. Maert 1723. luid aldus:

MONSR. EN VRIEND,

ALzoo ik den Autheur niet kenne, maar verſtaan heb dat gy de Drukker bent van een Boek, dat de Titel draagt van *Onania*, of de ſonde van *Selfs-beſmettinge;* en ik zijnde een Overtreder in dat ſoort, en die moet lyden om mijn dwaasheid, zo acht ik het mijn pligt te zijn een

ontdekking te doen van dit gruwelijk kwaat; en u te late weten hoe veel ik heb ondervonde van de haat, en toorn die de Almagtige daar tegen draagt; op dat het Kind 't welk noch niet geboren is, mag gewaarschouwt worden om die sonde te myden, en gevolgelijk de straffe diese nasleept, te ontvlieden. Ik was te voren in allen deele seer gesont en welvarende, voorsien met alle schone hoedanigheden na ziel en lighaam; maar dat alles verdween haast gelijk rook, wanneer de Duivel my bragt zo verre, dat ik dese zonde kwam te bedryven; een kwaat zo onnatuurlijk, dat geen mensch die doen soude, indien hy daar toe niet wierd van de Duivel versogt; want als ik 15. jaren oud was, lag ik onder groote verzoekinge om dese sonde te bedryven, maar ik noch te jong zijnde, liet de Versoeker af tot ik 18. jaren was, en quam my doen zoo sterk als te voren daar toe dringen; maar ik noch te zwak zijnde, most wagten tot 20ste. jaar mijns ouderdoms, en doen wierd ik door die versoekinge overwonnen, op zulken gruwelyken maniere, dat ik die niet melden durf, alzoo ik daar aan denkende, een schrik en gruwel voor mijn selven ben; zekerlijk het is een snoode sonde van des Satans uitvindinge, want indien zy alleen voortkwam van de luste des vlees, waarom mag dan een mensch niet de genegentheid hebbe die te gebruiken, zo wel op d'een, als op aud're tyden als hy syn gesontheid heeft, maar als hy recht zijn verstant en reden gebruykt, moet hy daar van een gruwel hebbe, en zo vervaart als voor de Duivel selfs zijn. Maar ik helaas geleert hebbende, de weg om het te kunnen gebruiken, practiseerde het dagelijks dat gansche jaar, tot mijn 21ste., en doen

besogt my de Heere met een zware ziekte; maar, mijn gesontheid weer bekomende, vervolgde ik die snoode sonde dat gantsche jaar; Edog op 't einde desselfs kreeg ik een geswel in mijn verborge deelen; maar weer herstelt zijnde, volgde ik noch de oude bose kours, maar myn etenslust wierd zoo groot, dat ik meer gebruikte als my goet was, zoo dat ik een gedurige stryd met myn selve had; dese gruwelyke practyk maakte dat ik mager en dun wierd, en nochtans had ik een groote begeerte om vet te lyken. In myn 22ste. jaar noch onbedagtsaam, en verhart van herte zynde, wilde noch niet gewaarschouwt zyn, maar de Heere besogt my met de koortse, en bragt my weder tot aan de kant van 't graft, en toonde my de diepe put des verderfelyken afgront, want ik was zoo krank dat ik de nagt niet dagt te overleven, ja ik scheen ieder moment by de Duivelen te zyn, 't welk my zoo vreeselyk vervaart maakte, dat ik niet kan uitdrukken de verbaastheid daar ik in was; doen bad en smeekte ik God om barmhartigheid, belovende een godzalig leven te lyden, indien het de Heere behaagde myn gesontheid te herstellen, en in korten tyd myn koorts verminderende wierd van myn ziekte genesen: Ik eenige tyd de sonde nagelate hebbende, wierd weerom van de Duivel verlokt, om 't zelfde kwaat te bedryven, maar dat diende om my van de zonde gevoelig te maken, want de Heere liet de oude ongestalte weer tot my keeren, twee uuren na 't bedryf, van die schandelyke en schadelyke sonde, zo dat ik daar over gevoelig was dat Gods hand tegen my was; Edog myn gesontheid weer bekomende, wilde ik nu die kwade weg verlaten, maar de

 ge-

genade van God was zo slap in mijn ziel, en de Duivel had zulken kragt over my bekomen, dat ik syn aanvalle niet konde weerstaan; hoewel als ik dese sonde bedreven had, was myn herte beswaart en bedroeft, maar de Satan zogt die swaarmoedigheid des Geestes, uit 't hooft te dryve, om lugtsinnig die sonde weer te doen, ik 's avonds by 't vier sittende, stont op en ging in de schuur om die sonde in 't verborge te plegen, maar ik dagt dat hier nu eens bose Geesten waren; Edog de Satan die altoos belooft groote vyligheid, daar dikwils 't meeste gevaar is, bedroog my, want als ik die sonde bedreef, scheen iets van boven op myn hooft te vallen: Myn ogen wierde swak en duister, en kreeg zulken verkoutheid dat geen Docters kunst die konde verdryven, maar bleef op myn longe sitten, zoo datse als verteert wierd. Dit was in 't jaar 1715. van welke tydt niemant weet wat ik al heb uitgestaan, nog ben niet magtig dat te kunne seggen, want myn gansche lighaam was ontstelt, hebbende groote pijn in myn hooft en borst, echter kreeg ik zulken onversadelyken honger als een hond, zoo dat ik in 't eeten wel een beest geleek: Myn lighaam was vol pyn maar die van de ziel overtroffe, want nu dagt ik te sterven een lange dood door teering ziekte, en siende dat ik was 't Instrument die myn gesontheid outrooft, en my selfs vermoord had door my zoo elendig te maken; nu sag ik dat 't vermaak en troost van myn leven voorby was, en dagt een beter leven te zoeken, na dit ge eyndigt was; maar dit vermeerde myn ellende, want als ik kwam tot Godgeleerde dingen te bedenken, ik sag zoo veel zonde en onrynheid in myn vorige

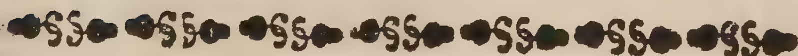
rige levensgedrag, dat ik begon te wanhopen, de Duivel ſijn beſt doende om my geheel mismoedig en wanhopende te maken, na dat hy my zoo menigmaal tot die vuile zonde gebragt had, en ik mijn eigen dood in 't gezigt hebbende, konde niet ledig en luy blyve leggen, maar deed wat ik konde om mijn voorgaande goddeloos leven, te verbeteren door bekeeringe; maar helaas wat kan de menſch doen, als de Geeſt des Heeren hem verlaten heeft, en geneſen is met ſyn kragt en genade? Nu ſcheen ik onder de laſt van mijn zonde te ſullen vergaan, want ik had geen geloove dat mijn zonde konde vergeven worden; maar niet regt verſtaande de natuure des Godsdienſt, en van de godzaligheid, dagt de uitwendige dingen konde my bevorderen tot de zaligheid, derhalve ging ik te Kerk, en nam vermaak in predicatien te hooren, byzonder die belootde vergevinge aan verootmoedigde Sondaren; Nu was ik ſoper en matig, en ſcheen zo Godsdienſtig als and're, maar mijn berouw en bekeering kwam niet voort uit een goet eerlijk herte, maar uit de vreeſe voor ſtraffe; eenige menſche die mijn herte niet kende, wierde in my bedrogen, en ſagen my al voor vroom aan, en overrede my om ten Avontmaal te gaan, maar helaas hoe onbequaam was ik voor ſulken Hemels banket, ontbrekende bequame hoedanigheden, om my een waardig Ontfanger te maken, nochtans ik nam ſteets voor aan de tafel des Heeren te gaan, tot het jaar 1718. in welk jaar zulken ſchrikkelijk oordeel op my viel, 't welk my geheel van God en zijn dienſt afdreef; wat dat oordeel was, ben ik niet gewillig om verſchyde redenen hier neer te ſtellen; alzoo het wynige ſoude geloven,

om dat het niet zigtbaar is voor het ooge der zinnen; want nademaal mijn zonden begaan zijn tegen God Almagtig, en de wereld mijn zonde niet ſag, daarom ſtrafte my God, en de menſch ziet dat niet; myn begeren is dat al die deſe regelen ſullen leſen, door mijn val mogen gewaarſchouwt worden, om niet te gaan ten H. Avondmaal ſonder regte voorberydinge.

Mogelijk zulle jonge en onwetende menſſen verwondert zijn, hoe de Duivel haar verleid, want ik dat ook tē voren niet wiſt, hoe de boſe Geeſt de menſch kan verſoeke tot ſonden, dewijl hy was gedoemt tot de eeuwige poel der Helle, maar nu weet ik datſe ſweven in de lugt, en hebbe toegang in 's menſchen herten en gedagten, van die ſonder Gods vreeſe in de wereld leven; maar zy kunne niet heerſchen daar de genade Gods overvloedig is, om te ſtryden tegen de verſoekinge; maar de eenige weg is God ernſtig te bidden om ſijn genade, want ik geloo vaſtelijk, had ik dagelijks God geſmeekt, en gebeden na behooren, de Duivel had nooit een weg uitgevonden om my tot die beeſtachtige gruwelijke zonde te brengen; maar 't is een zeker waarheid, dat een biddeloos menſch, haaſt ee genadeloos menſch word. Immers geen zond is meer verderfelijk aan goddelijke genade, al de zonde van *Selfsbevlekkinge*, die ten Hem ſchreeuwt om wrake en ſtraffe, op het hoof van de Overtreders, want het is een ſoort va moordery in ziel en lighaam, als ook tot ve derf van voorteeling van 't menſchelijk Geſla te; zoo dat men die vuile zonde niet te rech kan afmalen, en ik denk dat den Auteur die Boek *Onania* geſchreve heeft, ſeer te pryſen is

en wenſte dat het beter koop aan geringe menſchen mogt gegeven worde, onder welke die ſonde meeſt gepleegt wort, en voor wien ik deſe Brief aan u ſchryve, om die in de naaſte Druk een plaats te geven, want ik u de waarheid zegge, en niet meer als ik zelfs ondervonde hebbe; en mijn ernſtig verzoek is dat alle goede Chriſtenen, met mijn ſtaat mogen melyde hebbe, en my in haar gebeden gedenken, ſmeekende den Heere om barmhartigheid voor my, op dat ik mag verloſt werde van dat ſchrikkelijk oordeel, waar onder ik ſugten moet tot dat God my arm Sondaar genadig zy, en zig over my ontferme.

N. N.

Aan den Autheur van de

ONANIA;

Den 5. Juny 1719.

MYN HEER,

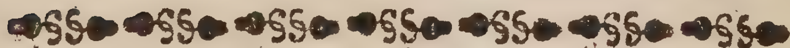
ALhoewel *ik U t'eenemaal vreemd ben; is my echter door het leezen van u kleyn Boek, u rare wetenſchap bekent geworden, en 't geen gy tegens een zeeker ſlag van onzuiverheid gezegt hebt gevalt myn wel. Ik hebbe u Boek gekogt, met verwagtinge van*

daarin iets aangaande den Huwelyken Staat te vinden, en wat zedigheid men in acht moet nemen, op dat men het Huwelyksbed niet onteere; ik wenſche dat u iets meer daar van gezegt hadde, om de wille van eenige van myne Sexe, met de welke ik gediſputeert hebbe, ende die van zulke grove gedagten zyn, als hun inbeeldende, dat het Huwelyksbed zonder Overſpel niet onteert kan worden, Ik beelde my in, (Myn Heer) *dat U E. van fyner gevoelen bent, dan dat den Trouw een dekmantel zyn zoude voor Man's beeſtachtigheid. Wesbalven neme ik de vryheid van my by u te vervoegen, hopende dat u my zult gelieven te zeggen, of ik hierin geen gelyk hebbe. Ik ben dan vooreerſt van gevoelen, dat deze genegentheden tot Voortzetting van ons Geſlagt, en tot geen ander einde gegeven zyn, ende dat het Huwelyk was ingeſtelt, op dat dit op een zeedige wyze geſchieden; daarom wierd de* Hoerery *verboden, niet alleen als in zig zelfs kwaad zynde, maar als onvoordeelig tot goede maatſchappy; 't is beter dat een Man by eene Vrouw blyve, op dat 'er eene behoorelyke zorge gedragen werde, voor de opvoeding der Kinderen. De oorzaak te zyn onnoſele Schepſelen in de Weereld te brengen, zonder de zelve te verzorgen, is erger als de beeſten.* De Zelfs-Beſoedeling *hebt u goed gemaakt, zonde te zyn, om dat de zelve tegens het oogmerk ſtrydig is; het is een misbruyk van de kragt der Scheppinge, en my dunkt dat gy het met reden Moord hiet. Nu het geen van zyn zelven kwaad is, kan het Huwelyk niet goed maken, daarom houde ik het Huwelyksbed onteerd, wanneer de Man en de Vrouw zonden begaan, daar het oogmerk, tot welkers einde deze luſt verordineert is, niet kan volbragt werden; want, al is de Man ten allen tyden tot voortteelinge bekwaam, echter is de Vrouw zoo niet, vooreerſt,*

als

als zy ontfangen heeft , en naderhand , als door de loop der Natuur , het Kinderbaaren met haar over is, en dan bestaat het in de wellust, ende is een onnuttelyk misbruyk hunner lichamen , en in myn gevoelen een en 't zelve als Zelfsbezoedeling *en* Sodomy. *Nu gelyk de Man ten allen tyden tot voortteeling bekwaam is , hebbe ik altemet gedagt , dat by veelheid der Wyven mogte hebben ; maar dan gedenke ik weer , dat God maar eene Vrouw voor de Man geschapen heeft. Ik sal u ,* Myn Heer , *niet langer ophouden , maar u alleenlyk om vergeeving voor deze vrymoedigheid verzoeken , ende dat u myn een regel of twee tot antwoord gelieft te vergunnen, 't welk myn oneindelyk sal verpligten ,*

U onbekende Vriendin en Dienaresse.

Het Antwoord.

MEJUFFROUW,

DE reden waarom ik in de Onania, niets aangaande 't minste deel van onzuiverheid in den Huwelyken Staat hebbe aangeroert, is, om dat ik altyd van gevoelen ben geweest , ende ook nog ben , dat de zelve in geenderley wyze eenige nabuurschap met de zonde van Onan konde hebben , en by gevolge was het myn oogmerk niet. Maar door dien u treffelyke Brief, ende de vreeze, daar u onder schynt te zyn, de aldereernstige gedagten zeer wel waardig zyn, zal

ik naar myn uytterste vermogen u zoeken te vol-
deren, in 't geene waarin u myn gevoelen verzoekt, weshalven wyze ik u tot het naarvolgende Antwoord; 't welk, alzoo ik niet wiste aan wien het opschrift te maken, u niet wel verwagten konde voor dat dezen druk uytgekomen is.

Voor eerst ben ik geheel van u gevoelen, ende denke het buyten tegenspraak, dat die genegentheden, de welke u meld, ons tot voortzettinge van ons Geslagte, en tot geen ander einde gegeven zyn. Ten anderen moet ik bekennen, dat wanneer dat eynde niet volbragt kan worden, als wanneer de Vrouw ontfangen heeft, of als door de loop der Natuur het Kinderbaren met haar voor by is, alle t'samenspanningen tusschen Man en Vrouw te vergeefs zyn, ende konnen geen ander oogmerk hebben dan de wellust, ende soude my gehouden vinden van een gevoelen te zyn, aangaande alle de gevolgen, de welke u dienaangaande kond inbrengen, indien ik niet verseekert was dat u geabuzeert zyt in het oogmerk des Huwelyks, ende de zonde der *Hoererye.* Wat aangaat deze laatste, u denk dat de zelve verboden is, niet om dat die in zig zelfs eigentlyk kwaad is, maar om dat de zelve tegens de goede Maatschappy stryd: Deze reden is gevaarlyk, als gevende te veel toe aan de *Deisten* en andere *levenloose menschen*, die de weereld gaarn souden doen geloven, dat de Godsdienst maar als een Staatkunde, ende niet verder te betragten is, dan voor zoo veel de zelve de Order en Bestiering der Maatschappy behulpzaem is.

De eenigste Regel de welke een Christen te vol-

volgen heeft, is het Woord Gods, daar zyn Gebod duydelyk is, daar werden wy onthouden van eenige andere Regel wegens de wettelykheid of onwettelykheid van 't geen wy doen, 't zy dat het ons ogenschynelyk goed of kwaad voor ons selven of het gemeen, voorkomt. Gods regtveerdigheid is alzoo oneindiglyk als zyn barmhertigheid. Wat kan 'er in s'menschen oordeel, geuriger zyn als het eten van een Appel, nogtans wat misdaad wierd ooyt van grooter straffe gevolgt? Adams zonde was geen wellust, nog dartelheid, maar ongehoorzaamheid; en bestond alleenlyk in het overtreden van het expres bevel zyns Scheppers: dat *Hoerery* verboden is, blykt klaar uyt de Heilige Schrift, maar waarom die verboden is past ons niet te oordeelen. Als onse gevoelens te hoog klimmen werden wy daar door ligtelyk tot dwalinge vervoert. UE zegt dat, dewyl de Hoererye tegens de goede Maatschappy strydig is, het beter is dat de Man by zyn Wijf blyve, op dat goede zorge voor de opvoedinge der Kinderen gedragen werde: dit is een kragtige Reden, alzoo wel tegens de *veelheid der Wyven*, als tegens de *Hoererye*, ende is daarom niet opgestelt voor 't goede van alle Maatschappyen in 't generaal, want onder de *Mahometanen*, ende die Heidenen welkers Religie, hun de veelheid der Wyven toelaat vind men Natien die alzo bloeyend en Volkryk zyn, als onder de Christenen, ende daar zyn geen meer klagten wegens verwaarlosinge der Kinderen onder hun, als onder ons. 't Geen u bybrengt tot versterking van u Reden, te weten, dat de oorzaak te zyn, dat arme Creaturen in de weereld gebragt worden, zonder daar voor te zorgen, erger

erger als de beesten is, staa ik seer gaarn toe; maar ik gelove ligtelyk, dat, terwyl u dit zegt, u de regte reden niet bedagt hebt, waarom de *Hoererye* onder ons, zoo dikwils de oorzaak is van dat slag van onmenschelykheid; 't welk gy zo geregtelyk bestraft.

Het Huwelyk werd voor loffelyk door 't gantsche Christendom gehouden, niet zoo zeer ten opsigte van Religie, en om dat het een staat is daar men door Godes Instelling intreed, maar voornamentlyk om dat het de manier en 't gebruyk is, de welke door de Wetten des Lands over al toegestaan ende voortgeset werden, een plegtigheid de welke de Grooten van 't Land, ja Koningen en Princen met eerbied ondergaan. Onder menschen van ieder beroep en statie zyn Vrouwlieden de welke grootelyks met zonde beladen zyn, en die by haar de minste christelyke pligt verwaarlosen, echter zullen die geene, de welke voor fatsoendelyke en als de weereld verstaande gereekent zoeken te werden, alleen uyt hovaardye, zonder eenig ander inzigt, altyd weigeren met die geene van hunne Sexe te verkeeren, de welke opentlyk voor Hoeren te Boek staan. Nu, gelyk de Hoeren door deze voorzorge veragtelyk zyn geworden, zo gaat het ook met hunne Kinderen, en alle Bastaarden moeten buiten twyfel schaamte en verfoeyinge mede brengen, de welke zoo dikmaal fataal zyn bevonden zoo ten opzigt van het leven, als de goederen van onegte Kinderen. Want niet tegenstaande al dit, zyn die geene de welke buyten 't Huwelyk geboren zyn, alleenlyk schandeleus in vergelyking met de Echtgeboorene, 't zy van de zelve Ouders, ofte van andere in de zelfde statie.

De

De onegte Zoon van een groot Prins, zal altyd de voorrang hebben van een echt boere Kind, waar door het klaar blykt dat in dat Land, alwaar een Man niet gehouden is by eene Vrouw te blyven, en daar geen verbinding tot het Huwelyk is, de Vader de afkomst van d'eene alzo egt, als d'afkomst van de andere Vrouw zal houden, en gevolgelyk zoude geen mensch zig met die schande en verwyt overheert vinden, de welke onder ons zeekerlyk de voornaamste, indien niet de eenigste oorzaken van de slegte voorzorge de welke volgens u klagten, in 't gemeen voor de onegte Kinderen gedragen werd.

Het is niet te begrypen, dat Vaders of Moeders minder zorge voor hunne Kinderen zoude dragen dan andere Schepselen, indien zy door een kragtiger beweeging, de welke boven het begrip der beesten is daar van niet verwydert wierden, de gierigheid is altemet kragtiger als de sterkste banden der Natuur, en de vreeze des doods zelfs werd door de enkelde vreeze der schaamte overwonnen; op wat wyze onse hertstogten ons ook bedriegen, de mensch bemint in 't gemeen alles om zyn eigenthalven, en eigen liefde is aangenaam zelfs in eigen moord. De liefde der redelyke Schepsels tot hunne Kinderen, spruyt zoo zeer niet uyt een natuurlyke ingevinge, als in 't gemeen wel gedagt word, maar het bestaat veel in het vermaak dat zy in hun scheppen, ende de verscheydene aangenaamheden die zy daar van ontfangen, ende indien wy de regte oorzaak willen naarspeuren, waarom de onechte Kinderen in 't gemeen meer verwaarloost werden als de andere, moeten wy de schande van een half dozyn Bastaarden te hebben, vergelyken

met

met de Lof ende Eer de welke menſchen van de goede opvoedinge en alle de goede hoedanigheden van een gelyk getal egte Kinders genieten: en wy zullen bevinden dat het de ſchaamte en ſchande die het mede brengt te wyten is, als werdende door een gebruyk veroorzaakt, 't welk nooit in eenige Maatſchappy konde ingevoert werden, voor dat het Huwelyk al van over lang by hun in gebruyk was geweeſt. Ik hebbe dit dus verre vervolgt, om u klaarlyk aan te toonen hoe verre u ten opzigte van 't oogmerk des Huwelyks geabuzeert zyt, om dat het onredelyk zoude zyn zig in te beelden dat het Huwelyk ingeſtelt was om een kwaad voor te komen, 't welk geen kwaad zoude zyn, indien menſchen in 't geheel niet trouwde. Het Huwelyk dan is van een heiliger oorſpronk, en wierd om redenen waardiger de goddelyke Heiligheid, dan het verzorgen van tydelyk geluk, het welwezen van Maatſchappy of eenige andere Politike redenen ingeſtelt. In de Heilige Schrift is het doorgaans klaar, dat Godt niets zo zeer mishaagt als allerhande onzuiverheid; het zoude met zyn zuiverheid niet over een komen, redelyke Schepſelen naar zyn eigen beeld gemaakt, toe te laten zig met malkander gelyk de Dieren te vermengen: hierom heeft hy gewilt, dat een Man by eene Vrouw blyve, en *Vice-Verſa*, tot de dood van een van beide; en om dit Accoord voor 't leven des te heerlyker te maken, heeft hy het met die Inſtellinge vereêrt, de welke wy Trouwe noemen, ende het eerſte mirakel 't welk onze gezegende Heyland op der aarden uitvrogt, weet u wel dat op een Bruiloft geſchiede.

Uit het geene gezegt is, blykt het klaar, dat het

het alderwaarſchynelykſte oogmerk des Huwelyks zo men uit de heilige Schrift bezeffen kan, is om de zonde van onzuiverheid voor te komen, dat is, om alle menſchen, de welke met vleeſchelyke begeertens ontſtoken zyn, van *Hoererye*, Zelfs-Bezoedeling, en andere ſoorten van onzuiverheden te beletten. Van dit oogmerk des Huwelyks breng ik het naarvolgende in, dat was ook in plaats van voortzetting, tot verderf van het heilig oogmerk des Huwelyks ſtrekt, Godt geenſins van ons vereiſcht; maar de onthoudinge de welke u voordraagt zodanig zynde, *Ergo* konde het niet zyn, &c. By voorbeeld, kunt gy u inbeelden dat een jong wellustig Man, in volkome gezondheid, maar vier of vyf weekken met een Vrouw geſlapen te hebben, de welke hem behaagt, nu bekwamer zoude geworden zyn, zyn vleeſchelyke luſten in te houden, als te voren hy een Vrouw hadde bekent? Op deze wyze zoude het Huwelyk in plaats van menſchen kuyſcher te maken, eer dienen tot hun luſt te ſcherpen, en hun tot allerley onzuiverheid aan te zetten. Indien men dit tegenſteld, dat eens Vrouws langdurige ziekte, of een lange afwezendheid der Man, de welke het grootſte deel der Krygslieden, en alle Zeevarende menſchen onderworpen zyn, de zelve ongelegentheid kan bybrengen, antwoorde ik, dat 'er groot onderſcheid tuſſchen de Toevallen en Ongelukken, de welke het bywonen van Man en Vrouw afbreeken, ende derhalven als een vaſtgeſtelde onthoudinge in den Huwelyken Staat is, daar zig, naar u gevoelen alle getrouwde Lieden naar behoren te ſchikken. Daarenboven is het Wyfsziekte een bezoeking der Man, alzo wel als de Vrouwe door Gods

hand

hand opgelegt, en dienstig van hun beide hunne pligt indagtig te maken. Ende die geene, de welke de perykelen der Zee onderworpen zyn, ofte andere gevaarlyke ondernemingen moeten bezoeken, konnen hier uyt zelfs stoffe vinden om hunne wellust en andere onordentelyke genegentheden te temmen; en, in dit geval moeten zy het expresse Woord Gods tot hun bystand nemen, om alle aanleidingen te myden: De hoope van de eeuwige welgelukzaligheid kan hun tot het onderhouden van Gods Geboden verwekken, gelyk de vreeze voor de eeuwige straffe hun een afschrik geven kan voor kwaad doen; want 't zy de Man of zyn Vrouw ziek of welvarende zyn, naby of verre van elkander, het Huwelyks-Verbond kan niet verbrooken werden tot de dood hun scheide, en het Gebod Gods tegens Overspel, is alzo klaar, als het straf is

Maar wat zullen wy van een gezond jong paar zeggen, de welke in Vrede en Eenzaamheid leven, ende gedurende een lange tyd gepoogt hebben, zig elkander aangenaam en minzaam te maken? Hoe zullen die deze onthoudinge werkstellig maken, daar zy alle nagten, te zamen naakt in een bed leggen, gelyk het gemeene Volk voor 't meerendeel genoodzaakt is te doen. Dit zoude verscheide een aanlokking zyn: maar om wat reden, ofte door wat inleiding zouden zy deze straffe onthoudinge ondergaan, of, om beter te zeggen, hun zelve met deze onverdraaglyke afstand pynigen? Wat hope hebben zy de welke hun tot dit algemeen stuk van zuiverheid verwekt, of hun een afschrik van een ingebeelde zonde geeft, tegens de welke God geen expres Gebod heeft ingestelt. Ja maar hoe

kon-

konnen zy hem zig inbeelden dat dat geene een overtreding is, daar de Schrift in 't Oude of Nieuwe Teſtament in 't minſte geen gewag van maakt?

Dat 'er een enkele daad in Gods oog zo hatelyk is als de zonde van Sodom, en dat hy ons, 't zy door zyn Gebod, of het voorbeeld der ſtraffe in andere daar tegens niet gewaarſchouwt heeft, kan met zyn goedheid, ja zelfs met zyn regtvaardigheid niet beſtaan. Daar zyn veele pligten de welke getrouwde menſchen onderworpen zyn, die wel exprés bevolen en zo gemakkelyk niet na te komen zyn: de wezentlyke moeyelykheden, die in die ſtaat konnen voorkomen, zyn genoegzaam; wy behoeven 'er, uyt een overtollige zindelykheid, geen meer te verſinnen.

Dat 'er aangaande het Trouw-bed zeekere zedigheid gebruykt moet werden, ben ik met U eens, en, derhalven denk ik dat alle overdaad en onbetamelykheid de welke tegens de geſondheid of kuysheid ſtryden, zondig zyn, en hier toe hebbe ik bewys uyt de Schrift; maar ik denke ook, dat het zonder een derde perſoon niet werkelyk kan onteert werden, en dan is myn gevoelen, dat alle onbetamelyke vryheden met andere menſchen het by na zo veel onteert als het overſpel zelfs. Het compliment 't welk U my toepaſt, als dat ik in U gedagten van een fyner begrip was, als dat den Trouw een dekmantel voor 's Mans onedelykheid zoude zyn, kan ik niet aannemen, want ik geloove inderdaad, dat die ſtaat een wettige toevlugt is voor alle die geene, de welke door een beletzel in hunne gezondheid, ofte manier van leven,

het hun onmogelyk bevinden alleen te leven zonder zonde, derhalven zo zoude ik noch niet ontzien te zeggen, dat den Trouw een toevlugt is tegens onmatigheid in beide Sexen.

Maar ik kan niet zeggen, wat U met het woord beestagtigheid meent, want zo U in 't generaal alle omhelzingen dus noemt, onder U de allerwettelyke daar in begrypen, zelf die alleenlyk tot voortsetting van het Geslagte dienen, in welk geval U uytingen zeer lasterlyk zyn, maar indien U alle gemeenschap met Vrouwluyden naar dat zy ontfangen hebben, of verder gegaan zyn, zoo neemt, zo is het woord zeer oneigen, want hoe kan dat beestagtig zyn, dat de Dieren niet gewent zyn te doen.

Ik hadde niet gaarn dat U, uyt het geen ik nu segge, begrypen zoude dat deze pleging tegens de Natuur was, ende dat de Man, zyne hertstogten altyd op het hoogste rafineerende, door zyn wellust de Eer van zyne natuurlyke genegentheid verbogen had, ende zig daar door tot zodanige vuyligheden gewent die de Dieren zelfs niet gebruyken. Daar is een seer groot onderscheit tusschen de onredelyke Schepselen en ons Geslagte, wy konnen dikwils de zelfde werkingen in beyde zien, alhoewel uyt een verscheyden oorsprong. Het is waar, dat het Wyfje van de meeste Dieren, het Mannetje ten alle tyden van hun groot gaan niet ontfangen. Maar wanneer hunne genegentheid tot de voortteeling hun tot de t'zamenkomste aanport, en sommige van verre hunne geylheyd te kennen geeft. De Wyfjes die hier mede bevangen zyn, zyn altyd bequaam tot voortteeling, en buyten dat, is 'er geen Mannetje die hun daar toe aanzoekt, Ik

be-

behoeve U niet te zeggen dat ons Geslagt deze kennisse ontbreekt; maar, zal alleenlyk melden, dat de Man deze kennisse niet hebbende een ander Argument tegens U is. Want is het te denken dat God ons een eygenschap zoude geweygert hebben (die hy aan de Dieren toegestaan heeft) indien het van zoo groot een gewigt voor onze eeuwige gelukzaligheid was, als dit zyn zonde, indien het geene U bybrengt waar was? Ware het niet strydig met de goddelyke Rechtvaardigheid, dat men een daad hatelyk zondig maakte, daar men niet en weet of wy die begaan of niet?

De zaak van ontfangenisse heeft veele twyfelingen; veele Vrouwen, zelfs die al Moeders geweest zyn, zyn door winden en andere kwalen bedrogen geweest, en dagten hun zelven bevrugt, en niet verre van verlöst te werden, en eindelyk hebben zy niet als wind voortgebragt; andere wederom hebben hunne bevrugtheid, gedurende eenige maanden, voor ziekte aangezien, ende in den arbeid geraakt, eer dat zy meenden bevrugt te zyn: ende het eenigste teyken daar men op vertrouwen mag dat Vrouwlieden niet bevrugt zyn, heeft met sommige de geheele tyd van hun swanger gaan geduurt. Ook hebben zeer veel Vrouwlieden de welke reden hadden te denken dat zy met Kinderbaren al gedaan hadden, naderhand schone Kinders ter wareld gebragt: waar uyt het klaar blykt, dat, indien het geene U bestraft, zo hatelyk was als de zonde van *Sodom*, en by ieder een zoo gehouden wiert, zo zoude de voortteeling zelfs seer veel lyden. Het gevaar van een zoo groote zonde te begaan, zoude goede menschen boven het nodige voor-

zigtig maken. De onzekerheid daar ik van gesprooken hebbe, zoude duyzenden twyfelingen veroorzaken; de welke de Huwelykse byeenkomst beletten zoude, ende vreeze van reets bevrugt te zyn, zoude in veele gevallen het bevrugten t'eenemaal hinderlyk zyn.

In 't Verhaal van het Oude Testament is ook een omstandigheid, de welke U ook schynt tegen te vallen, en de welke ik wel wilde, dat U geliefde aandagtelyk te overwegen Indien God bevolen hadde dat de Man de onthouding die U meld in agt moest nemen, zo is het niet te denken dat dit de *Patriarchen*, aan wien God van tyd tot tyd zig op zo een bysondere wys geopenbaart heeft, onbekent kon zyn. *Abraham* sullen wy dan seggen, was Godes wille hier ontrent wel bekent, maar hoe komt het, dat in dit gedeelte van de heilige Schrift de minste schaduw van reden niet te vinden is, om ons te doen geloven, dat *Abraham* alle vleeschelyke t'zamenkomste met *Sara* verlaten had, wanneer het opgehouden heeft met haar, te zyn naar de maniere der Vrouwen, maar eer in 't tegendeel? Want had *Abraham* de Huwelykse byeenkomst verlaten, zoude hy buyten twyfel *Sara* de reden daar van gezegt hebben, 't welk alleenig een genoegsame reden voor haar geweest zoude hebben, den *Engel* meer te geloven, als hy haar zeyde, dat zy een Zoone baren zoude. Zy wist dat gedurende haare jonkheid, ende haar Mans bloem van jaaren, ende terwyl 'er geen merkelyk beletsel was waarom zy geen Kinderen zoude baren, dat zy altyd onvrugtbaar geweest was, weshalven zy haar verwonderde, dat zy nu bevrugt zoude worden, als hebbende zulke klaare

tey-

teykenen, dat zy verby het Kinderbaren was, en haar Man ook van hooge jaren, wiens kragten ook zeer vermindert waren; hierom lachte zy; zy dagte geensins op de onthouding van *Abrahams* goedwilligheid, en scheen, toe zy lagte eer indagtig te zyn de meenigvuldige onvrugteloze pogingen de welke zy t'zedert hunne jonge jaren te zamen gehad hadden. Het is ook te merken dat wanneer *Sara* zeide dat haar Heere ook oud was, zy niet meenen konde dat hy onmagtig was door ouderdom, en onbequaam het Huwelykse gebruyk by te woonen: Het tegendeel bleek naar de dood van *Sara*; want hy trouwde een ander Wyf, daar hy ten minste ses Kinders by gewan, zo dat zy hem oud noemde alleen ten opzigte van zyn voorgaande kragten, de welke zeekerlyk vermindert waren.

Daar en boven, indien *Sara* in 't minste gedagt hadde dat het zonde was voor de Man, met zyn Vrouw te doen te hebben, naar dat zy het Kinderbaren verby was, zoude zy nooit als een reden harer ongeloofs ingebragt hebben, dat haar Heere ook oud was; want had de daat zelfs een onbetamelykheid geweest, ofte iets dat nooit gebruikt is, wat had 'er aan gelegen geweest, of *Abraham* oud of jong was.

Wanneer ik in den aanvang van dezen Brief, toestа dat de omhelsingen de welke U bestraft onnuttelyk zyn, moet U dit niet nemen ten opzigt van de voortteelinge; want anders is het klaar, dat de zelve zeer nut zyn tot de Maatschappy: 't is den band van Huwelykse Liefde, en hier door werden duyzenden kleyne oneenigheden, en krakeeling tusschen Man en Vrouw geslist, de welke andersints in groote Breuken uytbarsten;

ende de getrouwde dikmaals voor altoos onverzoenelyk maakt. Dat (als U zegt) de zelve alleen de zin behagen, is waar, maar zo doed ook de Muzyk, de welke ons dog niet verboden is, 't geen ik van de Zelfs-Bezoedeling zegge, woud U hier op uytduiden, 't welk niet regt is. Zelfs-Bezoedeling is geen moord, om dat 't geen verspilt werd een Kind zoude konnen werden; ware dat zo, dan zouden alle nagtbezoedelingen, de welke niemand kan voorkomen, zoo veele moorden zyn: maar om dat het zaad op een zondige manier gespilt werd, zo is het een misdaad de welke God met de dood gestraft heeft. Dit moet men niet met een daad evenaren, de welke God toestaat, indien hy de zelve niet voorstaat.

Daar en boven, is de teelende eygenschap des Mans van geen gebruyk, van de tyd af aan dat de Vrouw ontfangen heeft, tot dat zy verlost is, en weder op de been komt, zoo kan men het zeggen van de Vrouw, als die het baren verby is; derhalven is het geen ik te voren gezegt hebbe klaar, dat de onthouding de welke U aanpryst het eynde des Huwelijks te niet zoude maken, gelijk het door *Paulus* klaarlijk uitgelegt is; want, naar dat hy aan *die van Corinthen* gezegt hadde, *dat het goed was voor een Man een Vrouw niet aan te raken*, gaat hy dus voort: *nogtans om de* Hoererye *te schouwen, laat ieder Man zyn eigen Vrouw, en ieder Vrouw haar eigen Man hebben* Den Apostel stelt hun voor het *middel* des Huwelijks, *om de Hoererye te schouwen*: En terwyl hy wel wist, dat de plegtigheid, ofte de naam te hebben van getrouwt te zijn, hier toe niet genoegsaam was, maar dat het eenigste middel

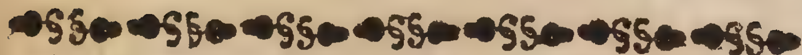
del om mēnſchen kuys te houden, en hun van *Hoererye* te beletten, in de vleeſchelyke gemeenſchap, ende zelfs in het dikmaals plegen van dien, beſtont; daarom voegt hy hier toe, *dat de Man zyn Vrouw behoorlyke goedwilligheid, ende de Vrouw het zelve ook aan de Man betoone.* Hy ſpreekt daar van als een pligt, de welke beyde elkander ſchuldig zijn, en de welke nooit niet, als met toeſtaan van hun beiden moet ophouden, ende dat maar voor een geringen tyd, en om reden van Godsdienſt. *Doet elkander niet te kort, ten zy met verdrag, voor een tyd, op dat gy U tot Vaſten en Bidden begeeve, ende wederom te zamen komt, op dat de Satan U niet bezoeke om U onmatigheid.*

Indien 't geen u ons doet geloven, in 't laatſte van u Brief aangaande u Sexe, waar is; en dat de dugting die u vermelt, en u ſchynt ongemakkelijk te maken, ongeveinſt is, dan ben ik verzekert, Me Juffrouw, dat u nu reets wegens u misſlag overtuigt zyt; ende ik zoude zoo veel moeyte hier ontrent niet genomen hebben, ofte zoo wydlopig daar in geweeſt zyn, was ik niet verzeekert dat die zelfde twyfelagtigheid dikmaals aangeroert werd, en dat de zelfde Reden zeer gemeen zyn met ongebonde en andere geyle menſchen, de welke de zedige daar door zoeken onzeker te maken: want die opentlijk quaat zijn, en die hun eige quaad gedrag niet konnen, of niet zoeken te verbergen, nemen altyd vermaak als zy gelegentheid hebben om de minſte ſchyn van reden, te doen gedenken als of alle menſchen even quaad, en de zedigſte ſlag der weerelt niet beter dan hun zelven waren.

In 't begin van myn Brief hebbe ik u gezegt, dat ik van gevoelen was, dat de onzuyverheid

ten opzigte van den Huwelyken Staat in 't minste geen gemeenſchap had met de zonde van Onan; maar ik hebbe my daar t'zedert beter op bedagt, en ben verzeekert dat 'er getrouwde lieden zyn, de welke een haatelijke zonde voor Godt begaan, met het geene te verſpillen, dat hy tot vermenigvuldiging van ons Geſlagte verordineert heeft, en deeze zijn gemeenlijk zodanige, de welke denken dat de Kinders te gaauw komen, en een wantrouw in Godes voorzienigheid hebben ten opzigt van hun onderhoud en opvoedinge. Sy geven hun zelven de uyterſte loop in alle het vermaak van de zin, en wilden de onkoſten die daar uyt ontſtaan, gaarn meyden; derhalven doen zy wat zy konnen om de bevruchting te beletten. 't Geen ik meene is, wanneer de Man door een misdadige ontydelijke te rug houding; beide zyns Vrouws en zyn eigen vrugtbaarheid te kort doet. Dit is wat men met regt een ydel misbruyk hunner lichamen mag noemen, en is by gevolge een afgryſelijke zonde. Dog is het zeeker, dat 'er duizenden in den Huwelyken Staat zijn, de welke hunne luſt aanzetten en voldoen, zoo verre als de zelve met hun verdervend voornemen overeenkomt, en niet verder.

De naarvolgende

B R I E F,

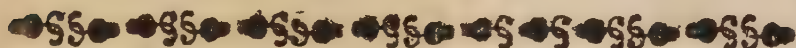
Is my kort na dat den Druk van de Onania *in 't ligt gebragt was, ter hand gekomen, en is met desselfs Antwoord, het Byvoegsel 't welk in het* Titel Blad *van den 5. Druk gemelt werd.*

MYN HEER,

„ IK hebbe u Druk van de *Onania* zorgvuldiglijk overleezen, en ik houde het voor de beste Regel die ooyt aangaande de kuysheid geschreven is, dog moet ik u lastig vallen, om te weten, of de beste Generale Regel die ooyt is voorgestelt, geen exceptie moet lyden, en of 'er geen gevallen van enkel noodzakelijkheid zijn, die geen Wet hebben? Want zo het zo is, denk ik myn geval in hun getal te zyn, 't welk ik de vryheid zal nemen, *Myn Heer*, van u bekent te maken, en u goedheid lastig vallen om u oordeel daar in te hebben: *Myn Heer*, als ik eerst trouwde, was ik een huyshoudend Man, gedurende drie ja-

„ ren in 't Land, in die tyd kreeg ik drie Kin-
„ deren, wanneer ik door ongelukken en van
„ Vrienden ontbloot, myn huys moeſt verlaten
„ en my in dienſt begeven, en nu bevinde ik
„ het de grootſte moeyelykheid des wareld de
„ koſt te winnen voor myn Vrouw en een Kint,
„ 't welk God behaagt heeft myn te laten, zelfs
„ als ik genoeg te doen hebbe, 't welk myn
„ dikmaals mislukt, zo dat in zulken geval, of
„ in 't geval van ziekte, wy tot de uyterſte noot
„ gedreven zyn: nu heeft ons, *Myn Heer*, dit
„ droevig aanzien, 't welk veel erger mogt wer-
„ den, om met toeſtemming dat middel doen
„ aanvaarden, 't welk u in 't gemeen zo gereg
„ telyk, en u antwoord op de Juffrouws Brief,
„ beſtraft: Myn Gewiſſe ſchynt myn te ont-
„ ſchuldigen aan de misdaad van Onan, want
„ 't geen hy dede was uyt ſpyt en quaadaardig-
„ heid, en tegens het expres bevel van zyn Broe-
„ ders zaad te verwekken, in tegenſtand van
„ het middel van onſe Redemptie: daar en te-
„ gen is de mijne uit enkele nootzakelijkheid ten
„ opzigte van beide Lyf en Ziel, en ik ben daar
„ verder in voldaan door de twee laatſte vaarzen
„ van het 14 Capittel aan de *Romeynen*: 't is
„ wel waar, dat wy die zonden konnen aflaten,
„ indien wy van elkander woonde, maar dan
„ wil onſe inkomſt zulks niet altewel gedogen,
„ behalven de jaloersheid en wantrouwe die ont-
„ ſtaan zoude konnen, zelfs in het verlies van die
„ Huwelijkſe Liefde, de welke wy, met alle
„ bedenkelijke zorge, moeten zoeken te behou-
„ den. Nu ziet gy, *Myn Heer*, hier uit myn ei-
„ gen gedagten op dit ſtuk, maar ik zal myn oor-
„ deel opſchorten, in verwagting dat de zelfde
vriend-

„ vriendſchap die u bewogen heeft u Boek van
„ de Onania te ſchryven, u insgelyks aenleidinge
„ zal geven, om myn u oordeel hier ontrent
„ mede te deelen, dewyl ik ten vollen voorge-
„ nomen hebbe dat geene te doen, 't welk meeſt
„ met Gods Woord over een komt; en indien
„ u mijn ontſchuldigt, zal ik myn zelven verpligt
„ agten dit als een geheim van de werelt te ont-
„ houden, volgens de voornoemde Text. Ik heb-
„ be niets meer hier by te voegen, als alleen u
„ vergiffenis te verzoeken, *Myn Heer*, dat ik u
„ dus laſtig valle, dog in mijn hoop volharden-
„ de; dat waar u mijn ook in een misſlag bevind
„ u mijn uit Chriſtelijke liefde wilt onderwyzen.
„ Blyve u Dienaar, en Vriend, &c.

Het Antwoord.

MYN HEER,

OF het geene u mijn geſchreven hebt, inder daad u eigen, of een verſonne geval is, zal ik niet ondervragen. Indien u ſelven hebt ingeſtelt dat het moeielijk ſoude zijn u twyfelingen te beantwoorden, en dat de vrage die u voorſtelt mijn zwaar vallen ſoude, zoo was u geabuſeert: Mijn antwoord ſal derhalven klaarlijk uitwyſen en zodanig zijn, als eenig menſch mijns bedunkens u Geval, op het eerſte aanzien, ſonder uitſtel behoort te oordeelen.

't Geen een openbare overtreeding voor God is, met kenniſſe en al willens begaan, kan geen om-

omstandigheid ter wareld gering of vergeeflijk maken, en by gevolg is den handel daar u, u zelven schuldig aan bekent een afgryselijke zonde. 't Geen u wegens u vlytigheid ende de onzekerheid uwer zaken meld, moet ik slegts geloven, maar het is vreemt dat u gewin zo net van passe uitkomt, als u zelven, u Vrouw, een Kind, en niet meer te konnen onderhouden, en ik twyfele niet indien my u manier van leven bekent was, of ik soude u een zodanige spaarsaamheid voorschryven, die de selfde inkomst soude doen dienen tot onderhoud van nog een Kind of twee. Die geen fyn Laken kan kopen, dat hy een Vriesch drage. Maar u hebt alleenlijk van u eige pogingen tot levens middelen gesproken, en niets van u Vrouw gesegt; als menschen benodigt zijn, behooren zy elkander te helpen; is zy als een Juffrouw opgevoed, zoo kan zy veele dingen daar een stuiver mee te winnen is, zonder eenige schande, zo niet, zo behoort zy haar zelven niet te goed te denken, om gemeenen arbeid te doen, of een dienst te aanvaarden.

De vrese die u schynt te hebben van tot gebrek te vervallen, vermeerdert u schuld, in plaats van die te verminderen, door de openbaare wantrouw die u laat blyken van Gods voorzienigheid.

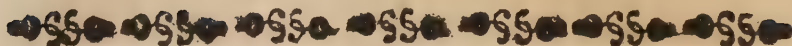
Duisende menschen, die van de hand in den tand leven, en kwalijk ooit een maand Provisie en voorraad hebben, ziet men dagelijks, en dat op den duur, alle jaar een Kind krygen, en voeden 'er vyf of ses op, door hun eigen vlyt, met voldoening en wakkerheid. Wy behooren, in de vreze Gods, ons zelven, naar ons uyterste

terke vermogen, tot het onderhoud van onze Huisgesinnen te werk te stellen, en verwachten, sonder murmureren, Godes Zeegen over onse eerlijke pogingen, want wy moeten eindelijk ons tijd verwachten; en al is het ons gedurende veele jaren seer hard gegaan, ja selfs, al hebben ons verscheide troostelijke dingen, de welke als noodzakelijk gereekent werden, ontbroken, moeten wy echter niet wanhopen. Wanneer een goed Christen Gods Almogentheid, en desselfs onbeseffelijke wijsheid overdenkt, zoo sal het hem een vol vertrouwen inboesemen dat zijn voorzienigheid hem in alle gevallen besorgen zal, alhoewel hy zelfs niet kan beseffen, hoe of op wat manier hy uit het Doolhof zyner zorgen sal verlost werden.

Ten anderen ben ik verwondert dat u nooit geen achterdenken gehad hebt wegens de misdadigen handel waar in u leeft, maar, ten zy wy ons inbeelden dat de Wareld door het wilde Geval bestuurt werd, zoo hebben wy meer reden om Godes Zegen over onse Ondernemingen te verwachten, wanneer wy naar zyn wille en Geboden leven, als wanneer wy daar tegens doen, ende een gewoonte der sonden aannemen.

Dit is, in mijn gedagten, een volkomen antwoord op u Brief, en zoo u daar in waarlijk ongeveinst zyt, is dit het geene ik u raade: Voor eerst verneedert u (gelijk u Vrouw, als deel hebbende in de schuld, ook behoort te doen) voor Godt, en hebt berouw van u zonden. Ten anderen verwydert u nimmer van elkander zonder noodzakelijkheid; en gebruikt het Huwelijks-Bed, ten einde waar toe Godt in zijn wyse voorzienigheid het zelve verordineert heeft.

De

De twee naarvolgende Brieven, zynde van twee verscheide Personen, zyn my, naar hun lezen van den vyfden Druk, ter hand gekomen.

Londen den 31. December 1719.

Aan den Auteur van de

ONANIA.

MYN HEER,

„ IK ben een van de veele Jongmans die U
„ Onania hebben doorleesen, en ik verzeke-
„ re u, dat het met geen ander oogmerk, als
„ om my den aart van die zonde, en desselfs
„ gevolgen bekent te maken geweest is, beyde
„ ten opzigte van lyf en ziel voor zodanige, de
„ welke indien handel leven, geweest is: ik zal de
„ vryheid nemen van u te seggen, dat u werk
„ mijn verwagting, in sommige opzigten, niet
„ voldoet, alhoewel ik beken, dat het in andere
„ het selve te boven gaat

„ Ik kan seer ligt geloven, dat alle die schrik-
„ kelijke Gevolgen; van *Zelfs-Bezoedeling*, de
„ welke u in u tweede Capittel optelt, de na-
„ tuur-

„ tuurlijke uitwerkingen, zijn van die schande-
„ lijken Handel, wanneer die, 't zy in der jeugt
„ begonnen, of seer di wils bedreven werd;
„ maar, als de daad sonder dese omstandigheden
„ 't welk veel gebeurt, sullen de vrugten van
„ dien buyten twyfel zoo ellendig niet zijn; ik
„ twyfele niet of u zult dit toestaan; maar,
„ aangaande het naarvolgende, hebbe ik re-
„ den te geloven dat wy in ons oordeel niet
„ over een komen.

„ De zonde der Zaadverwekkinge in een ge-
„ sond mensch van twintig of een en twintig ja-
„ ren, de welke het zelve weinig gebruikt, be-
„ grype ik zo haatelijk niet te zyn als *Hoererye*;
„ maar u zegt in 't 8. Blad. *Hoe kan een mensch*
„ *op een hooger trap van onzuiverheid zyn*, *als die*
„ *aan Zelfs-Bezoedeling schuldig is?* Verdenkt mijn
„ niet *Myn Heer*, als of ik de zonde, de wel-
„ ke u bestraft voorspreekt, en nog veel min
„ de *Hoererye*. Ik moet bekennen dat u seer
„ groote zorge gedragen hebt, u zodanig in u
„ Onania te uyten, dat u geen vuile gedagten
„ in die geene, die de zelve geleezen hebben
„ verwekt hebt; en het eenigste gevaar, 't welk
„ volgens myn gedagten, voor iemand de wel-
„ ke het zelve komt te lezen, ontstaan kan,
„ dewyle u schynt de onzuiverheid tusschen de
„ beide Sexen, zoo zondig niet te agten als
„ die geene de welke men met zig zelfs begaan,
„ is, dat dit altemet sommige jonge menschen,
„ de welke nooit geen andere onsuiverheid als de-
„ se laatste begaan hebben, soude konnen aan-
„ porren het zelve voor een grooter zonde, de
„ *Hoererye* te verwisselen. Indien ik volgens de
„ zeedigheid van u Styl mag oordeelen, soude ik

den-

„ denken dat dit u oogmerk niet is, egter vinde
„ ik in u Tractaat verscheide plaatsen, die, volgens mijn gedagten, hierop uitduiden: Behalven 't geen hier boven aangeroert is, zal
„ ik alleenlijk nog een andere plaats van de zelve
„ Natuur aanmerken, als volgt, *laat ons eens*
„ *stellen 't geene eenige rouwe onweetende menschen*
„ *de welke hun inbeelden, dat dit, te weten* (Zelfs-
„ Besoedeling) *maar een mal aanwensel is, dat'er*
„ *zoo veel kwaad niet in steekt, en zo het al zonde*
„ *is, dat die zoo zwaar niet is als* Hoerery. *Laat*
„ *ons, zegge ik dit eens stellen, maar niet toestaan.*
„ Ik beken mogelyk dat ik een van dese rouwe onkundige menschen ben, de welke zig
„ inbeelden 't geen u niet wilt toestaan; en dewyle ik niemand bequamer kenne om my by
„ u te vervoegen, tot verder onderregtinge, als
„ by u, en ziende dat de gedagten van eenige
„ andere met dit verkeert gevoelen ingenomen
„ zyn, hope ik dat u niet weigeren zult ons nog
„ verder in deze zaak te verligten.

„ Daar is nog iet anders in u Tractaat, waar
„ in ik met u verschille, *te weten*, des *Zelfs-*
„ *Bezoedeling*, moord is; ik weete wel dat deze
„ Regel met de leere der bestraffinge over een
„ komt, en ik weete niet hoe het bestaan kan,
„ zonder toevlugt tot die stelling te nemen.
„ Aangaande u antwoord op de Juffrouws Brief,
„ ben ik seer genegen met u toe te stemmen,
„ uitgenomen daar het tegens mijn gevoelen, als
„ boven, strydig is.

„ Somma, *Myn Heer*, het komt my seer apparent voor, dat u werk tot voordeel van veele geweest is, en dat u oogmerk daar ontrent
„ eeniger maten bereykt hebt, ik wensche en

„ hoope

„ hoope van harten , dat geen enkel mensch het „ gevaar beproeft heeft , daar een onvoorzigtige „ Leezer altemet toe vervoert zoude konnen „ werden, door ietwes 't welk u aangaande een „ zeekere zaek daer ik u reets iets van te kennen „ gegeven hebbe , gezegt hebt.

„ En nu , *Myn Heer* , naar u myne aanmer„ kingen ende gedagten op de *Onania* gegeven „ te hebben , sta my toe dat ik u de reede be„ kent maake, waarom ik u met deze Brief las„ tig ben gevallen , 't welk is , dat 'er eenige „ omstandigheden in mijn geval zijn , de welke, „ al schoon zy eigentlijk wel onder u gedagten van „ de *Zelfs-Bezoedeling* zoude hebben konnen ko„ men , u echter in u discours op dat stuk , vol„ gens myn onthoud, voor by stapt : u zult ten „ eersten uit het verhaal 't welk ik u van myn „ zelve geeve , wel verstaan wat dat ik meen.

„ Ik ben een jongeling , van ontrent drie en „ twintig jaaren , en hadde het geluk van de Ona„ nia niet te kennen tot mijn een en twintigste „ De hoedanigheid mijns lichaams was , zelfs van „ mijn kindsheid af aan , sterk en gezond , en „ van het begin myner jeugd zeer tot de liefde „ genegen, zoo dat ik, eer door de inboezeming „ van een godvrugtige opvoeding, als door eeni„ ge deugdelijke verkreegene begaaftheid myne „ mannelijke jaren , buiten de vleeschelijke ken„ nisse van Vrouwlieden of van mijn zelven , „ bereikte ; maar eilaas! Ik vond, kort hier naar, „ het schaadelijk geheim , van het zaad uyt te „ werpen *fine non feminæ* , 't welk ik nu al twee „ jaren zoo min als meer gevolgt hebbe ; dog „ (voor zo veel ik bespeuren kan) tot nog toe „ zo dikwils niet , dat mijn lichaam daar door

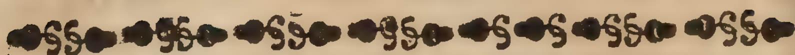
 „ be-

„ beschadigt is; weshalven, dewijl ik u stuk lee-
„ ze, ik mijn zelven ten uitterste dankbaar be-
„ vinde. Mijn gedagten zijn dikwils met twy-
„ felachtigheden, wegens de wettelijkheid van
„ dit Bedrijf, *bezet geweest, zoo te vooren als naar*
„ *het pleegen*; ik hebbe my dikwils daar zoo lang
„ van onthouden, dat niet alleen een zeer groo-
„ te ongemakkelijkheid, maar, gelijk ik vreesde,
„ d'eene of t'andere ziekte of overval, mijn stond
„ over te komen door gebrek van loozinge, 't
„ welk zoo gaauw niet geschiede, of ik vond
„ baat; ik bekenne, dat, alhoewel ik voor 't
„ meerendeel deze vuiligheid uit reden van die
„ aangename kitteling die de Actie verzelt, be-
„ dreven hebbe, ik het zelve nogtans op andere
„ tyden met een redelijken voornemen gepleegt
„ hebbe. Ik ben van gevoelen dat het zinspeelen
„ 't welk dikwils dit Bedryf vergeselschapt, en-
„ de de uitwerking behulpzaam is, de meeste
„ zonde die daar in is, bevat; en hebbe gedagt
„ dat ik my het zelve mogte toestaan, als ik
„ het Bedryf van die gewoonlijke Gezellen maar
„ konde scheiden, 't welk ik zeer doenelijk heb-
„ be bevonden. Ik ben altemet bedugt geweest
„ dat de sterke neiging mijn van tijd tot tijd tot
„ het herdoen van dit bedryf, naar maten dat ik
„ ouder wierd, zoude aanporren, maar ik hebbe
„ t'zedert eenigen tijd niet alleen daar tegens een
„ voornemen gestelt, maar hebbe het ook zo dik-
„ wils als voorheen niet gedaan. Gy zult u met
„ mijn over een ding verwonderen, 't welk is
„ dat mijn genegentheid om te trouwen alzo sterk
„ is, indien niet sterker, als eer ik de zaadver-
„ wekking begonnen hebbe; en indien myne zaa-
„ ken, om welkers wille het my, tot nog toe,
„ on

„ ongeraden is aan den Huwelijken-staat te den-
„ ken , my toelieten op de vryery uyt te gaan ,
„ zoo zoude deze of geene Juffer ras getuigen
„ konnen , hoe teederlijk, en ook hoe standvas-
„ tiglijk ik beminnen kan Ik kan in waarheid
„ verzeekeren, dat maar weinig Jongmans , in-
„ dien 'er ook eenige zijn een loffelijker gevoelen
„ van den Huwelijken Staat hebben , als ik heb-
„ be , en ik hoope , in 't kort van alle aanveg-
„ tingen in het zondig verkeeren met zig zelven ,
„ te zijn geneezen. door dat wettelijk, en prys-
„ waardig hulpmiddel , 't welk men een Wijf
„ noemt; maar tot dat dit geluk my overkomt,
„ zal ik blyde zijn u Leerling te zijn , en eeni-
„ ge Middelen aanneemen , de welke u myn zulc
„ beweegen in myn geval te nemen.

„ Indien het u gelieven zal in u naaste druk
„ zoodanige byvoegzelen te maken als u buiten
„ twyfel wel weet noodzakelijk te zijn , ende
„ u myn geval in u overweging gelieft te nemen,
„ zal u my niet alleen ten hoogsten verpligten,
„ (hoewel ik de verwaantheid niet hebbe te den-
„ ken dat het u de moeite waard zal zijn) als
„ mede veele andere. welkers geval hier in, ofte
„ het zelve met het myne, of niet verre verschil-
„ len mag van dat van die nu deze zonde hate ,
„ en late wil , en doen 't geene my betaamt , en
„ goet is in des Heeren ogen : Ik ben , en blyve ,
„ U Ed. dienstwaardige Vriend , en onder-
„ danige Dienaar ,

N. N.

HET ANTWOORT.

Gelyk in den ſeſden Druk belooft is.

MYN HEER,

DEwyl u Brief myn ſeer ongeveinſt voorkomt hebbe ik dezelve doorgaans overwoogen ; ende zal u een betamelijk antwoord daar op ge ven. Het eerſte daar ik van ſpreeken zal, is dat u nooit ſchuldig zyt geweeſt aan de *Zelfs Bezoedeling*, tot dat u de mannelijke jaren bereyk hadde ; dat u de zelve maar weinig begaat ; da u kragten daar door niet zijn vermindert, no u genegentheid tot de andere Sexe ; en dat u re den hebt te geloven, dat, indien u zaaken u to nog toe niet belettede aan den Huwelijken Sta te denken, u een zeer ſterke Bedgenood zoud konnen zyn : uit al dit geene, wil ik met toeſtaan, dat, in alle waarſchynelykheid, dewy u van een ſterken aard zyt, dezen handel, tot no toe geen ſchade aan u lichamelijke gezondheid g daan heeft. U bekent dat twyfelmoedigheid w gens de wettelijkheid van het Bedryf, dikwils u zin geſpeelt heeft ; dat gy altemet u zelven da zo lang van onthouden hebt, dat niet alleen e groote ongemakkelijkheid, maar, daar u vo vreeſde, eenige ziekte ofte overal mogte ove komen, by gebrek van loozinge, 't welk z gaauw als u gedaan had, u verligting bybragt I

beke

bekent ook dat u deze vuiligheid, voor 't meerendeel, om de wille van die aangename kitteling dewelke de Actie verzeld, bedreven hebt; maar u voegt daar by, dat u het op andere tyden om een redelyker einde gedaan hebt. Alzo dit laatste alleenlijk, uit zorge die gy voor u gezontheid hebt, kan geschieden; en dewyl 'er nog twee persoonen zijn, de welke mijn Raad daar in verzoeken, hebbe ik voorgenomen wat wytlopig op dit stuk te zijn, ende zal daar van zoo wyd en breed handelen, dat het geene ik daar van zeggen zal genoegzaam zal zijn, om niet alleen de uwe, ende twee volgende Brieven, maar insgelijks ook alles dat met reden in dit geval kan gevraagt werden, te beantwoorden.

Daar zijn twee vaten de welke men de *Zaad-Asterien* noemt, de welke een weinig beneden de Emulgentia, van de *Aorta* spruiten. Daar zy beginnen zijn zy heel eng, en noemen alleenlijk het zuiverste en 't gezondste bloed, in 't welk zy naar de *Testiculi* zenden, en wat daar niet gebruikt wierd, dragen de *Sparmatetische Aderen* te rug in de *Cava*. De stoffe der *Testiculi*, bestaat in rouwen van verscheide Sonalle en zagte *Tubæ*, zijnde zoodanig gelegen, dat, ingevalle de zelve van elkander kosten gescheiden werden, zy in een groote lengte gelegt konnen werden. Hier in werd het bloed tot *Zaad* gemaakt, 't welk verder in de *Epidydimes* bewerkt en gezuiverd werd, waar van daan het, door de *Vada deferentia* naar de *Vesicula Seminales* gebragt, alwaar het blyft tot dat het door contractie van die *Vesiculæ* door de *Prostata* in de *Urethra* gebragt werd, ende door het *Caput Galin aginis* gedreven werd, 't welk

desselfs ontlooping belet. Hoe meer deze *Vesiculæ Seminales* geleegt werden, hoe meer de *Testiculi* te werk werden gestelt, en by gevolg zo veel meer consumptie van het zuiverste en gezondste bloed. Als wy tot mannelijke jaren gekomen zyn, en dikwils voor die tijd, en zoo lang als onze kragt en vrugtbaarheid duuren, werden deze *Vesiculæ*, als de zelve vol en zeer gezwollen geworden zijn, in onze slaap gemakkelijk door de kragt van inbeelding by een getrokken; en laten het zaad dat in hun was, loopen. Die geene, de welke geen Vrouwen, nog zaatverwekking gebruyken, ontloopt het zaad eens 's weeks, ofte meermalen, andere in veertien dagen niet eens, en eenige zijn verscheide maanden vry, ende het dikwils lopen van dien, is van de hoedanigheid des lichaams, de wyze van leven, ende ons beroep, ofte zin, terwyl wy wakker zijn, zeer afhankelijk.

Ik dachte het noodig dus veel van te vooren te zeggen, eer ik klaarlijk, van het ophouden des *Zaads*, welkers vergiftige eygenschap door eenige Autheuren zoo vergroot werd, kon handelen. Het ongemak dat men daar van te wachten heeft, moet ontstaan, of van het reets gemaakte *Zaad*, dikwils in de *Vesiculæ Seminales* gehouden werd, ofte van de zuivere voedzame deeltjes tot het zaadmaken bequaam, de welke door de *Sparmatetische Arteries* geen ingang tot de volle *Testiculi* kan vinden, en door de *Zaadvaten* in de *Massa* van 't Bloed te rugge gedreven werden. Het eerste, bekenne ik, is een kwaal, alzo groot als de nood van alle andere geheyme loozingen, maar dan is het zo raar, dat geen een Man in tien duyzend, daar ooit meê geplaagt is.

is. Terwyl menschen in zoodanige gezontheid en kragt zijn, dat het *Zaad* overvloedig in hem voortkomt, is het qualijk mogelijk dat de *Nagt-bezoedeling* hun niet zo veel loozing, als de Natuur vereischt, zoude verschaften, Want zelfs in goede Mannen, die hun zelven tegens de wellust wagten, en die, terwyl zy wakker zijn, hun gedagten niet toelaten aan de andere Sexe te denken, vinden wy dat zelfs het verwyden der Vaten, en het ryp werden des *Zaads* een zoodanige kragt over de levende Geesten heeft, dat, in weerwil van godvrugtigheid en Godsdienst zoodanige Droomen daar door veroorzaakt zyn, de welke de ontloozing daar ik van spreeke; meenigmaal tot hunne droefheid te weege gebragt zijn. Maar laat ons een Man stellen, die met zodanige onthoudinge inder daad bezogt is, en merkelyk de quade gevolgen van dien is lydende, als *een duyster gezigt*, *duyzeling in 't hooft*, *slaperigheid*, en *melancolye*, welkers geval hem niet toelaat wettelijk met een Vrouw te verkeeren, ik kan niet zien waarom hy dit niet behoorde te nemen op de zelve wys, als hy eenige andere bezoeking mogt doen, de welke hem door Gods hand tot beproeving, of straffe opgelegt is. Dat hy zig vervoege by een kunstig Medecyn Meester, en ik zal hem verzekeren dat nooyt geen quaal, in een lichaam, andersins gezond, ontstaan is, *a semine diutius retente*, de welke niet genezen is, of de welke niet gemakkelijk door matigheid, oeffening, en misschien een weinig bloed te tappen, te genezen is. Ik schryve voor Christen mensche ende die geene de welke hun eeuwig welvaren boven alle andere dingen stellen. Moet een mensch zyn lichaam verwaarlo-

 zen

zen, en zig zelven in luyheid en ydelheid koesteren, terwyl hy klaagt wegens qualen uyt de volheid des lichaams bestaande, dan waare hy zelfs de oorzaak van zyn quaad. Indien een mensch ongeveinst in zyn Godsdienst is, zoude hy niet liever zig van kostelyke spyze, en sterke kost willen onthouden, en zyn vleesch door zwaren arbeid en vasten, als God al willens te vertoornen om het zelfde oogmerk te bereiken? Op dat ik Mannen van groote ervarentheid en geleerdheid niet zoude tegenspreeken, hebbe ik toegestaan dat qualen, *a semine diutius detexto* konnen ontstaan, maar ik heb reden te vermoeden, dat wat in 't gemeen die oorzaak toegeschreven werd, ergens anders van daan komt. De zelve qualen de welke men de *retentio seminis* toeschryft werden meer in jonge Weduwen, en getrouwde Vrouwen, naar een lange afwezendheid van hunne Mans, dan in het Manvolk, bespeurt; en wy zijn zo wel verzekert door alle hedensdaagse ondervindingen in de *Anatomye*, dat de Vrouwe geen *Zaad* heeft; en het is klaar dat geen qualen ontstaan konnen uit een onthouding van het geen zy niet hebben.

Maar laat ons op een andere wys probeeren, en zeggen, dat door de onthouding des *Zaads* moet verstaan werden de onthouding van het geene dat tot *Zaad* moest gemaakt geweest zijn, te weten, de gezonde deeltjes de welke door de *Zaad-Arterien* geen ingang tot de *Testiculi* vinden konnen: dewijl alles daar vol is, ende wederom in de geheele Massa van 't bloed moet te rug gedreven werden. Indien wy dit doorgaans overwegen, ende de geheele schuld leggen op de fyner voedende deeltjes, de welke uit mankement

ment van deze loozinge, in een al te groot getal in 't bloed gehouden werden, zullen wy bevinden dat niets meer tegens de ondervinding stryd. Laat ons de menschen in 't geheel aanmerken, en het zal blyken, dat hoe minder zy tot *Wellust* genegen zyn, hoe meer zy hun zelven in gezondheid en kragt bewaren: ziet hier ontrent *de Oude Mans t'zamenspraak* van *Erasmus*, waar in u vinden zult, dat die geene, dewelke zeer kuys leven, in hunne ouden dag hun kragt en Memorie, en het gebruyk van al hunne zinnen, en voornamentlyk ook hun gezigt langer behouden, ende de vrinkels en kaalheid zo zeer niet onderworpen, maar alleszins minder veroudert zyn als andere. In de gelubde ook, werd elk deeltje van het gezond bloed, 't welk in de *Zaad-Arterien* komt, naar de geheele Massa terug gevoerd, ende het is gewis dat zy geen uitlozing altoos hebben: nogtans leven zy in 't gemeen lang, en hun verstand is scherper, ende zy zyn, met het zelfde Temperament, de onpasselykheden veel minder onderworpen, als die geene de welke hunne manheid niet verloren hebben, ja sommige Mans hebben met een *Epicurisch* voornemen, hun gewillig laten *lubben*, om deze voordeelen te genieten. Een Hengst de welke wel bezorgt, en tot zyn negen of tien jaren zonder Merry gehouden is, zoo als 'er duizenden in *Engeland* zyn, zal daar naar haast geen genegentheid tot de Wyfjes van zyn eigen aard toonen, daar hy anderfins kwalyk van af te houden is. Hier is een onthouding des *Zaads* in beide aannemingen, en dog daar het opvokken van het voeden, en het gebruyk beyde gelyk zyn, hebben zy een meer kragt en moed, en zyn beter

beqüaam om ongemakken uyt te ſtaan , zonder daarom eenige quaal meer onderworpen te zyn, als de Merryen ofte Ruynen van de zelfde jaren en grootte Hoe komt het dat de vergiftige dampen de welke van het Zaad geduurende zo veele jaren afwaaſſemen, geen zigtbare kragt over hun heeft ? Indien u antwoord , dat het quaad door de onthouding des *Zaads* in u veroorzaakt. in een Hengſt belet werd , door het gezonde voeder en drank de welke hy genuttigt, en den grooten arbeid die hy doed, voorſchryft gy zelfs zeer gelukkiglijk het Geneesmiddel, zagte koſt en ſtarke oeffening; de welke ik verzeekert ben dat u zeer gewillig en met blydſchap aanvaarden zult , indien gy *Eylaas!* daar gy, u zelven beklaagt het deerende Geheim uitgevonden te hebben, ongeveinſt is, ende den handel die u dryft , in der daad in uwe gedagten zoo vuyl is, als u de zelve in u Brief maakt ; en ik wil goedmaken , dat wie ook het zelve maar beproeven, en zig voor eenigen tyd by deze manier houden wil , het zelve naar wenſch zoo uitwerkelyk zal bevinden ; voornamentlijk daar de andere middelen tot ophouding der kuysheid , de welke in dit Tractaat te vinden zyn , ook in acht werden genomen.

Ik hebbe nu dat gedeelte van u Brief voor my, daar u bedagt zyt , dat de ſchyn die ik geeve , als of ik de onzuiverheid met de andere Sexe minder agtede als die men met zig zelfs begaat , eenige jonge menſchen die tot nog toe nooyt geen andere als deze laatſte gekend hebben, mogte aanlokken , de zelve voor een grooter zonde de *Hoererye* af te ſtaan. Ik vinde my verpligt , dat u myn deze gelegentheid geeft van myn zelven

daar

daar ontrent te uyten, alhoewel ik van u gevoelen ben, te weten, dat de *Hoererye* een grooter zonde is dan de *Zelfs-Bezoedeling*; en de reden die gy daar van geeft dat de voorgaande door twee menschen begaan werd, is weinig beter als Sophisterye. Een Man die een Maget, ofte eenige andere onnosele Vrouw onteert, maakt de zonde der *Hoererye* grooter, om dat hy een verleyer en verlokker ten quaden is, en heeft boven dien, misschien nog al veel meer te verantwoorden, naar dat de omstandigheden hier van zyn: Maar als een daad bedreven werd door twee even schuldige menschen hebben zy op 't beste, elk de geheele last van die misdaad te dragen. Een Man kan zonder een Vrouw, nog een Vrouw kan zonder een Man, geen *Hoererye* begaan, het is een compositum, een zonde die zonder twee menschen niet gedaan kan werden. Indien drie Dieven met verdrag, een Huis open breeken en besteelen, 't welk niet zoude hebben konnen geschieden door een weiniger getal, het is zeker dat ieder van deze aan de Huysbraak schuldig is, wat dat hy ook daar ontrent gedaan heeft, maar zijn misdaad is daarom niet grooter, om dat hy twee Gesellen gehad heeft, dan of zy elk alleenig gestolen hadden.

Maar dit zy zoo 't wil: gy bent van gedagten dat de *Hoererye* erger is als de *Zelfs-Bezoedeling*, ik zal u daar in niet verhinderen nog tegenspreeken, zoo lang als u, u zelven eenparig van beyde onthoud, en ik wil nooyt met iemand oneens zijn, aangaande zaken die de moeite niet waart zyn. Dewyl wy toestaan dat beyde haatelijk in Gods oog zijn, ende daarom zeer ernstig te schuwen zyn, wil ik geen ogenblik verliezen met te dis-

disputeeren , welk van beide de haatelijkste is? Myn oogmerk is om kuysheid en deugd in 't generaal voort te zetten: Indien ik konde, wilde ik ieder een tegens begeerte, de vleeschelyke zonde Wapenen, en hun naar myn uitterste vermogen, met myn beste raad bystaan, in de prikkel der wellusts, ende alle vuile genegentheden te dooden.

Zoo ik iets gezegt hebbe, 't welk het minste vat gegeven heeft aan d'een ofte d'ander der geener die myn Boek leezen, als of ik de *Hoererye* als een geringe zonde, in vergelyking met de *Zelfs-Bezoedeling* agtede; of dat ik de eene zogt te mispryzen om de andere voor te staan, zoo is het my hartelyk leet, en kan hun verzekeren, dat die geene die myn des verstaan hebben zeer verre van honk zyn; ende op dat u liede ofte iemand anders in 't toekomende dus verbystert moogt zyn, verklaare ik opentlyk, dat het uytterste van myn verlangen is, om beide de Sexen alle onzuiverheid, en alle onreinigheid, zonder onderscheid, te doen schuwen. Ik dagte dat de reden waarom ik zoo weinig tegens de *Hoererye*, en zoo veel tegens *Zelfs Bezoedeling* gesprooken hebbe, het aldergeringste begrip voordeelig zoude geweest zyn; Ik handele van de eene *ex professo* en van de andere niet. Daar zyn veele welgeschrevene Boeken tegens *Hoererye* en Overspel, en duyzende goede dingen zyn 'er gezegt om die te verfoeyen, de welke ik van harten goedkeure, maar de onzuiverheid met zig zelven begaan, heeft tot noch toe geen goede Penne bestraft, ten minste zoo verstaanbaar, noch zoo krachtelyk niet, dat men daar eenig goed van verwagten kan. Ik heb dit stuk gekozen, om dat het

het de maatschappye noodig is; en ik dagte dat 'er inder daad niets zoo noodig was als dit. Het zoude een zeer droevige zaak zyn dat jonge en onwetende menschen, voor altoos zonder waarschouwinge en bystand tegens een zo magtige en verradelyke Vyand als *Zelfs-Bezoedeling*, zouden zyn. Beyde de Sexen, en voornamentlyk de jeugd mag men zeggen dat hier van in grooter gevaar staan, als van eenige andere overtredinge; ende daar zyn meer, en ook sterker aanvechtingen hier in, als in eenig ander slag van onzuiverheid; ja daar is geen zonde die 'er zoo veele heeft: De aangename beletselen, de welke verhinderen, en hun voor altyd van de *Hoererye* onthouden, zyn meenigvuldig. Eenige groote jongens alhoewel in zeedige Huisgezinnen opgevoedt, hebben ondeugende gedagten, nochtans zyn zy zoo bloo, dat zy geen Vrouwmensch vragen durven, nogte zelfs hunne begeerlykheid toonen. Eenige Meisjens zyn van binnen vol lust, dog door hunne opvoeding zoo zedig dat zy om 's weerelds goed geen Man zouden toelaten hun aan te tasten: andere de welke ouder zyn, werd zo veel acht op gegeven, dat zy nooit de gelegentheid konnen hebben om met die persoon alleenig te zijn, daar zy zig zouden aan overgeven. Veele jonge Gezellen konnen geen geld bekomen om aan Hoeren te geven, en veele zyn 'er die te gierig daar toe zyn, al zyn hunne genegentheden om gemeenschap met hun te hebben noch zoo sterk. De vreeze van bevrugt te zyn in de eene, van Kinderen te onderhouden in de andere Sexe, Ouders en andere Vrienden zig tegens te maken; het verlies van een goede naam, de schaamte van in qualen te vervallen, en hondert ande-

re dingen meer, zyn de gelukkige beletselen waar door minzieke menschen, zoo zy eenigsins bedagtzaam of voorzigtig zyn, dagelijks tegens hunne wille, belet werden naar de aanleidingen en verlokkingen van onwettelijke liefde te luysteren.

Maar wat kan de jeugd, en andere van beide Sexen van de *Zelfs-Bezoedeling* onthouden, indien zy zig inbeelde dat de zelve hun geen schade aan 't lichaam konde doen, en geen gedagten hadden dat zy God daar door vertoornde? Als wy verzeekert zyn, dat wy buyten het gezigt en het gehoor van ieder een zyn, laten wy ons weinig aan zeedigheid gelegen leggen, en het is onmogelyk beschaamt te zyn als men alleen is, en daarom kan niets meer aanlokkelyk zyn, als een voldoening de welke de Arme alzo wel als de Ryke, zonder iemands hulpe, verlof, ofte kennisse hebben kunnen; ende geen zorge der Ouders, of waakzaamheid der Voogden is ooyt bequaam de jeugd een vermaak te beletten, 't welk buiten vrees of moeyte te bekomen is, t'eeniger uur van de vier en twintig, d'een dag zo wel als d'ander, 't zy in bed of elders, daar zy maar alleen behoeven te zyn om het zelve te genieten, en qualyk dat, als het donker is. Dewyl deze zonde dan al de andere, ten opzichte van gevaaren aanlokking te boven gaat, zyn al de kunst van welsprekentheid, en de *Figuuren Rhetoricco*, qualyk genoegzaam om menschen daar tegens aan te kanten, en hun een afschrik daar van te geven. Ik geloove in de Leere der Traductie niet, en ben van gedachten dat Godt een nieuwe Ziel aan elk menschelyk lichaam geeft, en dog dunkt my dat ik zonder buytensporigheid

de

de *Zelf-Bezoedeling*, in onze Sexe, Moord mag noemen. Ider *Zaad* ſchieting, zoude, ingevallen de zelve te regten beſteed was geweeſt, de Oorzaak van bevrugting, en by gevolgen een Kind konnen geweeſt zyn. Ik hebbe het geene ik in myn antwoord op de brief van de Juffrouw, gezegt hebbe, niet vergeeten, daar ik niet wilde toeſtaan, dat de loozingen, die wy in onze ſlaap hebben nogte een Mans verkeere met zyn Wyf, naar dat zy bevrugt is moord zoude genoemt werden; maar ik wees aan dat de eene een wettige daad, en Gode niet mishagende was, en dat de andere zonder onze wille geſchiedende, geen misbedryf in ons konde gereekent werden: maar men kan deeze verontſchulding geen plaats geeven met de gewillige *Zelf-Bezoedeling*, dewelke een beſtaan is Gode ten hoogſten onaangenaam, gelyk het uyt de ſtraffe van *Onan* blykt; en wat quaad de Menſch ook veroorzaakt, ſchoon zonder voorneemen, terwyl hy met een onwettig bedryf beezig is, word altyd ten ergſten genoomen: Het is mogelyk, dat een vernuftig Aartz, in een moeyelyk en donker geval, in de quaal geabuzeert kan zyn, en, door een verkeerde manier van geneezen, het leeven van zyn liefſte Vriend kan verkorte, dit is op het quaadſte, maar *Erronea Pranis*, maar indien hy al willens iets ſchaadelyk ordonneert, met een quaad voornemen tegens iemands leeven, dan is *Praxis Mala*, en hy begaat *ipſo facto* een Moord, 't zy dan dat de Patient leeft of ſterft.

Ik ben van gevoelen, dat het grootſte deel der zondigheid in de *Zelf-Bezoedeling* in de onzuyvere zinſpeeling beſtaat, dewelke de uytwerking altyd verzelt en voorthelpt; maar dat u het bedryf van

die

die gewoonelyke Gezellen ſcheyden kond, gelyk u meld, kan ik zo gemackelyk niet geloven. Wanneer wy ons zelven onderzoeken, zullen wy bevinden, dat wy alle zeer ligtelyk valſche couleuren aan de oorzaaken van ons bedryf geeven, en dat wy de verſcheyde voldoeningen van onze geneegendheeden met een gunſtiger oog, als zy voort meerendeel wel verdienen, aanzien. Daarom laat my dat van U verwinnen, dat U dit vuyl bedryf ten eenemaal aflaat; geen verontſchuldiging, nogte omweegen konnen een bedryf, 't welk in zig zelfs zondig is, goed maaken. Indien u zeggen, u gaarn myn leerling wilt zyn, en eenig middel volgen wilt, 't welk u overtuygt zult zyn dat in u geval dienſtig is, ongeveynſt is, zo bidde ik u de middelen die ik in dit antwoord voorgeſchreven hebbe te gebruyken, met een goed voorneemen en geduurentheid, en ik ben verzeekert dat u naer een korten tyd, dezelve met blydſchap zult volgen; ende u zelven bequaam vinden, zonder hier ontrent in 't minſt u gezondheid te krenken alle die begeerige overlaſt en der natuur teegen te ſtaan, en u zelven van alle *Venus* bedryf zult konnen onthouden, tot dat gy dezelve wettelyk kond genieten; Waar aan ik u, zo gaauw het u zaaken eenigſins zullen toeſtaan willen, dewyl u hoedaanigheid het gebruyk van een Vrouw ſchynt te vereyſchen, hoe eer hoe liever raade.

Aan den Autheur van dē

ONANIA,

St. James den 14. Juny 1720.

MYN HEER,

U kleyn Boeksken hebbende een doorgaande Overtuyging ende Hervorming in my gewrogt, hadde ik my van den Handel, de welke U zo gerechtelyk daar in bestraft, geduurende bynae drie maanden, t'eenemaal onthouden, wanneer eenige kleine vuyrige blaaskens uyt het dunne vel van myn Lies aan elke zyde van de Scrotum, *schielyk quamen uyt te breeken; ik wierd met een geduurige* Heletudo Cerebri, *nu en dan met een* Vertigo *verzelt, bevangen; ik hadde ook een jenkend Scorbutik humeur over myn geheel Vel, 't welk, door een geel schurft daar myn geheel lichaam mee bezet was, gevolgt wierd. Die deede myn naar de oorzaak van deze meenigten (myn) onbekende Quaalen verneemen.* Aristoteles *zegt,* Coitus alleviat Corpus, aufert multas Animi Ægritudines, Quia (*zegt hy*) expellit fumum Spermatis de Cerebro, & expellit materiam Apostematicam. *De Geleerde* Scotus, *schryft dus,* ex dimissione Coitus, causatur tenebrosiras Oculorum, Vertigo Capitis, unde Sperma Viri ultra debitum tempus retentum, convertitur in Ve-

 nenum,

nenum. *En die groote Meester in de Natuur-Kunde, Mylord* Bacon , *gebruykt deze zelfde woorden. Vorders, veroorzaakt de onthoudinge , of de tusschentyd van het gebruyk van* Venus , *in vogtige en welgestelde lichamen , veele Quaalen ; en voornamentlyk wel gevaarlyke Gezwellen. De Reeden daar van* (zegt hy) *is klaar , dewyl dat het een voornaame loozinge is , de welke meest in de Geesten bestaat ; want daar is qualyk eenige loozinge der Geesten, als door* Venus , *ende daarom brengt het ontbeeren van dien alle quaalen van vervuylinge mede. Men moet hier uyt niet nemen dat de Zaatverwekking billyk is , dewyle het eynde op een andere wyze te bekomen is : het geene ik alleen verdeedige , is , dat de overdaad daar ontrent alleenelyk schaadelyk , en het maatig gebruyk van dien het lichaam gezond is , met zig van 't geene 't welk anderfints , door het lang ophouden vergiftigt werd , te ontlasten ; en U geeft het voor waarheid uyt , dat het lichaam als ook de ziele schaadelyk is , door dien het voorgaande van desselfs gezonde sappen berooft* , &c. *Wat , dat het (eeniger maaten) zonde is , wil ik niet tegenspreeken , en zoo die Geleerde Mannen de waarheid zeggen, in wat* Dilemma *hebbe ik myn zelve gebragt ? Zynde onlangs op myn* 25. *jaar , met een Maget van nog geen* 13. *getrouwt: Wiens Vader absolutelyk wil, dat zyn Dogter haar* 15. *jaaren ten vollen zal bereyken , eer wy te zamen mogen woonen ; wat nu gedaan ? Moet ik de dreygende quaalen , die door een langduurige ophouding des zaads verwekt werden , ondergaan ? Of mag ik uyt hoofde van dit Geval , myn toevlugt tot de Diestmaagt der Natuur neemen , 't welk ik toesta , een geringer zonde te zyn dan* Hoererye ? *Om dat ik in dezen te begaan , een ander met myn in de zelfde zonde inwikkelen. Ik hebbe een Vriend ,*

wel-

welkers Vrouw van hem geloopen is) de welke U met myn verzoekt, dat gy ons Uwe gedagten hier in de naasten Druk uwes Boeks gelieft te geven, &c.

PHILALETHES.

Het Antwoord.

Gelyk het belooft is in de sesde Druk van dit Boek.

MYN HEER,

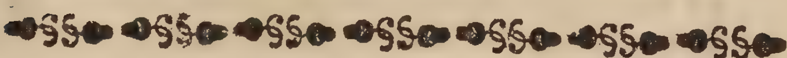
Het kan zyn dat U in die staat zyt daar U van meld, ende ook dat U Vriend, wiens Vrouw weg geloopen is, zig by u voegt, in het verzoek om wegens de stukken daar in vermelt, voldaan te zyn; maar het is ook geensins onmogelyk, dat U zaak geveynst zy, en alleen verzonnen om myn te toetsen. Het schynt my vreemt, dat een Man van vyf en twintig jaren, welkers hoedanigheid het gebruyk van een Vrouw zo duydelyk vereyscht, een Maagd van dertien komt te trouwen, daar hy boven de twee jaren naar moet wagten, eer zy t'zamen woonen konnen. Het Huwelyk is een goed middel, om de *Hoererye* en andere onzuyverheid te beletten: maar U konde zoo onnozel niet zyn, te denken dat de enkele naam daar van, dien uytslag hadde, en daarom, zyt gy in een *Dilemma*, zo moet gy

M 2 het

het u zelven wyten. Gy beelt U zelven, volgens U Brief, in, dat gy myn zoo verre in 't naauw gebragt hebt, dat ik u moet beveelen de quaalen uyt een langduurige en schadelyke ophoudinge des Zaads ontstaande, te ondergaan, of anders het onder handteekening moet geeven, dat het een Man, in eenige ongemeene verleegentheid, geoorloft zoude zyn dat geene te doen 't welk ik doorgaans in myn Boek een haatelyke en afgryselyke zonde in het ooge Godes is. Ik zal noch het een noch het ander doen, en U dog een antwoord geven 't welk ik verzeekert ben, dat in het gevoelen van alle onpartydige Kenders pertinent en voldoenend zal zyn Voor eerst, aangaande u gezondheid, ziet wat middelen geordonneert zyn in de Brief, de welke effen voor de uwe staat, en gebruykt de zelve zonder uytstel. Ten tweeden, laat het vuyle bedryf der *Zaatverwekking* ten eenemaal af, 't welk U speelsgewyze, de Dienstmaagt der Natuur noemt, en zyt verzeekert dat groote zonden in de wind te slaan, een verkeerde, en de alderonprofytelykste weg is, om daar voor te boeten. Dat gy tot noch toe geene der lichamelyke ellenden, die zoo dikwils de *Zelfs-Bezoedeling* verzellen, gevoelt hebt, behoorde U geensins daar in te verharden: wy zien dagelyks zeer veele Zondaren het welgaan in de Waereld, maar het daarom niet gezegt dat zy hier naar niet zullen gestraft werden Maar indien gy het voor geen misdaad aanziet, kan ik myn niet bedenken wat U meening in het begin van U Brief is, als gy zegt dat myn Boek een doorgaande hervorming alzo wel als overtuyging gewrogt heeft; en zoo gy inderdaad gelooft dat de zelve misdaadig, en

Go-

Gode onbehaagelyk is, U schynt verstand genoeg te hebben, zonder iemands raad daar over te vragen, voor U en voor U Vriend te weten, dat geen omstandigheid de zelve wettig of verdragelyk kan maken Daar is geen gebrek of nood die het *Steelen* voorstaan of verontschuldigen kan, daarom bidde ik U het zelfde van alle andere zonden te denken.

De naarvolgende is de tweede Brief en Antwoord van C. T. terwyl hy de sesde Druk van dit Boek las; en zoo deede ook de daar aan volgende door *Willem Smith* onderschreven. En nog een andere lange daar aan door N. *Pedagogue* onderteekent.

Aan de kunstige Schryver van de

O N A N I A.

WAARDE HEER,

„ Op het aanraaden van een zeer geagte Vriend,
„ hebbe ik, met groote opmerking onlangs U per-
„ tinent Boek de *Onania* zeer naarstiglyk geleezen;

 „en

„ en hoewel het eenige dingen begrypt, de wel-
„ ke met myn jegenwoordig Gevoelen niet t'ee-
„ nemaal overeenkoomen, en nog andere, daar
„ ik myn verblyd zoude bevonden hebben, in
„ deeze laatste Druk, een meer voldoenend en
„ duydelyker antwoord op te vinden. voorna-
„ mentlyk de kunstige Brief van C. T. nogtans
„ heeft het my in 't geheel zoodanig voldaan,
„ dat ik 'er zelfs een van gekogt hebbe, en eeni-
„ ge van myne bekende insgelyks bewoogen heb-
„ be het zelve te doen, dewyl 'er quaalyk ie-
„ mand is de welke tot zyn rype jaren gekomen
„ zynde, hier van t'eenemaal zig zelven onschul-
„ dig bevind; ook kenne ik geen eenig Autheur
„ die dit voorwerp, (hoe zeer het ook de aandagt
„ van de wyste en beste menschen verdiend heeft)
„ met zoo veel oordeel, geregtigheid, en zee-
„ digheid, als gy gedaan hebt, verhandelt
„ heeft.

„ Daar is buyten twyfel Reeden, om ons we-
„ gens ondeugt, de welke in zig zelfs zo haa-
„ telyk is, en zulke schaadelyke gevolgen mede
„ brengt, te beklagen, dewyl de zelve onder ons
„ zoo verre een ingang gemaakt heeft, dat het
„ met reeden te dugten is, dat dezelve maar al
„ te gemeen onder ons geworden is: Derhalven
„ is U *Myn Heer* ieder een, voor 't meeren-
„ deel verpligt, wegens U pogingen om zo groot
„ zoo aangroeyend en zo gevaarlyk een quaad
„ uyt te roeyen. En dat de Godddelyke Voor-
„ zienigheid, de welke het Geheel-Al bestiert, en
„ die (niet tegenstaande 't geen de misleyde of
„ roekeloze menschen daar tegens hebben) het
„ Goede ofte Quaade, volgens zyn welbehagen
„ voor of tegenstaat, het harte van ieder Lee-
zer

„ zer zodanig mag beſtieren, dat de uitwerking
„ van dien de Grootheid , 't Profyt , en wys
„ voornemen daar van , in de uitterſte wyze
„ mag beantwoorden. Wat my aangaat, het
„ Eynde daar dit werk op munt, komt myn zo
„ heerlyk en zo gewigtig voor, ende de midde-
„ len om het zelve te bereyken zyn zo vol van
„ beleid en zo uitmuntende , dat hoe meer ik
„ het zelve overweege, ik des te gevoeliger met
„ dankbaarheden en verwondering ingenomen ben.
„ Door welke Reeden (als mede die, de welke
„ my door de heuſcheid en regtmaatigheid die
„ doorgaans in het heele werk te vinden zyn.)
„ Ik ten laatſten bewoogen ben , een volle uyt-
„ legging van zodanige zwarigheden hier ontrent
„ te verzoeken, (of ten minſten te verhoopen)
„ de welke al over lang (van tyd tot tyd) de
„ geruſtheid en gemakkelykheid van myn gemoed,
„ eenigſins ontruſt hebben.

„ Het Bedryf zelfs , daar u met zo veel oor-
„ deel , en zo wydloopig van handelt , is my
„ altyd zeer misdaadig voorgekoomen , als het
„ door dartele genegentheden &c. is aangeſtoo-
„ ken , en alleenlyk tot voldoening van geyle
„ geſchied ; Edog in veele opzigten (en zelfs in
„ deeze omſtandigheden) een veel geringer mis-
„ daad dan veele daar de menſchen al te veel aan
„ onderworpen zyn , te weeten de *Sodomye* ,
„ *Hoerrerye* , laſterlyk vloeken, moord , en dier-
„ gelyke; maar of het zo affscheidentlijk is van
„ die geyle en onordentelijke Gezellen (en daar
„ het wel van zoude konnen afgezondert wer-
„ den) is 't geen ik niet al te wel begrype Dat
„ de ontlooping van deeze vloeybaare ſtoffe dik-
„ wils in groote meenigte , en tegens wil en

 „ dank

„ dank (daar een goede overeenkomst der *Organa* ; en een gereguleerde , Circulatie der „ vloeyende Deelen is) aan alle slag van meer- „ derjaarige menschen geschied ; daar zal U nog „ niemand anders naar ik geloove niet tegens „ hebben ; en dat het zelfs noodzaakelyk is dat „ zodanige ontlooping geschiede, om ons in staat „ te houden , om dat groot Eynde van onze „ schepping te voldoen , dat zullen weinige , of „ geene , myne bedenkens , tegenspreeken ; en „ dat het ook gemakkelyk ofte voor een ieder „ doenlyk is , de tyd , wanneer zoodanige loo- „ zingen zullen geschieden , ten naasten by , „ (indien niet precys) te gissen , (dewyl de Natuur „ alsdan meer neigins heeft om door allerhande „ *Venus-lusten* te werden weg-gevoert, indien maten „ dat de zeetel der zaadelyke vloeying tot een vol- „ heid gekomen zyn) kan my (met reeden naar „ ik geloove) zeer wel toegestaan werden.

„ Derhalven verzoeke ik op deeze vermoeding „ te weeten , of dit eigentlijk *Bezoedeling* gehee- „ ten , dan of het met regt crimineel kan wer- „ den gedagt , daar een Man , zig zelfs al wil- „ lens van die ongemakkelijkheid en aanporring „ redde , de welke noodzakelyk van een over- „ vloed , en lange ophoudinge voortkoomen , „ mits dat het bedryf van dien t'eenemaal van on- „ zuyvere Gedagten vry zy , en de Persoon on- „ getrouwt zy ? Of is het beeter een loosing te- „ gens dank te gedulden, alhoewel de zelve , ja „ dikwils , met zodanige teekenen van onrey- „ nigheid verzeld zy , de welke alzo wel door die „ geene die met ons Bedde of Linnen te doen „ hebben , als door ons zelven te bemerken zyn? „ Ik ben wel verzeekert , dat , indien een zoda-

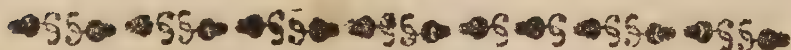
„ nig

„ nig antwoort hier op gegeeven wierd, gelijk
„ de zaak dus opgestelt zijnde schynt te vereys-
„ schen, eenige menschen van zwak verstand,
„ en groote kragt moogelijk hier uit een grooter
„ argheid tot dit bedryf zouden neemen, dan
„ een zeedig en verstandig oordeel weegens de
„ omstandigheeden der zaak gerustelijk zoude mo-
„ gen toelaaten; en daar het gevoel zo ras,
„ ende de dispositie zo sterk zijn, gelyk het hier
„ in dikwils gebeurt, daar is meenigmaal de
„ grootste voorzigtigheid niet sterk genoeg om de
„ voortgang te stuiten, en de ongemakken, de
„ welke de onvermydelijke gevolgen zijn van
„ al te veel toelaatens, te voor te koomen. De-
„ ze Reden had mijn ten naasten by belet van
„ u myne gedagten op dit stuk te zenden; en
„ had ik niet verzeekert geweest van de gewig-
„ tigheid van 't geene ik voorstelle, en dat veele
„ zeedige en welmeenende menschen hier gaarn
„ een antwoord op hadden, zoude ik myn zelve
„ en U zeekerlijk de moeyte gespaart hebben.
„ Derhalven, dewyle het u believt heeft u zel-
„ ven hier in, om onzent halven aan te bieden,
„ ende een zoodanig verstant, vlyt, regtmatig-
„ heid en geregtigheid hebt betoont, de welke
„ weinige eevenaaren, en niemand misschien te
„ boven konnen gaan, verzoeke ik u *Myn Heer*,
„ 't geen ik hebbe voorgestelt naar geleegentheid
„ te willen overweegen; en indien u het buy-
„ ten gevaar, of dienstig agt, dat het zelve in
„ 't ligt gebragt werde, zal het mijn, en meer
„ andere als ik nu wel gemakkelijk zeggen kan,
„ ten hoogsten verpligten, wanneer u het (met
„ zoodanige aanmerkingen, de welke u in het
„ leezen van dien te gemoet konnen koomen)

M 5 „ in

„ in u naasten Druk gemeen zult believen te ma-
„ ken. Indien gy geneegen bent ons hier in te
„ voldoen, zoude het ons des te aangenaamer
„ zyn, zo gy ons met een wilde te verstaan ge-
„ ven, of een Man wettelijk, en zonder zyn
„ gezondheid te krenken eenige middelen mag
„ gebruyken, om het verschuylen van deze
„ zaadvloed, ende de ontloosing van dien, naar
„ de verschuyling, te beletten, (mits dat zoo-
„ danige verschuyling en ontloozing maatig zy,
„ en niet meer, als met reeden te verwachten
„ is, en buyten gevaar toegestaan werde) zon-
„ der gevaar van een ophouding in de loop der
„ Natuur, en van zoodanige ongemakken daar
„ door ontstaande te lyden, de welke de andere
„ hoedanigheden zeer zoude konnen krenken,
„ en hem buyten staat stellen van de verscheide
„ beroepen des leevens, behoorlijk naar te koo-
„ men. Dat dit of diergelijke het gevolg van
„ een lange ophouding naar een behoorlijke uit-
„ werking zyn zal, blykt genoegzaam uit de
„ zinryke Geschriften van die wonderbaare Groo-
„ te Man *Borelli*: in welkers geleerd Tractaat
„ *de Motu Animalium* in het tweede Deel, Prop.
„ 227. deeze merkwaardige woorden zyn te we-
„ ten. *Novum enim non est, ut semen Genitale in*
„ *Animali perfectissimæ semperici destinatum expulsio-*
„ *ni pro fine Generatisnis, diu retentum contrahat*
„ *corruptam & veneficam Naturam.* Nu, indien
„ de gezondheid zoo kostelyk en noodzaakelijk
„ is, om hier een troostelijke tyd te hebben als
„ het wel blykt; en indien het gebrek in eenige
„ van deeze kennelijke ontloozingen, noodza-
„ kelyk met een overvloed in d'een of 't ander,
„ of met een ontsteltenisse van de geheele *Oeco-*
„ *no-*

,, *nomia Animatis* verzelt moet zyn , 't welk, volgens myn begrip zeer klaar blykt uit de deftige aanmerkingen van uitmuntende Aartsen , *Sanctorius* en *Keil*,) zo is het , in myn gedagten, een onvermydelyke pligt in alle menschen , om meer als gemeen agt te geeven om een zoo kostelijke zeegen te bewaaren , ende niet ligtelijk iets te gedoogen, 't welk dezelve in eeniger maaten krenken of verderven kan. Dit is het , *Myn Heer* , 't welk ik voor mijn en eenige andere persoonen u aandagt voor te leggen hebbe. En ik bekenne dat ik eer reden hebbe om u vergeeving dierhalven te verzoeken , als u antwoort daar op te verwachten, &c.

HET ANTWOORT.

MYN HEER,

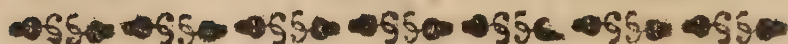
U zeer verpligtende , en cierlijke welgepende Brief verdiend een wel bedagt antwoord , het meerendeel van 't welke u zult gelieven te vinden in 't geen ik aan C. T. geschreven hebbe ; en verre van te denken dat het iemand van mijn Leezers schaade zal doen , ben ik overtuigt dat het hun ten hoogsten voordeelig zal zyn, om twee Reeden. Wanneer een Man van u geleertheid en oordeel , gelyk my de zelve voorkoomen, iemands werk opentlijk voor goed keurt ; kan het qua-

qualijk zijn of het moet zijn Argument gewigtig maaken, en 't is te geloven dat door mijn antwoorden aan u, veele zodanige vraagen zullen beantwoord vinden, daar zy zelfs naar gevraagt zouden hebben.

Ik ben in alles, 't geen u denkt behoorde toegestaan te werden met u eens, maar dan vinde ik deeze woorden in u Brief. *Derhalve verzoeke ik op deeze vermoedings te weeten, of dit eygentlyk* Bezoedeling *gebeeten, dan of het met recht crimineel kan geoordeelt werden, dat een Man zig zelfs al willens van die ongemakkelykheid en aanporring redde, de welke noodzaakelyk van een overvloed, en lange opbouding voortkoomen, mits dat het bedryf van dien t'eenemaal van onzuivere gedachte vry zy, en de perzoon ongetrouwt zy.* Zyt daar van verzekert dat wat ook met voordagt op deeze wyze wert gedaan *Zelfs-Bezoedeling* is, en by gevolg crimineel is. Zig in te beelden dat het Bedryf t'eenemaal van onzuivere gedagten vry is, is zeer gevaarlijk: Ik denke het niet mogelijk, en mijn ongeveynst gevoelen is, dat wie ook daar tegens stryd, zo hy al willens andere niet zoekt te bedriegen, zo bedriegt hy zig zelven. Derhalven bidde ik u toe te staan dat 'er zaadloozing is tegens dank, zonder de minste zwaarigheid te maaken in het geen u zegt aangaande het Linde: Die geene de welke Bedden maaken, en Hembden en Lakens wasschen en verstellen is dit geensins onbewust. Het is onmogelijk alles voor te komen, 't welk de inbeelding van geyle menschen kan ontsteeken, 't zy ter Steede of te Lande. *De Honden* op straat, of *de Stieren* in 't Veld konnen 's menschen gedagten ontstigten, en het is moeyelyk dat in ieder Sexe, door hunne eigen *Gevogelte*, geyle

geyle gedagten konnen ingeboezemt werden. U vraagt vorders, *of een Man eenig middel wettig mag gebruyken om de afzondering van dit vloeybaar Deel voor te koomen?* Ik antwoorde, neen, indien in 't minste oorzaak is om hem in de voortteeling onbequaam te maaken; en wat hem ook schadelyk in zyne Mannelykheid is, is alzo zondig als *het Ontmannen* zelfs. Maar daar en tegen, is het niet alleen wettig, maar ook noodzakelyk het woeden der wellust door bezaadigheid en oeffening onder te houden, daar het vereyscht werd; om dat men dusdanige middelen naar believen, en *prore nata*, gebruyken of nalaten kan; en ongetroude Mans, die deeze deugd behouden willen, en wegens al te veel afzondering klagen, gaan de verkeerde weg te werk, wanneer zy hun zelven, het gebruyk van ryke Wynen, voedende Spyze, starke Saucen, alle de welke voor groote aanporrende wellusten bekent zyn, veel toegeeven.

Ik hebbe reeden te gelooven, dat gy u andere vraagen, en onzeekerheden tot u voldoening zult beantwoort vinden, 't zy in het een of 't ander Deel van de Brief daar ik u in 't voorgaande heen wyse.

Aan den Auteur van de

O N A N I A.

Myn heer,

Ik ben een der Jongelingen die u Onania *geleezen hebben, en ik twyfele of zo een heylzaam werk iemand van u Leezers meer behaagt heeft als myn? Ik twyfele niet of gy hebt u oogmerk in het zelve te doen drukken bereykt*, te weeten, *met honderden van menschen van die afschuwelyke zonde (de* Zelfs-Bezoedeling) *af te schrikken. Men kan zig niet voorstellen dat het u voorneemen was, u zelven de faam van een groot Aardz, of van een zeer goed Man te verkrygen, (dewyl gy u naam aan de weereld verzwygt) alhoewel alle die geene, die u Boek leezen u voor de laatste, ende (naar ik hoope) zy zoeken u voor de voorgaande erkennen. Ik zal my niet onderwinden u de reeden van u heymelijkheid te vraagen, edog denke ik, dat u de weereld, zonder aan iemand uwer Patienten bekent te zyn, door dit zelve middel, 't welk u nu gebruykt, 't welk hier namaals eenig Quakzalver zal beletten zig naar u dood de Autheur van u* Onania *te noemen. Wat aangaat een quaadaardig Geschrift, 't welk u, in u Voorreeden zegt, tegens u Boek genaamt* Onanisma, *te zyn gedrukt, het is het gevoele van meenige andere, zo wel als het*

het myne, dat u buyten 't bereyk van een zodanige dwaaze ſpyt zyt: En het zoude een al te moeyelijk werk zyn, voor wyzer bequaamheden, als hunne ſchynen te zyn, uyt eenig gedeelte van u Boek te betoonen, dat u de Zelfs-Bezoedeling, *ja zelfs eenige andere zonden voorſtaat. Nogtans zal ik als een Vriend (dog niet als een Man van oordeel) de vryheid gebruyken van u te zeggen, dat het, het gevoele van ieder een is, dat, indien u 4. of 5. Brieven in 't laatſte van u tweede Capittel hadde uytgelaten (aangezien u reeds zoo veel Faam in dat ſlag van geneezing verkreegen hebt)* het zelve minder geleegentheid van *berispinge aan u quaadaardige Tegenſtreevers zoude hebben verſchaft*, en *zoude, naar ik hebbe konnen verneemen, die ongelukkige dwarsdryvingen, die, tot nog toe tegens de* Onania *uytgegeeven zijn, t'eenemaal verwydert hebben; het zoude dan, zegge ik, met de andere Brieven, en der zelver antwoorden t'eenemaal over een koomen; de welke zeer ſtigtelyk en vol van onderwys zyn, en door de alderdeugtzaamſte Vrouwlien zoude mogen geleezen werden. Maar ik geeve u dit niet als myn eigen Gevoelen alleen, want ik ben wel verzeekert dat u de zelve, in hunne oorſpronkelijke eenvoudigheid getrouwelijk hebt doen drukken, dewyle het gemakkelyk blykt, aan die geene, de welke het groot onderſcheit tuſſchen der zelver ſtyl, en die van de reſt van 't werk gewaar werden.*

Het is my geen kleyne voldoening, te vinden dat u de weereld, ten deele een ſevende Druk *belooft te geven, waar in wy een antwoort op de twee Brieven; voornamentlijk op die van* Philalethes, *verhoopen te vinden, de welke de noodzakelijkheid van* Zelfs-Bezoedeling, *ende de gevaarlijke gevolgen van het tegendeel ſchynt aan te pryzen, 't welk hy*

zoekt

zoekt goed te maaken van 't geen My-Lord Bacon *zegt; als of het een zaak zoo hooglijk dienstig tot gezondheid waare. Ik wilde wel weeten wat zyn gedagten zijn, ontrent zodanige menschen, de welke dit bedryf nooyt hebben gepleegt, nogte eenige vleesselyke kennisse met eenig Vrouws-persoon gehad hebben, tot dat zy 20. 25. ja 30. jaaren hebben bereykt gehad, ende dog gezond, sterk, en kragtig zyn. Indien die geene die dit vuyl bedryf bywoonen niet willen geloven dat 'er nu zulke menschen zyn (daar my het tegendeel zeer wel bekent is) laat hun eens verneemen in wat ouderdom de byzondere Lievelingen van* God de Heer *in het Oude Testament getrouwt zyn; de welke, buyten twyfel, nooyt aan* Zelfs-Bezoedelinge *schuldig zyn geweest, en die, in die dagen zo gestrengelijk gestraft is, door de schielijke dood van* Onan, *welkers geschiedenis de Nakomelingen, als een schrikkelijk voorbeeld voor alle Eeuwen is naargelaten, En zal dan My-Lord* Bacon *of* Philalethes *de Weereld wys maken, dat eenige Physische Excusie of Pretentien voorwendsel (want dit niet anders is) een zo afschuwelijke misdaad goed maken kan?*

Wat *myn aangaat ik verklaare hooglijk, dat ik nooit een zodanig onrein bedryf gebruykt hebbe om myn lichaam van die zaadige vogten te purgeeren (gelyk* Philalethes *de zelve gelieft te noemen) ook hebbe ik in twee jaren geen vleeschelyke kennisse met eenig Vrouwmensch gehad, en nog ben ik God dank gezond, sterk, vol leven, en van een goede gestalte des lichaams, en ben nu pas in myn 20. jaar. Nogtans moet ik u een ding bekenne ('t welk my eenigsins onrustig maakt, 't welk is, dat ik zeer lichtelyk van Vrouwlieden droom) u kond het gevolg daar van wel raaden? Zeer lichtelyk zegge ik, om dat ik denke dat eens in de veertien, of eens in de maand,*

maar

maar al te dikwils is als ik het maar beletten konde; en 't geen myn zwarigheid vermeerdert, is, dat ik in 't gemeen meest van een en de zelve Vrouw droome, de welke ik in der waarheid alzoo deugdzaam houde als het uyterste beduytzel van het woord beteekenen kan. Wanneer ik wakker ben, kan ik zoodanige gedachten niet verdragen, nog boezemen, maar verschoon my zelven, en bidde God om vergeevinge als ik dusdanige zondige Dromen herdenken. Indien my myn Gewisse bekent is, zoo zoude ik om al 't 's Waarelds Goed met die Vrouw in 't byzonder niet te doen willen hebben, dewyl ik voor haar een groot ontzag hebbe, en zy daar en boven getrouwt is.

Ik ben wel verzeekert dat u zeer bequaam zyt alzoo wel Geestelyke als andere raad te geeven, ende daarom verzoeke ik zeer ernstelyk dat u myn gelieft te laten weeten, hoe verre, door 't geene ik u beleeden hebbe, ik schuldig aan die zonde ben, als mede wat ik doen zal om het zelve voor te koomen, 't welk my zeer zal verpligten, &c.

Willem Smith.

Het Antwoord.

MYN HEER;

Blooheid en onkunde zyn dikwils de Gezellen der zonde daar ik van handele. Veele die daar schuldig aan zyn, leggen onder ongemak-

 ken,

ken, zonder de rechte oorzaak daar van te vermoeden, en gaan in hunne onreinigheid voort uyt enkele onkunde der zelver Gevolgen; en eenige jonge, onkundige menſchen zyn zoodanig beſchaamt over het geen zy gedaan hebben, dat zy, uyt vreeze van ontdekt te werden, nooyt wegens eenige moeyelyke voorbooden van het zelve derven klaagen; ten zy iemand anders van gelyke kenniſſe hun daarin voorgaan. Myn ondervindinge heeft myn geleert, dat de Brieven, de welke u dagte dat beter naargelaten geweeſt waren, zeer dienſtig voor beyde deze ſoorten van menſchen geweeſt zyn, ende dewyle ik weete dat de zelve onvervalſt en zonder myn kenniſſe of verzoek geſchreven zyn, verachte ik de belaghelykheid de welke ik met reden verdient zoude hebben, hadde ik de zelve zelfs verzonnen of te zaamen gebragt. De Boekverkoopers die my de zelve behandigen konnen 't geen ik hier zegge zeer wel getuygen; en dewyle zy perſoonelyk die geene die ze geſchreven hebben, als meede het Geval van veele dier menſchen kennen, de welke hun zaak zelfs aan hun geopenbaart hebben, zoo zyn hunne Getuygeniſſen hier in te meer volſtandig. Ik draage groote zorge dat alle de Brieven woord voor woord naargedrukt werden, gelyk my der zelver origineelen ſchrittelyk ter hand koomen, en ik kan niet bedenken wat dat menſchen van verſtant beweegen kan te gelooven dat 'er eenig bedrog in de Brieven van andere ſchuylt, daar ieder een, een naauwkeurigheid in de zyne beſpeuren kan.

Ik ben u voor u goede Opinie van myn, en myn werk; en u keurlyke Brief, daar ik u voor danke zeer verpligt, en hoope dat de zel-
ve

ve het gemeen zeer nut zal zyn, alzoo u daarin door u eige onderwyzing en voorbeeld, beide de deugd en zuyverheid aanpryst.

Wat aangaat de Droomen daar u over klaagt, die zyn met alle ongetrouwde menschen zeer gemeen, voornaamentlyk met die geene, de welke geduurende hunne kragten, in kuysheid leeven. In myn Antwoord aan C. T. zult gy vinden, dat ik van de oorzaak hier van gesproken hebben, te weeten daar een volheid in de Zaadvaaten is. 't Geen wy onwillens doen, behoeven wy niet te verantwoorden. Als een Man alle moogelyke wagt, terwyl hy wakker is, over zyne gedagten houd, behoeft hy in zyn Gewisse niet bekommert te zyn weegens 't geene hem in slaap overkomt, daarom laat de vreedzaamheid uwer gedagten door geen *Bezoedeling* werden ontrust, daar u wille het zelve niet toestemt, of daar aan schuldig is. In haast blyve na Cordiale groetenisse,

U E. Dienstwillige
Vriend,

N, N.

De volgende merkwaardige Brief is, terwyl de ſeevende Druk in de Pars was, ter hand gekoomen aan de kundige Auteur van de

O N A N I A.

Den 22. September 1722.

MYN HEER,

Hebbende in eenige van de Couranten u *Bekentmaaking* van u *Onania* gezien, wierd ik bewoogen het zelve te koopen in verwachting dat het my bequaam zoude maaken om een Bedryf naar te laaten aan het welke, gelyk ik bekennen moet, ik nooyt met pleizier en vermaak hebbe konnen denken: Naar dat Ik het zelve gekogt, en met groote voldoening doorleezen hadde, was ik van gedagten, dat, indien ik terſtont die ſchadelyken handel daar u Boek van ſpreekt niet kwam af te laaten, dat ik het zelve nooit doen zoude zoo lang als ik in myn jegenwoordige ſtaat met genot van myn gezondheid en kragten voortging: Derhalve acht ik my zeer gelukkig daar mede, en danke u (ſchoon onbekent) wegens het gebruyk van een Boek, dat zo nut-

nuttig voor ieder een. en byzonderlyk voor mynes; en met wat groot behagen hebbe ik, geduurende eenigen tyd, de goede Voorzienigheid Gods dankbaar geweest, 't welke my door zyn genade, zoo een kragtdadig middel had aangeweezen; en hoe dikwils hebbe ik met aangenaamheid, my in myn eigen gedagten belooft, myn zelven gelyk voorheen niet te misbruyken. Maar eylaas! Hoe zwak zyn onze beloften? En wat korten duur hebben onze beste voorneemens? Want, zoo gaauw had zig een weynig aanprikkeling tot vermaak niet aangeboden ('t welk, ontrent tien dagen daar aan geschiede) of ik liefkoosde gelyk de ongelukkige *Eva* de bezoekinge, die myn gaauw overwon, zonder dat ik gedagtig was aan den Raad van den *Apostel*, *schuwt* alle wellust des vleesch; en naar dat ik de Vyand eens over de muur in myn slot had laaten klimmen, is het my tot nog toe onmogelyk geweest hem t'eenemaal te verwyderen of t'onder te brengen; en dewyl beyde de Natuur en de Gewoonte hem zydig zyn, begin ik te dugten dat ik het zelve nooit zal konnen bereyken: want gelyk *Horatius* zegt,

Naturam expellas Furca licet usque recurret.

Naar dat ik weer drie of viermaal in myn voorgaande dwaasheid vervallen was, kwam my de zaak wat geringer voor, en ik begon in twyfel te trekken, of het alles waar was of niet, 't welk ik in 't leezen van u Boek met zoo veel geneegentheid hadde aangenomen; weshalven kon ik, zonder het zelve ten tweedemaal te leezen, en met meer opmerking, niet wel voldaan zyn;

daarom neeme ik de vryheid van u myn gedagten, de welke ik, weegens eenige Deelen, die myn voornaamentlyk aangaan genomen hebbe, mede te deelen, en zoo ik hier in zelf zydig mogte schynen, verzoeke ik u myn te vergeeven, door dien ik u verzeekere dat het enkelijk is, om eenige sterker reeden, daar tegen, dan die geene, daar myne gedagten mee ingenoomen zijn, te hooren; waar in ik hoope dat u my in 't byzonder zult verpligten, en het Gemeen in 't generaal, met een Brief in u naaste Druk.

Dat het gemeen Opschrift uwes Boeks *Onania* is, kan ik zeer gemakkelijk toestaan, dewyl het een woord is 't welk de zin van de Leezer een taamelijk begrip van den inhoud uwes Tractaats geeft; maar wanneer u zegt, als in pag: 3. dat de zonde van *Onan*, waar door hy God zo zeer vertoorende dat hy hem doode, de zelfde met *Zelfsbezoedeling* is, waar mede u, naar ik my inbeelde, de Zaadverwekking meent, derhalven zal u myn gelieven toe te staan u te zeggen dat ik zeer geneegen ben te gelooven, dat 'er een zeer groot onderscheid tusschen de een en de andere is. U weet zeer wel dat het een Gebod van God was, dat, onder de *Mosaische* toelating *wanneer een Mans Broeder stierf*, zonder *by zyn Vrouw Kinderen naar te laaten*, *zyn Broeder tot zyn Wyf in zoude gaan*, *om zyn Broeders zaad te verwekken*; Nu alzoo dit een absoluyt bevel Gods was, was *Onan* verpligt om het voor de menschen naar te koomen, maar hy nam voor Godes intentie hier in niet naar te koomen, te weten, *in zyn Broeders Zaad te verwekken*: Vorder in myn gevoelen, *Onan semen non ejiciebat solum per se ipsum*, *sed una cum Femina in actu Coitus*,
en

en dat zoo zynde, verſchilt hy in beide opzigten, zeer veel van onze *Zaadverwekkers*, welkers meerendeel, naar ik hoope zoo godloos niet zyn van menſchen van hun eygen Sexe, en nog minder van de andere te verzoeken, van hun in hunne aangeboorne verdorventheid de behulpzaame hand te bieden.

Indien een gedeelte van het Woord 't welk u bybrengt om de zaak in ſchyn te doen eevenaaren, is, dat het geen hy *deede* God mishaagde; 't welk in myn gedachten meeſt lykt op het voornemen van de daad, en op de daad zelfs niet zoo zeer ziet; dog indien het zoo is, gelijk ik reets gezegt hebbe, denkt my dat zyn daad zeer verſchilt van de *Zaadverwekking*. Hoe zeer dit, menſchen die zig in de Huwelijken ſtaat bevinden mag aangaan, zal ik my niet onderwinden om aan te toonen; nochtans dunkt my dat het geen groote gemeenſchap met ongetrouwde menſchen heeft, want ik twyfele niet of *Onan* hadde meenigmaal te vooren aan de *Zaadverwekking* ſchuldig geweeſt, alhoewel wy dienaangaande, of aangaande eenige ſtraffe die daarop gevolgt heeft niets verneemen; Ten andere, wanneer u ſchynt te willen inboezemen, dat dit Bedryf eeniger maaten met een Moord te vergelyken is, dunkt my dat u al te ſtraf zyt; 't is waar dat menſchen die getrouwt zyn, of de zulke de welke zig zelven toelaaten en behaagen neemen in zig dusdanig te misbruyken, dat zy zig verzwakt, of onvrugtbaar gemaakt hebben, een zoodanig oordeel ſchynen te verdienen, en dat zy de eenigſte zyn de welke u met reeden deeze beriſping kond toepaſſen; maar wat de jonge Lieden aangaat, welkers omſtandigheden hem niet toelaten wil, en

voor 't jegenwoordige te trouwen, of andere; de welke zoo maatig zyn in dit Bedryf, dat zy niet bemerken konnen dat hun eenige ſchaade hier van daan overkomt, daar behoort het in myn gedachten zoo ſtraffelijk niet op gemunt te zyn. Om menſchen (de welke eenige vreeze hebben om God te vertoornen) van deezen Handel af te ſchrikken, hebt u eenige Schriftuurplaatſen, de welke de onreynigheid expreſſelijk doemen, ende ons opwekken God in onze lighamen, alzoo wel als in onze Geeſt te verheerlyken, aangeweezen, maar hadde u het klaarder doen blyken, dat de dwaasheid de welke u beſtraft, die onreynigheid is daar de Schrift zoo dikwils gewag van maakt, zoude u zeekerlijk u Argument zeer geſterkt hebben, en zeer veele menſchen meer zouden daar door dat geene verlaaten hebben 't welk zy eertyds voor geen zonde gereekent hebben. Wat my aangaat, ik hoope, dat ik dit kan zeggen, dat ik geen ding ter Waereld begaan zoude willen, al was het nog zoo aangenaam en vermakelijk voor het vleeſch, en het Gevoel, indien ik vaſtelijk geloofde dat het door God Almagtig verboden was: Het zoude my zeer voldoen pertinent in hooren uytleggen, wat de Schriftuur in verſcheyde plaatzen van het *Nieuwe Teſtament* op het ſtrafſte verſtaat door het Woord onreinigheid: En wat onderſcheid dat 'er is tuſſchen een gewillige *Zaadloozinge*, buiten onreine gedagten of begeerte, en de wettige t'zamenkomſte tuſſchen een Man en zyn Vrouw, ten opzigt van uiterlyke onreinigheid, en het onbequaam maken van onze lichamen tot *Tempelen des Heiligen Geeſtes*, want dat kan ik jegenwoordig niet zeer klaarlyk beſpeuren.

'T

'T Geen misschien myn oordeel in deeze zaak eenigzins meer verduistert, is dat een *Godsgeleerde* van mijn kennisse, een getrouwt Man, daar ik veel ontzag voor hebbe, en wiens oordeel ik zeer grootelyks aankleeve en achte (alhoewel ik u verzeekere dat ik myn Geloof van een Man niet laat afhangen) deezen handel geduurende veele jaren met myn weten heeft gevolgt, ende is dog een Man van een zoodanige gestrengheid van leeven en ommegang, en een zoo groot voorbeeld van Godsaligheid, als eenig Man met mijn weeten is, en dog geloove ik, dat hy in het voldoen van zyne lust *by zig zelven*, niet meer bedugt is, als wanneer hy de byeenkomst en 't gezelschap van zijn Vrouw geniet, ende de reeden die ik hier voor geeve, is, 't geene hy my eens gezegt heeft, te weeten dat hy nooit op zoodanigen tyd eenige wellustige begeerlijkheden van eenige Vrouw ter Wareld hadde, ende daarom staat hy zig zelven het dikwils bedryven hier van toe, en ik ben wel verzeekert, dat hy het niet doen zoude, indien hy het voor zonde reekende. Wat my aangaat myne jegenswoordige Gevoelen van deeze zaake zyn, dat, indien een persoon zyne gedagten zoodanig inhoud en inteugelt, dat hy geen onreyne gedagten, of zondige lust inlaat, het gebruyk van dien aan zeekere persoonen eenigsints mag toegelaten werden: Dog wat jongens, of menschen van een zwakke gesteltheid des lichaams aangaat, de welke hun zeeker hier in al te dikwils behaagen, ben ik zeer verzeekert dat het hunne gezondheid en kragten hooghelyk schaadelyk is, en dan is het God onbehaaglyk indien zy het zelve met weeten doen: Maar wat kwaade gevolgen, een

maatig gebruyk de gezondheid eens persoons kan toebrengen, de welke een of twee en twintig jaar bereikt heeft, boven dat van een wettelyke byeenkomst in het vermaak des Huwelyks, indien 'er iets van is, wilde ik gaarne weeten. Of het lighaam eenige boven-natuyrlijke kragt moet ondergaan, als het alleen is 't welk het niet onderworpen is als het met een Vrouwmensch geschiet, verklaare ik hooglyk onervaren in te zyn: dewyle ik nooit zoo ongelukkig ben geweest van myn Schepper te vertoornen, door vleeschelijke kennisse met eenig Vrouwmensch gehad te hebben in het bedryf van t'zamenkomste, alhoewel ik geduurende meenigte jaren dezen handel, de welke u in pag. 9. schynt aan te roeren gevolgt hebbe, te weeten, *wy konnen het door de Natuur of zwakheid niet goed maaken*, daar ik, wat myn aangaat moet verklaaren, dat ik by naar anders niet tot myn ontschuldiging voor God of mensch in te brengen hebbe. Het is gewis dat menschen als zeekere jaaren gekomen zyn, eenige driften tot *Wellust*, en een natuurlijke beweeging tot diergelyke vermaak hebben, en wat quaad geselschap, vuile Boeken, of een gemeenschap met de andere Sexe, jonge Lieden ook vroeger als in 't gemeen die dingen bekent maakt, de welke in eenige opzigten zoo gerechtelyk bestraft en verwyt; nochtans twyfele ik of iemant sterk in gezondheid, al heeft hy nog zoo verwydert van de Wareld geleeft, tot zyn dertigste jaar ongetrouwt is gebleven, zonder dat hem dezen handel bekent is, de welke ik bekennen moet dat my ten naasten by als natuurlijk voorkomt.

Daar zyn 'er in der daad veele in de Wareld, de welke in 't eerst hier toe aangevoert worden door

door eenige geyle Meedemaats en Gezellen, de welke hun eerst de weg wyzen, en hun meenigmaal in het gebruik onderwyzen, maar ik moet bekennen dat het met myn zoo niet en gong: maar dat ik alleenlijk door eenige inwendige lusten bewogen zynde, dat geene in mijne onkunde werkstellig maakte, 't welk mijn naderhand verwonderde, zoo dat ik altemet niet wiste wat ik 'er van denken konde; dog hebbe ik dikmaals eenige ongerustheid des gemoeds te vooren, en kort naar ieder maal dat ik myn daarin toegelaten hadde, gevonden, maar dit verminderde allengskens naar dat ik het zelve verscheide malen overgedaan hadde, ende ik, door jonkheid myner jaren, niet bequaam zynde om voor myn zelven te oordeelen, wierd gemakkelyk bewogen te gelooven dat het een onnozel en gering gebruyk was, door het voorbeeld van menschen, de welke meer geleerd, ouder, en veel meer godvrugtig waaren als ik; en indien ik in deze dwaasheid zoo buytensporig geweest ben van myne gezondheid te benadeelen, en myne boedanigheid te kort te doen, 't welk ik eenigsints bedugt ben gedaan te hebben, zoo moet ik myn ongeluk voor 't meerendeel een jong Student wyten, met de welke ik over ses of seven jaren maar al te veel bekent wierd, de welke my aanleyde, en genoodzaakte, door het gezag 't welk hy over my had, om het zelve meer als ik anders wel gedaan zoude hebben, te pleegen: Deeze cours had hy met zyn Gezellen lang ter Schoole bygewoont, 't welk een krytende schaamte is, dog wert de zelve al te kennelyk en al te gewoonlijk aldaar bedreeven, het welke gelyk u wel zegt, alle Meesters, indien het mogelijk was behoorden

te

te beletten en vernietigen; maar het is in mijne gedagten, een gebruyk dat zoo onzeedig is, dat men de jongens daar over in 't openbaar niet behoorden beschaamt te maaken of te kastyden, en dat om verscheyde reeden; maar zoo de Meester vermoeden heeft, dat een Jongeling aan een zodanige misdaad schuldig is, ofte dat het apparent is, dat hy daar in vervalle, indien hy een zoodanig Boek als het uwe hem ernstig te leezen gaf, en met hem naderhand gevoeliglyk daar over redeneerde, 't geen zeeker Meester niet lang geleeden met een Jongeling van myn kennisse met u *Onania* gedaan heeft, de welke de Jongeling zegt dat hem zeer verbaast heeft, naar dat hy 'er maar twee of drie blaaden van gelezen hadde, en de Meester zegt, hy hoopt en gelooft ook, dat het zelve voor 't meerendeel de Jongeling van dit jeugdelijk bedryf heeft ontwend, en afgeraden; en ik wil wel geloven, dat, indien Meesters ofte andere de schuldige ernstelijk wilde raden, zig voor de schaade die hier door aan hunne lighamen konnen geschieden, te wagten, en hoe ligtelyk dat zy daar door konnen bewrogt werden om hunne genegentheden in een onwettelyker bedryf in te laten, hoe gereed het zelve is voor het jegenwoordige zondige gedagten in hunne zielen te verwekken, de welke zeekerlijk die God mishagen moeten, *wiens ooge al te zuyver is om eenige zonde ofte quaad met vermaak of behaagen aan te zien*, en hem hunne beste vermaaningen wilde toevoegen om zulke plaisieren te overwinnen, met God om zyne genade te bidden, en met alle verzoekingen, de welke hunne geneegentheden mogen verleyden met wakkerheid te wederstaan, ende het geselschap van de

de andere Sexe te ontwyken: dan zoude ik hoopen dat deeze misdaad zoo gemeen niet, en meer haatelijk zoude zijn. Maar of het onmogelijk is, zonder de grootste dwang die 'er tegens de Natuur te bedenken is, dit bedryf tien maal naa te laten, als het al te lang gevolgt is, is 't geen ik wel gaarn weten wilde; wat nu aangaat, ik moet bekennen, dat tot nu toe al myn voornemen, niet genoegzaam geweest is, om my nu en dan van een andere instorting te bevryden; en ik zoude u van herten voor u raad verpligt zyn, om te weten, of het myn niet schaden zoude, indien ik te gelyk een gebruyk dat zoo lang geduurt heeft t'eenemaal kwam af te laten, ik hebbe het door eigen ondervinding, alzoo wel als van de Aartzen, dat menschen de welke zig tot sterk drinken gewent hadden, schielyk weg gevallen of gestorven zyn, als zy alles ofte hunne gewoonlyke drank t'eenemaal naargelaten hadden, maar of dit by het ander te vergelyken is weet ik niet, maar zoude blyde zyn met die geene te spreeken die myn daar van onderregten konnen.

„ Wat aangaat mijn zonde voor God, en het
„ misbruyk van myn zelven, daar hebbe ik je-
„ genwoordig weinig schrik of ontroering om,
„ voor zoo verre als ik van zondige gedagten, of
„ vuyle genegentheden vry ben, en dat het zelve
„ zoo gewilliglyk begaan is, dat het myn gesond-
„ heid niet schadelyk is, en myn niet onbequaam
„ maakt van myn Schepper te dienen; maar
„ waar het ook door eenige van deze quaade ge-
„ volgen verzelt is, moet ik bekennen, dat ik
„ een zoodanige daad, zonder eenige droefheid
„ of berouw der ziel niet overdenken kan, en

„ wan-

„ wanneer de Natuur de welke nu zoo ſterk is, „ en de gewoonte de welke haaſt niet over te „ komen is, my ongemakkelyk maken zonder „ eenig vermaak te genieten, zoo bekenne ik, „ dat ik myn zelve niet t'eenemaal overtuygen „ kan, dat het zonde zoude zyn dat ik my op „ die manier van dien brand ontlaſte, het welk „ ik op een andere wyze zoude wenſchen te „ doen, indien dit God mishaagde, of dat ik „ een beeter wiſt om het zelve voor te koo- „ men.

„ Wat aangaat het geene het op myn lighaam „ gewerkt heeft is tot nog toe van geen belang, „ door dien ik my het zelve zoo dikwils niet als „ voor deeze jegenwoordig toelate, maar wat „ Zaaden van zwakheid jegenwoordig van binne „ verhoolen leggen, ofte hoe verre ik myn ge- „ zondheid daar door te kort ofte na gedaan heb- „ be, weet God alleen, dit weete ik wel, dat „ ik op verre na zoo vol leven en gaauw niet „ ben als ik over tien jaren was, myne kragten, „ 't is waar, zyn nooit zoo ſterk en gezond als „ die van ſommige menſchen, en dog van Na- „ tuur zoo quaad ook niet dat men daar eenig „ gebrek in vinden, of daar over klagen konde, „ maar door Godes Zegen, kan ik zeggen dat „ ik tot noch toe zonder ophouding een goede „ ſtaat van gezondheid genoten hebbe, dog dunkt „ my, dat myn zinnen zoo ſterk en doordrin- „ gende niet zyn, en dat de kragten myn's lig- „ haams en mynes verſtands meer ſlaaperig en „ zwakker zyn, dat myn hoedanigheid en be- „ quaamheid om arbeid en ongemak te lyden „ geenſins te vergelyken is met die van veele „ myner Gezellen, maar hoe zeer dit myn ma-

„ niet

,, nier van leven toe te schryven is zal u mis-
,, schien meer bequaamheid hebben te oordeelen
,, als ik zelfs.

,, Ik staa myn zelven vast toe, van tien tot
,, ses uuren in 't bed te leggen, maar hebbe
,, t'zedert onlangs myn zelven gewent in 't bed
,, te leezen, tot dat ik slaaperig werde, inge-
,, volge van een van u voorschreve Regulen,
,, pag. 66. 67.

,, Maar in de morgenstond vinde ik het, in-
,, gevolge van een andere Reegel heel moeyelijk
,, van uyt het bed te springen zoo gaauw als ik
,, wakker ben voornamentlijk als ik weete dat
,, mijn bezigheid mijn daar niet toe roept, en
,, het gebeurt my weinig dat ik 's nagts eenige
,, Zaadloozinge hebbe ten zy mijne genegenthe-
,, den ten naasten by onlydelijk werden door de
,, warmte en geselschap van deze of geene By-
,, slaap. 's Morgens ververssche ik my met een
,, maatige ontbyt, dan eens van leepelkost, en
,, dan van andere spyze, met een dronk zagt bier,
,, des middaags eet ik gemeenlijk een goede maal-
,, tyd, en drink een goede toog bier, of een
,, glas wyn; en, ten zy ik 's avonds vleesch
,, hebbe, reekene ik het haast geen avondmaal,
,, en by geval naderhand ben ik door gezelschap
,, bewogen geweest al te veel drank te drinken,
,, het welke met mijn bezigheid te zamen, de
,, welke al zittende geschied, en veel hooftbree-
,, ken mede brengt; misschien wat geholpen heeft
,, tot deze kleyne verzwakking, de welke ik my
,, inbeelde gemakkelijk in mijn gezondheid te
,, verneemen (voornaamentlijk in het teeren van
,, myn maag en in myn armen en beenen daar
,, ik des morgens altyd min of meer pyn in vin-

,, de,

„ de, zoo ik ietwes te veel 's avouds te vooren
„ gedronken hebbe) het welke ik nochtans wel
„ zoude willen herstellen door een maatig leven
„ in het toekomende, dat ik maar geraaden kon-
„ de werden aan dat geene , 't welk met myn
„ toestand en hoedanigheid 't beste over een zou-
„ de koomen , ik ben verzeekert , dat , indien
„ ik zoo schraal als zommige menschen , zoude
„ zoeken te leeven , ik beide de gevoelige en
„ droevige uytslag daar van zoude vinden , der-
„ halven zoude ik de Natuur geene van haare
„ noodwendigheden willen weg geven, mits dat
„ ik haar tot geen onnoodzaakelykheid of buiten-
„ spoorigheid aandreef.

„ Het geselschap der Juffers meide ik gaarn ,
„ voornamentlyk dat 't welk vrolijk en zeer op-
„ getooit is , door dien ik bevinde dat mijn genee-
„ gentheid daar door zoodanig ontstoken is dat
„ ik byna een geluk achte van daar van ontsla-
„ gen te zijn , als ik het vuur 't welk zy ontsonkt
„ hebben , eenigsins kan dempen , ende den in-
„ druk van hun geselschap in myn gedagten bly-
„ vende , ben ik eenige uuren daar naar ten naas-
„ ten by alzoo sterk tot het bovengemelde bedryf
„ aangemoedigt , en 't geen 't alderbedroefste is,
„ is dat het zeer moeyelyk is , dat men zyn ge-
„ dagten van zondige of ten minsten van ydele
„ en gekke inbeeldingen op die tyd onthoude ,
„ zoo dat ik het , een onzer grootste Regels des
„ leevens achte , dat men , zonder noodzakelyk-
„ heid , zig in het geselschap der Juffers niet be-
„ geeve , ten zy wy genegen zyn , ons in de goe-
„ de gunst van deeze of geene Juffers te brengen,
„ met een voornemen van haar onzen dienst aan
„ te bieden ; En alhoewel gy ons zegt in pag. 7.
„ dat

„ dat deze dwaze practyk het *Huwelyk verhindert*, „ en de voortteeling t'eenemaal hinderlijk is ; „ dog kan ik het u voor de waarheid verzeeke„ ren, dat myne genegentheden tot de Huwelijken „ Staat nu ſterker zijn , als ik ze ooit geduu„ rende mijn leven hebbe bevonden ; en ik wee„ te maar twee dingen de welke my hinderlijk „ zijn, in het probeeren van mijn zelven zo ge„ lukkig te maken, gelijk ik my inbeelden zou„ de, dat ik was, indien ik het byſlapen hadde „ van een deugdelijke jonge Vrouw , de welke, „ zoo ik hoope, die onordentelijke beweegingen „ en driften , de welke my , volgens ondervin„ ding zoo dikwils moeyen, en ontruſten , weg „ zoude nemen. Voor eerſt, dat my de nodige „ inkomſt om een Vrouw te bezorgen ontbreekt, „ 't welk zeekerlijk tot onzer beider vergenoe„ ging zoude ſtrekken, en de welke ik door Gods „ voorzienigheid binnen korten tyd verhoope te „ bereyken. Ten tweede, de vreeze die ik heb„ be, dat, indien ik myn zelven in eenige naau„ we kenniſſe met eenig Juffer quam te begeeven, „ ik zoo ongelukkig zoude zijn van mijn zelven „ in een zoodanigen ſtaat te brengen, dat ik mijn „ niet beletten zoude konnen een geneegentheid „ tot vleeſchelijke voldoening te beletten.

„ Of zoude, gelijk die ongelukkige Jongeling „ pag. 55. genoodzaakt zijn my te beklagen, dat „ ik gewaagt hebbe met een Vrouwmenſch te „ verkeeren, en ik gepoogt hebbe mijn gezond„ heid te herſtellen, en deze handel, indien het „ mogelijk was te verlaten, om des te bequaa„ mer te zijn in de medegenoodſchap der vol„ doening, de welke in een zodanige verknog„ ting te vinden is; nogtans vinde ik mijn gene-

„ gentheid dusdanig daar naar haakende , dat ik
„ alleenlijk op u raad en antwoord, hier toe zal
„ wagten , en indien u het betaamelijk vind, dat
„ ik , in mijn jegenwoordige ſtaat , mijn zelve
„ in een zodanig accoord begeeve , zoo zal ik
„ niet lang toeven , eer ik deze of geene Juffer
„ gevoelig maake , hoe kragtig en ongeveinsde-
„ lijk ik beminnen kan ; en volgen den raad van
„ den *Apoſtel*, dat het beter is te trouwen als te
„ branden

„ Dewijl ik nu, myn Heer , u dus klaar , en
„ miſſchien al te onmanierlijk mijne gedagten ,
„ wegens eenige deelen van u kunſtig en koſte-
„ lijk Tractaat gegeven , en u met een verhaal
„ aangaande myn toeſtand , en mijn manier van
„ leven laſtig gevalle hebbe, alleenlijk uit hoope,
„ dat u goedheid my u gedagten en raad , on-
„ trent eenige deelen daar van , zoo u de zelve
„ u aandagt ofte moeite waardig acht , in ant-
„ woort zult vergunnen. En , indien u het bil-
„ lijk acht , eenige deelen van den inhoud van
„ dien al te lange en moeyelijke Brief , in u
„ naaſte Druk te laten vloeyen , en u antwoord
„ daar op geven wilt , danke ik dat het zelve ver-
„ ſcheide van u Leezers zeer aangenaam te pas
„ zal komen : En wat my des te meer genegen
„ maakt u antwoord daar op in 't openbaar te
„ verzoeken, is , dat u Stuk 't welk jegenwoor-
„ dig zeer dienſtig , en noodig is , des te meer
„ volmaakt mag zijn , om de tegens reden en
„ twyfelachtigheid van alle te beantwoorden :
„ Maar indien u zo goed zult zijn van mijn een
„ antwoord in 't byzonder te zenden , (gelijk ik
„ van de ondervindinge van u goedheid , en
„ doorgaande lietde voor alle de rampzalige naar-
„ vol-

„ volgers van plaizier te hoopen hebbe) zal u
„ myn een byzondere dienſt doen , de welke
„ grootelyks tot myn geluk zoude konnen ſtrek-
„ ken.

„ Ik moet verzoeken myn Naam voor het
„ jegenwoordige te mogen verzwygen , tot dat
„ ik u antwoort ontfange , 't welk mijn miſ-
„ ſchien zal beweegen , om de zelve nog myn
„ perſoon niet langer te verbergen , maar myn
„ alsdan dankbaar en openbaar in alles te too-
„ nen. Aldus onderſchryve ik myn zelve nu ,
te zyn u Vriend , en Dienaar

N. PÆDAGOGUS.

HET ANTWOORT.

MYN HEER,

Dat wy altyd zeer partydig zyn , en by ge-
volg , in onze eige zaaken zeer ſlegt oordeelen,
is een waarheid, van de welke u Brief een ſeer
nuttig voorbeeld , en een overtuygende Reeden is;
om de zelve dan volgens u begeeren te beant-
woorden , moet u myn toeſtaan , dat ik met
vryheid de gedagten van u herte onderzoeke ;
de ſtryd ontdekke , de welke daar tuſſchen de
deugd en de hartstogten is , en u eensdeels aan-
toone de gerechtigheid van de vreeze die u hebt
van een zeer groote Zondaar te zyn ; en ten
 an-

andere, u groote genegentheid ,ende de moeyte de welke gy neemt om deeze vreze te liefkozen, en u Gewisse in slaap te wiegen. Gy hebt naar u zeggen, de *Zaadverwekking* geduurende veele jaaren ingevolgt, daar u nochtans nooit met behagen aan gedenken konde; hier naar leest gy de *Onania*, en bent van de zonde die u begaan hebt, overtuygt, en gy dankt de goddelyke voorzienigheid, dat gy een Boek gevonden hebt, 't welk u een afkeer van die vuylen handel heeft gegeven, en neemt een sterk voorneemen van daar niet meer aan schuldig te zyn; maar gy bent niet bequaam geweest om daar by te blyven, de Natuur en een quaade gewoonte strydende te sterk tegens u goed voornemen, en gy keert wederom tot u voorgaande dwaasheid, daar gy door de Goddelyke genade van ontrukt waart.

Naar al dit, geeft maar acht op u eigen beleir, en gy zult zien hoe dwaaslyk onze eige genegentheden ons misleiden. Hadde gy u Hartstogt maar konnen beteugelen, zoo komt het myn zeer klaar voor, dat gy verblyt zoude geweest zyn van u gedagten van het verwyt van die onzuiverheid bevryd te vinden, en dan zoude mijn Boek in u gedagten zeer noodig en zeer overtuigend gebleven zijn. Maar, dewyle gy bevond dat het Tractaat, 't welk gy in 't eerst voor zoo een Souverain tegengift tegens de onreinigheid oordeelde, niet bequaam was, om u het weder instorten te beletten, beelde gy u zelven in, dat het t'eenemaal onmogelijk zoude zyn, ooit eenige beweegreden of aanmaning te vinden om u dezen handel te doen verlaten. Dewyl dit nu u geval is, heeft de eige liefde die altyd (regt of geen) wil voldaan zijn, gy nu op een andere wyze aangevaart,

en

en redeneert dus. Indien de *Zelfsbezoedeling*, de welke ik genoodzaakt ben te volgen, een zoo haatelijke zonde is, als ik door de *Onania* overtuygt ben, zal ik altyd ongemakkelyk zyn, en daarom zoude ik zeer gelukkig zijn, indien 't geen daar in vermelt is valsch waar, of indien ik de reden daar in gemelt konde teniet doen. Door u Brief blykt het klaar dat dit u bewoogen heeft myn Tractaat te leezen, en wanneer een mensch met een zodaanig voorneemen begint, en met zo een oogmerk een Boek leest, is het geen wonder dat hy fouten vind, wanneer het zoo noodzakelyk is voor de gerustheid van zyn Gewisse, dat hy de zelve vinde. Maar om u te doen zien hoe wonderbaarlyk dat de eige liefde, zelfs de menschen van verstand, verblind, zal ik u verzoeken met bedaartheid de onredelykheid van u Opinie te overwegen; *Quod Onan semen non ejiciebat solum per se ipsum, sed una cum Femina in Actu Coitus.* Hier van is geen enkel woord in de Bybel, ook hebben de *Joodsche* Rabbynen, of de alderbuytensporigste *Cabalisten*, de welke zig zulke monstrueuse gedagten wegens andere dingen hebben ingebeelt, hier ooit van gesprooken, en dog gebruykt gy het zelve, om een afgryslelyk bedryf 't welk u zelfs bestraft, voor te staan, naar dat u overtuigt bent dat het u reets een ongemak aangedaan, en u gezondheid, gesteltenis, en manbaarheid zelfs beschaadigt heeft. Wat aangaat dat gy geen twyfel stelt op *Onan*, zoude dikwils voor dien aan de Zaadverwekking schuldig geweest zyn, daar kan ik niet van zeggen, gy kond met de zelfde reden het gelyke van *Adam* zeggen, en van ieder Man, van hem af, tot op dezen huydigen dagh, maar zoo gy eens wilt overweegen hoe onge-

grond dat deeze u gedagten zyn, zal u ras overtuygt zyn, dat gy in geenerley wyze daar op vast kond gaan.

Gy bent van gedagten, dat ik het klaarder hadde moeten doen blyken, dat de dwaasheid de welke ik bestraffe, de onreinigheid is, daar de Heilige Schrift zoo dikwils gewag van maakt, 't welk ik niet noodzakelyk oordeelde voor menschen die de Schrift hebben geleezen, en die met de hoope kennisse der deugd, ende de strafheid der zeedelykheid, die de zelve begrypt, wel begaaft waaren. Indien zyne Vyanden niet lief te hebben, zonde is, en de begeerlykheid naar een Vrouw te hebben, *Overspel* is, kan iemand twyfelen of het onreynigheid is, wanneer men om het vermaak van het gevoel, door ons eigen gewillig bedryf en daad, om ons die kitteling te doen koomen, de welke God het bedryf der voortteelinge toegeëygent heeft, die alleenlyk tusschen een Man en zyn wettige Vrouw toegestaan werd? Wat aangaat de hoedanigheid van het vermaak in het schieten van het *Zaad* door de onnatuurlyke kragt van de *Zaadverwekking*, ende die de welke, *in copula cum Muliere*, geschied, zyt verzeekert dat het onderscheit groot is; maar ik durve op dit stuk niet al te klaar schryven, uyt vreeze dat ik de gedachten van eenige van mijn Leezers mogt ontstigten: ook kan u hier in door andere voldaan werden.

Ik hebbe meer als eens uw Brief zorgvuldig overleezen, en ben verzeekert dat 'er geen eene tegenreden van gewigt in is, nog moeyelykheid bygebragt die niet beantwoord en gesalveert is, 't zy hier of in eenige andere plaats van 't geene in deze laatste Druk is bygevoegt, 't welk ik u ver-

verzoeke te gebruyken, met het geheel met aandagt te herleezen zonder u eigen Brief te vergeeten, en gy zult gemakkelyk beseffen, dat, door het volharden in de zondigen handel daar gy in leeft, gy tegens u eyge Beeden te werk gaat, en twistreden voor den dag brengt om u zelven van u eygen vreeze te bemantelen. Onderzoekt eensdeels u eygen innerlyke genegentheden, ten andere de Sophistische uytvlugten die gy maakt, en gy zult u zelven t'eenemaal in wellust en vleeschelyke genegentheden gedompelt vinden, ende dat gy gelyk een Man die verdrinkt ieder strootje vat dat in zyn bereyk is, alleenlyk om de schaamte te ontgaan, de welke u zeekerlyk overrompelen zoude, indien gy eens met u zelven ongeveynst handelde, ende u onbequaamheid om u begeerlykheid te overkoomen quam te overdenken, en u groote tegenheid tegens zelfs loochening. Een mensch de welke zoo vol wellust is, dat zyn begeerlykheid en genegentheid ten naasten by tot de hoogste top geklommen zyn, door een Slaapgenood van zyn eyge *Sexe*, is in een gevaarlyke staat, en verre van zyn vleesch met verscheide maaltyden 's daags te koesteren. behoorde de alderkragtdadigste middelen te gebruyken om het zelve te pynigen, eer dat hy zonder dwaasheid en onbeschaamtheid, de bystand van de goddelyke genade verwaçhten kan. Daar is geen vergelykenis tusschen sterke Drinkers, de welke schielyk van hunne gewoonelyke drank schielyk koomen naar te laaten, en geyle menschen welke zig t'eenemaal van de *Zaadverwekking* onthouden. De voorige konnen op verscheide wyzen benadeelt worden, door gebrek van de *Geesten* die hun plagten te troosten, en in

plaatze van de welke zy geen *Succedaacum* konnen krygen: maar de laatste, indien het de Natuur vereischt, zullen gaauw een equivalent door nachtbezoedeling gewaar werden, 't welk al het geen de gesondheid vereischt, zal goedmaken.

Daarom, mag ik u bidden verlaat u zondig leven, hoe vroeger hoe beter, en laat geen genegentheid of lang aanwendsel van iemant te doen u tot een reede verstrekken, om u bekeeringe te verhinderen. Het is door de Natuur tegenstand te bieden, en niet door de zelve alles toe te laten dat een Christen Godes barmhertigheid en vergevinge van zyn gedaane overtredingen verwachten kan.

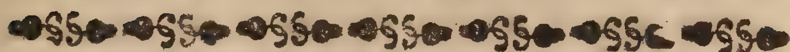
't Geen myn gramschap ten naasten by tegens u Brief ontstooken heeft, is 't geen gy wegens een Godsgeleerde van u kennis zegt, die, alhoewel getrouwt, dit bedryf geduurende veele jaaren heeft ingevolgt. Ik kan my qualyk inhouden, als ik zie 't geen gy wegens zyn straffe leeven en ommegang, en van zyn groote Godvrugtigheid schryft. Wat een verkeert oordeel verziet de mensch niet, om zig zelven te bedriegen! Het kan zyn dat een Man niet onregtvaardig in zyn handel is, dat hy zig van Dronkenschap, zweeren, en andere krytende zonde, dewelke haatelyk voor 't oog van de Waereld zyn, onthoude; maer hy zig geen Godvrugtigheid, of Liefde tot God aanmaatigen, die voortgaat, en geduurende veele Jaaren, in het bedryf van *Zelfs Bezoedeling* verhard is, voornamentlyk in de Huwelyke Staat. Een Man kan zig naar zyn welgevallen weegens zyne onnozelheid vleyen, en dat hy in die tyd geen gedagten aan

eenige Vrouw ter Waereld heeft, maar niets kan hem, die een Vrouw heeft om by te gaan, tot zo een daad aanleiding geeven, als dartelheid, en lust tot gevoelig vermaak. U kunt in het Antwoord op een der voorgaande Brieven zien, wat ik aangaande de moogelykheid gezegt hebbe, dat een mensch, in het bedryf van *Zelf-Bezoedeling*, t'eenemaal bevryd zoude zyn van onzuyvere gedagten, en gy zult vinden dat dit maar een van de kinderagtige voorwendsels is waar meede zig de *Masturbatores* zoeken te ontschuldigen of ten minsten hunne schuld verdraaglyker maaken. Eenige, om zig te ontschuldigen brengen het onderhoud der Gezondheid, in de quaadaardige *Effluvia* van het *Semendiutius retentum*, en het ongemack dat te dugten is van de quaalen door de *Replesio* voortkoomende; Andere de kragt van de *Stimulus Venereus*, en misdaaden te begaan dewelke haatelyker zyn in het ooge van God: maar wat verontschuldiging kan een Man voor de *Zaadverwecking* in brengen, die een Vrouw heeft, daar hy by kan gaan als het hem belieft? Behalven zyn onzuyverheid, is het klaar dat hy zyn Bedgenoot te kort doet, en indien het geen *Overspel* kan genoemt werden, is het zeekerlyk een bedryf teegens de Leere des Apostels *Pauli*; daar by van het getrouwde Paar, zegt: *Doed gy de een de anderen niet te kort.* U zegt ons niet dat hy dit doed, als hy genoodzaakt is lang van zyn Wyf te zyn, maar hy schynt de eene en het andere zonder onderscheid te gebruyken, tot verandering, 't welk ik verzeekert ben dat afschuwelyk is. Ziet wat dat ik gezegt hebbe in antwoord op de Juffrouw haar Brief, aangaande het gebruyk der Huwelykse Omhelzinge, buyten

de Voortteelinge. Maar al was het, dat hy dit maar alleenlyk deede, als zyn Vrouw in 't Kinderbed lag, of anderſins onpaſſelyk was: of dat hy zelfs, om eenige andere reeden, voor drie of vier weeken genoodzaakt mogt zyn om van haar te blyven, zoude het dog een bewys zyn van een geringe magt van onthouding in hem, en van zyn neyging tot Vleeſchelykheid en gevoelig Vermaak. Een Godvrugtig Man geeft ieder luſt de roomniet, in het zelve oogenblik, dat dezelve hem noodigt ofte moeyelyk valt, en indien een Menſch een goed Chriſten kan genoemt worden, die de practyk van de minſte zelfs-loochening weygert, dan zynde Matigheid, Kuysheid, ende deugd zelfs, maar leedige woorden zonder zelfſtandigheid of beteykening.

Gy zegt dat deeze *Godsgeleerde* met u weeten, geduurende veele Jaaren dit bedryf gevolgt, en zig daar in opgehouden heeft, het welk niet min een teeken is dat hy alle ſchaamte aan een kant geſet heeft, want nooit heeft eenig Getrouwt Man voor deezen, een zo vuyl geheym aan een ander geopenbaart, wiens raad hy niet noodig hadde, of hy moeſt een eer vergeeten Menſch zyn; Derhalven om een eynd te maken *Myn Heer*, wat ontzag u ook voor deeze *Godsgeleerde* mag hebben, volgt myn raad, bekeer u van u weegen, en leent het oor niet langer aan het Oordeel van een Man, die zelfs ſchuldig is aan zulke grove dwaaling, en als heel ongevoelig blyft van die geene die hy begaat.

Aan

Aan de Vermaarde Schryver van een Boek genaamt

O N A N I A.

Londen den 2. September 1725.

MYN HEER,

Ik ben een van die ongeluckige Jongmans die haar onwetende hebbe beſchadigt, door die Gruwelyke Sonde van *Zelf-Beſmettinge*, waar in ben geweeſt een groot overtreeder. Het was 't koope en leſen van uw uitſtekent Boek, dat aan my ontdekte die ongeluckige Rotſteene van aanſtoot, waar op ik zo dikwils Schipbreuk leed, want had ik voor vyf Jare 't geluk gehad dat te ontmoete, ik had ligt nooit daar aan ſchuldig geweeſt: Ik begon dit ſnood bedryf in myn 15de Jaar, en vervolgde het twee Jaren lang, ten minſte eens ſweeks of meer, maar God zynde Barmhertig aan myn, geliefde het eeniger maate te weren door my te beſoeke met een rupture van ſtraffe, hoewel ik het zedert verſchydemaal bedreve heb, maar na het leſen van 't eerſte deel van u Boek, wiert ik geſlage met ſchrik en verbaaſtheid; zo dat ik nauwlyks kan uitdrucken de onſteltenis van myn gemoet, waar onder ik na 't bedryf

bedryf zo lange heb gesugt, als myn beschuldigende Conscientie my aanklaagde, en indien daar zulken ding is als een Hel op Aarde. ik denke dat te hebbe gevoelt, wanneer my bekent wiert gemaakt dat dit de reden was, die God vertoorende om my soo zwaar te kastyden; Ik heb het nu t ee Jaren nagelaten, maar hadde wekelyks natuurlyke bewegiṅge in 's nagts myn zaat te ontlasten, zo dat ik nog even ongeluckig schyn te zyn, en dat my zeer bekommert maakt; maar hope dat gy zo wel als met andere, ook met my zult melyde hebbe, en my niet late vergaan in dese ongelegentheden, waar in ik my bragt door dese vervloekte daad te plegen; nu ben ik al vyf maanden beset geweest met een duyster gesigt, pyn in 't water maken, door mijn schaft die swak is: mijn ziels kragten zijn ontsteld door dese practyk, myn Memory was eerst goet, maar nu seer kwaat; mijn harsens zijn dikwils ligt, en 't verstant bedwelmt, zo dat ik onbequaam ben voor mijn besigheid: Ik heb pyn in myn rug als ik neerbuyg; maar ik bevinde my beter t'zedert ik u *Versterkende Tinctuur*, en andre genees middele van een Surgyn gebruykt heb, zo dat ik goede appetyt heb, en hope nog eens volkome gesont te werden door u hulp, nu ik een volkome berigt geve van myn kwalen en gebreken, door het genesen van dese wonden, die ik myn selve gegeven heb, en daarom u antwoort en goede raat verwagte.

Myn Heer, gy zoud my een groote gunste bewysen, indien gy my gelieft voor te schryven eenige genees-middelen, om die van myn Vader te laten klaar maken, alsoo die ook een Churegyn is, en een Man van goede reputatie, en had

ik

ik hem myn Accidenten ontdekt, ik twyffel niet of hy konde my bequame Medicyne gegeven hebbe, om my te genesen; maar helaas ik dorst die stoutigheid niet gebruyken, nu versoeke ik excuus en verschoning, in u soo moeielyk te valle; Ik sal deese week by de Boekverkoper sende, om u Brief tot antwoort, en zal u raad met blydschap en dankbaarheid ontfangen. Ik sende u hier in 6. gulde, versoeke U E. die gelieft aan te neme, van U E. gehoorsamen, en onderdanigen Dienaar,

THOMAS T.

Ik heb dese Jongman den 9. September gesonden eenige Medicyne tot genesinge, en schreef my desselfs goede uitwerkinge in zyn Brief, 13. October, aldus,

Myn Heer, Ik heb nu haast een einde gemaakt van 't gebruyk der Genees-middelen die gy my ordineerde, en hebbe my goede dienste gedaan, maar had te nagt een sterke saat ontlastinge, indien U E my meer kunt ordineren tot myn volkome herstellinge, zo gelieft dat te doen, en sal u in een week 't gelt zende, &c.

Ik ben myn Heer, U
verpligte Dienaar

T. T.

Dese

Dese Monsrs. Geval is net gelyk dat 't welk ik gelese heb in 't Jaar 1704. *Bellum Medicinale*, van D. T. en P die haar Pacient genesen van de nachts Besoeteling in de slaap of droomen, met welk zy hem als een vreeslyke saak vervaart maakte, zo datse in 21. maanden tyds 10000. gl. profiteerden, 900, ginjis, en door haar voorschryvinge van Genees-middelen, brengt den Apotheker in Rekening 370. pond 4000. gul. wanneer den Edelman volkomen genesen was. Hier uit blykt dat het niet altoos de beste en getrouwste Doctoren zyn, die een groote naam en 't meeste voordeel hebben, schoon men dagt zy eerlyke mannen waren in haar handel, doch hadde wynig zulke ryke Pacienten: maar de myne wiert van de zelve kwale, veel eer, voor wynig gelt genesen.

Aan den Waarden Autheur van

O N A N I A.

MYN HEER,

Ik ben U t' eenemaal vreemd, dog kan ik niet nalaaten van U te laaten weeten, dat ik al lang een Bekentmaaking gemerkt hebbe van U kleyn Boek genaamt Onania *teegens de* Zelfs-Bezoedeling, *maar ik badde geen nieuwsgierigheyd om het zelve te zien*

zien, tot nu ontrent twee of drie weeken geleeden, wanneer ik het zelve hoorde pryzen van iemand die het geleezen hadde; waar op ik aan myn Boekverkooper tot Londen *schreef, om my 'er een van den neegende Druk te beschikken, ende toe te zenden. Wanneer ik daar in geleezen had, kon ik niet uytscheyden tot dat ik 'er een end van gemaakt hadde, ende alzo ik een Schoolmeester ben, ende verscheyde maal, beyde myn dag Schoolieren ende Kostgangers betrapt hebbe, in het bedryf 't welk U Boek zo geregtelyk hestraft, leeze ik hun, als de geleegenheid aanbied, die deelen voor, waar in u zo wyslyk en waarlyk des zelfs gruwelykheyd veroordeelt; ingevoegende dat ik hier door, ende door de* Brieven, *dewelke aanwyzen wat dat menig jongeling daar al door geleeden heeft reeden hebbe te gelooven, dat het hun altemaal, zonder een uyt te zonderen, een afschrik van dit bestaan in 't toekoomende gegeeven heeft. Myn Vrouw heeft een Zuster in de zelfde Stad daar ik woone, die een Kost-School voor Meysjes houd, ende alzo zy myn Vrouw dikwils met aangelegenheid eenige vuyle pleegingen van het ouder slag Meysjes vertelt heeft, en die zy daar op betrapt hadde, kogte ik nog een van de* Onanias, *ende zond het haar toe door myn Vrouw, hebbende alvoorens die plaatzen daar in, dewelke het Vrouwelyk geslagt betreffen, neder gevormt, ende ik hoore dat het een goede uytwerking gehad heeft, dewyl het haar tot bekenteniße van die verfoeielyke misdaad met traanende oogen heeft gebragt, ende tot een voorneemen, van het zelve in 't toekomende af te laaten; maar 't geen myn meest verwondert,* Myn Heer, *is dat zelfs iemand, 't zy van d'eene ofte andere Sexe, zo als U Boek vermeld, zo een schadelyke zaak in den Huwelyken staat komt te bedryven, daar*

Man

Man en Vrouw te zamen Beaden, en daar geen beletsel in d'een of d'ander is, 't welk de wettelyke geneugte verbindert. Hierom ben ik te meer van 't zelve gevoelen met de gewaardigde Domine, dewelke in zyn Brief *in de Voorreden tot de* Onania *zegt*, dat het behoorde te werden geleezen van alle menschen van beyde Sexen, van wat onderdom, beroep, stand, of staat zy ook zijn moogen; schuldig of onschuldig aan de zonde dewelke daar in werd bestraft. *Ende ik zegge dat het jammer is dat ieder Man, Vrouw, en Kinderen der Landzaaten, dewelke leezen en verstaan konnen, het zelve niet hebben, daar het de beste reegelen der kuysheyd, ende vermaaningen die op reeden, en Schrifte gegront zyn behelst, om een afschrik van de Gruwelen des Vleesch te geeven. Ik wenschte van harten, dat het met alle menschen het zelve geluk mag hebben, als het met de jeugd van beyde de Sexen, dewelke my en myn Zuster, toevertrouwt zyn, gehad heeft.*

MYN HEER,

U onderdaanige
Dienaar.

T. R.

18. Sept. 1724.

De

De Aenmerking van L. Salomon Sekmieder, *aangaande het weederkeeren des* Zaads tot de Massa van 't Bloed.

ALzo ik altemet myne gedagten over de verscheidenheid der Natuurlyke stukken hebbe laaten gaan, te weeten het Lighaam van de Mensch, desselfs wonderbaarlyke gestalte, beweging, humeuren &c. Ben ik van gedagten geweest dat het *Voortteelende Vloeybaar*, onder andere zaaken, een naauwkeuriger onderzoek zeer wel verdiende. En myn onderzoek in den aard, d'aanstellende Deelen, de Vaaten, Ontfangende Deelen, en de afzondering van het zelve, heeft my eenige zaaken nopende desselfs beweeging in de gedagten gebragt; dog die beweeging niet die uytwerpende is, en door de *Coitus* verwekt werd, of door eenige andere vuyle *Kitteling*; nogte zelfs de heymelijke of inwendige beweegingen van dien, dewelke wy reedelyk wel verzeekert zyn dat het zelve hebben moet, van de Geestige en Swaavelagtige Deelen daar het vol van is: Maar wat ik meene, is een voortgaande beweeging van desselfs ontfangende Deelen, wederom tot de Massa des Bloeds, en verscheide zaaken hebben my genoodigt te gelooven en te zeggen, dat 'er zodanige beweeging is, tot ter tyd toe dat my het teegendeel klaarlyk en zigtbaarlyk werd aangetoont. Om hier in eenig ligt te krygen, hebbe ik verscheide Autheuren beide Oude en Heedendaagse doorleezen, Phylologische zo wel als Anato-

Anatomische, maar tot weynig of geen voordeel, want ik hebbe in de een ofte andere der zelve, weynig of niets, aangaande deese voortgaande of circuleerende beweeging konnen vinden; uytgenoomen in *Hippocrates*, in desselfs Boeck, *de Genitura*. De woorden waar uyt men kan begrypen dat *Hippocrates* van dit gevoelen was, zyn in 't Latyn van desselfs Geschriften dus Vertaalt, *Nam Simul ac Genisale semen oritur Caro & extremo Cuticula racior ovadit, venulaeus magis quam autea aperiuntur. Et Paulo post. Qui vero ætate ad huc puerili Enunclii existunt eam ob causam neque in Pube, neque in meato pilat habent leve-sque toti sunt, quod, cum nendum Via Genitura facta sit nusquam raresit summa superficiei, nam quem admodum Paulo aute medictum est intercepta, est Genitura Via.* 't Welk in 't Neerduyts aldus luyd. *Want zo gaauw als het zaad gemaakt is, werd het Vleesch en het buytenste Vel meer porcus, ende de kleyne aderkens werden wyder, als van te vooren.* En een weynig daar naar zegt hy; *Maar die geene dewelke nog in hunne Kindsche Jaaren zyn, of Gelubde zyn, hebben hierom geen hair op de Pubes nog Baard, en zyn t'eenemaal glad, om dat, alzoo 'er nog geen doorgang voor het zaad gemaakt is, de uytwendige Superficies in geenen deelen verdunt is; want de doorgang des zaads, gelyk ik voorheen gezegt hebbe, is opgestopt.*

Uyt deeze woorden blykt het klaar, naar myne gedagten, dat *Hippocrates* ontrent deeze voortgang des *Zaads* tot het Bloed en Lighaam gewag maakt; terwyl hy zegt, dat door dit zelve *Zaad*, het Vleesch en het buytenste Vel verdunt werden, om de Baard en het hair op de Schaamelheid door te laten, om dat 'er als dan voor het

het *Zaad* een doorgang gemaakt is, dewelke voor de rype Jaaren, en in de Gelubden, opgestopt is. *Rolfinch* roert het effen aan, en ontkent met een de Circulatie des *Zaads*, gelyk het uyt zyne woorden blykt. *De pronk naam, zegt hy, van Circulatie, laat de nieuwsgierige niet met vreede. Het schynt niet dat het Zaad binnen of buyten de Testiculi circuleert. De kragt dewelke de Testiculi het Lighaam byvoegen, behoort men niet hunne grootheid, maar hunne magt toe te schryven. Dog wil ik niet ontkennen, dat 'er mogelyk wel eeenige kleyne deeltjes des Zaads met het Bloed vermengt konnen zyn, uyt het overschot van het geen tot het voeden der Testiculi dient, en 't welk in de Aaderen te rugge ontfangen werd.* Dat deeze woorden een te rugkeering van het *Zaad* naar het Bloed te kennen geeven, kan niemand teegen spreeken, maar zy zyn niet sterk genoeg, en eenige weinige kleyne deeltjes zyn niet genoegzaam om de kragt des Lighaams te verwecken, en het zelve magt en vigeur te geeven, en het is geen kleyn gedeelte hier van, 't welk genoegzaam tot zodanig een uytwerking is. *Tauvry* van de nuttigheid des *Zaads* spreekende, ten opzigt van het Lighaam daar het zelve in voortgebragt werd, en het zelve, ten opzigt van de zigtbaare uytwerking dewelke het op dat Lighaam heeft, overweegende, stemt buyten twyfel, het gevoele desselfs circulatie toe. Ik zal zyn woorden in 't geheel hier invoegen, dewelke de pynewaard zyn geleezen te werden, en zyn als volgt: *Dat wy onze Oorspronk van het Zaad hebben, trekt niemand in twyfel, en ook dat het, terwyl het ons in een ander weezen doet herboren werden, 't welk ons zeer gelyk is, ons als onsterfelyk maakt: Maar het is zo gemackelyk niet uyt te vinden*

en te weeten, hoe nuttig het zelve, het eynde zelfs, daar het uyt voortkomt, zyn kan. Dog zien wy dat het ons een zeeker deel van goede hoedanigheid, ſterkte en kragt toebrengt; dewyl Gelubde, Vrouwen, en die geene dewelke door al te veel Venus bedryf hunne kragten hebben verlooren, gelyk Kinders, verzuft, en onvolmaakt voor den dag koomen. Uyt de zelfde Oorzaak doed het de baerd komen, en maakt het de ſtemme grover. En, gelyk 'er tuſſchen een Ontmande, en een ander Man geen ander onderſcheid is, als 't geen 't welk dit Vloeybaar eygen is, zo is het ook zeer waarſchynelyk, dat dit zelvs Vloeybaar tot de Maſſa des Bloeds wederkeerende, de oorzaak van deeze merkwaardige uytwerking is.

Deeze zyn de woorden en beweeg-reeden van dien Autheur, daar ik myn eygen reeden by zal voegen, om zyn gevoele te bekragtigen. De eerſte en gewigtigſte, is het kleyn begrip der Zaad zacken, en de geduurige en daagelykſe toevloed dewelke dezelve ontfangen, dat dezelve maar kleyn zyn getuigt ons gezigt, want zy zyn geen drie duym lang, en quaalyk een duym dick of breed, alhoewel zy, aan d'eene zyde gemeenlyk wat dicker zyn als aan de andere. Nu, dat iemand het kleyn begrip deezer Vaaten maar eens aanmerke, en de daagelykſe invloed des Zaads in dezelve, dewelke niemand kan ontkennen, ten zy hy teegens alle reeden en ondervinding de Circulatie des Bloeds, en de ontwyfelbaare oorzaak van de ſcheyding van alle goede of quaade Humeuren des Lighaams ook ontkent: Nu zegge ik, dat iemand de geduurige invloed des *Zaads* maar wel in agt neeme; en het kleyn begrip van deeze Zaad-zackjes, dewelke geenzins bequaam zyn, om alleen zo veel *Zaad* te ontfangen en in

te

te houden, als binnen feeven of agt weeken gemaakt werd (zonder ietwes van Jaaren te zeggen) ende tot zo lang toe, dat een Man met een Vrouw verkeert. Gelyk dan deeze dingen met elkander niet overeenkoomen, zo is het ook dat het *Zaad* wederom tot de Maffa des Bloeds, of het Lighaam keert, om reeden door *Tauvry*, en andere die wy nog zullen bybrengen, reets gemeld. De verandering die 'er ook in de Temperatuur des Lighaams, naar het ontmannen te befpeuren is, wyft deeze voortgang der *Zaad* beweeging ook klaarlyk aan. Want het is klaar dat Dieren, naar dat hunne *Testiculi* weggenoomen zyn, vetter werden, gedwe'er zyn, en minder moed hebben. Men moet ook onder andere dingen aanmerken, dat in de *Ontmande*, de Hairen van de Baard en Schaamelheeden niet uytvallen voor hunne Lubbing, en dat, ingevalle de Baard en andere deelen niet uytgekoomen zyn, dezelve edog nooit niet voor den dag zullen koomen, gelyk men in die geene dewelke niet Ontmand zyn kan befpeuren. Het Ontmannen verandert ook de ftem, dewelke daar naar fyner werd. Men zegt ook van Herten dewelke bequaam zyn tot Voortteeling, dat indien zy ten eerften, naar het afvallen van hunne Hoorns, 't welk alle Jaaren gefchied van hunne mannelykheid berooft werden, geen nieuwe Hoorns meer krygen. Deeze beweeging des *Zaads* werd ook daarenboven door de fterke reuk en fmaak in eenige Dieren, en door hun Vleefch goed gemaakt, als mede de gezette tyden wanneer hunne genegentheid tot het Coppelen wederkomt. Waar blyft dan al het *Zaad*? Waar is het verborgen als deeze Dieren met

hunne Wyfkens niet Coppelen? dat men dan zeggen zoude dat 'er geen scheyding des *Zaads* geschied, is teegens alle reede en ondervindinge. Daar zyn de Organa tot die scheiding apart gestelt, dewelke volgens de wet der Natuur, altyd in hunne fonctie bezig zyn. Daar is de stoffe, te weeten het Arterisch-Bloed, daar het *Zaad* van gescheiden werd. De ondervinding geeft ons ook te kennen, dat de jeegenwoordigheid des *Zaads* ten allen tyden in de Dieren is, Snyt t' eenigen tyd een Dier open, de *Zaadzackjes* zullen altyd met nieuw *Zaad* gevult zyn. Ik geloove daarenboven, dat indien het *Zaad* in het Lighaam niet circuleerde, het voor ongetrouwde Mannen onmoogelyk zoude zyn zig van *Hoerery* te onthouden, uyt oorzaak dat de meenigte des *Zaads* altyd aangroeyt en de geduurige prickeling die daar uyt ontstaan zoude tot haatelyke Wellust, zonder van de verscheidene, en aldergevaarlykste quaalen, dewelke een zodanige overvloed des *Zaads* zoude veroorzaaken, te spreeken, indien desselfs veelheid door geen ander middel, als het Huwelyk konde vermindert werden. Maar God, die de *Onzuyverheid* haat, heeft de *Hoereryen* in zyn Woord sterk verbooden, 't welk hy niet zoude hebben gedaan, indien de Menschen van andere middelen berooft hadden gebleven, om de zelve te schuwen. Indien wy anders zeggen, moeten wy God den Autheur van 't quaad gelooven te zyn, en dat is lastering. Wat is 'er aangaande de Kuysheid der Patriarchen, en andere Heilige Mannen te zeggen? was in hun ook geen Circulatie des *Zaads*? zeekerlyk was 'er. Daar was een geduurige Circulatie des Bloeds, en een geduurige

affschey-

affcheyding des *Zaads* in hunne Lighaamen: Zy hadden de zelve Deelen en Organa, en dog gevoelde zy geen onordentelyke begeerlykheid daar van daan: Zy leefden een Heylig Leeven, en waaren met een matig en gering maal te vreeden, gelyk de Schrift van hun getuygt. Op dezelve wyze zoude Menschen jegenwoordig Kuyslyk leeven konnen, indien zy naar hunne pligt 't geen het Woord Gods hun beveelt doen wilden. Het *Zaad* kan volgens de wetten daar toe voorgeschreeven zyn, geen Mensch tot zodaanige zonde verwecken; de zelfde meenigte dewelke van het Bloed tot de *Zaadzakjes* gaat, keert wederom daar van daan naar het Bloed. Maar het is ook waar, dat een Man deeze beweeging des *Zaads*, door overdaad in zyn Eeten, en de verscheidenheid der Spyze en Dranken kan bederven en ontrusten, dewelke de veelheid des *Zaads* of al te zeer vermeerderen of verzuren, of andersins de Vaaten verstoppen, ende op deeze wyze een stilstand en verderving des *Zaads* veroorzaaken; Zo dat het naderhand niet te verwonderen is, dat hier door onordentelyke beweegingen, quaade geneegentheeden, zeer dickwils hier van daan voortkoomen. Ende het schynt niet onreedelyk te zyn, dat een stilstand des *Zaads* door een verstopping veroorzaakt, en een zuurheid daar uyt ontstaande, altemet mag gereekent werden onder de ziekelyke oorzaak van een *Furor Merinus*, *Priopismus*, ende *Satyriasis*. Dit is klaar van 't geene dickwils bemerkt is, ontrent Vrouwlieden, dewelke met de *Furor Merinus* gequelt zyn, te weeten, dat wanneer de *Pudenda* met *Muskus* of *Ambergrys* gewreven werden; of dat men hun Klisteeren van de zelven aard geeft,

 een

een groote meenigte Zaadstoffe zig ontlast, en 't welk de Pacient met den eersten baat geeft. Van 't geen tot hier toe gezegt is, dunkt my dat het klaar is, dat het Zaat uyt zyne Vaaten weederom in het Bloed keert, en daar van daan wederom naar de Vaaten gaat; maar waar is de doorgang hier toe? Dit bekenne ik, is 't geen wy weynig weeten, maar dan is onze onweetenheid geen reeden waarom wy ontkennen moeten dat 'er een doorgang is. Onze onweetenheid, en onkundigheid kan de waarheid en de zelfstandigheid der zaaken niet te niete doen. Zeg my nu eens bidde ik u, hoe dat het komt dat dikwils van een *Empgema* in de *Thorax*, een *Gezwel* dat in de *Abdomen* verhoolen is, of een *Verbitting* in de *Pleura*, *Longen* &c. Stoffe tot de Watergangen, het Gedarmte, of de mond wert heen gevoert? Wy zien dat in een *Pleuris* het quaat in 't gemeen door de mond ontlast werd, maar dan zien wy weer dat op andere tyden, het zelve ook wel met de Pisse en Dreck weggaat. Ja, wat nog meer te verwonderen is, is dat verscheide harde dingen naar het inzwelgen, als Spelden &c. met het Water door de Watergangen zyn afgegaan; gelyk wy daar van veele Voorbeelden hebben volgens getuygenisse van Waarde en Geloofbaare Menschen. *Miscell.* A. C. 4 II. D. 10. III. P. III. 4. en *Act. Erudítor. Mens. August. Anni* MDCCXII. P. M. 347. Waar heen konnen deeze dingen tot de Watervaaten koomen? Dat het Bloed dezelve met zig door de Arterien, Aaderen of gedragen heeft, is zeer moeyelyk te bezeffen. Dat eenig Mensch die de Anatomye verstaat, de cierlyke voortgang, en de verscheide kromme windingen

dingen dewelke de Chylus van de Maag genood-zaakt is te maaken om in het Bloed te koomen: gaan overwegen en bedenken: Dat hy, daarenboven de verſcheide windingen, en door dewelke het Bloed Circuleert in agt neemen, ende deeze harde ſtoffen daar eens by vergelyke, en dan Oordeele of dezelve alzo gemakkelyk naar de ſcheidende Organa van het Water vervoerd, en met het zelfde gemack van het Bloed konnen geſcheiden werden, zonder de Vaaten te benaadeelen De bovengemelde *Tauvry*, is van gedagten, dat het *Zaad*, door de Porien des Aaders, tot de Maſſa des Bloeds te rugge gaat, welke te rug gang hy op deeze wyze bevat, begrypt te geſchieden. Het *Zaad*, zegt hy, in deſſelfs Vaaten beſlooten zynde, werkt, en verkrygt geduurende deſſelfs verblyf aldaar, eene hoedaanigheid, daar het van te vooren niet mee begaaft was, te weeten: het verkrygt meer beweeging, en werd met vlugger Geeſten verſien, zo dat het tot de Maſla des Bloeds weederkeerende, het aldaar die veranderingen voortbrengt, dewelke het niet zoude hebben konnen voortbrengen, 't en zy het gerectificeert en geëxalteert waare geweeſt in de *Zaad-Vaaten*. Wanneer deeze Vaaten eens vol zyn, en dat 'er meer Zaadſtoffe bykomt, wert het geene in dezelve gehouden is, allengskens door de Porien der Aaderen gedreeven ende met het Bloed Circuleerende met het Bloed door deſſelfs vettige eygenſchap, houd het, om zo te zeggen de Geeſten in, en belet der zelver verdwyninge. Hier door geſchied het, dat wanneer in het Venus bedryf groote meenigte van deeze blyagtige ſtoffe, door het dikwils herdoen verbruykt is, de Geeſten vervliegen, en uyt deeze

oorzaak ontstaat de zwakheid van die geene dewelke van deeze vogt berooft zyn. Monsieur *Bayle*, die ik te vooren genoemt hebbe, is van het zelfde gevoele. Wat my aangaat, ik geloove dat het *Zaad* in de Testiculie en Zaadvaaten verdunt en gesubtilizeert zynde, door de Vaaten te rugge keert, 't welk te zaamen, met *de Vasa deferentia*, naar boven in de Abdomen klimt, en aldaar hunne Lympha, in de Vaaten ontlast, en dat het op deeze wyze het weederom in de Chylus en 't Bloed tot het groot voordeel van het geheele Lighaam gevoert werd. Ik wenschte dat de aldererervaarenste Anatomici, en de Philologische Schryver van het grootste vernuft, deeze zaak verder wilden onderzoeken, dewyl de regte kennisse hier van, van de uyterste nuttigheid zoude zyn. Wat hier aangaande deeze zaak gezegt is, zal genoegzaam zyn; de opregte Leezer zal het, zo ik hoope, ten besten neemen, dewelke ik vriendelyk verzoek, indien hy hier ontrent iets beeters weet, dat hy dit gelieve te verbeeteren, en gemeen maaken. Want waarom zoude ik (om met de woorden van *Derlingius*, *in Praef. Obs. Sacr. p.* 1. te eyndigen) het geene ik zegge, weygeren het Oordeel der Geleerde te onderwerpen, daar ik de gevoelens der Geleerde zelfs onderzoeke, ende daar ontrent vryelyk myne gedagten geeve? Dit weete ik, dat ik het altyd voor een eere, en ook een voordeel zal agten, door Menschen, in deeze aard van Studien ervaaren, aangemaand en onderweezen te werden; maar het onkundig oordeel der onweetende ('t welk hedendaags dikwils de overhand neemt) zal ik zonder vreeze bestraffen. Want in onze daagen zoo werden wy

wy het zelfde gewaar, daar zig *Anacharis* onder de *Grieken* over verwonderde, te weeten: *Dat Konstenaars met elkander om de prys twisteden, en het oordeel daar over, door die geene dewelke geene Konstenaars waaren, gegeeven wierd.*

Uyt deeze Opmerking van *Sekmieder*, is het klaar, hoe weynig men zig aan de beweegreeden dewelke gebouwt zyn op het weederkeeren des *Zaads* tot de Massa des Bloeds, dient te houden. Maar ik moet die geene, dewelke weegens al te veel kragt klaagen, ende des nagts geen Zaadschieting hebben, het geene ik te vooren hebben voorgeschreeven, nog eens aanraaden, te weeten: *sterke Oeffening*, en *maatig eeten*; die geene dewelke eenige hulp van de *Materia Medica* verwagten, moeten zig met zodaanige Recepjes vergenoegen; als zy teegens gewoontens, en zeer groote vervuldheid in Physische Autheuren zullen vinden, of anders by een Artz om baad gaan. De Geneesmiddelen dewelke myn teegeparty noemt, zyn de naarvolgende. Neemt het *Zaad* van *Wynruyt* en de *Wortelen* van van elks 1 Drma het *Zaad* van *Lattouw* twee en een half Drma *Drooge Mentha* 3. Drma; *Brood-Zuyker* 1. onze; *misce fiat pulvis*; waar van een Draohma genoomen moet werden in dunne Witte Wyn, twee uuren voor het Eeten geduurende eenige daagen. Anders het *Zap* van *Lamoenen*, met *de Geest* van *Tarpentyn* en *Kampher*. Hy recommandeere ook *Emulsiones* van *Kennip-Zaad. Meloen-Zaad*, en *Mannekoppe Zaad* gemaakt, waar toe men ook eenige droppels van *Kampher, de Geest van Vitriool* in eenig nat kan toevoegen, of 't geene zegt hy beeter is, *Crudum Niter*.

Deeze

Deeze met honderde andere Recepten tot het zelfde eynde, kan men by die geene dewelke de Pratyk volgen bekoomen; Maar ik ben verzeekert dat onder de kragtige Menschen, van de vyftig geen een, dewelke inderdaad hierom benoodigt zyn, hunne toevlugt tot dit Geneesmiddel zoude willen neemen; Maar ik durve ook, alle die geene die in deeze zaak ongeveynst zyn, ende die twee dingen dewelke ik voorgeschreeven hebben, willen gebruyken, te weeten *Oeffening* en in *maatig Eeten*, belooven dat 'er onder duyzent geen een zal zyn, die ooit met eenige quaal uyt een *overlooping des Zaads* ontstaande, zal gekwelt zyn.

Aangaande de *Recipes* van eenige Geneesmiddelen, daar veele die niet beter geweeten, groot geloof aan gehad hebben, als hebbende dezelve in de Medicinaale Boeken gevonden, het is maar al te wel bekent, dat dezelve meer quaad als goed gedaan hebbe, of het door de geveynstheid van die geene die dezelve voorgeschreeven, of de onkunde van die geene die dezelze gebruykt hebben, of dat zy de zaak, door dezelve voor goed geoordeelt wierden, qualyk verstaan hebben, zal ik niet van oordeelen; maar wy zyn maar al te wel overtuygt dat men op het beste, op veele regtmaatige voorschryvingen in eenige Boeken aangepreezen, geen staat konnen maaken, en veel min op de enkele onder een vermengde naamen der Ingredienten, daar weegens de veelheid, de eygenschap, het opmaaken, de tyd nog de manier om dezelve te neemen, in 't minste geen gewag gemaakt werd. Dit is 't geene myn tegenparty, ontrent de laast gemelde zaaken uyt enkele

goed-

goedaardigheid tot zyn Leezers; gelyk hy hun wel zoude willen doen gelooven, gedaan heeft; Maar ik beroepe my aan alle Artzen van oordeel, of dit de alderonzeekerste, en onverstaanbaare manier van voorschryven niet is, en dewelke op geenerley wyze, op die manier als die voorgedraagen werd, de Pacient eenig goed kan doen. Alle Menschen weeten, of behoorden te weeten, dat men de aldervoorzigtigste zorge, die doenlyk is, in het t'zaamen mengen, en het ingeeven der Geneesmiddelen, alzo wel ontrent de uytwendige als de inwendige moet neemen, al zyn het Menschen van de beste kennisse en opregtigheid; want hunne *Principia* zyn zo verscheiden, en hun werken, en uytkomen zo wisselvallig, en in hunne proportie gemengt, of onkundiglyk te zaamen gebragt werden, naar het gebruyk der zelver van het alderschaadelykste gevolg dat te bedenken is konnen zyn. Het is opgeschreeven, wat quaad door het gebruyk van een Inspuyting alleenlyk, dewelke door een Quakzalver, voor een Getrouwde Vrouw dewelke veel kinderen kreeg en een *Gonorrhæa* had, klaar gemaakt was, welkers Recipe, gelyk hy bekende uyt een Boek van Geneesmiddelen genomen had: Het stopte inderdaad de *Gonorrhæa* op, maar het heeft niet alleen, alle onvrugtbaarheid, in die Vrouw daar naar belet, maar heeft ook voor altyd daar naar, alle geneegentheid of begeerte tot wellust in die Vrouw ten eenemaal uytgeblust; ja zelfs deed het haar, een afschuwen voor de by een komst hebben, en haar Man verstooten, wanneer hy iets dien aangaande met haar zogt te pleegen, 't welk tusschen hen altyd daar naar een twist veroorzaakte. Ende indien de Genees-

Geneesmiddelen op zodaanig een manier gebruykt, zulke quaade gevolgen op eenige gehad hebben, en ook aan andere zeer fataal geweest zyn, wat zullen wy dan niet vreezen van die dewelke gemeenlyk door de mond ingenoomen werden, wanneer het toebereyden, en bedienen daar van aan een Mensch die in de Medecynen onervaaren is, gelaaten werd. Ik hebbe zelfs van een *Tumor* of gezwel in een der *Testiculi* van een jongen Heer geweeten, het welke, door behoorlyke Middelen in 't eerst gemackelyk zoude hebben konnen geholpen werden (het ontstond door de regurgatio, of de schielyke te rugge keering des *Zaads*, 't welk geschiede door dat hy betrapt wierd in het bedryf van *Zelfs-Besmetting*, als zynde door de hoogste graad van de kitteling tot het uytschieten gebragt) edog zo hard geworden was als een plank, en grooter als een paar vuysten, waar door hy zyn vrugtbaarheid t'eenemaal, en voor altyd daar nae, door de quaade manier van een onkundig Man verlooren heeft.

Ik zal geen verder reeden geeven, aangaande het Drucken van eenige Brieven die my gezonden zyn. Als hebbende reeds genoeg daar van gezegt, en ik ben verzeekert dat veele van myn Leezers behaagen zullen scheppen in dezelve te beezigen, en dat die dewelke dezelve geschreeven hebben, voor 't meerendeel vergenoegt zullen zyn met dezelve in Druk te zien. &c.

De

De naarvolgende Brief is van dezelfde Persoon dewelke de voorgaande gezonden heeft, een verdrag maakende van de uytwerking der Genees-middelen dewelke ik hem op den 9. September te vooren gezonden hadde.

Aan den Vernuftige Autheur van een Boek genaamt de

O N A N I A.

Londen den 13. October 1725.

MYN HEER,

Ik hebbe nu haast gedaan met het inneemen der Genees-middelen, dewelke gy my gezonden hebt, en ik vinde dat dezelve die uytloozingen hebben belet.

Wat de andere zwackheeden aangaat, ik bevinde geen groote verandering in myn beterschap, dog dat kan misschien van myn onkundigheid voortkomen, maar evenwel moet ik u dat regt doen, dat dezelve myn goedendienst hebben gedaan.

Ik hebbe U Ordonnantie in het neemen der zelver

zelver naauwkeuriglyk gevolgt, uytgenoome giſtere, wanneer ik U droppels des naarmiddags moeſt overſlaan, door dien ik van Huys was, en ik dugte dat het van eenig quaad gevolg voor my geweeſt is, want van deeze nagt hebbe ik teegens myn wille een uytloozing gehad, 't welk, alhoewel ik giſteravond niet gegeeten hebbe, my zedert her inneemen der zelve, niet gebeurt is.

Dus hebbe ik U (naar myn vermoogen) van de uytwerking die deeze Medicynen op my gehad hebben, een verdrag gemaakt, en indien gy het noodig agt myn nog meer daar van te Ordonneeren, verzoeke ik u het te doen, en ik zal u binnen de week het geld daar voor zenden, &c.

THOMAS T.

Het geval van deezen Heer, is t'eenemaal gelyk het geene 't welk ik in een Poſſcriptum van een Boekje geleezen hebbe, 't welk in 't Jaar 1704. Gedrukt is, en *Bellum Medecinale* genoemt werd, aangaande de manier dewelke D. T. en de eerlyke D. P. S. ontrent een Heer die hun Pacient was, gebruykt hebben, om hem van anders niets, als de veelvuldige *Nagt Beſmettingen* te geneezen, en waar mede zy hem, als met ietwes afgryzelyks vervaard maakte, zodanig dat zy hem, in zeeven vierendeel jaars 900. ginys voor hunne ſalariſſen ontroffelt, en door hunne Recipes de Apotheekers Reekening tot 370. ponden hadden begroot, daar den Heer ondertuſſchen in volle Gezondheid was, uytgenomen het Medecineeren, en anders niets noodig hadde, als eenige weynige van die gemackelyke regu-

reguleerende Middelen, dewelke mijn voornoemde Pacient voorgeschreeven hadde, ende naderhand een eerlyke Egtgenoot, om de overvloed van een pryselyke gestalte des Lighaams weg te neemen. Hier door kan men bespeuren, dat die Aartzen dewelke meest gewilt zyn, en tot de hoogste posten koomen, niet altyd de beste en getrouwste zyn. Ook hebben de rykste Pacienten (daar deeze geen van de minste was) geen beeter verzeekering, 't welk groot jammer is, teegens het ongelyk dat hun ontrent hunne Gezondheid gedaan kan werden, als de arme, en het geringer slag van Menschen, zelfs van Menschen die ook nog voor eerlyk in hunne handel willen aangezien zyn.

Wy sien klaar 's Menschen nietigheden;
Dat waan en schyn ons heeft verleid;
Mits wy ontbloot van goede seeden,
Niets vinde als onrustigheid.
By pyn en smert, ten knagent herte,
Dien hem de vrees voor sterven baart;
Als wetende dat Helsche smerte,
Hun Lot is, voor 't genot der Aard.
Zy na den dierschen lust te plegen,
Wel wenschen het was nooid geschiet;
Dat hy tot weldoen ongenegen,
Nu sugt met hertseer, en verdriet.
Dies om sulk onheyl voor te kome,
Moet ider vlytigh staan ter wagt;
Hy moet gevaar nog listen schroome;
Om niet te werden overbragt.

Op dezelfde tyd als dit Byvoegzel, *om zo te zeggen, door de Pars was gegaan, vond ik de naarvolgende Brief van een jonge Juffrouw, dewelke voor my by de Boekverkooper was afgelegt, dewelke om het byzonder geval, en het aardig verstand van de Schryver, ik niet minder als hier een plaats geeven konde.*

Aan de Pryswaardige Autheur van de

O N A N I A.

Den 16. October 1725.

MYN HEER,

Deeze Brief komt van een jonge Dogter, maar die van ouds aan de Pratyk van dat vuyl vermaak 't welk gy met zo veel reeden in U Geestig Boek de *Onania* verwerpt, en ten toon stelt schuldig is geweest, en 't welk ik ontrent 10. dagen geleeden ben te zien gekoomen: Maar ik vinde in alle de

de gevallen dewelke gy daar in meld geen een 't welk met het myne te vergelyken is, 't welk, alzo myn welvaart daar aan hangt, ik genoodzaakt ben aan U te verhaalen, en ik twyfele, *Myn Heer*, of U diergelyke ooit is voorgekoomen: Ook kan ik niet anders zeggen, alhoewel my deeze geleegentheid zeer aangenaam is, als dat ik verzeekert ben, dat U die geene dewelke die Brief geschreeven heeft niet meer kent, of ooit kennen zult, dan ik den Autheur van de *Onania* kenne, of zoeke te kennen. Ik hebbe *Myn Heer*, deeze dwaasheid met myn elf Jaar begonnen, dewelke my door myn Moeders Kammenier, dewelke van die tyd af aan tot nu toe altyd by my geslapen heeft, 't welk nu volle zeeven Jaaren zyn, ende wy waaren in deeze zonde zodaanig eens, dat wy geen occasie verzuymde om dezelve te begaan, en zogten de kitteling door alles wat wy bedenken konde te grooter te maaken, om onze zondige begeertens te meer te voldoen. Om kort te gaan, wy plaizierden elkander al zo wel als yder zig zelven plaizierde. Maar of door het sterk gebruyk van myne partyen door haar, of door myn zelven, of door beide, dan of het door iets natuurlyks 't welk meer in myn hoedanigheid, als in andere van myn geslagte is, weet ik niet, maar ik hebbe al over 't half Jaar een gezwel gehad dat uyt myn Lighaam komt, zo groot en bynae zo hard, en zo lang of langer als myn duym, het welk myn tot zeer groote wellustige begeerte neygt, en daar van daan komt een zodaanige vogt ofte glibberigheid, dat ik meest altyd nat ben, en altemet een zodaanige persing hebbe, als of 'er ietwes grooter voor den dag stond te koomen, 't welk myn en myn meid

zeer bedugt maakt. Zy is daar over by een Vroedvrouw geweeſt, maar zegt, dat zy haar van onze handel niet heeft verwittigt; de Vroedvrouw zeyde, dat het een neederzacken der Baarmoeder was, door zwackheid, en gaf haar raad voor my, dewelke ik te vergeefs gebruykt hebben. Ik ben tot nog toe in de zelve ſtaat, ik hebbe de natuurlyke vloed niet gehad, en hebbe een groote pyn in myn Rugge, en myn Buyck is gezwollen, ik ben op verre nae zo ſterk niet, mijn aangezigt is veel bleeker, en myn Maag zo goed niet. Het heeft my bynae ontzinnig gemaakt, en maakt myn onbequaam om te leeven, en ik ben bang dat ik zodaanig geſchonden ben, dat 'er geen helpen aan is. Och! dat ik zo ondeugend geweeſt ben, ik, die een beeter opvoeding gehad hebbe, (en beeter behoorde te weeten) dan de meeſte van onze Sexe in 't gemeen wel doen; daar ik in de Boeken ervaaren ben, en myn Vrienden, dewelke zeer ryk zyn, myn tot ietwes boven de gemeene ſtatie van myn Sexe, voorgenoomen hebben te verheffen; ik zegge, dat ik myn zelve, op een zo onreyne wyze hebbe konnen verleegen, myn Lighaam, en dat erger is myn Ziel te kort doen, baart zelfs in my een verwondering. Hadde ik meer in de Bybel, en minder in *Martialis*, *Juvenalis*, en *Ovidius* &c. geleezen, het hadde beeter voor myn geweeſt, maar die Boeken, *Rocheſter*, en Speel-Boeken, hebben in 't eerſt myn malle gedagten bedorven. Ik hoope, dat dewyle nu beide ik en myn meyd, naar U naauwkeurige reedevoering ontrent de *Zelfs-Beſmetting* onderzogt te hebben, het bedryf daar van verlaaten hebben, ende voorgenoomen hebben door Gods Genade

het

het zelve niet meer te begaan, waar door wy vergeevinge, en myn zwack Ligbaam van u hulpe, (myn goede Heer,) zal ontfangen. Haar schort niets, zy is een sterke meyt van seeven en twintig Jaar, en ik van een tengere, en van natuur zeer zwack, en ben maar effen agtien Jaar. Ik hebbe u hier neevens een giny gezonden, en verzoeke u hartelyke Raad, wat dat myn best te doen staat, en U gedagten weegens myn geval, wel toegezeegelt, met een opschrift aan Juffrouw E. N, en ik zal 'er morgen ogtent om zenden, by de Boekverkooper daar deeze afgelegt is; en *Myn Heer*, ik ben genoodzaakt U te verzoeken dat gy deeze Brief my te rug gelieft te zenden, dat ik de voldoening mag hebben van dezelve zelfs te verbranden. Naar dat u Antwoord zal zyn, zult gy verder van myn hooren.

Gy mogt *Myn Heer*, niet te min myn Brief eerst naschryven, en indien gy het de moeyte waart agt, dezelve ook in u naaste Druk laaten invloeyen om andere tot een spiegel te verstrecken; maar ik hadde niet gaarn dat myn geschrift van iemand als van u gezien wierd. Wat aangaat de omstandigheid van het verhaal, dat ik daar door niet bekent zoude werden, daar hebbe ik zorge voor gedraagen: U E: Genege Dienaresse, &c.

E. N.

HEt geval van deeze jonge Juffrouw, door het steygeren van haar lust en geweld, en het veelvoudig misbruyk van haar zelven, en misschien de ongewoonelyke wyze van het uythangen des deels, is anders niet, volgens het berigt dat zy daar van geeft, als een uytzacking van de

de *Clitoris* , een zaak die veele van dat geslagt zeer eygen is, beide de Getrouwde en Ongetrouwde dewelke stark en wellustig zyn, en hun zelven, zonder eenige tyd tot het bedryven der *Zelfs-Besmetting* hebben overgegeeven. In eenige Vrouwen verbreyd het zig, en is vergroot als het opgeblaazen is tot een perfecte gelykenis en groote van een staande mans *Penis*, uytgenoomen dat het geen opening heeft (alhoewel het, door de indruk inderdaad voorkomt als of 'er aan 't eynde een doorgang in was) ook is het zo lang niet, maar styft of valt, in 'er maaten van de lust of geneegentheid van het Vrouwmensch. Ik heb 'er in myn tyd een of twee, dewelke door het zelfde bedryf in deeze ongeleegentheit waaren geraakt, in myne Geneezinge gehad, dewelke naar dat zy naderhand kuys leefde, door het gebruyk vah eenige *Astringente Fomentatien*, en eenige Medicamenten inwendig te neemen, om de onordentelyke en aangestooke Venus lust te regt te stellen, wederom tot hun zelven gekoomen zyn, ende welkers deelen weer tot hunne voorige natuurlyke staat en gestalte herstelt zyn geworden. Het is diergelyk geval, gelyk dat van deeze Juffrouw, 't welk oorzaak was van het geene weegens twee *Nonnen* te *Romen* gezegt wierd, te weeten dat zy hun geslagte verandert hadden, en het wel een zodaanig geroep maakte in die Stad, dat de Paus daar van hoorende, ordonneerende dat zy door eenige Cardinaalen zouden bezien werden Dr *Carr*, in zyne Medicinaale Brieven, dewelke door Dr. *Quiney* vertaalt zyn, heeft in zyn Antwoord op een Brief dewelke hem van een Godsgeleerde gezonden was, hier op in 't breede zyne gedagten geschreeven,

ven, dewelke, alzo dezelve de myne, nopende het geval van de voornoemde Juffrouw zoude konnen bekragtigen, ende beide de Leerlingen en de Pacienten eenig nut zoude konnen bybrengen, ik my de moeyte niet zal ontzien om na te ſchryven, en dezelve den Leezer verbatim te geeven. Het is zyn 16de Brief, getituleert, *aangaande twee Nonnen dewelke gezegt wierden hunne Sexe te hebben verandert.*

MYN HEER,

IK zoude miſſchien door al te veel zeedigheid beſchaamt zyn, (niet teegenſtaande u bevel) myn zelven met een verhaal 't welk niet al te kuyſch is, te bemoeyen, indien een Profeſſoor der Godgeleerdheid het zelve de Waereld niet in Druk gegeeven had, en een Collegie van Cardinaalen daar niet in vernoomen hadden. Dit geeft my eenige vrymoedigheid, en het beſchermt my alle verwyt van ontaamelykheid; Ik zal derhalven niets uyt dartelheid Schryven, ende ook niets van belang uyt zeedigheid overſlaan.

Het is jammer dat gy op myn het oog hebt laaten vallen, om reeden van een zo wonderbaarlyk *Phænomenon* te geeven. Gy zoude de Geleerde Waereld zeer verpligt hebben, indien u de Eerwaarde Heer *Boyle* dewelke een volmaakt Philoſoop is, hadde bewoogen om dit werk in handen te neemen; alhoewel ik voorwaar niet buyten hoope ben, of hy zal, zo gaauw als hem dit vreemd geval ter ooren zal koomen, het zelve zyn vernuftig onderzoek wel waardig agten; want zyn groote Geleerdheid is zodaanig, en 't geen altyd tot zyn geduurige Eer zal ſtrecken,

zyn geneegentheid om andere te onderwyzen, is zodaanig, dat het hem aanzetten zal, om niet te gedoogen dat zo een ongemeen geval, de aandagt van de alderbequaamste Wysgeert ontsnapt.

Gy Schryft my in U Brief, dat 'er te *Romen* gezegt werd, dat twee *Nonnen* in een Clooster, op een zodaanige wyze verandert waaren, dat men hun vermoede Mannen te zyn. Naar dat dit zeggen zig verbreid hadde, kwam het zelve de Paus ter ooren; dewelke op een zo ongemeen een geval, eenige Cardinaalen beval om naar de waarheid daar van te verneemen: Dat, naar een onderzoek gedaan te hebben, dezelve verzeekerde, dat de *Nonnen* op een zodaanige manier gegroeyt waaren, dat zy hun geslagte verandert hadden; tot getuyging hier van zegt gy dat de Cardinaalen bevoolen hadden, dat zy uyt het Clooster gezet zoude werden, en dat zy op dien tyd hunne Kleeding verandert, en Mannelyke Oeffeningen aangenoomen hadden.

Ik kan my niet bedenken wat dat de Paus beweegen kan, om het onderzoek van deeze zaak aan de Cardinaalen te beveelen, daar het onderscheid tusschen de Sexen, hun in geener manier bekent is. Wel is 't waar; dat het gevoele 't welk men van hunne heeft, allerley vermoeden ontrent hun verslag weg neemt; dog konde hunne onbevleckte kuysheid, te zamen met de schaamte en zeedigheid hun nimmermeer toelaaten, een zo naaukeurig onderzoek te maaken, als den aard van zoo een geval vereyschte.

Menschen die dit Relaas leezen, konnen misschien in onderscheide gevoelen verdeelt zyn, en beyde die gevoelen konnen verkeert zyn.

Eenige dewelke in de eere der Cardinaalen vertrouwen

trouwen, zullen hier om die reeden gelooven, en alzo het de gewoonelyke bepaaling der natuur te buytengaat, het zelve voor een Mirakel aanneemen.

Andere zullen het geenſins gelooven, dewyl het, het bereyk der natuur zo verre te boovengaat, dat, door dien de Mirakelen opgehouden hebben, het onmoogelyk moet zyn; en gelyk zy niet gehouden zyn onmoogelykheeden te gelooven, willen zy dit niet aanneemen.

Ik wilde, *Myn Heer*, beide deeze ſoort van Leezers wel doen verſtaan, (en dat ik myn beſt hebbe zoeken te doen, in dusdaanige moeyelyke zaaken, twyfele ik niet of gy zult het ten beſten neemen) de eene, dat die uytlooping der natuur dewelke gy een verandering der Sexe noemt, kan op geenerley wyze onmoogelyk gezagt werden, van de geſtalte der teelende deelen: en de andere, dan een zo wonderbaar *Phænomenon*, de paalen der natuur niet te buyten gaat; ook gebeurt het zo zelde niet dat het de naam van een Mirakel verdient. Die geene moet in de kragt der natuur zeer onkundig zyn, die denkt dat de zelve altemet het geene niet doen kan, 't welk zy niet goed dunkt dikwils te doen.

Wie ook van gevoelen is, dat die twee *Nonnen* hunne Sexe hebben verandert, is onder een misverſtand; Al het geene 't welk een zodaanig gevoelen ſchynt te gemoet te koomen, is de ongemeene vergrooting der *Clitoris*, het welke door dien het veelvoudige ontſteekingen gewent is, deſſelfs groote naar buyten ſtoot, ende verbryd, niet ongelyk een Mans Penis.

Ik ben zeer onwillig zo ſtraf ten opzigt van deeze *Nonnen* te zyn, dewelke een geſtrenger

wyze van leeven, en een geduuriger bywoonen in hunne Godsdienst behartigen, dat ik een vermoeden zoude hebben, dat hunne dartelheid hun eenige aanleiding tot een ongewoon gebruyk van die deelen zoude geeven; waer door zy hunne partyen mogten vergrooten, volgens *Martialis*,

Mensiturq: Virum Prodigiosa Venus.

Om dat 'er getuygenis hier van zelfs in kleyne kinderen is, dewelke men aan zo een dartel bedryf niet handaadig kan denken.

Ook kan ik niet van gevoelen zyn, dat deeze Persoonen van 't begin af aan Mans zyn geweest, om dat, indien zy zig verkleed hadden om hunne wellust in zo een Plaats te voldoen, 'er eenige ontdecking daar van geschied zoude zyn, 't welk niet gebeurt is, en daarom behoort men dat niet te vermoeden. Behalven dat, kan een zodaanig vermoeden niet aangenoomen werden, als wy bedenken, dat hunne Borsten gelyk die van andere Vrouwen zyn, ende ook zo waaren op hunne aanneeming in het Clooster, ende ook nog zo zyn.

De Naaukeurige *Regnerus de Graef*, in zyn Boek van de Vrouwelyke *Organa*, op dat stuck de *Clitoride*, verhaald dat de *Clitoris* van een eerst gebooren Kind, 't welk het Mannelyk Deel in de andere Sexe zo gelyk was, dat de Baaker en andere meer ervaaren Wyven hun daar door zo zeer vergisten, dat zy het voor een jongen naamen, ende het in den Doop ook zo genaamt hebben; en dat dit misverstand tot desselfs Doop niet ontdekt wierd, 't welk door een naauwkeurige ontleedinge deszelfs Ligbaam geschiede; waar van de zelfde Autheur gewag maakt.

De

De *Clitoris*, in eenige Huwbaare Menſchen, ziet men verby de *Labiæ* of de opening der Dyen uythangen. Daar is een Quaal dewelke *Furor Merinus* genoemt werd, dewelke altemet hier door ontſtaat, wanneer de *Clitoris*, in het wandelen ofte andere Oeffeningen, teegens de Kleederen ſchuurt, en zodaanige buytenſporige begeerlykheid veroorzaakt, dewelke hun alle ſchaamte en zeedigheid doet vergeeten, en hun met een zeeker *Woeden* tot het Venus bedryf ontſteekt.

Dit ongemeen Gezwel van de *Clitoris*, is in eenige der Ooſterſche Landen af te ſnyden; ende het zelve van Menſchen weg te neemen dewelke op hun Trouwen ſtaan, op dat het geen verhindering in de Huwelykſe omhelzing zyn zoude.

Ook is de reeden van een zodaanig zwellen niet zeer moeyelyk.

1. Om dat de drift der Welluſt der Zeenuwen en Arterien wonderbaarlyk doed zwellen, ende die Organa, in 't byzonder, booven eenige andre Deelen met Geeſten van Hitte opblaaſt. Ten tyde van omhelzing, 't zy inderdaad, of door inbeelding, werden die van de Man, door een kragtige toevloed des Bloeds en der Leevendige Geeſten, door de kitteling dewelke dezelve verzeld, opgeblaazen en uytgebreid, als of de natuur, in het verzien van die deelen over zorgvuldig was.

2. De holligheid van het Deel, daar het in begreepen is (als of het binne geen naauwe bepaaling moeſt gehouden werden, 't welk deſſelfs zwellen zoude verhinderen) helpt deſſelfs groeyen; En alzo het geleegen is, daar het plaats genoeg heeft, kan het zig aan alle kanten verwyderen,

waer

waar door deſſelfs Vaaten langer werden en van alle zyden voedzel ontfangen.

Daarenboven, *Myn Heer*, maar een vergelyking van de Mannelyke en Vrouwelyke *Organa*, zult gy niet vinden dat dezelve zo veel ſcheelen, als gy op het eerſte gezigt u wel zoude inbeelden, uytgenoomen dat de Mannelyke met een kragtiger hitte uytgedreeven zyn; daar de Vrouwelyke door een gebreck in dit opzigt, alleen inwendiglyk te beſpeuren zyn.

De *Merus* van een Vrouwsperſoon, indien de zelve uytgehaald wierd, zoude een *Scrotus* gelyk zyn, en de twee Ovaria, dewelke aan de zyden van deſſelfs bodem vaſt zyn, zouden met het geene dezelve beſluyten, het geval van de *Teſticuli* eevenaaren.

De *Clitoris* is van gedaante als de *Penis*; en heeft het zelfde gevoel van plaizier, en ſtrekt zig uyt, en krimpt op dezelfde manier weer in; het eyndigt ook in een *Glans*, maar heeft geen holligheid; 't welk niet te verwonderen is, om dat het niet tot ontlaſting van 't een of 't ander dient, dewyl het geene daar in is, met meer gemak in de opening van de Neck van de Blaas inziept; maar indien de opening, gelyk dezelve in de Man is, eens toe was, dan zoude het uyt noodzaakelykheid van een erectie, eenige andere uytgang omtrent het eynde van deſſelfs glans vinden. Want alderhande Vaaten werden in 't eerſt door het indringen van eenige circuleerende Vogt gemaakt; en daar de vloeybaare deelen werden teegen gehouden daar formeeren dezelve aen Celle en Vaaten, daar dezelve circuleeren.

In onze eerſte Vorming, wanneer de Teel-Deelen qualyk grooter zyn dan de punt van een naalde,

naalde, is het onderſcheid van de Sexe van zeer naauwe omſtandigheeden afhankelyk; Maar wanneer Menſchen opgewaſſen zyn, is het de hardſte zaak des Waerelds, om te gelooven, dat 'er een doorgaande verandering van d'eene tot de andere Sexe zyn kan (gelyk ons de Digters weegens *Tereſia* zeggen) Maar het is waarſchynelyker te gelooven, dat de grootheid van de *Clitoris*, door deſſelfs gelykeniſſe met de Mannelyke *Phenis*, de onderzoekers in deeze zaak bedrogen heeft; of dat zy van hunne eerſte vorming af aan Mannen zyn geweeſt, maar dat hunne Teel-Deelen, door eenig gebreck, in hunne eerſten hoedaanigheid, niet behoorlyk uytgedreeven zynde, naar het aangroeyen der kragten, en *Venus Kitteling*, uytgebrooken zyn, en daar door op nieuws ſcheenen voor den dag te koomen.

Wy hebben veelvoudige blyken van den uytloop der Natuur, in de gedaante van deeze deelen. Daar is een aanmerkelyke Hiſtorye van een Kind, 't welk eenigen tyd geleeden in een Dorp, digte by den Berg *Grandeaux* genaamt, in *Vrankryk* gebooren is, in alle andere opzigten was het als andere Kinderen, maar in die deelen dewelke het geſlagte onderſcheyden, was het gelyk een Man; de *Schaamelheid* was met haar bedeckt, en hy had dickwils alle de driften van dartelheid, met een Erectie tot *Byſlaapen*, voornamentlyk uyt de ſlaap ontwaakende; en eer dat hy twee Jaaren oud was, wierd het zyne Ouders geraaden, van hem met zyne Suſters of de Meyden niet te laaten ſlaapen, uyt vreeze dat het geene *Hieronymus* verwonderde op twaalf of dertien Jaaren, nu op twee Jaaren ouderdoms mogt koomen te geſchieden.

De

De natuur wil in haare werken niet t'eenemaal bekent zyn, maar dog is het nooit bekent geweeft, dat dezelve zodanige buytenſpoorigheeden als deeze geweeſt is, ooit begaan heeft; Daarom behooren wy ons weegens haare tydelyke order te verwonderen, om dat het ons onmoogelyk is, haar in alle haare werken naar te vorſchen.

U vertreck uyt de Stad is my leed, om dat wy zo dickmaals als ik wel wenſchen konde, niet te zaamen konnen zyn; daarom laat ons in onze gedagten over eenkoomen, het zelve onderzoek te maaken, als of wy altyd te zaamen waaren, &c.

Gelyk 'er veele Vrouwen zyn, dewelke door een buytenſpoorige Wellust, en misbruyk van die deelen, dit uythangen der *Clitoris* hebben, zo zyn 'er ook andere, dewelke daar mede geboo-ren zyn, beide tot hun ongemak en ſchande.

Dr. *Drake*, zegt ons in zyn Boek van de Sny kunſt, dat de ongemeene groote en verzwacking der *Clitoris*, uyt het Lighaam van eenige kinde-ren hangende, de oorzaak is geweeſt, waar door Vrouwlieden die Kinderen voor Wanſchepſels, dewelke men Hermaphrodite noemt, genoomen hebben. Daar wierd 'er een, zegt hy, van dit ſlag, om een andere reeden by myn gebragt, welkers *Clitoris* zo verre uyt het Lighaam hong, alwoewel het maar drie Jaaren oud was, dat het een *Penis* zeer geleek, maar het hadde geen gat, maar in plaats van dat, was 'er effen agter het zelve een opening daar het water door uytkwam, 't welk anders niet als de hoek van de *Rima* was, door dien de *Clitoris* het overſchot van die opening vulde; zo dat de Ouders het voor een Jongen aanzagen, en 't zelve als zulks gedoopt, en voor

zulks

zulks hielden, als het by myn gebragt wierd; Maar de gebuuren, dewelke kennisse hadden van 't geen dat voor den dag kwam, hieten het een Hermaphrodita. *Regnerus de Gaaaf* zegt ook, dat hy een eerstgeboore Meysje gezien heeft, wiens *Clitoris* een zodanige gelykenis met een Mannelyke *Phenis* hadde, dat de Vroedvrouw en andere Wyven het als een Jongen aannaamen; en als zulks hieten Doopen.

Het is zeeker dat in eenige Vrouwlieden, voornaamentlyk die geene dewelke zeer geyl zyn, de *Clitoris* zodaanig verbreid is, dat dezelve door het uythangen uyt de opening, t' onregt voor een *Phenis* genoomen werd, dezulke heeft *Cælius Aurelianus*, *Tribades*, *Fricatrices*, en *Plautius*, *Subigatrices* genaamt, en wierden door deeze laaste Hermaphroditen gereekent, om dat, gelyk te voore gezegt is, dezelve de Mannelyke daad met andere Vrouwlieden hebben konnen pleegen. *Amatus* verhaald van twee *Turkse* Vrouwen, van Thessalonica; ende *de Castro*, zegt ook dat eenige Vrouwen te *Lissabon*, weegens dusdaanig vuyl bedryf met zyn weeten gestraft zyn. In *Creophagia* in *Arabien*, besnyden zy de Vrouwen die zo gestelt zyn, met een zeeker Apophosis van musculagtige vellen weg te snyden, 't welk van het oppergedeelte van de *Mateix* naar beneeden komt, 't welk in de *zamenkomst* styf werd. *Lusitanus* verhaalt ons *Obs.* 82. dat een zeer vermaarde en deugdelyke Maagd, welkers *Clitoris* natuurlyk uythong, daar door zoodaaniglyk tot wellust aangedreeven wierd, door dien haar zinnen daar teegen wreef, als zy haar zelven beweegde, dat het haar groote moeyelykheid en droefheid aan haar Ziel gaf, zodaaniglyk,

niglyk, dat men met verlof van haare Ouders, by deezen Artz gong, om het zelve te doen afsnyden, 't welk hy zegt, dat door hulp van twee ervaren Chirurgyns geschiede, en zy geneezen wierd en altyd daar naar zeer wel geweest is,

Ik hebbe geleezen, dat 'er een Volk in *Vrankryk* is, dewelke een hangende *Clitoris* van natuuren zeer onderworpen zyn, en even bequaam zyn om beide de Sexen te gebruyken, en dat de Wetten van dat Land in hunne keur geeft van welke Sexe zy zyn willen, naar het welke het gebruyk van het andere hun t' eenemaal verbooden is. Ende wy leezen dat 'er in *Florida* en *Virginy* een Natie is, dewelke de Teel Deelen van beide de Sexen hebben: Om het zelve te betuygen, konnen die geene, dewelke de moeyte willen neemen de Werken van *Jacobus de Moyne* te leezen, konnen in zeekere Figuuren een Beschryving daar van zien; Maar het schynt dat het een Volk is dat door de *Indianen* zelfs gehaat is, en door hun dienstbaar gemaakt werden, om lasten te draagen, en hun in plaats van Beesten te dienen, alzoo zy sterk en grof van leeden zyn. *Platerus* zegt, dat hy een *Clitoris* in een Vrouw gezien heeft, dewelke zo dik en zo lang als de Neck van een Gans was; *Riolanus* en *Schenkius* twee vermaarde Aartzen, zeggen beide, dat zy het zelve in een Vrouw zo lang als een Mans Vinger gezien hebben. *Plompius* Schryft van eene *Helena*, een Vrouw dewelke met verscheyde Vrouwen geleegen, en met dat deel verscheide Maagden bedorven hadde. *Diemerbroeck* zegt, dat hy zelfs in een zeekere Vrouw te *Montfoort*, een *Clitoris* zo lang en zo dick als een gemeene *Penis* van een Man,

gezien

gezien heeft, dewelke zo geworden was, naar dat zy drie of vier maalen in het Kinderbed geleegen hadde.

Een zeeker Autheur zegt, dat de naarvolgende Historie veel gerugt te *Parys* en *Thoulouse* gemaakt heeft. Een zeekere Jonge-Vrouw te *Thoulouse*, had een neerzacking van de *Vagina*, dewelke een Mans *Penis* geleek, en eenige wilden het hebben dat zy het tot dien eynde misbruyckte, alzo het ses duymen lang en vier duymen rondom was, in het midden, alwaar het zeer hard was. Het was van haar Kindsche Jaaren allengskens grooter geworden: Zy wierd door de Aartzen aldaar gevisiteert, dewelke het als hun gevoele gaaven, dat het inderdaad een *Penis* was; waar op de Magistraat van die plaats haar beval in Mans Kleederen te gaan. In dit gewaat kwam zy te *Parys*, alwaar zy geld kreeg door haar zelven te vertoonen, tot dat zy door andere verzeekert zynde dat zy een Vrouwmenich was, en dat men haar zoude geneezen, naar het *Hotel Dieu* gebragt wierd, alwaar de uytzacking ras geneezen wierd, en zy tot haar groot leedweezen gedwongen haar Vrouwelyke kledy wederom aan te neemen.

Het is zelden of ooit, dat men hoort, 't geen *Banhinus*, een Artz aangaande een *Clitoris* aangemerkt heeft te weeten dat het beenagtig was geworden, in een Courtizane van *Venetien*, 't welk door desselfs groote hardigheid, haar Minnaars in het Minnespel zodaanig beschaadigde, dat dezelve meenigmaal uyt reeden van een ontsteeking daar door te hebben ontfangen, genoodzaakt waaren hun toevlugt om hulp tot de Chyrurgyns te neemen.

Een Hermaphrodyt, werd by yder een als een Creatuur van affchuwelyke wanſchaapenheid aangezien, als aan beide de Sexen een ſchaamte toebrengende: en in oude tyden wierden dezelve, waar dat zy ook gevonden wierden, verdronken, of aan een kant gemaakt, dewyle men dagte dat zulke wanſchepſels niet behoorden te werden in 't leeven gelaten.

In *Jul. Obſeq. lib. pred.* werd 'er verhaald, dat 'er te *Luna*, ten tyden dat *L. Metallus* en *Q. Fabius* Borgermeeſters waaren, een Hermaprodyt gebooren wierd, dewelke door het bevel der Voorzeggers in de Zee geworpen wierd, en andere zyn ook zo gevaren in andere Landen, zo ras als dezelve zyn ontdekt geworden, gelyk als te *Umbria*, *Ferretinnum*, *Fore Veſſonem*, *Roma*, *Saturnia*, &c.

Caliphanes verhaalt, dat 'er op geene zyde de *Naſamones*, en ontrent de *Matchlies*, in 't gemeen Hermaproditen gevonden worden, dewelke beide de Sexen zodaanig gelyk zyn, dat zy Vleeſchelyke gemeenſchap met beurten, de een met de andere hebben; en dit door een ſpreekwys in de voorgaande Brief van de Jonge Juffrouw, en het welke al dit verhaal aangaande de *Cliteris* ingevoert heeft, ſchynt ten deele het bedryf geweeſt te zyn, tuſſchen haar en haar Bedgenoot de Kamenier.

Montuus, de Med. Thores. lib. 1. *cap.* 6. zegt, dat een zeeker Hermaphrodyt, dewelke voor een Vrouw gehouden wierd, Trouwde, Zoonen en Dogters baarde, en niet teegenſtaande dat zy gewent was by haar Meyden te leggen, en die te bevrugten. Ik hebbe een aanmerkelyk verhaal van een Hermahprodyt in een zeekere Stad van

Schotland, geleezen, dewelke Maagt gereekent wierd, en dog haar Meesters Dogter, die met haar in 't zelfde Bed sliep bevrugte. Zy wierd met de zaak betigt in 't Jaar 1461, en wiert een zo bequaam Man als Vrouw bevonden, wierd overtuygt, en voor de Regters veroordeelt, en wierd met de Dood gestraft, als werdende leevendig in de grond begraaven.

De *Clitoris* gelyk ik te vooren gezegt hebbe, is de *Penis* zeer gelyk, ende het eynde gelyk de *Glans* van dien, ende gelyk de zeetel van het grootste plaizier in de Man, zo dit laaste is, zo is het zelve in het voorgaande; Want daar in is het woeden en de drift der Liefde, en daar heeft de natuur de eygentlyke woonplaats des vermaaks gezet: Waar van daan het door *Columbus Amoris Dulcido*, het zoet der Liefde; en door *Bauhinus*, *Æstrum Veneris*, de Prickel der Liefde genoemt werd. Want de *Penis* tegens de *Clitoris* wryvende, in het bedryf van Coppeling, veroorzaakt die ongemeene Kitteling en verruckende Jeuking in beide de Sexen, dewelke op verre nae zo wel niet te beschryven, als te voelen zyn, en hoe meer van die glibberige stoffe (daar wy van te vooren van gesprooken hebben) het Vrouwspersoon in het bedryf schiet, *eo major voluptas*: Want, gelyk als de *Penis* en voornaamentlyk desselfs *Glans*, in *Actu Cocundi*, met Geesten vervuld werd, zo doed ook de *Clitoris* op de zelve tyd in een Vrouwmensch, dewelke te zaamen, met elkander, weerzyds de eene d'ander die onuytdruckelyke voldoening geeven, dewelke door alle de levendige werktuygen verbreid is. En indien de natuur dezelve zo heel gevoelig niet gemaakt hadde, wat Man, dat Goddelyk Dier, het welk tot

het beſchouwen der Heemelſche zaaken geboo-ren is, zoude gelyk het *Andreas Laurentius*, cier-lyk uytdrukt, zig zelven aan zo een vuyle zaak, als het bedryf der zaamen Coppeling geleegen laaten leggen? En wat Vrouw met zeedigheid begaaft, zoude haar zelven voor de Man vernee-deren en blood ſtellen, en gewillig den arbeid en het gevaar van 't Kinderbaaren, als ook de vreeze en zorge in het opvoeden der zelve ondergaan? Maar de onzindelykheid des bedryfs kan de Man geen afkeer geeven, nogte de ſtraffe ongemak-kelykheid, dewelke groote Buyken dikwils aan de Vrouwen veroorzaaken, nog het veelvoudig groot gevaar daar hun Leeven in is, in Baarens-tyd, nog het verlies hunner ſchoonheid en ge-daante, dewelke de koſtelykſte gaaven zyn die zy hebben, en dewelke hun lief waardig, en aan een yder pryſelyk maaken, en bemind door die geene die hun bezitten, kan hun een ſchrick geeven, of daar van afwenden, ook wil niemand van hun hunne gedagten daar over laaten gaan, tot dat het bedryf over is, of ietwes dien aan-gaande van te vooren bedenken, uytgenoomen het weederzydſe vermaak 't welk zy daar door te verwagten hebben, en ook met onuytdrucke-lyke voldoening genieten.

Dat alle, alzo wel als eenige der Deelen tot Voortteeling in de Vrouwen, van eene hoedaa-nigheid van natuuren gedwee zyn, en dat die op een wonderbaare wyze, als het noodig is, hun zelven uytbreiden gelyk de *Uterus*, en de *Meatus Urinarius*, daar hebben wy voor 't eerſte geen verder getuygenis toe van noden dan het Kinderbaaren, en voor het andere, dat het, het wegneemen van een groote ſteen die in de Blaas

ge-

gegroeyd is, zonder ſnyden, toelaat: En dat de *Urethra* in die Sexe voornaamentlyk, een zeer groote verwydering toelaat, zonder eenige kragt gelyk die van een ſtaal of zilver Inſtrument, konnen wy uyt het verhaal, 't welk ons de vermaarde Heer *Cowper*, Chirurgyn en Anatomiſt geeft, aangaande een Vrouwsperſoon dewelke onder zyn zorge en geneezing was, wiens Man, tot dat hy de hulpe des Chirurgyns gehad hadde, nooit geen andere indrang, dan tot in de doorgang des *Waters* konde maaken, want dat de *Vagina* of *Cellum Uteri*, zo buyten de natuurlyke gewoonte geſlooten was, dat 'er geen ingang voor de *Penis* konde zyn. Het verhaal daar van is in zyne Uytleggingen van de 51ſte Taafel van *Bidloos* Snykonſt, en de Verbatim naar hem uytgeſchreeven, en is als volgt: *te weeten.*

Ik wierd by een Getrouwde Vrouw van over de twintig Jaaren geroepen, welkers onderbuyk uytgezet was, als of zy bevrugt was: Wanneer ik de *Pudendum* onderzogt, vond ik dat de *Hyman* t'eenemaal uyt zyn plaats, en buyten de *Labia Pudendo* uytgedreeven was, zodaaniger wyze, dat het in 't eerſte aanzien, gelyk een *Prolopſus Meri* my voorkwam. In het oppergedeelte, naar de *Clitoris* toe, vonden wy dat de opening van de *Maatus Urinarius*, of de doortogt des Waters zeer wyd was, ende deſſelfs zyden niet ongelyk de *Linus* geſtrekt waaren, of te *Cloaca* van een Haan, dat ik zonder moeyte myn voorſte vinger tot in de Blaas des Waaters brengen konde, naar dat de *Hyman* geſcheiden was, kwamen 'er ten minſten vier kannen van het Bloed, van haar, zynde van verſcheyde couleuren en Lighaamen, 't welk de opgehoudene *maand ſtonden*

den waaren. 's Anderendaags kwam 'er niet minder van dezelve stoffe van haar, naar dat ik die dewelke ik daags te vooren daar in gedaan had, uytgenoomen hadde. Drie of vier daagen daar aan was zy verligt, en kort daar aan wierd zy herstelt, en viel binnen het Jaar in 't Kinderbed van een gesond Kind. Haar Man vertelde ons, dat, alhoewel het byslaapen in 't eerst, (voor deeze Operasie) hem, alzo wel als aan haar pynelyk was geweest, hy dog eyndelyk een gemackelyker ingang bespeurt hadde, 't welk niet anders, als in de *Meatus Urinarus* zyn konde; 't welk ietwes ongemeen schynt, dat haare Watertogt zig zodaanig zoude uytbreyden, dat het een styve *Penis* konde inlaaten, door geen ander toedoen als de kragt, of de sterkte dewelke die styvigheid bybrengen kan.

Dit verhaal, zegt hy, maakt het waar, dat de Hymen van deeze Vrouw niet alleen een sterk *Membranum* was, 't welk die kragt koude teegenstaan dewelke de *Meatus Urinarius* en *Spincter* Muskle der Blaas, dewelke zeer sterk is, overkoomen hadde; Maar dewyl dezelve een zo groote uytrecking uyt te staan, als buyten het *Pudendum* te hangen, doed blyken dat desselfs gesteltheid veezelagtig is, en bygevolg een groote uytrecking kan ondergaan.

Daar was nog een andere Jonge Vrouw, dewelke met het zelve ongemack gekwelt wierd, van een obstinate *Hymen* te hebben, zodaanig dat haar Man, alhoewel hy een gezond sterk Jongman was, geen ingang maaken konde; Maar zy koos liever het Huwelyk te breeken, als de Operarie uyt te staan, zynde door de schaamte van haar Lighaam ten toon te stellen, en de praatjes

die

die daar van koomen zoude, daar van afgeschrikt: Want dat het viziteeren van een Juffrouw, door de vermaardste Aartzen en Chirurgyns, uyt last van den Regter te *Parys*, uyt een twist aangaande haar Maagdom ontstaan, de oorzaak was geweest, waarom hunne Waeyers en Snuyfdoozen met onbetaamelyke Beelden beschildert waaren.

Ik zoude, die geene die dit *Byvoegzel* gebruyken, met veele Historien van de zelfde natuur konnen verzien, uyt de Autheuren, maar my dunkt dat die geene die ik bygebrogt hebben genoegzaam zyn, dewyle zy op het geval van de Juffrouw te passe koomen, 't welk ook de reeden was waarom ik dezelve hebbe aangeroert, en tot een middel mag verstrecken, om andere van die Sexe af te wenden, dat zy zig door hun Bedryf niet ten toon moogen stellen. Ik zoude ook veel meer Brieven op het zelfde propoost van die geene, dewelke voor deeze Historien zyn konnen invoeren, maar het geene ik ingebragt hebbe, en het welke ik voor de hand, van de hoop, die ik 'er van by myn hebbe, hebbe ik naar een naader onderzoek, bevonden alzo goed te zyn als de andere, dewyl zy volkoomentlyk bewyzen, de groote angst der gedagten, zo wel als de schaade aan 't Lighaam, en voornaamentlyk aan de Teel Deelen, dewelke dat *vuyl* bedryf der *Kitteling*, door hun eyge zelfs bekentenisse, aan Getrouwde en Ongetrouwde van beyde Sexen, veroorzaakt heeft.

Ik hebbe nu niets verders by te voegen, nog ook niets anders ten minste voor het jeegenwoordige, op dit stuk te zeggen, derhalven zal ik besluyten, en die geene van myne Leezers alleenig bekent maaken, dewelke zo ongeluckig

zyn van eenige Medicinaale bystand noodig te hebben, en hun niet wilde by hunne eyge Artzen vervoegen; of te van den Autheur van de *Onania* gezien werden, dat zy Raad van hem konnen bekoomen door een Brief, indien zy hunne toestand schriftelyk bekend maaken, en voor hem (toegezeegelt) met zyne belooning, by Monsr. *Isted* Boekverkooper laaten, gelyk het in dit Titelblad gemeld is: Of zy konnen in 't eerste de Middelen gebruyken dewelke in de 12de Druck van de *Onania* aangeprezen zyn, waar van veele Menschen met de uyterste voorspoed hebben genoomen; gelyk door verscheide Brieven, dewelke hier voorgaan te zien is, en waar van men een breed berigt, met de manier die men moet volgen in het gebruyken der zelve kan vinden in Pag. 190. van dat zelve Boek, en verder met de naamen van de *Versterkende Tinctura*, de *Prolifyke Poeyer*; en de *Vles voor de Herstellende Drank*; Alzo het Medicynen zyn, die expres gemaakt zyn, en toegepast tot de verscheide geneezingen, van de verscheide soorten en hoedaanigheeden der zwackheid, en onmagtigheid der natuur, dewelke beide Sexen onderworpen zyn, door willige en onwillige aanlokselen; en zyn door eenige Boode, reets toegezeegelt, alleenlyk te bekoomen ten Huyse van Monsr. *Isted*, Boekverkooper over den Tempel.

Nu sal ik de korten Inhout van dit Boek laten volgen; En dan de twee Medicyne tot genesinge van die haar door Zelfs-Besmettinge beschadigt hebben.

Van

Van de twee MEDICYNEN, En haar geneſende KRAGTEN.

Alzo het onnodig is iets tot voordeel van een Boek te zeggen, 't welk met een algemeene goedkeuring door elf Drucken elk van 2000. is gegaan: geeft de Boekverkooper daar het voor Gedrukt is, alleenlyk te verſtaan, dat 'er een twaalfde Druk effen uyt de Pars is gekoomen van dit Boek, Onania; en de Haatelyke Zonde van Zelfs-Beſmettingen.

WY ſien alle de vervaarlyke gevolgen, in beide de Sexen, overweegt met Geeſtelyke en Medicinaale Raad, voor die geene, dewelke zig zelven, door dit verfoeyelyk bedryf reeds verongelykt hebben: Waar by gevoegt zyn verſcheyde merkwaardige Brieven van zodaanige misdaadigen aan den Autheur, hunne onmatigheid en onpaſſelykheid daar in beklaagende; Als ook Brieven van uytmuntende Godgeleerde, tot Antwoord van een zaak dewelke het gewiſſe ten dien opzigte aangong; En ook een Brief van een Juffrouw (zeer cierlyk) en een andere van een Getrouwd Man, aangaande het gebruyk en het misbruyk van het Huwelyks Bed, met het Antwoord van den Autheur, klaarlyk bewyzen-

de (uyt de Schrift) dat een Getrouwt Paar Hoerery met malkander konnen begaan; Als oo zyn Antwoord volgens beloften in de fesde Druk, op de Brieven van C. T. en Philalethes, dewelke de noodzaakelykheid van *Zelfs-Besmetting* voorstonden: en een andere wonderbaare Brief van een Jong Getrouwde Juffrouw dewelke door dit verfoeyelyk bedryf onvrugtbaar, en met quaalen bezet is geworden, en twee wonderbaare gevallen in een Brief van een Godgeleerde, aangaande een Jong Man en een Jonge Vrouw, dewelke met zyn weeten, zig zelven daar door beschaadigt hadden, dat zy daar van stierven, en zeedert dat drie cierlyke Casnistische Brieven op dat stuk, d'eene geteekent *Will. Smith*, en de andere *N. Pedagogus*, met de Antwoorden daar op; en een Antwoord op een Brief geteekent Dives, aangaande zyn Zoons Hoererye en Overspel, en van onmatigheid door *Zelf Besmetting* in Mans, en onvrugtbaarheid en andere vreemde uytslagen van dat Bedryf in Vrouwen, daar men quaalyk tot nu toe aangedagt hadde, met behoorlyke vermaaningen voor de Jeugd van de Natie (van beide Sexen) en de die geene onder wiens bewaaring dezelve zyn, 't zy Ouders, Voogden, Meesters of Meesteressen. Een zeer deftig en Geleerd Domine en Medicyn Meester, hebbende deeze Druk geleezen eer dezelve naar de Pars gong, heeft die met zyn gevoelen in deeze woorden weederom gegeeven: Dit Boekje behoorde geleezen te werden van alle menschen van beide de Sexse, van wat Ouderdom, Staat, of Beroep, of Conditie dezelve ook zyn konnen, schuldig of onschuldig van de Zonde dewelke het bestraft.

Johan

Johan Isted, Boekverkooper, alwaar dit Boek verkogt werd, maakt bekent, dat men naar het eerste der twee Genees-middelen, daar den Autheur gewag van maakten, vraagen moet met de naam van de *Versterkende Tinctura*. Ende dat het ander gaat by de naam van de *Vrugtbaarmakende Poeyer*. Ende zyn nu beyde door den Autheur verbeetert by wat zy te vooren waaren, (gelyk het gemakkelyk door derzelver *Smaak*, *Reuk* en *Couleur*, als ook door de uytwerking te bezeffen is,) zo dat men van gevoelen is, dat geen Genees-middelen van de gedagte zaaken met meer oordeel verzonnen, of met meer uytwerking gebruykt kan werden.

Dezelve zyn aan de Winkel over den Tempel te bekoomen. (ende nergens anders) door eenige Boode, zynde met myn zeegel toegemaakt, ende konnen derhalven nooit 't zy naargemaakt, verminderd ofte verandert werden. Ende moeten elk in de verscheydene voornoemde gevallen, op de volgende voorschryvinge werden ingenomen, te weeten:

Van de *Versterkende Tinctura* een Theelcepel vol, (naar het welgeschud te hebben) geroert in een groot Wynglas vol van opregte oude Rynze, France, Malmzy Wyn, zo sterk als dezelve te krygen is, anders in Roode Port-Wyn, het laaste ding dat men doet eer men naar Bed gaat, hebbende het avondmaal ten minsten een uur te vooren gegeeten; ende ook het eerste ding in de morgen een uur daar naar vastende, ende dan mag men eeten, drinken, en uytgaan als gewoonlyk.

Deeze *Tinctura* heeft een *veranderlyke versterkende* Aard, waar door het niet alleen de geheele Massa der Zappen te regte stelt en verbeetert,

ende

ende ſcherpheyd der humeuren verzagt, maar belet insgelyks der zelver nederzakken op de *Glaudulæ* in de *Urethra*, ende de naabuurige deelen, dewelke *Gonorrhæat*, *Ettervloeden* ende het ontloopen van 't *Zaad* onder den afgang, ofte het watermaaken veroorzaaken, *Nagt-Bezoedelingen*, uytwendige *Roodheyd* of uytzypinge der *Mucus* ofte vogtigheyd in mansperſoonen, alzo wel tuſſchen de *Glans* en het *Pregatium*, als uyt de doorgang, dewelke zig aldaar ophoudende, een witte ruygheyd op de *Noot* ende binnen de *Voorhuyt* verſpreyt, 't welk *ſterk* ruykt.

In Vrouwsperſoonen zinkt het op de *Glaudes* in de *Vagina*, de *Wittevloeden*, het *nederzakken* of te verwyding van de *Baarmoeder*, *Pyn* of *zwakheyd* in de *Rug*, en diergelyke veroorzaakende, het welk dit Geneesmiddel, door des zelfs *Inbindende*, *Verſterkende*, en de ongemeene *heelende* Deugden voorkomt, als mede het onordentelyk *Spillen* des Zaads ofte *Mucus* in beyde de Sexen, welk laaſte in de gemelde zwakheeden, bynaar zonder ophouden van die *Glaudes*, ende de by geleegene *Deelen* uytloopt, of uytzypt, ende de natuur verderft.

Het verſterkt en verzeekert te gelyk de *geſteltheyd* der *Deelen*, zodanig dat 'er zelden, zo ooit eenige weder inſtorting geſchied, ten zy naar eenig merkelyk quaad te hebben ontfangen, ofte door nieuwe begaane ongereegeldheyd veroorzaakt zynde; Ende 't geen verder tot des zelfs uytneemenheyd byvoegt, ende het zelve uytermaaten verrykt is, dat het voor het allerzeekerſte middel bekent is, ende door een veelvoudige ondervinding beweezen is, de *Ontvangenis* te helpen of voort te zetten, ende *Miskraamen* in 't

Vrouwe-

Vrouwelyk geslagt voor te koomen, al hadden zy geduurende eenige jaaren nooit ontfangen, ofte ontfangen hebbende verscheyde maalen te vooren een miskraam gehad. Hierom werd het van veele *Vroedvrouwen* in grote waerde gehouden, dewelke het om die oorzaak altyd gereed by haar bewaaren. Ende behalven dat het een zeer aangenaam Geneesmiddel is om in te neemen, zo is het ook over een komelyk met de maeg van ieder een, ende is in allen deelen een troostelyk en ryk Cordiaal, dat de Geesten des Levens zeer versterkt.

De Prys is een halve *Giny* de Fles, zynde nu wat grooter als te vooren, twee of drie van de welke meest gemeenlyk geneesen, ten zy daer het geval van langen stand is, ende de *Glaudes* en *Zaatvaaten* zeer verzwakt zyn, het welk dan wel een Fles of twee te meer vereyschen mag.

De Genees-meester die dit en het ander Genees-middel, daar van gesprooken is, heeft meede gedeelt, zeyde ook dat, indien ieder Sexe, in alle de gemelde gevallen geduurende het inneemen van deeze *Tinctura*, de volgende *Decotio* drinken ende de *Injectio* gebruyken wilden, zo zouden zy de Geneezing daar door zeer voortzettende gemakkelyk maaken.

De Decotio is deeze.

Neemt ses hande vol gedroogde Archangel Bloemen; Cypres ende Galiga wortelen beyde gestooten, van elks twee oncen; Gestoote Wortelen van Bistortium een once; Osmond Royaal kleyn gesneeden, twee oncen; Roode Roose blaaderen vier hande vol; Huy-

zeblas

zenblas kleyn gesneeden, drie oncen; kookt dit alles in agt kannen water, tot dat het tot ses kannen verminderd is, giet het door een doek, ende drinkt daar van een kan 's daags, *te weeten*; Een halve Pint 's morgens, een uur of twee naar dat de droppelen ingenoomen zyn; Een Pint 's middags over het eeten; Een half pint 's avonds een uur of twee voor het inneemen der droppelen, 't zy kout ofte warm zo het iemand best aanstaat.

De Injectio is deeze.

N*Eemt Suyker van Lood, Witte Vitriool, Rots Aluyn, van elk een vierendeel loods; stoot de Vitriool en Aluyn tot Poeder, ende doet die met de Suyker van Lood, in anderhalf pint water uyt een* Smisse, *giet het dan in een digestie Glas, ende zet het geduurende tien daagen wel toegestopt in een maatige zand hitte, daar naar neemt het daer uyt, ende als het kout geworden is, doet daer drie leepelen gekamferde Voorloop by; schud het wel onder malkander, giet het door een doek, of laat het wel zinken, giet dan het klaar af, 't welk zo zuyver zal zyn als Rotzwater.* De Mansperfoonen moeten het drie of viermaal 's daags gebruyken met een bequaame spuyt; ende Vrouwsperfoonen ook zo dikwils met een spuyt voor de Baarmoeder, ende ingespoten zynde zo warm als met gemak lydelyk is, voornaamelyk in Vrouwsperzoonen, zoo is het te beeter. Indien het wat veel mogt koomen te smerten, of eenige ongemakkelykheid veroorzaaken, zo kan het werden verslapt met een weynig meer van het water uyt de *Smisse*. Deeze twee Genees-middelen konnen voor een geringe koste,

koste, door eenig *Apoteker* bereyd werden. In veele gevallen hebbe ik aangemerkt dat het Put water van *Basti* of *Bristol* met de *Tinctura* genoomen, dezelve uytwerking gehad hebben, ende in sommige menschen meer als de *Decotio*, met alleenlyk een pint daar van in verscheyde teugen naar elk inneemsel te drinken.

Maar gelyk de Ondervinding het beste *Onderwys* is, moet ik die geene van myne Leezers dewelk eenige Geneezende Bystand mogten noodig hebben, bekent maaken, dat ik, zeedert het uytgeeven van den sesden Druk dezes Boeks, (om de Geneezing der onpasselykheden en zwakheden te vooren van gesprooken, in zoo naauw een begrip als 't moogelyk is te brengen, zo ten opzigt van de vaerdigheyd als de onkosten van dien) een aangenaame Drank gemaakt hebbe (dewelke te bekoomen is by de naam van de *Herstellende Drank*) om met de *Versterkende Tinctura* ingenoomen te werden, dewelke ik door veele proeven ende opmerkingen bevonden hebbe, alles dat te verwagten is van de gemelde *Decotio* of de wateren van de *Bath* of *Bristol* te evenaaren, ende zelfs te boven te gaan, ende door het vermengen van een Thee leepel vol van de gezeyde *Tinctura* met een vierendeel van een pint van deeze Drank, (naar het eerst wel geschud te hebben) ende daar op nog een vierendeel van een pint van dezelfde Drank alleen te drinken, het zelve alle avonden en morgens vervolgende, op dezelve wyze als de *Tinctura* geordonneert is ingenomen te werden, zal het, naademaal het de kragt van de *Tinctura* met meerder vaardigheyd van de geraakte deelen geleyd, een veel beter voertuyg zyn dan een van beyde de *Wynen*, ende dienstiger zyn als de *Decotio*

om

om de Geneezing gaauw te volbrengen, om welke reden ik het aanbeveele om in dier zelver plaats te werden ingenoomen; zonder eenige andere Genees-middelen te neemen of te gebruyken, uytgenoomen de bovengemelde *Injectio*, welkers gebruyk in *etteragtige uytzyperinge* in Manspersoonen, de *witte vloeden*, en andere zwakheeden der *Baarmoeder* in Vrouwspersoonen in het Boek aanbevoolen werd. Deeze Herstellende Drank is ook te bekoomen by de Boekverkooper voor 4. Schellingen de Fles, dewelke ontrent vyf half pinten houd, ende is met het zelve Zeegel als de *Tinctura* toegemaakt. Maar nog

Nota. Dat, alhoewel de Boekverkooper zeer groote meenigten van deeze Drank verkogt heeft, dewelke men hem bekent heeft de verwagte uytwerking te hebben gehad (veele persoonen dezelve met dozynen telkens gekogt hebbende) door dien de meeste menschen selfs van de enkele Flessen geklaagt hebben, dat dezelve zo gemakkelyk niet te vervoeren zyn, de Autheur de Ingredienten van dit Genees middel nu dusdaanig verzonnen en bestelt heeft, dat dezelve in een fiool van een vierendeel pints gaan, ('t in de zak kan meede genoomen werden) ende naar wel geschud, ende in een leedige Spa-Water Fles, van ontrent vyf half pinten, gegooten te zyn, ende dan met schoon water opgevult, ende wel door een geschud, de voornoemde *Herstellende Drank* maakt, van de zelfde goedheyd, en in de zelfde volkomenheyd, ofte beeter, voor zo veel dezelve hier door altyd frischer zal zyn, ende langer zal konnen bewaert werden, als het pleegde in de Flessen te doen, ende zal, in allen deelen dezelfde voldoening geeven, als de andere gedaan

heeft,

heeft, ende moet op dezelve manier, als het ander genoomen werden. Deeze Fioolen zyn met het zelfde Zeegel gezeegelt, daar de Fleffen voor deezen mee toegemaakt zyn, en zyn by hem ook te bekoomen voor dezelfde prys van de Fleffen, *te weeten*, voor vier fchellingen het ftuk, en moeten geeyfcht werden met de naam van een Fiool, om de *Herftellende Drank* te maaken.

VAn het *Vrugtbaarmaakende Poeyer* (zynde een groot *byzonder Genees-middel* hier voor, ende het welk nu zeer verbeetert is by 't geene het te vooren was) moet men een pampiertje neemen, gemengt in een Koffy kop in feven of agt lepelen van de fterkfte Berg-Wyn of oude Hogmer Rynfe Wyn die 'er te krygen is, het laatfte dat men doet 's avonds naar Bed gaande, hebbende een uur te vooren gegeeten; ende ook van gelyke 's morgens een uur daar op vallende, zonder eenige reegel in 't eeten te houden, als alleenlyk dit te merken, dat, indien men voedende Spyzen dikwils gebruykt, als *Eyeren*, *geconfyte Eringo*, *Geftolt Vleefch-Sop*, *Pottagie*, *Zee-Kreeften*, *Rivier-Kreeften*, *Oefters*, *Caviar*, en diergelyke, als ook fterke, Eedele, en Ryke Wynen, als de *Malvezy* of Rynce Wyn met Spa Water gedronken werden, het dies te beeter is; ofte een fterke Decotis van Ofman Royaal in water, en by wylen ook een weynig onvervalfcht, goed en fterk Bier.

Dit *Poeder* heeft geen gevoelige werking, dog verrykt, verquikt, en voed het de Deelen der Voortteelinge, ende voorziet dezelve met Zaat,

ende zet hun kragt by; dewyl het door ondervinding bekent is, dat het een groot herſteller der natuur is, zelfs wanneer zy zwak, vervallen, en byna uytgemergelt is; die het gebruyken zullen ten eerſten de edele uytwerkingen van dien gewaar werden; door dien het de onvermoogendheyd in Mans-perſoonen, zelfs wanneer die ongeneesbaar geagt werd, helpt, ende de onvrugtbaarheyd in de Vrouwen, dewelke voor onvrugtbaar gehouden wierden; Ende het zelve zal nog meer uytwerkelyk zyn, ende de *Vermoogendheeden der Voortteeling* des te beeter opwakkeren, indien het in de reets gemelde *Herſtellende Drank* ingenoomen werd, *te weeten*: Een papiertje in een volkoome vierendeel van een pint, (naar het wel geſchud te hebben) in plaats van de ſterkſte *Wyn*, dezelve wel te zaamen mengende, ende nog een vierendeel van een pint alleenig daar op drinkende. Het is, als voorheen gezegt is, in papiertjes toegezeegelt, waer van 'er vier en twintig in een parceel gaan, 't welk 12. Schellingen koſt; en moet vervolgt werden tot dat de Pacient herſtelt is, 't welk vroeger of laater zyn zal, naar dat de hoedaanigheyd van het geval het zal koomen te vereyſchen. Daar geen quaade geſteldheyd der deelen is, kan men op de geneeſing vaſt gaan; Maar daar het Bloed verſlaagen is, ende de daad der Voortteeling, zonder eenig vermaakelyk gevoel bedreeven werd, 't geen dikmaals het ongeluk is van ſommige in beyde de Sexen, is het een zeeker teeken van het afwyken van de natuurlyke geſteltenis, ende aldaar is weynig, of geen baat te geeven. Maar, daar het onvermoogen alleenlyk door gebrek van Zaad-ſtoffe toekomt, kan het met Balzem-ryke middelen, van de aller-

voed-

voedzaamste deeltjes (het zaad gelyk zynde) goed gemaakt werden; ende dat is gemakkelyk met *Genees-middelen*, *Regel in het Eten*, en *Hartsterkingen* te doen, dewelke edel en inderdaat Vrugtbaarmaakende zyn: ende die de Vloeibaare Deelen met werkzaame grond oorzaaken konnen doen omloopen, ende de verloorene gesteltheyd der Deelen herstellen; De twee eerste, *te weeten*, het *Geneesmiddel* ende *Reegel in het Eeten*, zyn reeds voorgeschreven; dog, opdat 'er niets mogte ontbreeken, om dezelve zo uytwerkelyk als 't mogelyk is, te maaken, ende dat het noodig voedzel daardoor verschaft mag werden, heeft de Geneesmeester, die deeze Middelen medegedeelt heeft, ten behoeve van die geene dewelke als uytgemergelt zyn, ook de twee volgende Voorschryvingen gemeen gemaakt, ende hy verzeekert den Autheur dat zy de gebrekkelyke en verzwakte Deelen, een nieuw leeven, en kragt ingeeven zullen.

Neemt van de beste Palm Sek, ses oncen; Gely van Harsthoorn, drie oncen; Geest van Ambergrys, tien druppelen; Sjokolaade altemaal Noot, een halve once; Fyngestoote zwarte Peper twintig Greynen; Confectie van Alkermas een vierendeel loods, Geest van Cantharides, twaalf druppelen; Sal Volatile van Adders, tien greynen; witte Suyker-Kandy, drie vierendeel loods; Smelt de *Sjokolade* en de *Suyker-Kandy* in de *Sek*, over het Vuur, maar laat het niet kooken, ende als het koud geworden is, doed de andere dingen daar by, met twee Doojers van *Eyeren*; mengt ze alle wel te zaamen, ende drinkt het zelve, op een, of meermaalen, alle morgen ten tyde van het ontbyten, een uur of twee naar het neemen van het *Poeyer*, doed het

zelve 's avonds weer, om dezelve tyd voor het inneemen van het *Poeyer*, en vervolgt het dagelyks zo, gedurende de geheele tyd; dat de *Poeders* genoomen werden.

Men zal bevinden dat deeze *Hartsterkende Drank* de Teel-Deelen, in beyde de Sexen, een uytneemende verquikking, en voedzel zal bybrengen, ende alle Gebrekkelykheyd en Behoeftigheyd van Zaadstoffe goed maaken zal, het welke het ook verrykt en vol geest maakt: Maar dewyl veele misschien niet weeten, waar dat zy de drie *Geesten*, en het *Sal Volatile*, daar in gemeld, in hunne volkoomenheyd zullen vinden, ende de *Injectio* niet gaarn willen toebereyd hebben van een *Apoteeker* die zy kennen, mag het niet te onpas zyn hun bekent te maaken, dat dezelve te bekoomen zyn, getrouwelyk toegemaakt, by Mons. *Jacobus Goodwyn*, Alchymist, en Apoteeker, daar *Lemerys* Hooft uythangt, tegens over de *Hooy-Markt*, digte by Charing Croff.

Dewyl, in Mans-persoonen het gebrek van beweeging in de Testiculi, hun dikwils onbequaam maakt; ende in Vrouws-persoonen een natuurlyke killigheyt in *hunne* deelen, waar door de Voort-teeling belet werd; behoorden zy beyde geduurende het vervolgen van de voorschreeve Raad, met het volgende *aangenaam Balzem* te smeeren; het welke de Zeenuwagtige en Spierige Deelen, die tot het Bedryt dienstig zyn, zeer gaande maakt, en versterkt, ende de Geneezing voortzetten zal.

Neemt geparste Oly van Foely, een half lood; Balzem van Peru, een vierendeel loods; Oly van Notemuskaat, en van Naagelen, van elks ses druppelen; Muskus, agt greynen; Civet, tien greynen, Geest

van

van Cantharides, en van Ambergrys, van elks ses druppelen; Mengt ze alle seer wel te zaamen, ende hier mede moeten beyde de Sexen de Deelen, uit en inwendig smeeren, alle avonden naar Bed gaande, en 's morgens van gelyke.

Dus hebbe ik, mynes bedunkens, van alles 't geen in de Gevallen van *Onvermoogendheyd*, en *Onvrugtbaarheyd*, zo voor het inwendig als het uytwendig gebruyk, gehandelt; maar gelyk het *mangel* en *gebrek* van *Zaad* dikmaals, meer als iets anders de oorzaak van zodaanige klagten voortbrengt; ende alzoo ik niets wilde overslaan 't welk beyde de Sexen behulpzaam of te nut mogte zyn, waar dat de oorzaak ook van daan mag koomen, zal ik myn tyd niet quaalyk besteed agten, ende de Leezer, zo ik hoope niet denken dat zyn geduld misbruykt werd, indien ik wat meer omstandig ben aangaande het geen 't welk behulpzaam gereekent mag werden in het *Voortteelen*, en de *vermeenigvuldiging des Zaads*; Ook kan ik het niet beeter doen, nog van geen grooter Autheur hebben, als van den Vernuftigen *Hermanus Boerhave*, jegenwoordig Professor der Natuurkunde in de Accademy van *Leyden* in *Holland*, dewelke alles dien aangaande opgestelt heeft dat voor *Spyze* en *Geneesmiddel* dient, in een Kappittel van zyn Boek *De Viribus Medicamentorum*, onder het Tytel der *Zaadverschaffende Middelen*; Ook kan ik 't geen hy dien aangaande zegt in beeter woorden als daar het ons de Vertaalder in gegeeven heeft niet zetten, derhalven zal ik het geheele Kapittel *van woord tot woord*, gelyk het ons behandigt is hier mede deelen, *te weeten*.

„ Dit Kapittel beheld zodaanige Medicynen de-
„ welke het *Zaad* vermeerderen, ende de scheydin-

„ ge van dien voortzetten; maar het is ons on-
„ bekend hoe de *Diertjes* die in het *Zaad* zyn
„ geteelt werden; *Leewenhoek* zegt ons, dat zy
„ in geen ander deel des Lighaams, als in die
„ vogt, dewelke in de *Testiculi* gescheyden werd,
„ te vinden zyn. Dat dezelve niet vernomen
„ werden in de vogt van de *Prostatæ*, blykt uyt
„ de Dieren die gesneeden zyn. Nu daar zyn
„ vier dingen die het *Zaat* vermeerderen.

„ Voor eerst, alles dat de *Chylus*, de *Melk* en
„ het *Bloed* vermeerderen, doet ook de meenigte
„ des *Zaads* toeneemen, ende verwekken *Venus*
„ *Lust*. Het nuttigen van veel Melk veroor-
„ zaakt groote vermeerdering des *Zaads*, ende
„ maakt Menschen meer gyl, als *Speceryen* of
„ *Wyn*. Hier van daan komt het dat die geene
„ dewelke veel Eeten van *Gewassen*, *Eyeren*, of
„ *Melk*, tot *Wellust* zeer genegen zyn.

„ Ten tweede, alle Medicynen dewelke een
„ overvloediger maat van *Bloedmaakende Chylus*
„ naar die deelen, daar de teelende vogt bereyd
„ werd, toeleyden; hier toe zyn *Fomentatien*,
„ *het baaden*, *Wryvingen*, *Medicynen die de Zweet-*
„ *gaaten sluyten*, *Balzemen* van Kruyden gemaakt
„ zeer voordeelig; als ook Oly van *Wynruyt* en
„ *Euphorbium*, Pleysteren van *Melilotos*: Deeze
„ doen de *Zaadmaakende Vogt* genoegzaam ver-
„ meerderen. De naarvolgende dingen werden
„ door de Italiaanen, dewelke groote Lief-heb-
„ beren zyn van dusdaanige aangenaamheden,
„ als byzondere middelen aangepreezen, *te weeten*.
„ Alle *Balzemen*, *Medicynen* die de Zweetgaaten
„ toesluyten, gemaakt van *Sea Southern wood*,
„ *Buffwort*, *Kalaminch*, wel ruykende *Dictamnus*
„ van *Creta*, *Lavas*, dewelke als geyle Kruyden
„ wer-

„ werden aanbevoolen, *Pieterſely*, *Zevenboom*, „ *Keole*, voornamelyk die van *Creta*; *Thym*, „ *Wilde Thyn*, *Nepenthe*, *Wilde Majelyn*, als die „ van *Creta*, daar de *Dieren* het meeſt gyl zyn; „ *Peper*, *Eringo Wortelen*, *Steenraket*, zyn grootelyks verwekkende tot *Welluſt*; ende zo is ook „ de vermenging van deeze Kruyden, in *Decoctien*, „ *Lotiones*, *Pappen* en *Zalven* opgemaakt.

„ Ten derden, zodaanige dingen dewelke een „ heftige aanprikkeling in de Vogten veroorzaa- „ ken; *te weeten*. Gelyk alle *Speceryen*, de Zap- „ pen van de Zenuwen prikkelen, zo geeven „ *Ajuynen*, *Knoflook* en *Preyen*, groote aanporring „ tot Welluſt; 't welk blykt uyt die Menſchen „ die ze dikwils eeten, gelyk de *Perſiaanen* en „ *Ægyptenaaren* doen, dewelke veel tot *Venus* „ *bedryf* gegeeven zyn, en ſig quaalyk met een „ Vrouws perſoon vergenoegt houden. Hier toe „ behooren alle *Kruydige Gommen*, want wy zien „ *zwaarmoedige* menſchen, aan dewelke wy de- „ zelve gegeeven hebben, om de verſtoppingen „ te doen verdwynen, door het dikwils innee- „ men van dien, zeer geyl werden, als *Myrrha*, „ *Aloes*, *Cpoponax*, *Sagapenum*, *Tacbamaliak*, „ *Bellium*, &c. Insgelyks ook *Balzemen*, *Capa-* „ *vy*, &c. Wanneer deeze te veel gebruykt wer- „ den, veroorzaaken zy een *Priapiſmus*, ende „ verwekken een overvloedige ſcheyding van „ *Zaad*; Hier toe behooren ook alle *Natuurlyke* „ *Zouten*, uytgezondert *Salpeter*, alle *Vlugge Zou-* „ *ten*, voornaamelyk die *Olyagtig* zyn, ende „ *Olyagtige Geeſten*, als van Wyn, dewelke meeſt „ door aanprikkeling werken; *Zeepen* alle *afzet-* „ *tende middelen*, inzonderheyd door water te „ maaken, uytgenoomen, gediſtilleerde *Caſtorium*,

„ *Kruydige Olyen*, dewelke tweevoudig werken,
„ 't zy door 't vermeerderen van de beweeging,
„ ofte door Ontsteeking.

„ Ten vierde, daar zyn zonderlinge aanprik-
„ kelingen tot *Wellust*, dewelke op de Lighaa-
„ men, die niet bequaamelyk geneygd zyn,
„ werken, als Zaaden van *Dille*, *Wikken*, *Satyri-*
„ *con*; van deeze ziet *Dioscorides*; De Hersenen
„ van *Menschen*, ende de Klooten van geyle
„ *Dieren*, als van *Haanen*, *Lammeren* &c. zyn
„ zeer aangepreezen; als mede de *Kleeren* van
„ *Dieren*, dewelke van gelyke natuur zyn met de
„ *Testiculi* als die geene dewelke in de *Aspera*,
„ *Arteria* der *Kalven* groeyen; Alle dewelke zo
„ voordeelig zyn als zy goede *Chylus* verwekken;
„ *Ultiocimus* een kleyn Zee-Visje, gegeeten zyn-
„ de, werd gezegt zodaanige aanporring tot
„ *Wellust* te geeven, dat het een *Satyriasis*, of ge-
„ duurige opregting der *Reede* bybrengt. Maar
„ ik ben van gevoelen, dat die uytwerking zo
„ veel afhanglyk van de *Vis* niet is, als van de
„ dingen, dewelke daar by gebruykt werden;
„ want het werd gemeenlyk met *Peper*, *Zout*,
„ *Galiga*, &c. gegeeten. Het *gebruyk van Melk*
„ mag goed zyn, om dat het *Zaadmaaken* van een
„ goede *Chylus* afhangt.

Ik weete wel dat 'er andere dingen, dewelke al te gemeenlyk van Menschen tot geylheyd genoomen en gebruykt werden, en die de Natuur op een zeer kragtige wyze aanzet, ende aanstonds de genegenheyd in beyde de Sexen tot het Venus bedryf aanstoot, van welke dingen ik verscheyde zoude konnen noemen, maar behalven hun onverantwoordelyk gebruyk derzelven opzigt van Religie, is zulks, dat het eenigste

eynde

eynde van die weegen, is het bekoomen van een korte Vreugd, dewelke op deeze manier beſchikt zynde, de Zaadvaaten en Zenuwen meer geweld aandoed, verderft ende verzwakt, dan twintigmaal zo veel, als wanneer het door natuurlyke aanporringen aangezet werd.

Aldus heb ik U E: een berigt gegeeven, van 't gene nodig en nuttig kan zyn, voor onſe naaſtens beſte, na Ziel en Lighaam; De Goedertieren *God Zegene myn Raadgevinge*, en poginge, om U die in verlegentheit myn hulpmiddelen met vrugt gebruykte, voorts *Genade*, *Wysheid*, *en Kragten* te geven, om alle ſnode luſten te vlieden, de begeerte des vlees, en aardſe leden te doden, den ouden mens te kruycigen, en in nieuwigheid des Levens, onſe overige tyd te beſteden tot des *Heeren eere*, en onſer dierbare *Zielen Zaligheid*.

Ik wens d'Inwoonders van de groote Koopſtad Londen,
Gods zegen, en geen vloek, nog Straf om al de Sonden,
Van Hoogmoet, Dartelheid, Vloeken, en Hoerderey,
Onreyn beſoetelen en dat gy van 't quaet wert vry:
Haat Sondaars Sot geklap, vuyl Spreke, en het liegen,
De Sonde plegen met vermaak, en ſoo bedriegen
Haar naaſten, als zy van het quaat maken een Spel,
En hen voorgaan op die Paden van Dood en Hel:
Tragt na het waar Geloof, want die niet wert herboren,
Nog na Gods Beelt vernieuwt, moet eeuwig gaan verloren,
Om dat de Satan haar de Sinnen zo verblind,
Dat zy den Heer niet ſien, nog noit heeft regt bemint.

BY-

BYVOEGSEL

Tot de laaste Druk van

ONANIA,

OF DE

HATELYKE ZONDE

VAN

ZELFS-BESMETTING,

En alle desselfs gevaarelyke gevolgen, in beide de Sexen aangemerkt, &c.

IN alle Overtuygingen, is het noodzaakelyk dat wy ons zelven in dringen, ende het welbehaagen van onze Leezers zoeken te verwerven. Dit te regte, alwaare het alleen met menschen van onderscheide Jaaren en Sexen, te volbrengen, is een zeer moeyelyk stuck: Maar het zelve in het onderhouden van Menschen van Verstand en Geleertheid, te betragten, en het te gelyk, niet alleen de minste bekwaamheden, maar insgelyks ook naar het begrip van by na alle slag van persoonen

soonen te schikken, is t'eenemaal onmoogelyk, 't en zy de Leezer zelfs zo opregt gelieve te zyn, van 't geene hem best dient daar uyt te neemen, en met vergenoeging dat geene over te slappen, 't welk klaarlyk te zien is, dat het hem niet aangaat Derhalven is het belaggelyk, uyt een Boek als de *Onania*, om desselfs Autheur swart te maaken, en te besporten, ietwes voor den dag te halen, 't welk slegt en ongeagt, en mischien de gedagten van een Man van Verstant onwaardig is. Uyt *negen Drucken*, en de verscheidenheid der Leezers, met dewelke ik daar door bekent ben geworden, hebbe ik dat gaau geleert, 't welk ik, buyten die ondervinding niet zoude geloofr hebben, en een halve reden in een malle Brief, heeft met myn weeten het gewisse een's Jongmans opgeweckt, op dewelke de alderzeedigste Reedevoering en gewigtige Argumenten in het zelve Boek geen indruck gemaakt hadden. Die geene dewelke door nydigheid, of anders door enkele quaadaardigheid van hunne Aard verweckt zynde, door lasteren het Verkoopen der *Onania* hebben zoeken te beletten, en te vergeefs gepoogt hebben om desselfs verspreyding hinderlyk te zyn, konnen hier van daan ook de oorzaak vinden, waar door dat zy bedroogen zyn. Menschen van verstant en opregtigheid, menschen die overweegen, en de zulke die weeten dat 'er geen ondeugd gemeener is, als die dewelke ik bestraffe, zullen ras gewaar werden, wat een groot getal Leezers ik hebbe te voldoen, en hun zelve met het voornaamste en volstandigste Deel des Boecks vergenoegde, zullen 't geen zy daar in vinden voor geringer bequaamheden geschreeven te zyn, ligtelyk vergeeven. Die geene de-

welke

welke voorgewent hebben, het quaad en vuyl voornemen van den Autheur der *Onania* te ontdecken, hebben zo weinig ingang gehad, dat ik my alleenlyk over hun erbarmt, en nimmer genoemt zoude hebben, ten waare om de alderkragtigste overtuyging, die het mogelyk is zig in te beelden, in te voeren, en dewelke blykt uyt de onwederleggelyke bewyzen die ik hebbe van die geene dewelke door het Boek bekeert zyn, en het voordeel 't welk het zelve in veele heeft uytgewerkt. Het is ongelooffelyk wat hoopen van Brieven ik by my hebbe van bekeerde, dewelke myn alle bedankt hebben, weegens de vermaaningen dewelke zy door de *Onania* hebben ontfangen. Eenige zyn door menschen van verstand geschreeven; andere zyn gecierd en van een naagebotste styl; van een derde soort blykt het klaar, dat de Schryvers geen groot vernuft hadden; en ik hebbe 'er verscheide die slegt gespelt, en ook slegt geschreeven zyn. Ik hebbe de voldoening gehad van 't goedkeuren van Menschen, die met myn in groote agting zyn, om dat zy eenige Brieven hebben ingevoerd, en eenige Antwoorden gegeeven hebben op Vraagen, die niet t'eenemael van myn voorneemen waeren Wat de waarheid der Brieven aangaat dewelke ik hebbe laten Drucken, ik verklaare hooglyk dat 'er geen eene is als die my inderdaad gezonden zyn, of daar ik in 't minste, voor het opbreeken, van geweeten hebbe. Dit is een beleeftheid dewelke ik aan het minder slag van myn Leezers toone, want het voor Menschen van Oordeel en verstand overvloedig zoude zyn, dewelke, op het eerste aanzien, het onderscheid tusschen een waare en vercierde Brief bemerken; de zodaanige dewelke

in

in plaats van andere zyn naagemaakt, of ten minste weeten, dat om dezelve wel naa te maaken, ende zelfs de gemeenste menschen naa te volgen, zo veel kunst en moeyte kost, dat men ten naastenby eenig ander ding met minder werk zoude konnen Schryven. Ik kan niet ontkennen dat opregte Menschen, en die de *Onania* andersins goedkeurden, gedagt hebben dat het beter waare geweest dat ik eenige der Brieven daar uyt hadde gelaaten: Dit hebbe ik niet versweegen, gelyk het blykt uyt Pagina 133 van de 7de 8ste en 9de Druck, en de 135ste van de 10de waar heen, en tot myn Antwoord daar op, 't welk daar aan volgt, ik de Leezer wyze.

Dus verre was ik voortgegaan, en dagte dat het geene hier gezegt is, genoegzaam zo voor een voorspraak van myn Boek zoude hebben konnen dienen, tot het welke, volgens myne beloften, ik nooit iets meer zal byvoegen, als een Inleyding tot eenige Brieven, die my zeedert de laaste Druk gezonden zyn, en andere zaaken tot het zelve stuck dienende, dewelke volgens myn voorneemen, *dit Byvoegzel* zoude opgemaakt hebben; Dus verre, zegge ik, was ik voortgegaan, als myn bekent gemaakt wierd dat eenige nydige Menschen een grooter handvat gemaakt hadden van de lasteringen die teegens myn gerockent waaren, daar ik reets gewag van gemaakt hebbe, als men van de verdiensten van dat Werk wel zoude hebben konnen verwagten: Dit heeft in myn een voorneemen ingeboezemt om iets tot myn veronschulding te zeggen, en de Leezer bekent te maaken, met het geene my, aangaande de *Onania*, gedaan is

Naar de 3de Druck wierd een scherp Boekje, met

met de naam van *Onanisma* daar teegen uytgegeeven. De eerste agt die ik daar op sloeg was in de 7de Druck van myn Boeck, en alleenlyk dan, om dat ik voor myne Leezers niet wilde verzwygen, nog buyten hunne kennisse houden, dat, gelyk ik veele goedgunstige Menschen hadde die myn Werk, en myn Voorneemen daar in zeer goedkeurden, myn ook geen andere ontbraken, die daar geen sin in hadden, en daar zeer teegen spraken. De reede waarom ik geen Antwoord in forma daar op gegeeven hebbe, kan men in de Voorreeden dewelke voor die Druck gaet, en in de twee die daar opvolgen vinden. In Pag. 8. daar deeze woorden zyn. *Derhalven spreeke ik hier de Autheur van dit Schendschrift, om deeze reede toe, verklaarende dat ik hem de smaad dewelke by my toegedagt heeft van herten vergeeve, alhoewel het myn leed was te verneemen dat iemand zo veele lasteringen, en onverdiende schendwoorden konde ophoopen, aangaande een Persoon dewelke hem t'eenemaal onbekent was. Hadde het in 't geheel zo mal of impertinent niet geweest, zoude ik 'er nu een Antwoord daar op gemaakt hebben, maar dewyl het zo is, en dat het niet is te vermoeden dat de Autheur een Persoon van de minste Godheid of Geleertheid is, zal ik my niet onderwinden hem te overtuygen, ofte eenige andere verdeediging aangaande de zwackheid, ofte malligheid van 't werk daar hy over klaagt, maaken dan het uytgeeven van de 7de Druck.*

Ik hebbe zeedert niet gehoort, dat iemand de veragting die ik ontrent dit Boekje getoont hebbe misprysst heeft; in teegendeel heeft een van myne Correspondenten, alhoewel hy t'onvreden is, dat ik verscheide Brieven, dewelke hy noemt, ingevoegt hebbe, dien aangaande op de volgende wyze

wyze geschreeven. *Wat aangaat 't geen gy in u Voorreede zegt van een scherp Boekje, dat teegens u Boeck is uytgekoomen, genaamt* Onanisma, *het is het gevoele van veele andere zo wel als 't myne, dat gy zeer verre buyten het bereyk bent van een zodaanige gecke quaadaardigheid: Ende het zoude een al te moeyelyk werk zyn, voor wyzer Hoofden als de hunne schynen te zyn, om door eenige uytdrucking, doorgaande u geheel Boeck goed te maken, dat u de minste aanleyding, niet alleen tot* Zelfs Besmetting. *maar zelfs ook tot eenige andere zonde, zoude geeven.*

Wanneer de 9de Druck van de *Onania* uytgekomen was, wierd 'er een ander scherp Boekje, grooter als het voorgaande daar teegen uytgegeeven, onder de Titel van *Onania onderzogt en ontdeckt.* Het schynt dat den Autheur, eer hy het zelve geleezen hadde, met zeer veel quaadaardigheid teegens het Boeck is ingenoomen geweest, en by gevolg met die opregtigheid en onpartydigheid, dewelke van een zodaanig een aanvang te verwagten zyn, daar van geoordeelt heeft Dog dit zoekt hy te verbergen, en in het begin van zyn Voorreeden, merkt hy de tyd aan wanneer het Boeck is uytgekoomen, en hoe dikwils het door de Pars gegaan was; waar van daan geleegentheid neemt om zyn Leezer te zeggen, dat *indien hy met een blinde eyge inbeelding ingenoomen, of dat hy met een geneegentheid om andere Menschen teegen te spreeken, bewogen hadde geweest, zoude hy het zelve buyten twyfel al eer gezien hebben*; zig zelven niet bedenkende, dat hy ons, met zulks te zeggen. reeden geeft te verstaan, dat wanneer een Boeck zeer gewilt is, volgens zyne gedagten, de voornaamste geneegentheid die men hebben kan, om het zelve te zien, in een voorneemen van het te keer

keer te gaan, beſtaat, en dat het verlangen naar de voldoening die 'er te vinden is, in ons talent te toonen met een ding te laaken, het refuſeeren is van een zaak dewelke de agting van andere Menſchen verkreegen heeft. Zyn gevoele van myn is, dat myn Meeſterſtuk alleenlyk in eenige *ſlaauwe, onzinnige, valſche, en in eenige zaaken ſchaadelyke conſepten beſtaat, en dat het Boeck met Onzeedigheid, Onweetentheid, Dwaaling Geveynſtheid, zelſs teegenſpreeken, ydele Waan, Aſſurantie, Quackzalven, Grollen, en Schoonpraaten opgevult is.* Een Man van een middelmaatige nydigheid, naar zig zelven dus ontlaſt te hebben, zoude zig eenigſins gemackelyk houden, al was het Boek daar hy teegen geſchreeven had, nog zo ſlegt, en dewyle hy geen perſoneele kennis met den Autheur had, en by gevolg geen reeden om hem met Diefſtal, Moord, Valſche Munt, of Overſpel te betigten, kan niemand zig inbeelden, dat de miſſlag van deeze Criticus beſtaat in den arme Autheur, wat andere misdaaden hy ook begaan heeft, te vergeeven. Maar de goedaardige Philo-Caſtitatis denkt dat hy myn al te veel heeft verſchoont, en beroemt hem by naa dat hy niet verder gegaan is; het welke, met zyn twiſtgeneegentheid, wy van hem zelfs gehoort hebben. Dewyl hy in het eerſte Blad van zyn Voorreeden zyn zeedigheid, door het zorgvuldig bedecken van zyn naam en Profeſſie, goedmaakt; hy toont zyn manhaftigheid in deeze woorden, *niet uyt vrees van door myn Teegenparty te werden aangetaſt, want hy zal myn genoegzaam bereid vinden om hem ſtryd te bieden, wanneer het hem geleegen komt; maar het zoude wel konnen gebeuren dat hy de naaſtemaal zo beleeſt niet onthaalt*

zal

zal werden. Ik geloove hy zoude de Maan naar myn werpen.

Indien wy het oogmerk van het Boeck de *Onania* overweegen, zal men quaalyk een beeter Titel daar voor konnen bedenken, 't welk of korter en alzo verstaanbaar is, of beeter tot het uytleggen desselfs Inhoud; en dog alzo verre van vuyle taal is. Dewyl ik dan deeze gekoozen heb was het noodzaakelyk ietwes van de Zonde van *Onan* te zeggen: En dit hebbe ik met voldoening van verscheyde Geleerde en Godvrugtige Menschen, dewelke het zelve geleezen hebben, gedaan, alhoewel ik bekennen moet, dat ik in het maaken van 't zelve geen Comentatores gebruykt, maar alleenig de eenvoudige Letter des Bybels gevolgt hebbe; 't welke ik in die tyd deede, en nog doe. Wanneer de 7de Druk van het Boek in de Pars, en by naa voleynd was, vond ik een lange Brief voor myn aan 't Huys van de Boekverkooper, geteekent *Pedagogus*, dewelke in de 7de 8ste en 9de Drucken, met pag. 138. en in de 10de met pag. 150. begint. Deeze Brief alhoewel niet quaalyk geschreeven, denkeik, dat veele Dwaalingen en onovereenkoomende zaaken behelsde: De Schryver bekent zig zelven aan *Zelfs-Besmetting* schuldig, dat het hem lief is dat de *Onania* hem ter hand is gekoomen, pryst dezelve, verheugt zig zelven ten hoogsten dat hy het is te zien gekoomen, en dankt de Goddelyke Voorzienigheid die hem dezelve had aangeweezen: Hy neemt voor, dat schaedelyk Bedryf te laaten; maar alzo hy zig onbequaam bevind om het zelve te onderhouden, beelt hy zig in dat dat slag van Onzuyverheid zo misdaadig niet was, als hy gedagt, en ik het

zelve gemaakt hadde: Hier op arbeyd hy zeer om zyn misdaad te verklynen, onderzoekt wederom het geval van *Onan*, en gelooft verscheide dingen, die niet eens in de Bybel zyn: als van gevoelen zynde, *Quod Onan Semen non ejiciebat per se ipsum, sed una cum Femina in Acta Cortices*, ende hy twyfelt niet, *of Onan badde verscheide maalen te vooren aan de Zaadverquisting schuldig geweest, alhoewel*, segt hy, *wy daar niets van hooren, nog van eenige straffe die daar op volgde*: Maar wat zyn grootste verzeekering is, dat de *Zelfs-Besmetting* geen Zonde is, en het welke ik bekenne dat myn zeer dwars en haatelyk voorkomt, is het geval van een *Godsgeleerde*, een Getrouwt Man, dewelke hem bekent heeft dat hy zig veeltyds met de Zaadverwecking behielp, ende dit bedryf al voor veele Jaaren ingevolgt hadde: En 't geen nog meer te verwonderen is, is dat de Schryver van deeze Brief inbrengt, dat deeze schoone *Godsgeleerde* een Man is van een zo straffe manier van leeven en ommegang, en een zo groot voorbeeld van Godvrugtigheid is, als by naa iemant van zyn kennis. Op al dit hebbe ik een Antwoord geschreeven, 't welk ik my niet schaame, ende daar ik de Leezer heen wyze, in de bovengemelde Druck.

Dus veel hebbe ik nu te vooren gezegt, om de Leezer daar door t' eenemaal in dat gedeelte van onze twist, te onderregten Myn tegenstreever neemt het voor *Pedagogus* op, brengt desselfs Brief by, en zoekt het geene hy daar van *Onan* zegt goed te maaken; eerstelyk dat het voornaamste Deel van zyn overtreedinge bestond, in zyn weygeren van zyn Broeder *Zaad* te verwecken; ten tweeden, dat *Onan* dickwils schuldig

geweest

geweeſt had, aan de misdaad, daar hem God om Doode. Van de Titel dewelke ik genomen hadde, kan eenig menſch bemerken, teegen wat Zonde het myn Oogmerk was, te Schryven, en ik bekenne dat ik myn niet liet voorſtaan dat ik iets verders met *Onan* te doen hadde; als alleenlyk dewyl hy aan die Misdaad ſchuldig geweeſt is, om myn Leezers daar van af te ſchricken. Daarom, wanneer ik een Menſch zag, dewelke langen tyd, in het bedryf van een groote Zonde voortgegaan hebbende, in zyne gedagten onzeeker was, en die tuſſchen een wroegend gewiſſe, en het lock-aas van Vleeſchelyke Luſt zig zelven veel arbeyd gaf; wanneer ik, zegge ik, zo een Menſch zag, die niet t'eenemaal het goede verlaaten hadde, nog geheel ongevoelig van zyn pligt was, in prykel van het eeuwig Verderf ſcheen te zyn, was ik dan niet verpligt om hem van een zeer ſchaadelyke Dwaaling af te keeren? Het blykt klaar uyt zyn Brief, dat zyn manier in het begrypen van *Onans* Zonde, en alle de Beweegreeden die hy bearbeyd om de ſchande van *Zelfs-Beſmetting* te verminderen, zo veele hulpmiddelen en ontwykingen zyn, om zyn eige gewiſſe in ſlaap te wiegen, en zig zelven gemacklyk te maaken onder de voortgang een's bedryfs, 't welk hy niet konde aflaten, alhoewel hy het te vergeefs gepoogt hadde: Hy hadde een grooter verzeekering van nooden, dan het Voorbeeld van zyn Bekende, de *Godsgeleerde*, hem verſchaffen konde; want hy zegt 'er alleenlyk dit van, *dat het miſchien een weynig oorzaak aan de geringe kenniſſe die hy van die zaak heeft, gegeeven heeft.* In zyn hart wiſt hy dat het bedryf misdaadig was, maar

wenschte dat 'er geen quaad in stack, of dat het ten minste, geringer als het hem voorkwam, mogte zyn. Uyt het geene ik aangeroert hebbe, is het klaar dat hy verduystert, en aangaande zyn staat zeer twyfelmoedig was; neen maar, dit was de reeden waarom hy de Brief schreef, en hy vroeg om myn raad uyt geen andere oorzaak, dan om deeze zaak verklaart te hebben. Wanneer een Mensch dusdaanige twyfelmoedigheid van zyn zelven bekende, en te gelyk de oorzaak van zyn liefste lust opentlyk voorsprack, hadde ik dan geen gelyk om zyn Argumenten te verwerpen, en voor zo veel in myn lag, alles wat zo een Advocaat der Zonde tot desselfs voordeel bybrengt, te vernietigen? *Pedagogus* zegt in zyn Brief, dat *hy niet en twyfelt, of* Onan *heeft verscheyde maalen van te vooren van de Zaadverwecking schuldig geweest, alhoewel wy daar niets van hooren, ofte ook van eenige straffe, dewelke daar op gevolgt is:* Hier op, alzo ik de drift daar het mee gezegt was, hebbe ik geantwoort, *Dat ik daar ontrent niets zeggen konde, maar dat hy, met het zelve gelyk, het zelve geveelen van* Adam, *en alle Menschen, van hem af aan tot op deeze huydigen dag.* Kan ik hier iets anders mee te kennen geeven, als dat, dewyle hy dit van *Onan* zeide, zonder eenige Schriftuur blyk, volgens zyn eyge Belydenis, hy met het zelfde Regt, dit van eenig ander Mensch, daar het teegendeel niet klaarlyk goed te maaken was, konde denken; en was dit niet, onaangezien zyne hoedaenigheden, een billyk en zeer nette Lesse, voor hem, dat hy zig moest myden van eenige gedagten ontrent *Onan* te herbergen, dewelke tot zyne eyge verregtveerdiging, en het inwilligen

van

van zyn Gewiſſe mogten ſtrecken, zonder daar voor een ontwyfelbaare Proef te hebben: Geen onpartydig Leezer zal ooyt een ander uytlegging van het geene ik gezegt hebbe, maaken, en het is onmogelyk, dat zonder geweld, myn zeggen een andere draay zoude konnen lyden; nogtans, wat heeft myn teegenparty niet al werks, in twee of drie agter een volgende bladeren gemaakt, als of ik de grootſte Kettery voor den dag gebragt, of het aldergodlooſte zeggen ter Wareld geuyt hadde! Aanziet eens, bidde ik u, de groote aangeleegentheid weegens de reputatie van *Adam*, en alle de *Patriarchen* en *Propheeten*, daar deeze wyze Man hier door ingeraakt is: Naar dat hy, 't geen ik hebbe gemeld, aangeroert hadde, haalt hy hier over zyn woorden op de volgende wyze in den hals. *Ik zegge dat wy geen zodaanige grond hebben, om* Adams *ſchuld, of die van de* Patriarchen *of* Propheeten, *hier ontrent te vermoeden; Want, hadde* Adam, *de* Patriarchen, Apoſtelen, *en alle Chriſten menſchen, zeedert hun tyd, hier aan zoo ſchuldig geweeſt als* Onan, *waarom dan zoude Gods Oordeel alleen op* Onan, *en niet op hun alle, alzowel als op hem, gevallen zyn?* Dus gaat hy voor een langen tyd, op de zelfde wyze voort. Hoewel dat deeze aanmerking met myne reeden hier ontrent, gepaſt kan werden, dat laate ik aan den Leezer en alle Liefhebbers van pertinente Opmerking. Wat deeze zaak aangaat, of *Onan* maar eens of meermaal ſchuldig geweeſt is aan het bedryf daar God hem om ſloeg, dit is zeeker, dat 'er geen expreſſe woorden in de Schrift zyn die het zelve bewyzen, noodzakelyk beteeken, of zo veel als de minſte ſchyn geeven dat hy meer als eens

daar aan ſchuldig geweeſt is. Daar legt niet aan geleegen dat men my zegge, dat de Text zegt, *als hy tot zyn Broeders Wyf ingong*, en niet, *zo gauw als hy tot haar ingegaan is*, of op *zyn eerſte ingang tot haar*, of op *hun eerſte te zaamen komſte*. Kan ik hier niet op antwoorden, dat dat de Text ook niet zegt, *yder maal dat hy tot haar ingong*, of *wanneer hy, t'eenigen tyd, tot haar ingong*, of *zo dickwils als zy te zaamen kwaamen*, en dat, dat woord *als*, in deſſelfs eenvoudigſte aanneeming veel meer naar de voorgaande, als naar de laatſte uytlegging helt?

Pagina 18. zegt myn beriſper, *dat* Onan *met den eerſten niet geſtraſt wierd, om dat het met Gods manier van doen niet over een komt, een zonde zo ſchielyk te ſtraffen, (al hadde het alleenig weegens* Zelfs-Beſmetting *geweeſt) waar teegen wy niet vinden dat hy eenig verder duydelyk of expres bevel geopenbaart heeft.* Wat aangaat het geen de Parentheſis beſluyt, ik hebbe toegeſtaen dat de *Zelfs Beſmetting* van *Onan*, door deſſelfs weygeren van zyn Broeder *Zaad* te verwecken bezwaart wierd, en nopende de reſt mogte ik wel eens vraagen, wat expres bevel en wat teegens het vallen van de Arke, te zoeken te beletten, ('t welk de miſſlag van *Uzza* was) en hoe dikwils hy die daad begaan hadde, eer hy geſtraft wierd? Wat het gevoele der Commentarores en Scholaſtici, *Junius*, *Tremellius*, *Menochius*, *Lyra*, &c. aangaat, dewelke myn teegenparty invoerd, die zyn myn van weynig belang: Veele van hunne Uytgeevingen en Raadzelen weegens dingen, als 'er maar het minſte wat is, zyn zeer mal en impertinent, waar van gy alhier een ſtaaltje hebt, 't welk myn beriſper inbrengt van *Menochius*, aan-

aangaande de zonde van *Er* pag. 17. *Idem cum eo Onanis peccatum fuisse ferunt Authores, nempe immunditiæ, eo quod in Acta Matrimonii, se retraherit, & sec Semino extra vos fuso, generationem impedivit.* En 't geene volgt is nog maller, en daar toe ook quaad Latyn, 't welk beide door *Lyra* en *Menochius* gezegt werd, te weeten: *ex libidine ne puerperio & Lactatione pulchritudinem unoria minueretur.* En wederom zeggen *Lyra* en *Tyrinus*, *ne ejus Concubitu ad tempus privaretus.* Al deeze schoone Taal is by een gezamelt uyt de Text dewelke zegt: *Ende* Er, Judas *eerst Geboorne deede dat quaad was voor Gods aangezigte, ende de Heere sloeg hem.* Wanneer eene Text een andere uytlegt, of dat de verligte Schryvers de zin van een duystere passagie goedmaaken, ben ik bereyd hun gezag te erkennen, en onderwerpe nog met alle bedenkenlyke gehoorsaamheid en neederigheid eenige hunner Byvoegzelen of Uytlegging; Maar ik denke niet dat eenig Man van Verstand, daar de Schriftuur t'eenemaal zwygende is, eenig vast vertrouwen kan stellen op de gissing en gevoelen van Menschen dewelke een zo merkelyk quaad gebruyk van hun tyd gemaakt hebben, als *Menochius*, *Lyra*, *Tyrinus*, en vyftig andere van dito soort gedaan hebben; indien gy my dan vraagt wat ik door schielyke straffe meene? antwoorde ik de zodaanige dewelke de misdaad, daar dezelve overkomt, ten eersten volgt. *Ende het geene hy deede was Gode onbehaaglyk, daarom sloeg hy hem ook.* Ik vinde geen onderscheid tusschen het een en het ander. Ik bekenne dat zonder de woorden te veranderen, ofte de Text de minste schaade toe te brengen, dat 'er zo wel twintig

Jaaren als een Dag; of Minuyt tusschen de misdaad en de straffe zouden konnen geweest zyn; maar dan moet die geene die het zegt het zelve bewyzen, anders hebben wy geen gezag om te zeggen dat 'er een grooter tusschen tyd tusschen de misdaad en de straffe, in het geval van *Onan*, als 'er in dat van *Uzza*, geweest is: Zo dat het uyterste dat teegens myn gezegt kan werden, is, dat de woorden des Texts, beide de uytleggingen kan begunstigen. Maar dit behoorde myn geen inleyding te geeven, waarom dat ik een zin zoude aanneemen, dewelke ik klaarlyk zie dat van de verkeertheid eenes Mans herte voortkomt. Hy bekent zelf dat de *Zelf-Besmetting* een Zonde is, en het is klaar dat de reeden waarom *Pedagogus* zig zelven zo veel moeyte geeft, is om dit onwaar te maken, en daar door de toedenking van een misdaad te ontgaan, om zyn gedagten te bevreedigen, en zig wys te maaken, dat het *Zaad verwecken* geen zondig bedryf, maar alleenig een mal begaan der Jeugd is; dat de daad in het oog Gods zonder onderscheid, en t'eenemaal zo onnozel, als mal is. Wat de dubbelvoudigheid van *Onans* Zonde aangaat, het zoude geen overslag van belang geweest zyn, al had ik 'er minder gewag van gemaakt, dan ik in het Schryven van de *Onania* gedaan hebbe, ende indien ik het als een goede reeden aangenoomen hadde, in het geene *Pedagogus* gezegt heeft, dewelke daar gebruyk van maakt in zyne misslaagen, en om zyn eygen misbedryf te verzagten, zoude het hem schaadelyk geweest zyn, ende zoude voor veele van myn Leezers misschien zeer onprofytelyk uytgevallen hebben.

Het Historisch verhaal van het Oude Testament, is ons alzo wel als de rest van de Bybel, tot onze onderwyzinge gegeeven, op dat wy, de Gehoorzaamheid, Deugd, en Godvrugtigheid der Heilige Mannen zouden naarvolgen, dewelke ons daar verbeeld werden, ende wy een afschrik zouden krygen van het quaade, en van ongehoorzaamheid voor Gods Gebooden door voorbeelden van quaaddoenders, ende de straffen die op hun gevallen zyn: Maar het geene daar een Christen in wandelen moet, is de strenge reegel van het Evangely, en hy moet geen voorbeeld nog onderwys dat in het Oude Testament te vinden is, naarvolgen, dat niet insgelyks voorgeschreeven is in het nieuwe, ende ook overeenkomstig is met desselfs Leere. Indien het, onder de Wet, een Mans pligt was, ten einde hy zyn overledenen Broeder *Zaad* verwecke, desselfs Weduwe te Trouwen, is het egter verre daar van daan, onder de Dispensatie van het Evangelium, en zeg my eens, indien een gebruyk of pratyk, 't welk in het Oude Testament door Gods bevel wierd naargekoomen, in het Nieuwe komt op te houden, wat groot gebruyk zal men hier van in zeedigheid gebruyken, Waar het niet het zelfde, dat ik menschen teegen het Eeten van de Verboode Vrugt waarschuwde of hun aanmaande zig van Zwyne-Vleesch te onthouden, of het draagen van Kleederen van Wol en Gaaren gemaakt? Maar indien dat zelfde verboden, en onder Christenen voor onwettig gehouden werd, zo doed het, met u believen, goede Philo Castitatis zeer weynig tot de zaak, zig zo zeer aan dit herroepen bevel te houden, als gy geduurende zo veel Blaaderen gedaan hebt;

en het is zeer onverſtandig van u dat gy myn zo ſcheld, om dat ik niet meer wydloopig op dit al-oud gebruyk geweeſt ben, en liever myn Leezer een affchrik van een bedryf gegeeven hebbe, 't welk onder de jeugd gebruykelyk is, en gy zelfs voor een Zonde reekent. Ik kan die grove onwetentheid, en ſchaadelyke dwaaling, niet zien, dewelke gy voorgeeft te hebben ontdeckt, in het geene gy uyt myn Boek aanvoert, in het 4de blad van u Boeck, en het welke ik herhaalen zal, gelyk het zelve in de 3de pag. van de *Onania* ſtaat, zonder het moorden dat gy daar van maakt, Zelfs-Beſmetting *zien wy, wierd merkelyk in* Onan *geſtraft, door een byzondere ſlag van God de Heer, want het is niet te geloven dat zyn ſchuld geheel en al geleegen was, in dat hy geen Zaad aan zyn overlede Broeder* Er, *verweckt hadde, alhoewel wy toeſtaan, dat dit het zelve bezwaarde, maar de wyze die hy gebruykte om het voor te koomen, zoude op eenige andere tyd, ten hoogſten ſtrafbaar geweeſt zyn; En uyt de woorden des Texts, dewelke ons dit deel der Heilige Hiſtorie bekent maakt, is het reedelyk te gelooven, dat het grootſte deel van de miſdaad beſtond, in het bedryf van zig zelven te beſmetten, liever als in het naalaaten van zyn pligt; Het geene hy deede misbaagde de Heere, daarom ſloeg hy hem ook, derhalven was het eer het geene hy deede, als het geene hy naaliet, 't welk de Heere misbaagde, gelyk men verder zien kan,* in Deuter. Cap. XXV. van vers 5. tot 10.

Waar op u antwoord pag. 4. *Nu hier ontken ik t'eenemaal, dat* Onan *zyn Broeder geen Zaad verweckende, alleenlyk een bezwaaring der Zonde van* Zelfs Beſmetting *was, en ook, dat het grootſte gedeelte van zyn miſdaad in zyn* Zelfs-Beſmetting *beſtond*

bestond. Want ik ben eer geneegen te gelooven dat deeze Besmetting *van* zig zelven, *zyne andere zonden alleenlyk bezwaarde, ende niet dat die een bezwaarnisse van deeze waaren, en dat het minste deel van die Zonde in zyn* Zelfs-Besmetting *bestond, wanneer het eenvoudig overwogen is, ende de omstandigheden aan een kant gestelt werden.* U eerste reeden van dit gevoele is, omdat het een zonde teegens het expres bevel Gods was, en dan brengt gy de Text uyt *Deuteronomium* by, dewelke ik alvoorens zelfs hadde opgehaalt. Het is u bekent dat *Onan* lang dood was, eer deeze Wet gepromulgeert was, maar zegt myn daar toe, dat *dat geene myn niet helpen kan, om dat de Patriarch expresselyk bevolen hadde, het trouwen van de overleedene Broeders Wyf*, ik zal daar niet opstaan, en ben gewillig toe te geeven dat God de *Patriarch*, door ingeeving, hadde verwittigt van deeze Wet: maar het blykt niet dat de Heilige Geest aan *Onan* bekent gemaakt hadde, dat het van God kwam, of dat die geene die dit bevel weygerde naar te koomen, weegens het naarlaaten van dien gestraft zoude werden. Wanneer *Moses* het als een Wet uytgaf, deede hy een forma van Proceduure daar by, dewelke teegens de overtreeders onderhouden wierd. Zy moesten ten eersten niet gestraft werden weegens een enkele weygering, ook niets anders als schaamte lyden indien zy koppig waaren. Want in het 7de 8de en 9de vers van het zelfde Capittel, zegt God. *En indien de Man zyn Broeders Wyf niet gevalt, dan laat zyn Broeders Wyf op gaan naar de Poorte tot de Ouderlingen, en zeggen, myn Mans Broeder weygert zyn Broeder een Naam in* Israël *te verwecken, zo wil myn Mans Broeder zijn pligt*

pligt niet naakoomen. Dan zullen de Ouderlingen van de Stad hem roepen, en tot hem spreeken, en zo hy daar by blyve, en zegge, ik hebbe geen behaagen om haar te neemen: Dan zal zyn Broeders Wyf tot hem koomen, in de tegenwoordigheid van de Ouderlingen, ende zal de schoe van zyn voet ontbinden, en spuwen in zyn aangezigte, en antwoordende zeggen, zo zal het geschieden met de Man die zyn Broeders Huys niet opbouwen wil.

Hier uyt blykt het klaar, dat nog de weygering van zyn Broeder *Zaad* te verwecken, de voornaamste misdaad van *Onan* was, en daar God hem om sloeg, nog dat het Overtreeden van die Wet, zo lang dezelve alleenlyk als een enkel bevel des *Patriarchs* geleevert was, een strafte verdiende oneyndelyk grooter, als daar toestond, naar dat dezelve door *Moses* verzagt was, als een expres bevel van God. Deeze dingen hebben weynig vermoogen op u, en gy blyft nog by u gevoelen, dat de voornaamste misdaad van *Onan* bestont in dat hy zyn Broeder geen *Zaad* verweckt hadde, en dat de voornaamste reden van die weygering, zyn haat tegens zyn overleedene Broeder was, welke laaste bybrenging gy ons in zo een deftige reeden leevert, pag. 7. en 8. als 'er weynig onder de gemeene Schryvers te vinden is, te weeten: *Ten 3de zyne Zonde was boven de Zonde van andere bezwaart, te weeten Nydigheid en Haat tegens zyns Broeders Naam en Eer, het welke voortkwam uyt de hoogmoed zyns Harte. Nu wiste hy dit, indien een Man zyn Broeder daagelyks ziet, en hem haat, hoe kan hy God, die hy nooit gezien heeft beminnen? En indien een Man die zyn Broeder Dwaas geheeten heeft, in perykel van't Helsche Vuer is; hy dus te meer in prykel daar van*

is

is indien hy, *gelyk* Onan, *een onverzoenelyke haat teegens zyn doode Broeder behoud; Ja*, *hem zelfs zo zeer te haaten*, *als dat*, *uyt quaadaardigheid en nydigheid*, Onan *dit expres bevel Gods kwam te breeken*, *hem duydelyk lastende door de Mond des Patriarchs*, *zyn Broeder*, *in weerwil van Gods bevel en Wet*, *haaten. Hoe meening desperaat Treurspel is 'er vertoont*, *het welk uyt Haat oorspronkelyk is? Maar*, &c. . . . . .

Ik bekenne, dat het jammer is, dat een zo hooge styl, en schoone Taal dus onteert zoude werden, van met iets zo gemeen en erbarmelyk te werden vermengt, als myn werk is. Ik verzoeke vergiffenisse weegens myne vermeetelheid, en verzoeke dat gy het nog eens gelieft te herleezen, en myn dan eens gelieft te zeggen, hoe naar deeze zaak zo kragtelyk te hebben bygebragt, het in u Hooft is gekoomen van *Er* te spreeken, en door u eige vernuft, als de wyze gissing van u Commentatores, zoeken te bewyzen, dat hy aan de zelfde misdaad met *Onan* schuldig was, Er, zegge ik, dewelke geen doode Broeder had, daar hy *Zaad* moest voor verwecken, of die hy haaten konde? Want hier uyt is het klaar te zien, dat *Er*, om geen andere Zonde, als de *Zelfs-Besmetting* konde gestraft zyn, om dat 'er geen andere zonde was die *Onan* en hem in 't gemeen aangong; ende dat op het zelfde oogenblik daar gy zegt, dat beide de Broeders weegens de zelfde misdaad gedood wierden, u *Onan* ontschuldigt van het geen gy met zo veel yver staande houd als het voornaamste gedeelte van de misdaad. Wilt gy met wilde gissingen voortgaan, ende het buytenspoorige vermoeden der Commentatores dewelke gy tot u hulpe geroepen

roepen hebt, en zeggen dat beide de Broeders *Sodomiten* waaren, en dat God hun als zodaanige gedood heeft? Dit, gelyk gy my met minder reeden gezegt hebt, kan u niet helpen, en het bewys is nog teegen u, dat, volgens u eige bekennen, (indien gy u toevlugt daar heen neemt) *Onan* weegens dat geene, daar gy hem doorgaans mee betigt, als zyn alderhaatelykste misdaad, te weeten een zonde teegens het expres bevel Gods, niet gestraft is. Dit hebbe ik u zo naa aan de voeten gelegt, op dat, wanneer gy een voorbeeld van openbaare zelfs-teegenspreeken mogt noodig hebben, gy de moeyte niet hoeft te neemen van het elders dan in u eige werken te zoeken.

Het is uyt de Schoolen van zodaanige Commentatores daar myn teegenparty vermaak in schynt te scheppen, dat menschen ongemeene gevolgen leeren maaken. Spreekende van *Zelfs-Besmetting* en wat daar teegen geschreeven is, zegge ik pag. 3. van de *Onania*: *Eenige fluffige gemackelyke Canonisten hebben, niet teegenstaande de straffe die op deeze zonde gevolgt is, dezelve in de wind geslaagen, ende die geene dewelke hunne Werken geleezen hebben schandelyk bedroogen, en mischien eeuwelyke tot hun verderf; Andere, door al te weinig inhouding, alhoewel streng genoeg, hebben deeze zaak in de Geleerde Taal zo grof verhandelt, dat het onmoogelyk is, eenig Deel van hunne Werken, zonder de zeedigheid te krenken, te vertaalen.* In het naaste Blad klaage ik, dat *de Geleerde* Ostervald, *in zijn nuttig Tractaat van de Onreynigheid in alle desselfs Deelen, door een overgroote zeedigheid deeze afschuwelyke soort van Onreynigheid niet stilzwygend heeft overgestapt, of ten minsten*

op

op een zo generaale manier daar van gesprooken heeft, met het zelve onder andere mindere misslaagen van Onreynigheid te brengen, dat hy de haatelykheid daar van niet eens vertoont heeft. Pag 6. zegge ik, *dat 'er weer andere Casuisten geweest zijn, dewelke deeze zaak verhandelende, niet al te verstaanbaar, nog nalaatig geweest zijn, maar hebben, door al te veel scbranderheid, hunne argumenten boven hunne natuurlyke kragt gereckt, en de waarheid en de regtmaatige Reeden, door hunne al te Sophistische gevoelen te kort gedaan hebben.* Daar ik boven dien, in pag. 18. gezegt hadde, *deeze Gonorrhæas werden voornaamentlyk veroorzaakt, zegt* Et muller (een vermaart Artz) ad amnata Mastuprarione, *van die doemelyke* Zaadverwecking; *En gelyk* Dr. Baynard *ook bevestigt, (spreekende van deezen handel) door dat vervloekte Schoolquaad der* Zaadverwecking, (*res foeda dictu.*) Zonder te melden wat 'er in de *Voorreede* te zien is, voornaamentlyk de twee Brieven van dewelke aldaar gesprooken werd, of 't geen ik in pag. 79. geschreeven hebbe. Als een Mensch dit alles geleezen heeft, kan hy zig dan wel verwonderen waar van daan ik myne onderregting hebbe? Kan een Mensch, die in de Waereld verkeert heeft, twyffelen of de *Zelfs-Besmetting* een gewoonelyk gebruyk is onder de Jongelingschap van deeze Natie, en voornaamentlyk onder de School Jongens? Is een School Jongen zo onnozel dat hy niet weet dat myn Heer *Rochester* dit gereekent heeft onder die dingen, dewelke niet alleen generaal zyn, maar ook nooit zullen ophouden? Naar dat ik veele klagten van Menschen boven de twintig Jaaren gehoort hadde, dewelke in dit stuk van Onreynigheid voort-

voortgongen, en het zelve niet konden aflaaten, sprack ik van vroege Huwelyken, met alle de noodige beteugelingen: ziet eens wat een schoone inbrenging en correct besluyt myn teegenparty hier uyt haalt, en van dat ik vermoede dat eenige Persoonen voordeelige Huwelyken versloft hadden. *Wanneer* (zegt hy, pag. 28) *onze Autheur zegt, dat hy zig niet beletten kan te denken, dat zodaanige Persoonen, dewelke nae zo een tyd het Huwelyk verzuymen, of van natuuren onmagtig moeten zyn, of zodaanig, door eenige ondeugende handel moeten zijn geworden; Ik ben verzeekert dat de Leezer geen uytlegger noodig heeft om hem te beduyden wat des Autheurs eyge gebreckelykheid of onmagtigheid geweest is: Wie kan zig beletten hem met reden te overdenken dat hy een van die geene is geweest dewelke met lust gebrand heeft, en daarom getrouwt is, 't welk wyselyk en pryselyk in hem was? Ook zie ik geen reden om te twyffelen, dat hy geduurende zijn getrouwde tyd, een* Mastuprator, *of een* Zelfs Besmetter *geweest is; Aangezien (zegt hy,) deeze Zonde generaal geworden is; Ja zelfs, en 't welk nog erger is, dat hy schuldig is geweest aan Vryheid hier in met zijn School-Gezellen en Kameraden, dewyl het een zo gemeene handel is in Schoolen. Ik bidde, overdenkt maar eens, hoe kwam hy te denken dat* Mastuprum *generaal is, ten zy hy zelfs een van die geene geweest was, en daarom een ieder gelyk zijn zelve dagt? Een zeer bedriegelyk oordeel voorwaar. Hoe is hy te weeten gekoomen dat School Jongens het zo dickwils bedreeven, 't en zy hy zelfs op 't School zijnde, zo gedaan had? Hoe is hy koomen te weeten dat zy het in heimelyke Drinkgelagen of Gezelschappen deeden, indien hy d'een of d'andere tyd, niet*

een

een van bunne Broederſchap of Medebedryvers was geweeſt? Zeekerlyk zijn deeze de natuurlyke gevolgen van zijne reedevoering: Dewyle hy het op zijn eige gezag heeft uitgegeeven, moet het van zijn eige doen zijn; anders zoude hy in zo een vuyle zaak, eenige Autheuren hebben bygebragt, aangaande het geene hy de Jonkheid te laſt legt.

De Leezer zal deeze lange Quotatie gelieven te vergeeven, als hy overdenkt hoe noodzaakelyk het was het Regt te toonen dat myn teegenparty myn doed, als meede de rykdom van dien Heer zyn *aangeboorene* bequaamheden. Ik moet deſſelfs geduld nog een oogenblick langer verzoeken, en zien myn teegenparty zyn zelven en alle de School Jongens en Studenten, daar hy ooit mee bekent is geweeſt, vry pleyten: Daar ik hem gelaaten hebbe, gaat hy voort met deeze woorden; *Want ik moet de vryheid neemen onze Autheur te laaten weeten, dat ik in verſcheide Schoolen geweeſt ben, en van geen geringe naam, of klein getal Schoolieren, alwaar Jongelingen waaren van onderſcheide ouderdom, gelyk zy Studenten in verſcheide Weetenſchappen waaren; ja zelfs hebbe ik de eer gehad van in eenige Accademys te zijn geweeſt, alwaar, indien 'er dusdaanige handel geweeſt was, alhoewel ik het niet begeerde, of het niet zoude hebben willen zien, dog zoude ik quaalyk zonder kenniſſe daar van hebben konnen zijn; En ik verklaare hooglyk voor God, dat ik nooit gehoort of geweeten hebbe, dat iets diergelyks in die tyd, of ooit te vooren, onder de Jongelingen of Studenten, bedreeven is.* Is het niet vreemt, dat een Man, dewelke nooit heeft geweeten, en daarom niet gelooven wil dat 'er Jonge Menſchen zyn, die hier ſchuldig aan zyn, zo wel bekent zoude zyn met de tyd wanneer zy

het aflaaten, als het blykt in pag. 27. van zyn Boek, alwaar hy in zyn gewoone nettigheid van ſtyl zegt, *Nemaar ik moet onze Autheur te kennen geeven, dat die Jaaren zelfs, dewelke hy als bequaam tot den Trouw oordeelt, te weeten, vyf en twintig Jaar in een Man, is de tyd wanneer veel van zyn ydele geur van* Zelfs-Beſmetting, *een weinig in hem begint te verflauwen.*

Wat my hier in verwondert, is, dat een Man een Boek ſchryvende, in d'eene plaats een zaak zeer wel ſchynt te weeten, dewelke hem drie Bladeren daar aan niet alleen onbekent is, maar welkers waarheid hy in twyfel trock; ja dat meer is voor God verklaart, dat hy 'er nooit van gehoort heeft. Hoe langer voorwaar wy leeven, hoe wyzer wy werden, en het is gemeen, dat Menſchen in weetenſchap groeyen, naar dat zy hunne arbeid vergrooten, daarom verwondere ik my niet, dat hy, in pag. 104. drie voorbeelden van Jongmans inbrengt, die niet alleen aan de Zaadverwecking ſchuldig waaren, maar hun zelven ook daar mee beſchaadigt hadden. Deeze zal ik in 't geheel ophaalen, niet zo zeer, om myn tegenparty ten toon te ſtellen, en toonen wat Geloof 't geen hy teegens my zegt, behoorde te ontmoete, als om met het voornaamſte deel van myn Boeck voort te gaan, ende de Tydelyke en Geeſtelyke Welvaart van myn even Creatuur voort te zetten, met hem een afſchrick te geeven van een handel die zo ſchandelyk en zo quaad is, beide in 't ſtuck van gezondheid en gewiſſe. *Ik herinnere my* (zegt myn Tegenparty) *weegens een Jongeling van ontrent agtien Jaaren, dewelke mijn bekende, dat hy de* Zaadverwecking *zo veel, en zo dickwils, alle daagen ingevolgt hadde, zonder*

op

opbouden, dat hy voor eerst zo magteloos wierd, dat hy geduurende verscheide dagen onbequaam was ter Schoole te gaan, en dat met zodaanige rocking, dat hy daar door de aanbeyen op 't lyf kreeg; ook liet hy hierom deezen handel niet af, tot dat hy, eenige tyd daar naa, in solaas van een verarmde dunne stoffe, die hy gemeenlyk uytwierp, een groote meenigte Bloeds voor den dag kwam, 't welk hem een weynig verwonderde, dog vervolgde hy het zelve nog lang daar naa. Dit heeft hy mijn, naderhand, met droefheid bekent.

Een andere jonge Gast, werdende door een van myne Vrinden gewagt, wierd bespeurt de Zaadverwecking, *dickwils, en dat, alle nagten, te volgen. Zo gaauw als ik het hoorde, voorseyde ik ten eersten, deeze Ellendige zijn einde, 't welk, ontrent agtien maanden daar aan ook geheurde, want hy stierf van een diepe Teering, hebbende geleeft tot dat hy gelyk een Geest, of een wandelend geraamte was.*

Ik kende nog een ander, dewelke, een weinig voor zijn Dood, bekende dat hy deeze handel gevolgt hadde, tot dat zijn Zaad hem inderdaad ontliep, zonder eenige aanzetting; en weynig of geen styving, waar door hy tot aanborstigheid verviel, en wierd gaauw afgesneeden.

De Leezer zal bemerken, dat de Man, dewelke ons met deeze drie merkwaardige Instantien verzorgt, de zondigheid van *Zelfs-Besmetting* niet alleen geringer maakt, maar dat hy, daarenboven myn blameert en belaghelyk zoekt te maaken, om dat ik gezegt hebbe, dat dezelve dickwils de oorzaak is, van quaalen, en ellendigheeden des Lighaams, om dat hy een Boeck geschreeven heeft, tot byna geen ander eynde (naa hy zegt) als om Menschen de oogen te openen,

en hun van de Dwaaling daar ik hun in gedolven hebbe, af te trecken, te weeten. Dat *Zelfs-Besmetting* niet alleen haatelyk in Gods ooge is, maar ook van een gevaarlyk gevolg voor de gezondheid en gestalte, en dat het veelvuldig gebruyk daar van, de oorzaak wel zyn kan van tydelyk zo wel als eeuwig verderf. En onze Autheur zegt zelfs, naar zyn drie evengemelde Instantien. *Ik hebbe al willens deeze Passagien ingevoert, op dat die geene dewelke hun aan deezen handel gunstig zijn, het gevaar daar van zien zoude, en het in tyds zouden aflaaten, eer het hun eigen verderf te weege brengt.*

Geveynsdheid, is een arg quaad: myn teegenparty beschuldigt myn in verscheide plaatzen dat ik myne Patienten ten toon stelle, en die geene dewelke by myn om raad koomen: gelyk het zeeker is, dat hy hier geen andere grond voorheeft, als dat ik de Brieven van die geene die aan myn Schryven, doe Drucken, met myne Antwoorden daar op: zo moet hy ook in zyn hart overtuygt zyn, dat zyne beschuldiging onregtvaardig is, uyt het geene hy zelfs zegt. Hy zegt ons, in zyn Voorreeden, dat, *hy met omzigtigheid, zijne Naam en Beroep voor de menschen verzweegen heeft*, en dit gebruykt hy als een klaar bewys, *dat hy zijn Boek niet heeft doen Drucken, uit een jeukende geneegentheid, van voor de Wareld te verschynen.* Het is dan klaar, dat, het geene hy myn te laste legt, een gewillige gestudeerde lastering is, daar hy met zyn weeten schuldig aan is: Want het is onmoogelyk dat hy zig kan inbeelden; dat een Man bekent zoude konnen raaken door de verkeerde Naam van *Pedagogus*, (by voorbeeld) of de *Bedroefde Onan*; daar hy het

het voor zeeker reekent, dat hy zelf onder die van *Philo-Castitates* zorgvuldig verborgen is.

Myn Teegenparty denkt dat het niet zeedig in my is, een Brief voor den dag te brengen, *dewelke ons verhaalt van eene, dewelke in minder als een uur tyds, op eene dag, agt maalen aan de* Zelfs Besmetting *schuldig was geweest.* Hy beschuldigt myn, dat ik onfadtsoenlyk en vuylmondig ben voor de kuysche Juffrouwen, en Pag. 88. zegt hy, dat ik schyne, met voordagt, slyk en schaamte op het Vrouwelyk geslagt te werpen, en in het naaste Blad, brengt hy uyt myn Boek verscheide gebrooke Sententien in, en beetjes die niet zaamen hangen, om zyn zeggen goed te maaken, en eyndigt dus, *maar al dit te weynig zijnde, geeft hy (de Autheur van de* Onania) *hun ten eersten daar naa een volle laag,* in Pag. 89. *Onder alle Ranken en Statien van Menschen, vond men Vrouwspersoonen, dewelke zeer diep in Zonde zijn ingewickelt, en t'eenemaal stoffig in, by naa, elke Christelyke pligt zijn,* maar indien myn teegenparty het overige van myne aanmerking daar by hadde gevoegt, te weeten, *Nogtans sullen die geene daar onder, dewelke fatsoenlyk zijn, en gaarn schynen wilden hun zelven te verstaan, uit enkele Hovaardy, zonder eenig ander inzigt, altyd zorge draagen van niet te verkeeren met die geene van hunne Sexe, dewelke openbaarlyk bekent zijn, hunne eer te hebben verlooren;* Hadde hy, zegge ik, dit daar by gevoegt, zonder het welke, het klaar blykt dat de zin onvolmaakt is, zoude niemand hebben konnen uytvinden tot wat eynde hy het bybragt. Pag. 88. blameert hy myn, om dat ik de *Zelfs-Besmetting als de oorzaak van verscheide quaalen in Vrouwspersoonen, in mijn Moeders*

Taal inbrenge. Uyt al dit geene zoude men zig inbeelde dat *Philo-Castitates* een Man van een byzondere Politesse was, dewelke nooit iets onfatsoenelyk van de Vrouwelyke Sexe zeggen, of de minste pagina met onzuyverheid bevlecken zoude; nogtans valt hy altemet in zyn Taal niet viezer daar van als zyn gebuuren, want in pag. 77. en de drie daar aanvolgende geeft hy ons verscheyde teykenen waar aan men ondeugende Vrouwspersoonen zal kennen, dewelke hy op een andere plaats teekenen van vermoeden noemt. Waar van 'er hier een volgt, te weeten: Wanneer *dezelve zoodaanig zijn, dewelke geen reeden verbinden, ja geen argumenten bewegen, geen gunste verpligten konnen, 't en zy dat men hunne gevoelige Vleesch'elyke Lusten voldoed.* Laager zegt hy, *dat zy zelfs hunne eige Mans niet ontsien; want, ten zy hy zijn gesondheid en leeven waagt in het voldoen van hunne Lust, moet het al de Wareld rontom bekent gemaakt werden, indien geen andere Minnaars, buiten zijn weeten tot zijn hulpe zyn ingenoodigt.*

Het laaste van zyne strenge teekenen van vermoeden, is, *dat dezelve zeer dickwils onvrugthaar zijn; om dat* (zegt hy) *zy hun zelven zodaanig door wryven met hunne vingers, of andere gereetschappen mishandelt hebben, dat, al schoot de Man, of eenig ander Persoon het beste of meest doorwerkt Zaad in hun, het ten eersten weer wegkomt; ten deele, om dat, door het dikwils wryven, de Baarmoeder inwendig t'eenemaal hard en dick geworden is, zo dat dezelve die keurlyke hoedaanigheden, dewelke de Baarmoeder noodzaakelyk behoort te hebben verlooren heeft: en ten deele, om dat de muskelagtige Fibræ van de* Uterus *hunne noodige uytbreidinge verlooren hebben, en zwack geworden zijn, waar door dezelve*

zelve onbequaam geworden zijn om het minste deel des Zaads te behouden, wanneer het in de Baarmoeder geworpen is.

Indien dit zyn Moeders Taal niet is, dan is myn Teegenparty een Vreemdeling. *Turpe est Doctori, cum Culpa redarquit Ipsum.* De Leezer ziet, dat een van deeze teekens, waar door deeze ondeugende Vrouwsperſoonen te kennen zyn, de Onvrugtbaarheid is, en de reeden waarom zy zo zyn, in 't breede; Nogtans heeft myn Teegenparty, in pag. 88. zyn gevoelen al weer verandert, en zet wel duydelyk de Onvrugtbaarheid onder de Quaalen, dewelke hy zegt, *belachelyk* in my te zyn, voor te geeven, dat *Vrouwsperſoonen in hun zelven door wryvinge zoude konnen veroorzaaken.* De nieuwsgierige zullen ook bevinden, dat het niet ongemeen is, met de Autheur van de *Onania onderzogt en ontdeckt*, quaad op myn te zyn, weegens een zaak, op eene plaats, dewelke hy zelfs, op een andere, als ik hem wat uyt het Hooft geſchooten ben, met dezelfde woorden aanroert, dewelke hy in my beſtraft heeft, en hoe naauwkeuriger ik zyn Boek doorbladere, hoe meer ik overtuygt ben, dat het voornaamentlyk uyt een jeuking tot teegenſpreeken, regt of onregt geſchreeven is. Indien ik een ding wit maake, wilt hy het ſwart hebben, en die dingen, die inderdaad ongemeen gezond zyn, zoekt hy als vergiftig te bewyzen. *Ik hadde gezegt dat het grootste gedeelte van de zondigheid der* Zelfs-Beſmetting, *in de onzuyvere inbeelding, die dezelve verzelt, ende desselfs bedryf altyd behulpzaam is, bestont.* En wederom in pag. 113. van de 7de 8ste en 9de Drucken, en pag. 115. van de 10de *want zelfs in goede Mannen, dewelke hun zelven*

 teegen

teegens de begeerlykheid wagten, en die, terwyl zy wel ter degen wacker zijn, hunne zinnen niet toelaten ontrent het ander geslagte te dwaalen, vinden wy dat zelfs de verwydering der Vaaten, en het ryp zijn des Zaads, een zodaanige kragt heeft op de Leevende Geesten, dewelke, in weerwil van Godvrugtigheid en Godsdienstigheid, zodaanige Droomen veroorzaaken, dewelcke dickwils tot hun overgroote droefheid, het ontloopen daar ik van spreeke, te weege brengt.

Naar dat hy dit bygebragt en op het ontdekken van een Druck foute *Detentio* voor *Distentio*, in de drie laaste Drucken (alhoewel het in alle de voorgaande *Distentio* was) maakte hy een groot zeegenpraalen over myne onweetenheid, zelfs in het minste en gemeenste gedeelte der Literatuur, schryft myn Teegenparty dus; *Nu, indien deeze waarlyk goede Mannen waaren, dewelke dus zorgvaldiglyk wagt hielden teegens dertele gedagten, en hunne begeerlykheeden inteugelde, en hadden dog van zo een onvermoeidelyke natuurlyke oorzaak, als onze Autheur inbrengt, Nagt Besmettingen uyt Droomen, wat reeden waren daar dan, om zodaanig ontroert en bedroeft van zin te zijn? Dewyle het geene onze Autheur gelooft waaragtig is* in pag. 137. *was het wagt houden overtollig, en een werk van supererogatio was, en zo verre van aanbevolen te zijn, dat het als Ceremonie en Bygeloovigheid behoorde afgekeurt te werden.*

Hier gelaat hy zig, als of hy de plaats, daar hy heen geweezen heeft, bybrengt; *Een Mans Gewisse hoeft niet ontrust te zijn, weegens eenig ding dat in zijn slaap geschied is, en laat derhalven geen Besmettingen de ruste van u gedagten beletten, daar de wille niet bygekoomen is, of mee te doen heeft gehad*

had. Zelfs-Besmetting *in Droomen, is gemeen met ongetrouwde Mans, en wy behoeven geen reekenschap te geeven, weegens een onwillig bedryf.* Ik zal strack deese passagie, zo als dezelve in de *Onania* is, neerzetten; waar door het zal blyken, dat myn Teegenparty de Sententien niet alleen zo veel het in zyn vermoogen geweest is, tot zyn voordeel verandert heeft, maar insgelyks ook het alder essentiaelste deel, 't welk deeze reede teegens alle bestraffing, en de moogelykheid van de zelve te verwerpen verweerde, daar van uytgelaaten heeft, te weeten. *Wanneer een Man, terwyl hy wacker is, over zyne gedagten, naar zyn uyterste vermoogen, de wagt houd.* Maar eerst moet ik de Leezers verzoeken, aan te merken hoe geheellyk de Geest van Teegenspreeken myn Teegenparty bezeeten heeft, in dit gedeelte van zyn Boek, beginnende met pag. 109. Als ik gezegt hadde dat de teegenwillige uytloozingen in Droomen, aan Menschen van Godvrugtigheid, en Godsdienstigheid, tot hunne groote droefheid, overkoomen, myn Teegenparty zegt ons dat zulke goede Mannen geen reeden hadden om daar over ongerust te zyn: Ik hadde het zelfde gezegt, en geen Mensch kan verzinnen waarom hy myn inbrengt, ten zy het was om het geene hy gezegt hadden te bevestigen. Het is zeeker dat zyne quotatien uyt myn, zyn eige aanmerking overtollig maakt; Maar hy kon, zonder dat zyn nydigheid geen lugt gegeeven hebben, want hadde hy niets uyt dat gedeelte gequoteert, zoude hy geen geleegendheid naderhand gehad hebben, om myn naderhand teegen te spreeken; en hadde hy het in 't geheel gedaan; dan zoude ik hem ook ontwaapent hebben, en zoude dat

geene 't welk hy van zins was uyt te blaazen, even onnoodig en inpertinent gemaakt hebben, met het geene hy te vooren gezegt hadde; Weshalven naar dat hy die Passagie naar zyn Oogmerk hadde toegerigt, en myn Borstweering, de groote Voorwaarde dewelke ik gebruykte daar uytgelaaten hadde, doet hy op deeze wyze een uytval.

Het aldermaatigste Oordeel, dat ik van den Autheur hebben kan, is, dat hy, of in Slaap was, of Droomde, wanneer hy dit Boek geschreeven heeft; want, voor eerst zegt hy, dat Zelfs-Besmetting *de aldergrootste onreynigheid is, en dat het grootste deel van die Zonde, in inbeelding lag: hier zegt hy dat de* Zelfs-Besmetting *door Droomen, een Bedryf buyten de wille is, daar wy geen reekening voor hoeven te geeven.*

Wat! koomen vuyle Droomen niet van onzuyvere Gedagten voort? Ontsteekt de Duyvel 's Menschen Gedagten niet tot Wellust, waar door de Lighaamen al zo wel als de Gedagten der Menschen, zeer dickwils in hunne Slaap werden ontreynigt, door Droomen? Hierom beklaagt zig de H. Augustinus, *weegens zyne vuyle Droomen, in zyn* 10*de Boek van zyne Belydenissen.* Cap. 30.

Al de Reeden dewelke myn Bestraffer hadde tot zyn Triomph en verhooging, hadde hy uyt de passagien pag. 120. van de *Onania* genoomen, gelyk dezelve genoteert zyn, en zyn veranderring en affnyding van de volgende Reede van het zelfde Boeck. *Wat aangaat de Droomen daar gy over klaagt, die zijn gemeen met alle ongetrouwde Mans, voornamentlyk die geene dewelke zeedig leeven, zo lang hunne kragt duurt. In mijn Antwoord aan* C. S. *zal men vinden dat ik hunne oorzaak*
hebbe

hebbe aangeroert, daar een volheid der Zaad-Vaaten is. Wy behoeven geen reekenschap te geeven weegens 't geen wy onwillens begaan. Wanneer een Man een zoo goede wagt, als in zijn vermoogen is over zijne gedagten houd, terwyl hy wacker is, behoeft zijn Gewisse niet ontrust te zijn door het geene hy in zijn Slaap doed, daarom laat geene Besmettingen de Vreede uwes Gemoeds ontrusten, daar u wille niet toestemt, of meede te doen heeft.

Men zoude zig quaalyk inbeelden, dat dit de Oorzaak zoude geweest zyn van het Bestraffen ende de Reflectien, dewelke ik reets hier teegen uyt myn Teegenparty gemeld hebbe; maar zyn waakend Hooft konde dit stuk van Droomen zo schielyk niet verlaaten, en alzo ik voorzie dat veele van myn Leezers, hun zelven de moeyte niet zullen geeven zyne Werken te koopen, zal ik het curieuste deel van 't geene hy verder dien aangaande geschreeven heeft meede deelen, op dat zulke nuttige Aanmerkingen, en cierlyke Geleertheid, die zo wel te passe gekoomen is, niet t'eenemaal verlooren mag gaan. Hoort myn Teegenparty pag. 111. *Indien ons Gewisse, niet ontrust behoeft te werden weegens 't geene in onze Slaap geschied, dan was* Lots *Slaapen met zijne Dogters geen Zonde. De leugen Propheeten, in* Jer. 23: 25. *dewelke uytriepen, ik hebbe gedroomt, ik hebbe gedroomt, waaren geene Zondaaren, nogte Overtreeders. Ook waaren die vuyle Droomers, dewelke het Vleesch ontreynigen,* Jude vers 11. *niet schuldig, nog Zondig. Indien wy voor deese onwillige daaden in ons Droomen, niet hoeven te verantwoorden, waarom stelt* Jeremia *de Droomers, Waarzeggers, Toovenaars &c. alle te saamen?* Jer. 27: 9. 10.

Ik wenſchte dat de Leezer deeze Texten wilde onderzoeken, maar dewyle 'er weynige zyn, die die moeyte zullen willen neemen, zal hy myn toelaaten alleenlyk dat geene 't welk myn Teegenparty laaſt gequoteert heeſt uyt *Jeremia* hier in te voeren. *Daarom luyſtert gy lieden niet naa u Propheeten, nog na u Waarzeggers, nog na u Droomers, nog na u Guychelaars, nog na u Toovenaars, dewelke tot u ſpreeken zeggende, gy zult de Kooning van* Babel *niet dienen: want zy Propheteeren leugen tot u, om u verre van u Land te vervoeren, en dat ik u uit zoude dryven, en gy vergaan zoudet.* Hier geloove ik zal het niet onnuttig zyn den Leezer te doen gedenken aan het ſtuk daar wy van ſpreeken, want wanneer zodaanige bybrenginge als myn Teegenparty maakt, in 't lang geleezen werden, zo is het niet onmoogelyk dat een Menſch daar van afgebragt is In het derde Blad van zyne Voorreeden zegt myn genege Teegenparty, *dat, indien het gebeurt, dat ik een Schriftuurplaats invoere, het nergens het Propooſt raakt, ten zy door een lange omweg.* Ik hebbe gezegt, dat Nagt-Beſmettingen, een 's Menſchen Gewiſſe niet behoeven te ontruſten, dewelke de wagt houd over onzuyvere gedagten, naar zyn vermoogen, terwyl hy wacker is: ende de dingen dewelke ik uyt myn Teegenparty gequoteert hebbe, zyn door hem ingebragt tot bewys dat ik droomde wanneer ik dat ſchreef Ik hebbe om papier te ſpaaren, verſcheide dingen overgeſlaagen even zo pertinent als die dewelke ik gequoteert hebbe, en ik zal alleenlyk een uytmuntende opmerking byvoegen, waar mede hy zyn aanmerkingen op dit ſtuck voleyndigt. *En is het niet*

zegt

zegt hy, *een schandelyk en Zondig Bedryf tot nog toe met veele Menschen in Engeland dewelke op een Dag des Jaars de geheelen Dag Vasten, ende des Avonds zo naa Bed gaan, op dat zy* (*naa dat zy het noemen*) *hunne Vryers zien zouden? Ik hebbe eenige gekent, die zo gedaan hebben; ja ook eenige, aan dewelke de zeldsaame Persoonen in deese Slaap verscheenen zijn, en daar zy naaderhand aan Getrout zijn, alhoewel zy elkander t' eenemaal vreemt waaren, ten tyden van het Vasten en het Droomen.*

Ik hadde iets vergeeten 't welk myn Teegenparty genoegzaam gewigtig geoordeelt heeft, om het een Secte by zig zelven te geeven; het volgt ten eersten op het geene ik laatst gemelt hebbe, en is als volgt. Eusebius *zegt ons ook, dat* Simon Magnus *Spookende Duyvels in zijne Droomen hadde.*

Hebbende nu eenige blyken van de beschaafde Geleerdheid, en ongemeene bequaamheid van myn Teegenparty gegeeven, moet ik nu bekennen dat Menschen van een vernuft dat zo hoog gesteegen is, als het zyne, wanneer zy door gramschap en een woedende Geest van teegenspreeken weggeruckt worden, by wylen het spoor van accuraatheid byster, en minder pertinent, als de geringe Menschen konnen zyn. Een Juffrouw hadde myn door een Brief, weegens eenige zaaken aangaande het Huwelyks Bed raad gevraagt; Dit hebbe ik, op verscheide plaatsen in de *Onania*, wanneer ik noodig had daar van te spreeken, geheeten de *Juffrouws* Brief. Zy schynt van gevoele te zyn, dat, wanneer een Vrouw ontfangen heeft, of volgens de loop der Natuur, uytgekindert is, des Mans omhelzing nu misdaadig geworden zyn, ende dewyle het

zelve

zelve alleenlyk zyn Oogmerk in het gevoel kan hebben de zaamen komt als dan een ydel misbruyk hunner Lighaamen, en gelyk de *Zelfs-Besmetting* of *Sodoms* Zonde is. Ik hebbe zeer veel Argumenten gebruykt om haar van haar gevoelen af te brengen, 't welk ik gevaarlyk oordeelde om de reeden daar in vermelt, en andere dingen hebbe ik haar, om haar weegens haare Dwaaling te overtuygen, het naarvolgende gezegt.

Het is met Gods Goedheid, ja zijne Regtvaardigheid niet overeenkoomende, dat eenig Bedryf in zijn Oog een zo baatelyke Zonde als die van Sodom zoude zijn, en dat hy of door zijn Bevel, of het Voorbeelt der straffe in andere, ons daar niet tegen gewaarschouwt zoude hebben. Daar zijn veele pliggen de Getrouwde Menschen opgelegt, door expres Bevel, die zo gemackelyk niet naa te koomen zijn: De merkelyke moeyelykheeden, dewelke in de Huwelyken Staet konnen toevallen, zijn genoegsaam; wy behoeven niet overkeurlyk te zijn om 'er meer te versinnen Onania pag. 93. van de 7de 8ste en 9de Drucken, en pag. 95. van de 10de.

Dit, het welk niet te doen heeft met iets anders als de Omhelzingen in de Huwelyken-Staat, daar ik te vooren van gesprooken hebbe, haalt myn Teegenparty teegen myn op, in pag. 112. van zyn Boeck, als of ik het aangaande de *Zeifs-Besmetting* gezegt hadde, en niet zonder invectiven Spreekende van myn, en van het geene hy uyt myn gequoteert hadde, zegt hy, *Hier kunt gy zien, dat hy dezelve de alderuytmuntende en walghelyke onreynigheid maakt; en om in zijn eige Woorden te reedenkavelen, zegge ik, dat het met Gods Goedheid, ja zijne Regt-*

vaar-

vaardigheid niet overeenkomt, dit Bedryf in zijn Ooge haatelyker dan eenige andere trap, of soort van Onreynigheid te maaken, ende het zelve op een gestrenger wyze te wreeken of te straffen, daar hy ons geen expres Gebod daar teegen gegeeven heeft, waar door wy desselfs zeer groote Haatelykheid konnen zien, gelyk hy ontrent andere Zonden van Onreynigheid gedaan heeft, dewelke voor 't meerendeel expresselyk genoemt en verboden zijn.

Hier naa quoteert hy by naa veertig Texten om uyt het Oude en Nieuwe Testament te bewyzen dat 'er andere soorten van Onreynigheid, behalven de *Zelfs-Besmetting* zyn, 't welk ik niet geloof dat iemand ter Waereld ontkent. Indien hy de geheele Reede geleezen hadde, zouden de woorden *Getrouwde Lieden*, ende *in die Staat*, hem niet hebben konnen in zyn misslag verder laaten gaan, en zelfs in het eerste deel van de Reede, moest een Mensch, die by zyn zinnen was, hebben gezien, dat ik niet van *Zelfs-Besmetting* sprack wanneer ik zeide, dat God ons daar teegen niet gewaarschouwt hadde (de zaak te verstaan) door zyn Bevel, nog door het voorbeeld van eenige straffe in andere: Het is onmoogelyk dat ik dit van de *Zelfs-Besmetting* zoude gezegt hebben, daar ik, niet alleen zo zeer op de Zonde ende straffe van *Onan* gestaan hadde, maar ook de Titel van myn Boeck van dat Voorbeeld zelfs genoomen hadde.

Dog hier in Praalt myn Teegenparty over my met zeer groote pragt, en hebbende zig zelven gedUurende vyf agter een volgende Blaaderen met dit stuck vermaakt, laat hy het vaaren, met aen de Leezer te zeggen, dat *het zeer gemakkelyk,*

lyk, indien het van eenig voordeel was, een grooter hoop van mijn Teegenspraaken in te brengen. Uyt alle het welke ik alleenlyk deeze twee dingen in zal brengen. *Eerstelyk*, Dat hoe zeer hy ook het zelve in zyne Voorreede ontkent, myn Teegenparty niet alleen bemint, maar ook groot vermaak schept met andere teegen te spreeken. *Ten tweede*, Dat heevigheid en groote gramschap, een Man van een alzo klaar begryp als hy, zodaanig konnen verblinden, als of hy, inderdaad geen oogen hadde, of slaapende was, welk laaste hy van myn denkt, doe ik de *Onania* geschreeven hebbe, als de maatigste gedagten die hy van myn hebben konde. Ik zoude de bequaamheeden van myn Teegenparty ongelyck doen, indien ik een andere oorzaak, voor het geene ik verhandelt hebbe, bybragte, ofte zyn gedrag, als uyt eenige andere reede voortkoomende poogde te betoonen; En ik durve zeggen dat ieder onpartydig Leezer van gevoele zal zyn, dat geen Mensch, zelfs van de geringste bequaamheid, in het straffen van een Boeck, aan een zo groove misslag, of een zo blykelyk misverstand zoude konnen schuldig geweest zyn, 't en zy het half slaapende geleezen, of het geduurende een groote heevigheid onderzogt hadde, en daar teegen geschreeven hadde met een quaadheid die zig tot toorn verheeven hadde. Maar ingevalle een Bewys, hoe beweegend het ook zy, niet genoegzaam mogt werden gedagt, voor de vreesagtige, om hun Oordeel weegens een Autheur te vormen, en het humeur daar hy in geschreeven heeft, zal ik een ander geeven, 't welk de Man in zyn geheel zal ten toon stellen, en zal geen reeden naalaaten, om weegens zyn

geringe

geringe maatigheid en opregtigheid ontrent myn te oordeelen.

Ik hebbe reeds gesprooken van de Brief van de Juffrouw, in dewelke zy staande houd, dat alle Omhelzingen des Huwelyks, zondig zyn, wanneer Man en Vrouw beide weeten, dat dezelve te vergeefs en zeekerlyk tot de Voortteeling onnut zyn: In die Brief zyn deeze woorden, Zelf-Besmetting *hebt u beweezen een Zonde te zijn, om dat dezelve buyten de Order is van het Eynde; het is een misbruyk der voortteelende kragt, en my dunkt dat u het zelve met goede reeden Moord noemt. Nu, 't geen in zig zelven quaad is, kan het Huwelyk niet goed maaken, derhalven oordeele ik het Huwelyks-Bed onteert, wanneer de Man met zyn Vrouw Zonde begaan, daar het eynde waarom dit gevoel verordineert is, niet kan bereykt werden; Want, alhoewel de Man ten allen tyden, tot de Voortteeling bequaam is, de Vrouw is daarom zo niet, te weeten, wanneer zy ontfangen heeft, of dat zy, door de Loop der Natuur uytgekindert is, dan heeft het geen ander insigt als de voldoening van het gevoel, en is een te vergeefs misbruyk van beide hunne Lighaamen, en het zelfde in mijn Oordeel als* Zelfs-Besmetting *en* Sodomye.

Deeze Brief hebbe ik naar myn vermoogen beantwoord, en wil wel vrywillig bekennen, dat het myn meer werks en studie gekost heeft, dan eenig ander Deel des Boecks van deselfde groote; 't welk, ik in 't voorbygaan zeggen moet, geen groot teeken was dat alle de moeyte dewelke ik genoomen hadde, met een inzigt van winst geschied was, gelyk het myn Teegen-party zo dikwils behaagt te zeggen, dewyl het t'eenemaal onmoogelyk is dat eenige winst of

 profyt,

profyt, my of iemand anders directelyk of indirectelyk zoude overkoomen, van de Brief of het Antwoord daar op, meer als van het Drucken van een Predicatie, of eenig ander ftuck van Zeedigheid. De waarheid is, dat ik de Opinie die daar in voortgezet is, als een fchaadelyke Dwaling aanmerkte, en dewyle ik niets zo zeer begeere als de voortzetting der Deugd, en ik het Eeuwig zo wel als het Tydelyk Welvaren van het Menfchdom ter Harte neeme, hebbe ik het van myn pligt gedagt dezelve ten toon te ftellen, ende myn Leezer, de zwackheyd en geringe grond van dien, ende hoe weinig reede wy hebben om dezelve aan te neemen, te toonen. Wat my bewoogen heeft deezen Brief te Drucken, en te beantwoorden, en wat myne Gedagten geweeft zyn, als ik het gedaan hebbe, kan men zien uyt het geene ik zegge, in de laafte Reede op een naa, van het Antwoord, te weeten. *Indien het geene gy ons inleyd aangaande u Sexe te gelooven waar is, ende de bedugtheid, daar u van fchryft, en dewelke u fchynt te ontruften, ongeveynft is, dan ben ik, Mie-Juffrouw voldaan, dat u weegens u dwaaling al eer nu overtuygt zyt, en ik zoude zo veel moeite niet genoomen hebben, of ook zo wydloopig op dit ftuk geweeft zijn, indien ik niet verzeekert was, dat de zelfde Onzeekerheid dickwils voor den dag gebragt werd, dat dezelfde reeden door loffe en andere ongebonde toomelooze Menfchen, om die geene, dewelke van een ftrenger gewiffe zijn, te beteuteren; gebruykt werden: Want, die opentlyk ondeugend zijn, dewelke niet konnen, en ook niet willen hunne eyge quaade weegen verbergen, zijn altyd voldaan, wanneer zy eenige geleegentheid vinden, door de minfte*

ste glimmering van reeden te doen gelooven, als of alle menschen even quaad waaren, ende het maatigste deel des Warelds niet beeter dan hun zelve was.

Wie deeze Brief ook leest, zal zien, dat ik groote reede hadde, om het geene ik hier melde, te vermoeden, en meer voornaamentlyk uyt het geene daar in aangaande de *Hoerery* gezegt werd; dat *dezelve niet verboden was, als in zig zelve quaad zijnde, maar om dat het niet voordeelig was tot de goede Maatschappy; het is beeter dat een Man by eene Vrouwe blyve, op dat 'er een behoorlyke zorge weegens de opvoeding der Kinderen gedroagen werde.* Waar op, eer dat ik het verworpen had, ik in 't byzonder antwoorde, te weeten. *Dat dit een gevaarlyke instelling was, en een al te groot handvat was voor Atheïsten, en andere ongebonde Menschen, die de Wareld zoude willen doen gelooven, dat de Religie alleenlyk een Staatkundige Uytvinding is, die men niet verder moet involgen, dan voor zo veel dezelve, de Order en Regeering van Maatschappy, nuttig is.* Wat voorspoet ik, in het Antwoord op deeze Brief, in 't generaal gehad hebbe, kan ik niet oordeelen, maar ik kan de Leezer verzeekeren, dat het door Mannen van Godvrugtigheid en Geleerdheid wel in agt is genoomen, dewelke het zelve goed gekeurt hebben: en dat het zelve dourgaans in dezelve maatige zeedige styl, als het geene ik daar uyt gequoteert hebbe, voleynd is, en wie het ook gezien heeft, moet weeten, dat 'er geen een onzeydig Woord, nog eene enkele zin in is, die de gedagten van de allerdartelste met onzuyverheid ontfonken konnen, nogte ook iets dat speelagtig is, nog eenig ding 't welk voor een zeedige Vergaadering, niet zoude mo-

gen uyt een Predick-Stoel zoude mogen gesprooken werden. Ziet wat gebruyk myn Teegenparty daar van maakt. Hy quoteert, als uit myn, het volgende. *Hoe kan een jonk gezond Paar, de onthouding in agt neemen, wanneer zy alle Nagten te zamen in een Bed liggen, dit is een onlydelyk aanlockzel voor eenige: Maar wat reeden is 'er, of wat kan hun beweegen, deeze gestrenge onthouding te ondergaan, of om beeter te zeggen, om hun zelven, door deeze straffe Penitentie te pynigen? Uy: wat hoofde, zullen zy zig inbeelden, dat dit een overtreeding is, aangaande het welke de Schriftuur t'eenemaal zwygende is? ——— het Huwelijks Bed, zonder het toedoen van een darde Persoon niet kan werden onteert.*

Ik zal, voor eerst te kennen geeven, dat de streep, dewelke de Leezer hier booven ziet, in plaats van 't geene in seltien reegels in de *Onania* begreepen is, staat, ende nu zal ik de passagie, dewelke hy vermeld, zonder zyne afkortingen, hier neerzetten. Dezelve is begreepen in pag. 93. *Maar wat zullen wy van een Jonk Getrouwt Paar zeggen, dewelke beide gezond zijnde, en in Vreede overeenkomstig leevende, geduurende een langen tyd hun best gedaan hebben om zig de een d'andere Vermaakelyk en Bemind te maaken? Hoe zullen deeze twee deeze onthouding involgen, wanneer zy, alle nagten, te zaamen naakt in een Bed liggen, gelyk het meerendeel der geringe Menschen niet anders kennen? Dit zoude voor eenige een onlydelijke verzoeking zijn; Maar wat reeden is 'er, wat beweegt hun, deeze gestrenge onthouding te ondergaan, of om beeter te zeggen, om hun zelven door deeze onlydelijke Penitentie te pynigen? Wat hoope hebben zy om dit ongemeen stuk van Zuyverheid op te wecken, of wat*

kan

kan hun een afschrik geeven van een ingebeelde Zonde, teegens dewelke geen expres bevel Gods is? nemaar, hoe zullen zy dat geene voor een Overtreedinge neemen, aanguande het welke de Schriftuur van beide het Oude en Nieuwe Testament, in 't minste geen gewag maakt.

Deeze Passagie straft myn Teegenparty, om desselfs losse zin, en in het midden van de besnoeyde Citatie, die hy daar van maakt, doet hy de Leezer *mijn manier van Schryven aanmerken:* Naderhand sestien reegels, gelyk ik gezegt hebbe, overslaande, valt hy uyt op myn zeggen dat het Huwelyks Bed zonder toedoen van een derde persoon niet kan ontreynigt werden. *Dit,* zegt myn Teegenparty, *is, voorwaar een wonderlyk zeggen, en men kan niet denken, dat het zelve door iemand geschreeven of gemeen gemaakt is, dan door een wiens Harte van Wellust vol is, of door een die t'eenemaal onkundig in de Schrift is. Indien dit zo is, waarom zegt dan de Apostel,* Heb XIII: 4 Het Huwelyk is in alles eerlyk, en het Bed niet ontreynigt; *Alwaar het klaarlyk te verstaan is, dat het Bed ontreynigt kan werden, zelfs in de Huwelyken-Staat, zonder Overspel.*

Het is niet gemackelyk te oordeelen, welke van beide de netste is, het geene hy uyt mededoogen aangaande myn Schryven inbrengt, of 't geene hy hier uyt de woorden *Pauli* treckt; want ik bekenne dat ik niet begrypen kan, tot wat eynde deeze Text ingevoert werd; want dezelve maakt myn zeggen goed, zelfs zonder de Voorwaarde dewelke gemaakt hadde, en de welke myn Teegenparty tot zyn Voordeel expres hadde overgeslaagen. Niets is klaarder als

dat *Paulus*, die, in dit vers, de *Hebreen* vermaand eerlyk te leeven, hier door zeggen wil, dat, door het Huwelyk, alle menschen het vermoeden van oneerlykheid ontgaan konnen, dat het Trouwen zelfs genoegzaam was om hun onverdagt te houden, ende dat zo gaauw als een Paar in die Staat waren ingetreeden, zy elkander mogten genieten, en dog gerust blyven mogten, dat, niet teegenstaande dit weederzyds Liefdens Bedryf, hun Bed niet ontreynigt was, en dat zy niets dat oneerlyk was gedaan hadden. Wat de Apostel tot roem des Huwelyks zegt, zegt hy in teegenstelling van een zondig gedrag tusschen Mans en Vrouwen, dewelke te zaamen niet getrouwt zyn, 't welk zo klaar is, uyt het geen in het zelfde vers volgt, *maar Hoereerders en Overspeelders zal God Oordeelen.* Naar dit brengt myn Teegenparty Mr. *Trap*, *Estius*, Dr. *Owen*, *St. Augustyn*, *Beza*, *Levinus*, *Seneca*, en meer andere in, om het geene hy valschelyk uyt myn geciteert hadde, te bewyzen, te weeten. *Het Huwelijks Bed kan zonder een derde Persoon niet ontreynigt werden*; zonder een woord van de Voorwaarde dewelke ik gemaakt hadde te waagen, het welk hem de moeyte van alle die quotatien zoude gespaart hebben; Want hadde hy 't geene hy verzweegen heeft gemelt, zoude het zeer impertinent geweest zyn, teegens myn te doen blyken dat het Huwelyks Bed buyten een derde persoon kan ontreynigt werden, door dingen, dewelke ik zelfs genoemt hadde: Gelyk hy, onder andere dingen, de volgende woorden uit een Geleerde Predikant quoteert. *Een goed en zeedig gebruyk van het Huwelijks-Bed, is het natuurlijk en wettig gebruyk van de Vrouwe door haar Man,*

Man, en van de Man door de Vrouw, volgens de Wet Gods, maar het onmaatig gebruyk van dien, is een misbruyk en ontreyniging. Dit by te brengen zoude 'er heel slegt uytgezien hebben, indien myn Teegenparty bekent had, dat ik zelfs met streepen, de woorden in 't lange hadde afgesneeden, dewelke eenigsins onbetaamelykheeden of buytensporigheeden beteekende, die verderfelyk, 't zy voor de Gezondheid of Kuyscheyt waaren, eer dat ik ingebragt hadde, dat *het Huwelyks-Bed niet konde, zonder toedoen van een derde persoon ontreynigt werden.*

Maar zonder deeze eenvoudigheid, konde zyn vernuftig Autheurschap de voldoening niet gehad hebben van myn teegen te spreeken, ofte aan te toonen hoe zeer dat hy geleezen had, en besluytende met zyn schoone Tuir, naa zyne quotatien, Pag. 37. *Wat Mensch, die van een gestrenge Godvrugtigheid pretendeert te zijn, konde ooit zig zelven in zijn Wellust zodaanig koesteren, en zodaanig in gevoelige Vermaakelykheden gedompelt zijn, dat hy zig zoude inbeelden dat het Huwelyks-Bed niet kan ontreynigt werden tusschen Man en Vrouw, zonder toedoen van een derde persoon? Daar het woord Gods het teegendeel zegt, 't welk ik aantoone dat onze Geleerdste en sterkste Godsgeleerden toestaan. Maar onze Autheur een Man zijnde van ongemeene inbeelding, dagt dat hy zijn stuk mogt waagen om onder de Wareld te brengen, zonder eenig andere verzoekering als zijn eige* Ipse dixit, *dewyl een gedeelte van 't zelve, in eenige voorgaande Drucken, van ettelijke persoonen zo wel was aangenoomen, en ten andere een taamelijk aanzien had van hem winst in te brengen, in verwagting, dat ziende, het dus lang zonder teegenspraak bestaan hadde, hy en zijn*

werk, beide genoegzaam sterk geworden waren om de Wareld het grootste misverstand en bedrog te doen aanneemen, zonder eenige kennis daar van te neemen, of iemand te vinden om 't geen hy verhandelde te onderzoeken, of zijn zwackheid ten toon te stellen, met zijn teegenspreeken, of om zijn voorneemen aan den dag te brengen

Naar dat hy zig dus voldaan hadde met myn te laaken, begint hy middelen te zoeken om zig zelven te bewaaren: Valsche quotatien, en openbaare geveynstheid wist hy dat zeer haatelyk zyn, wanneer zy ontdeckt werden, en alhoewel hy zorgvuldiglyk de Pagina verzweegen had van de Passagie die hy voorgeeft uyt myn te quoteeren, had hy evenwel reeden te vreezen, dat de eene of de andere dezelve mogt opzoeken, en daarom begint hy eyndelyk te bekennen, maar komt zo gewillig als een Beer naar de staak: De manier daar hy het in doet, toont de geneege gesteltenis zyns harte tot my, en verschaft ons geen geringe ontdecking van zyn verstand en bequaamheid. Het heeft myn zeer vermaakt, en ik durve zeggen dat het groote tydkorting zal geeven aan alle Leezers van goed Oordeel, dewelke aandagtig is geweest, aan 't geene gezegt is geweest aangaande deeze merkelyke bestraffing van myn Teegenparty De Passagie daar ik van spreeke, volgt ten eersten op het geene ik laast uyt hem gequoteert hebbe, ende is hier (de Commata voor de Reegels uytgezondert) correct ter neer gezet gelyk de zelve Gedrukt is in de *Onania onderzogt en ontdeckt.*

„ *Wat ik hier gezegt hebbe zal onze Autheur*
„ *misschien dit teegens in te brengen hebben, dat*
„ *hy gezegt hadde, dat 'er een Zeedigheid aangaan-*

„ *de*

„ *de het Huwelyks-Bed moest gehouden werden, ende*
„ *daarom dagte dat alle overdaad en onbetaamelyk-*
„ *heden, dewelke 't zy de Gezondheid of de Zeedig-*
„ *heid krenken, zondig waaren.*

„ *Ik bekenne inderdaad dat hy zo zegt, 't geen*
„ *naar dat hy het gezegt heeft weinig tot zijn voor-*
„ *deel is: Want hy zegt u, dat 'er geen onzeedig-*
„ *heid, onmaatigheid, of onbetaamelykheid, of te*
„ *kort doen der Kuyscheid is, voor en al eer de Ge*
„ *zondheid gekrenkt of verdorven is: Want, gelyk*
„ *gy ziet, zijn eige woorden zeggen dat de overdaad*
„ *en onbetaamelykheid, de Gezondheid verderven,*
„ *(gy ziet hy stelt de* Gezondheid *voor de* Kuysc-
„ heid;) *klaarlyk te kennen geevende, dat, wan-*
„ *neer de Gezondheid onbeleedigt is, de Kuyscheid*
„ *onbeschadigt blyft: Maar, dewyle dit zijn Ge-*
„ *dagten zijn, had hy beeter gedaan te zeggen,*
„ *dat 'er geen Onbetaamelykheid was daar geen*
„ *Moord en is: En dat dit duydelyk zijn gevoele*
„ *is, blykt uit de voorgaande ontroerende Expressie,*
„ *in plaatse van ongetoomde Vryheid; onlydelyke*
„ *verzoeking, straffe onthouding, pynigen, en only-*
„ *delyke Penitentie: Ende ook uit zijn vernuftig Be-*
„ *kennen, dat het Huwelyks-Bed, zonder toedoen*
„ *van een derde Persoon, niet kan verontreynigt*
„ *werden.*

Indien iemand van myn doorzigtige Leezers my ooit geblameert hebben, om dat ik deeze schrickelyke Autheur niet geantwoord hebbe; twyfele ik ook niet, of daar zullen 'er meer zyn, die myn belaghen zullen, dat ik ook eenige kennis daar van genoomen hebbe, en myn, zo ik vreeze niet zonder reeden bestraffen, dat ik zo veel tyd verquist hebbe in het overtuygen van zoodaanige Argumenten, en Teegestellingen,

 als

als deeze zyn. Maar, gelyk ik reeds in het begin van dit *Byvoegzel* gezegt hebbe, ik hebbe veel Leezers te behaagen, zonder dat kan ik de Leezer verzeekeren, dat ik nooit met iemand van myn Teegenpartys gelyks hand gemeen zoude geworden hebben. Ik verzoeke dan vergiffenis dat ik voortgaa, op dat ik hem vorders wat ernſtig tracteere, alhoewel ik geloove dat een Menſch zeer ſtemmig zoude konnen zyn, en dog zig zelve zoude moeten ſlap laggen over de Criſis, dewelk ik laaſt gequoteert hebbe, om dat ik de *Gezondheid* voor de *Kuyſcheid* geſtelt hadde. Goede *Philo Caſtitatis*, gedugte Voorſtander der Kuyſcheid; waarom zoude gy denken, dat ik, met opzet, de Gezondheid de hooge hand van u Beminde gegeeven hadde? Het is geſchied lang te vooren ik gedagt hadde, dat zy u haar naam aanmatigen zoude, en u zelven een dwaalende Beminnaar verklaaren. Wy ſtellen dickwils die zaaken vooraan, daar wy de meeſte opmerking op hebben willen: Maar gy zyt quaad op myn, en derhalven vint gy mangel met al 't geene ik doe. Indien ik van een zeer ongereegelt Menſch gezegt hadde, dat hy door alle Wetten beide de Menſchelyke en Goddelyke gebrooken hadde. zoude gy myn met Godloosheid betigten, als of ik opentlyk de Menſchelyke de overhand van de Goddelyke Wetten gegeeven hadde. In veele dingen is het zonder onderſcheid, als; wanneer ik zegge, dat ik of een groen of een blauw wil hebben, is het moeyelyk te oordeelen welke van beide Couleuren ik de voorrang geef. Maar op die plaats, daar u foute mee vind, hadde ik goede reeden om de Gezondheid voor de Kuysheid te zetten. Voor eerſt, hebben Menſchen,

die hun gevoel inwilligen, geen gedagten dat 'er eenige onkuysheid tusschen een Man en zyn Vrouw geschieden kan. Ten tweede, het meerendeel zoude zig zelven eenig vermaak eer weygeren, met gedagten dat het hunne daagen zoude korten, als zy wel doen zouden, om dat zy wisten dat het Zonde was. Ten derde, de wellustige, werden dickwils door hunne overdaad in hunne Gezondheid gewaarschouwt, lang te vooren zy dezelve als overdaaden bekende in 't stuk van Gewisse; en door hun zelven te onderzoecken, bemerken zy niet alleen een mindering van hunne kragt, als een mindering des deugds, maar zyn insgelyks veel meer vervaart voor het eerste, als zy voor het laaste zyn. Hierom hebbe ik de Gezondheid voor de Kuysheid gestelt, met gedagten om dat eerst te noemen, 't welk in hunne overdenking het meeste gewigt met die geene daar ik aan schreef zoude hebben.

Indien my gezegt werd, dat zo een afdwaaling als deeze, zeer impertinent is, wanneer dezelve aan Menschen toegedagt is, die zonder zorg Schryven, en geen kennis hebben van Taal, manier van sprecken, of eygenschap, verzoeke ik wederom Excusie van de oordeelige Leezer, en keere wederom tot myn Teegenparty. U Oordeel, Myn Heer, weegens de voorrang tusschen Kuyscheid en Gezondheid, bekenne ik, dat zeer ongemeen is; maar het geene gy daar door inbrengt, doet het in myne gedagten, t'eenemaal verdwynen, en is een zaak, die zo curieus is, dat ik niets weete dat daar by te vergelyken is. Indien ik een Man verboden had geen overdaad in het Drinken te doen

't zy te Huys of op andere Plaatſen; Geeve ik hem, volgens u uytleggen, permiſſie om zo Dronken te zyn als hy wil, terwyl hy van Huys is, en dat zo lang als hy te Huys geen overdaad doed, de drank hem elders geen quaad kan doen. Maar om pertinent by de zaak zelfs te blyven, neemt het, dat ik de zelfde meening in andere woorden hadde geſprooken, en dat ik gezegt hadde; ik denke dat alle onbetaamelykheden, en overdaaden, dewelke het Lighaam en de Ziele ſchaadelyk zyn zondig zyn? zoude gy dan, met het zelfde Regt de Leezers niet hebben konnen doen gelooven, dat ik meende, *dat 'er geen onzeedigheid, overdaad, of onbetaamelykheid, of te kort doen der Ziele is, ten zy het Lighaaam eerſt beſchaadigt, of te kort gedaan werd*: Want zyn eyge woorden, gelyk gy ziet, zyn, *dat overdaad, en onbetaamelykheid, dewelke ſchaadelyk voor het Ligbaam zyn*, (gy ziet dat hy het Lighaam voor de Ziele zet;) *klaarlyk te kennen geevende*. wanneer het Lighaam niet beſchaadigt is, de Ziele geen ongelyk heeft geleeden; en zoude gy, met al zo weynig ongelyk teegens goede reeden, alles konnen gezegt hebben, 't geen gy daarenboven, daar bygevoegt hebt.

Maar wy zullen het ſtellen, dat ik werkelyk de Kuyſcheid te kort gedaan hebben, door dien ik haar de rang niet gegeeven hebbe die haar toekomt, en dat gy, als haare Minnaar, gelyk hebt, om u zo gevoelig daar over te toonen, als of ik haar niet eens genoemt hadde, dog weet gy dat ik van Gezondheid geſprooken hebbe, en gy bekent dat ik de overdaad, die de Gezondheid ſchaadelyk is beſtraft hebbe; gy moeſt,

of

of dit niet toegestaan hebben, en krakeel met myn gezogt hebben weegens het woord Gezondheid, gelyk gy met de Kuyscheid gedaan hebt, of anders niet gezegt hebben; *Wat, kan het Huwelyks Bed niet ontreynigt werden, door het zelve zo overdaadig te gebruyken, dat het alle deeze ongemacken mede brengt; en tot een zo hooge graad, als 't geene 't welk, zo hy zegt, door de Zaadverwecking veroorzaakt werd? Ik hebbe eenige gekent. dewelke door het onmaatig gebruyk van het zelve, hunne weederhouding des Zaads zadaanig verzwackt hebben,* dat Semen emitterent ad primum contactum Labiorum Vaginæ: *Andere, dewelke op het minste aanzien der Liefde op hun Vrouw, schoon van verre,* cito ejierent sperma, *Andere hebben, met myn weeten, door hunne overdaad, werkelyk hunne ontydelyke Graven gedolven,* en hun zelven onwederhelpelyk, buyten de bystand der Medicynen gebragt. Andere hebben hun zelven de Zaad loop, verstopping des Waters, en Priapismos, &c. op het Lyf gehaalt.

Hier zoude ik eenig Mensch, die by zyn verstand is, vraagen willen, of 'er eenige moogelykheid is waar door deeze dingen zouden hebben konnen geschieden, indien de overdaadigheid, dewelke de Gezondheid schaadelyk is, in agt genoomen waare geweest. Maar *Philo-Castitatis* wil gehoord werden, en heeft voor genoomen, dat de voorzorge dewelke ik genoomen hebbe; hem niet zal verhinderen te zeggen wat hem goed denkt. Hier droomde hy zeekerlyk niet, en de slaaperigheid was de minste van zyn schorting. Daar wy hem gelaaten hebben gaat hy dus voort; *Was 'er, in al dit, geen ontreynigen des Huwelyks Bed? Ja, was 'er geen Moord*

in

in al dit? Hadden de zulke hunne Oogen en Harten niet vol Overspels, zelfs weegens hunne eyge Wyven? Maakt deeze overdaadige Ombelzing het Huwelyks Bed niet onvrugthaar; of anderfins alleenlyk zodaanige schortende, sieklyke, zwacke Kinderen voortbrengen, dewelke een ellende voor hun zelven zijn, een schande voor het Menschelyk Geslagte, en een schandaal voor hunne Ouders zijn? Maar ik moet bekennen, gelyk dit altemet door de Wellustige Man veroorzaakt werd; zo werd het ook altemet eenige onverzaadelyke geyle Wyven geweeten, dewelke nooit te voldoen zijn door Ombelzing; en van dewelke de Man, door ellendige ervarentheid, met Horatius, *wel zeggen mag,* Quod tibi vis Mulier, nigris diquissima Barris; *Eenige zetten hunne Mans met kragtige spyze aan, en zodaanige andere middelen die de Zeedigheid mijn verbied te noemen.*

Ik zal myn zelven niet verder inlaaten teegens deeze schoone Styl af te gaan: De Taal, het Vernuft, de Styl, de t'zaamenhanging; De Leezer heeft het alles voor hem, en kan niet langer twyfelen, of dat het geen gezegt is, ten volle is goedgemaakt, het welk myn Tegenparty, met zyn waar uyt te zetten, in het derde Blad van zyn Voorreede maakt, te weeten. *Hier ziet gy, wat ik zegge, ik brenge Schriftuur by, die op de zaak sluyt, en ook bekragtigt is door het Oordeel van Commentatores en Scholastici. In zaaken aangaande de Medicynkonst, hebbe ik eenige Autheuren gequoteert op verscheide van deeze zaaken in dit Boeck, dewelke tot de Konst hooren;* Ende het is onmoogelyk, dat hy zoude gemankeert hebben weegens zyne bequaamheeden, ieder opregt en in oordeel bequaam Leezer te overtuygen, en hy verzeekert ons ook in zyn Voorreeden; *dat*

hy

by 'er zijn werk van maaken zal, om hun goed keuren te verkrygen. Ik zal nu de passagie zelfs, gelyk die in myn Boeck is, quoteeren, en die myn Teegenparty tot stoffe gedient heeft om zo veel Geleerdheid te toonen, en zig zelven, op zo een cierlyke manier open te leggen. Het is in Pag. 93. van de 7de 8ste en 9de Drucken, en Pag. 95. van de 10de van de Onania. *Ik ben van u gevoelen, dat 'er een maatigheid aangaande het Huwelyks Bed in agt te neemen is, en daarom denke ik dat alle overdaad; en onbetaamelykheid dewelke schaadelyk zyn 't zy voor de Gezondheid, of Kuyscheid zondig zyn, en hier toe hebbe ik myn bewys uyt de Schrift; maar ik denke ook, dat het zelve niet werkelyk ontreynigt kan werden zonder een derde Persoon.*

Niemand zal denken dat ik myn Tegenparty verongelykt hebben, wanneer ik de oorzaak waarom hy myn dus handelt, aangaande deeze Passagie, zyn quaadheid en blindheid door toorn toeschryve, te meer als men zien zal hoe hy myn aandoet, pag. 33. alwaar hy zegt; *Ik verzoeke de Leezers gedult, nog een weynig verder, eer dat ik dit punct van het opentlyk ontdecken des Autheurs aangaande zijn dartele neyging, laat vaaren; Als mede wat een gering Godsgeleerde hy is, alhoewel de Predikant hem een van zijne Gebroeders dagte te zijn; Ik ben wel verzeekert dat de Predikant zig zelven de moeyte niet gegeeven heeft van zijn Boek met aandagt te leezen; anders zoude hy, in mijne gedagten, weinig in hem ontdeckt hebben, waar door hy hem als een van zijne Gebroeders zoude schatten: Ik zal eene Passagie uyt zijn Antwoord op de Brief van de Juffrouw quoteeren, aangaande het gebruyk van het Huwelyks Bed; en*

ik

ik verzoeke vergiffenisse, indien ik het niet neeme voor het dartelste mengelmoes 't welk ik ooit hebbe zien voortkoomen uyt de Pen van een gewaand, aanlockend, vlyend Prediker. Dit was de Inleyding, dewelke hy voor de gebreckelyke quotatie maakte van de eerste reeden in pag. 93. van de 7de 8ste en 9de; en pag. 95 van de 10de Druk van de *Onania.* De Leezer, dewelke zal gelieven de Brief van de Juffrouw, met het Antwoord daar op, in 't breede te leezen, zal konnen oordeelen weegens de opregtigheid van myn Teegenparty, en verstelt staan, hoe een Man zo vrypostig kan zyn met zyn Scheld taal aangaande een Werk, 't welk hy nooit zorgvuldiglyk geleezen heeft, maar zonder aandagt, gelyk ik pag. 37. in het voorgaande zo klaar beweezen hebbe uyt zyn onvergeefelyk abuys, in dat de *Zelfs-Besmetting* toe te duyden, 't welk ik aangaende het Huwelyks Bed gezegt hebbe, alhoewel het een deel van de sestien reegelen was, verbeelt in de streep daar ik in pag 36. van gesproken hebbe.

't Geene hy van de Predikant zegt, dewelke my voor een van zyne Broeders nam, is genomen uyt een Brief in de Voorreede van de *Onania.* Myn Teegenparty zal myn neemen voor 't geen hem goed denkt: Zyn Oordeel aangaande myn, of aangaande ietwes anders, zal nooit geen groote indruk in myn masken: Maar aangezien de bekwaamheeden, dewelke volgens zyne gedagten in een Godsgeleerde vereyscht werden, zoude men niet naar de naam verlangen, pag. 32. van myn spreekende, zegt hy, naar alle waarschynelykheid zoude men denken dat een zodaanig oordeelend, en bestraffend Mensch, als

onze

onze Autheur is, ongetwyfelt een goed Leeraer zoude zyn; Indien dan, wanneer een Man merkelyk vol Oordeel en Bestraffing is, moogen wy hem naa alle waarschynelykheid voor een God-geleerde aanneemen, het meerendeel van onze Leezers, geloove ik, dat met myn van gedagten zullen zyn, dat *Philo Castitatis* doorgaans in zyn Boeck, zyn Professie zo zorgvuldiglyk niet verborgen heeft, als hy in zyne Voorreeden wel denkt gedaan te hebben.

Onder het zeediger slag van myne Leezers, voorzie ik dat eenige t'onvreede zullen zyn, om dat ik, in het beantwoorden van *Philo Castitatis* eenigsins te rugge gebleeven was in myn styl, en zo digt by de strafheid gebleeven ben, dewelke doorgaans in dit Boeck is gehouden geworden, tot het welke dit een *Byvoegzel* is. Dit moet ik bekennen, dat met voorbedagten raad geschied is; het voorwerp in alle verontschuldigingen, is van zig zelfs maar droog; ik hadde veele dingen op te haalen, en lange quotatien te maaken. Deeze dagte ik dat 't meerendeel van myne Leezers vernoegen zouden, indien ik niet ietwes leevendigs daar by gedaan had: Om welke reeden, ende het uytermaten quaad onthaal 't welk ik van myn Teegenparty ontfangen hebbe, die myn met zo veel gebeetenheid hadde aangetast, ik voorneemens was hem in eenige plaatsen met minder ernst te tracteeren, dan ik ooit eenig Antogonist, die zig zelven met eenige betaamelyk gedraagen hadde, zoude gedaan hebben. Die geene weederom dewelke in blyde en geestige figuren, vermaak scheppen, zullen zig inbeelden dat ik weynig reeden hebbe om excusies te maaken weegens eenige weynige ironische voorspraa-

 ken,

ken, en onverdiende goedkeuringen: dewelke ik aan een Man besteed hebbe met welkers Schryven, het belaghelyk zoude zyn dat men serieuslyk quaad was, ende zy zouden beeter voldaan geweest zyn, indien ik hem, in zyn onbeschofte beleeftheeden beantwoort hadde, ende de zwakheid en Jongelingschap van zyn styl breeder, en met meer byzonderheid hadde aangetoont, ende hem met dezelve ongeboudenheid, en ongereegelde Taal ten toon hadde gestelt, daar hy myn, zonder eenige gegeeve ergernis, mee op 't lyf gevallen is. Maar het werd gemeenlyk bespeurt, dat onder het veel *schempen*, weynig *verstand* is; en het werd voor een teeken van een quaade Zaak, of van de zwackheid des Advocaats gehouden, wanneer eenige vuyle Taal in desselfs Verdeedlging gebruykt werd.

Ik ben verzeekert, en de aandagtigen Leezer, die de *Onania onderzogt en ontdeckt*, ook geleezen heeft, moet ook weeten, dat ik alle de voornaame Teegenstellingen dewelke eenigsins myn oogmerk hebben zoeken te verhinderen; beantwoord hebbe: Wat dit is, hebbe ik dickwils gezegt en aangeroert, te weeten: om de Deugd in 't Gemeen voort te zetten, voornaamentlyk die Deugd, dewelke ons noodig is, om ons in het overkoomen van Wellust, en onzuyverheid, en des te byzonderlyk dat gedeelte der Onreynigheid, dewelke zonder Getuygen, men met zig zelven begaan kan; dat is te zeggen, om beide de Sexen te beletten, en een afschrik te geeven van de Haatelyke Zonde van *Zelfs-Besmetting*. Ik hebbe beweezen, dat het voornaamste deel van *Onans* Zonde, waar over hem God sloeg, de *Zelfs-Besmetting* was, zelfs door

door bewys, 't welk myn Teegenparty ingevoerd heeft om het teegendeel goed te maaken. Ik hebbe ook goed gemaakt, dat alle het geene hy of vermindert of ontkent heeft om myn teegen te fpreeken, aangaande de affchuwelykheid van de Zonde in het oog Gods te regte in myn Boek was ingebragt; dat het door beide de Sexen gevolgt werd, en dat het van fchaadelyk gevolg beide voor het Lighaam en Gezondheid is. Deeze dingen hebbe ik klaar vertoont uyt de Voorbeelden zelfs, dewelke myn Teegenparty door onagtzaamheid heeft laaten vallen, en bygebragt heeft, terwyl hy zyn beft deede om myn te verwerpen, gelyk te zien is pag. 22 en 26; Ik hebbe ook aangeweezen, dat de befchuldigingen van myn Teegenparty, als of ik fchaadelyke Dwaalingen voor den dag gebragt, ende de Wellust tusfchen Man en Wyf geftyft en aangemoedigt hadde, t' eenemaal valfche en moedwillige lafteringen zyn, in dewelke geen gelykenis nog fchaaduwe der Waarheid zelfs in zyn Boek te vinden is, en dat het zelve alleenlyk ontftaat uyt een taftelyk misverftand, quaadaardige invloeyingen, en zodaanige flimmigheid in zyne quotatien, als dewelke alleenlyk uyt geveynftheid, en het uyterfte gebreck van opregtigheid, voorkoomen kan: Door alle het welke ik het klaar hebbe doen blyken, dat al het geen ik aangaande het *Huwelyks Bed* gezegt hebbe, in de *Onania*, met Gezonde Leere overeenkomftig is, en geen ander inzigt hebben kan, als om de Deugd, Godsdienft, Kuyfcheid, en goede Zeeden aan te pryzen en te doen vermeerderen.

Dat ik zo ftraf teegens *Zelfs Befmetting* geweeft ben, uyt zeeker heymelyk voorneemen om de

Hoererye en *Overspel* voort te zetten, gelyk myn Teegenparty meer als eens te kennen geeft, dat zo genoegzaam quaad is gekeurt in het Boek, daar hy teegens schryft, in de pag. 116. 117. en 118. van de 7de 8ste en 9de Drucken, en pag. 118. 119. en 120. van de 10de dat ik het onnoodig oordeelde daar verder gewag van te maaken: Maar voor die geene dewelke de *Onania* nooit leezen, zal het geene ik uyt eene derzelve quoteeren zal, hoope ik, al het vermoeden genoegzaam weg neemen. Naar dat ik in myn Antwoord op een Brief, waar in myn gevoelen aangaande dit stuk gevraagt wierd, hebbe ik het als myn Sentiment gegeeven, dat de *Hoererye* zo wel als de *Zelfs-Besmetting* beide walghelyk in de Ooge Gods waaren, ende daarom even zeer moesten geschuwt werden, gaa ik dus voort: *Indien ik ietwes gezegt hebbe, het welk iemand van myne Leezers de geringste oorzaak gegeeven heeft, om te gelooven, dat ik de* Hoererye, *als eene geringe Zonde aanzie, te vergelyken met de* Zelfs-Besmetting, *of dat ik de eene bestraffen zoude om de andere voor te staan, 't welk des te meer walghelyk is, zo is het my van herten leed, ende ik kan hun verzeekeren, dat wie myn ook dus quaalyk verstaan heeft, het spoor t' eenemaal byster geweest is; ende op dat u, nogte ook iemand anders in dusdaanige Dwaling, in het toekoomende weer zoude vallen, verklaare ik hooglyk, dat het uyterste van myn wenschen is, om beide de Sexen van alle onzuyverheid een afkeer te geeven, en van alle onreynigheid zonder uytzondering. De reeden waarom ik zo weynig van de* Hoerery *gezegt hebbe, ende zo veel teegens de* Zelfs-Besmetting, *dogte ik dat het ge-*

ringste

ringste verstand beseffen konde: Ik handele van de eene, ex professo, *en niet van de andere.*

De *Onania*, is een Boek tot Zeedigheid, en daar is niets daar ik een grooter afkeer voor hebbe, dan dat ik eeniger wyze tot het verderven der Zeedigheid de hand zoude leenen; derhalven is myn grootste aangeleegentheid, de Leezer aan te toonen ende te overtuygen, dat ik geen quaade Leer, nog schaadelyke Dwaaling hebbe voortgebragt, en dat 'er niets in begreepen is, dat verderfelyk, of in 't minste schaadelyk voor de Kuyscheid of eenige andere Deugd, zyn kan. Dat is het geene, dat ik van belang noeme, en buyten die gedagten, zoude, nog verwecking, nog scheldwoorden, nog het aanzoeken der vreemden, myn ooit hebben konnen beweegen, of te inbrengen, om *Philo-Castitatis* te antwoorden, of myn Hooft te breeken, met eenig ding 't welk zo een Autheur schryven kan. Wat zyn ander schimpen aangaat, en zyn gissing weegens het beoogen van winst, en de reeden die myn beweegen, en het voorneemen myn's harten, van 't welke God de eenige onderzoeker gedagt moet zyn, en ook is, het scheelt myn niet, al maakte hy 'er nog eens zo veel: en ik wil hem verzeekeren, dat dit myn geen oogenblicks ongemackelykheid geeft, ook wil ik geen tyd meer verquisten, om de kragt van myn verstand, of myn bequaamheid in 't Schryven, of de ervaarendheid in eenige Konst ofte Weetenschap te verdeedigen.

Indien myn Teegenparty mogte klaagen, dat ik eenige zaaken, dewelke hy van belang noemt, niet beantwoord hebbe, en zig inbeelt dat ik meer pertinent behoorde te zyn, op eenige zaa-

ken daar hy myn mee belast, laat hy eerst antwoorden op die dingen dewelke ik reets al hebbe verdeedigt, en dat geene te niet maaken 't welk ik gezegt hebbe om hem te overtuygen; en daar naa zal ik doen wat hem believt; maar 't en zy hy gezonddelyk de proeven die ik ingebragt hebbe, refuseert en zonder behulp of afwyking, ider punt 't welk ik hebbe aangeroert, beantwoord; ten zy, zegge ik, hy dat doet, om zo te zeggen, korter, meer pertinent, en waardiger iemands aandagt, dan het geene hy reets teegen myn geschreeven heeft, zal ik myn zelven, nog de Leezer geen verder moeyte daar over aandoen: Hy mag dan Schryven, en *myn aandoen*, (gelyk hy het hiet) zo veel als 't hem goed denkt, tot dat ik een zodaanig voldoenend Antwoord zie, zal hy niet meer van myn hooren. Ondertussc hen laat myn Teegenparty zig in zyn eyge volkoomenheid baakeren, hy mag, wat myn aangaat, en zig verheugen met de inbeelding van zyn Overigheid over my, in alle deelen; en ik zal my verheugen hem te zien Hemel hoog verheffen, de zuyverheid van Taal de pertinente Order, de schoone zin, en cierlyke styl; met alle de andere verdiensten van zyn waard Werk, ende zo veel als hem goed denkt, het mengelmoes van myn schoon praatjes, verkeerde Redekaveling, en geringheid van myn ellendig Werk t' onderbrengen.

Ik hebbe in de *Onania*, een Teegenstelling, dewelke teegens eenige Brieven, dewelke ik daar in had laaten vloeyen, gemaakt was, beantwoord, en in het begin van dit *Byvoegzel* hebbe ik weederom 't geen verder op dat stuk gezegt konde werden, te keer gegaan. Ik hebbe ook aangemerkt,

gemerkt, zo men zien kan pag 24. 't geen *Philo-Castitatis* my te laste legt, te weeten: dat ik de Deugdelyke, Zeedige, en Kuysche Juffers hebbe verongelykt, ende de geheele Sexe hebbe te kort gedaan, met te zeggen, dat Meysjes in de Kost-Schoolen, en andere dickwils, die al Vrouwlieden geworden waaren, de *Zelfs-Besmetting* bedreeven, en dat ik teegens de Reegelen der Zeedigheid aangegaan hadde, door, in myn Moeders Taale, te noemen de quaalen dewelke dusdaanigen handel dickwils veroorzaakte. Maar, waarom dit een grooter smaad zoude zyn, als te zeggen dat 'er veele onder hun, aan *Hoererye* en *Overspel* schuldig zyn, ende hun zelve quaalen op 't lyf gehaalt hebben, door met verscheide Mans te doen te hebben, kan ik niet zien; voornaamentlyk waarom het een Man zodaanig zoude voorkoomen, dewelke de eerst genoemde Zonde geringer agt, en veel minder haatelyk als eenige van de andere. Ik hebbe alzo groote agting, en toone alzo veel eerbied aan de deugdelyke Vrouwen, als iemand, maar het is een laffe Lof van hun; en een groote onweetendheid te zeggen, dat 'er geene van het ander slag onder hun zyn: De Ondeugd is een Toets voor de Deugd, en te zeggen dat 'er veele losse Vroulieden zyn, is zo verre van eenige Kuysche en Zeedige Vrouwen te laaken, dat het hunne deugd en goede naam verhoogt en aanwyst. Om de Leezer te overtuygen, dat het geene ik gezegt hebbe van Meysjes en andere. aangaande deeze Zonde, geen lastering, nog quaalyk gegronde betigting is, zal ik twee of drie blyken geeven, dewelke uyt hunne Brieven te zien zyn, van Vrouwlieden, dewelke niet alleen schuldig

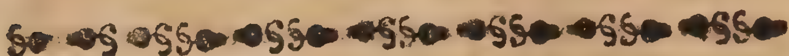
 geweest

geweest zyn aan de *Zelfs-Besmetting*, maar die ook door het geduurig bedryf van dien, hunne Lighaamen te kort gedaan, en hun zelven in een ellendige staat gebragt hebben.

Wat aangaat het verbreyden der Geheymen, het opentlyk ten toon te stellen der Zieke, en het verbreeken van een toevertrouwde zaak, 't welk myn gezegt is dat in myn Drucken van die Brieven, dewelke myn om Raad toegezonden zyn, bestaat, hebbe ik reets beantwoord, en blyve nog by myn gevoele, dat deeze betigting belaghelyk is, dewyl ik wel verzeekert ben, wanneer de naamen van de Persoonen verborgen blyven, ende ook het beroep 't welk zy volgen, ende dat hunne verblyfplaats niet genoemt, nog aangeroert werd, dat door zodaanige Brieven niets meer ondeckt of te gissen is, tot iemants naadeel, dan, door ieder geval of verhaal, 't welk in eenig Pratyk Boek van de Medicynen, ofte Chirurgie verhandelt werd, te verstaan is: Zonder te spreecken van de voorzorge dewelke eenige van die geene, dewelke dezelve Schryven, noemen om hun zelven te verbergen, en zelfs van my, dewelke het des te onmoogelyker maakt, zie hier van een bewys in de *Onania*, pag. 162. van de 7de 8ste en 9de Drucken, en pag. 176. van de 10de van een Getrouwde Juffrouw, dewelke haar Brief op deeze wyze aan my begint. *Myn Heer, Dewyl het u onmoogelyk zal zyn, ooit te weeten van wie dit komt, kan ik onbezorgt myn geval u bekent maaken het welke ik, andersins, de assurantie niet zoude hebben, van het geringste daar van aan eenig Medicyn Meester bekent te maaken*; &c. Als mede van een andere Getrouwde Vrouwe, dewelke de Leezer strak zien zal.

Maar

Maar eer ik de Brieven, dewelke ik van gedagten ben voor den dag te brengen, ter neder ſtelle, moet ik de Leezer eene paſſagie van myn Teegenparty laaten zien, dewelke myn zo zeer beriſpt heeft weegens het openbaaren der gebreeken in 't Vrouwelyke geſlagte, en van gedagten is, dat alle zodaanige zaaken, ſchoon ons bekent, behoorde verborgen en verzweegen te werden, ten minſte niet uytgegeeven werden in de Moeder Taal Hier is in pag. 126. alwaar hy zegt, *Een Getrouwde Vrouw, ook van ontrent 47. jaaren oud, vraagde een Medicyn Meeſter Raad voor Onvrugtbaarheid, ontſtaande uyt een verwydering van de Muskelagtige Fibræ van de Vagina en Uterus; maar, de zaak onderzoekende, en beide van de naam die zy had, en het geen zy zelfs gezegt hadde, een vermoeden hebbende, waar door haare onverzaadelyke en woedende Welluſt zig openbaarde, in het afgaan teegens haar Man, en met openbaarlyk weegens zyne onbequaamheid te klaagen, was het gemackelyk te zien, dat zy het door de wryving hadde vervoorzaakt; derhalven haar Jaaren, en de geringe voorſpoed die 'er te verwagten was, van een zodaanige Patient, overweegende, wilde hy zig daar mee niet bemoeyen.* Indien ik dit Oordeel gevelt hadde, zonder eenig bewys, dat *Philo Caſtitates* voor dit ſtout zeggen bybrengt, zoude hy myn, en niet t'onregt, een zeer beriſpend Perſoon genoemt hebben: Maar ik hebbe dit alleenlyk gequoteert, om te toonen hoe zeer myn doorlugtige Teegenparty de Leſſen naavolgt, die hy zelfs geeft, en hoe zorgvuldig hy is in die misverſtanden te ſchuwen, daar hy myn mee belaſt.

Aan den Vernuftige Autheur van een Boeck genaamt de

ONANIA.

Den 28. February 1723.

MYN HEER,

„ Ik Schryve ten gevallen van een jong Crea-
„ tuur, dewelke haar door *Zelfs-Besmetting* te
„ kort gedaan heeft? Zy heeft voorgenoomen
„ van nooit wederom in die Zonde te vervallen,
„ het welke, ik hoope, u medogentheid zal ont-
„ steeken tot haar eenige bystand te geeven in
„ dit droevig geval: Myn Heer, ik zal u haar
„ zaak openbaaren, zy heeft een groote Brand
„ in haare Schaamelheeden, Buyk, en Dyen,
„ met steekende, schietende Pynen, dewelke
„ altemet zeer zwaar zyn, en een geduurige Pyn
„ in haar Hoofd, en altemet over haar geheel
„ Lighaam vlietende; zy heeft niets dat uyterlyk
„ zigtbaar is, ook komt 'er niets van haar, maar
„ al haar klaagen is over het inwendige, te wee-
„ ten groote Pyn, en Brand in de Schaamel-
„ heeden en Buyk, gelyk ik te vooren gezegt
„ hebbe. Ik hebbe alle haare klagten geschree-
„ ven, zy is in groote droefheid en ongerustheid
„ over deeze haare beklaeglyke staat, en is zo
„ bloo,

„ bloo, dat zy in deeze ongeleegentheid zoude „ gestorven hebben, indien zy u ongemeen Boek „ niet gezien hadde, 't welk ik over ontrent een „ Maand gekogt hebbe. Myn Heer, ik vervoege „ my by u, met hoope van Geneezing te verkry- „ gen door eenige van u behoorlyke Genees- „ middelen, indien haar ellendige staat ongenees- „ lyk is, en u niet goed denkt om het zelve te „ onderneemen weest zo goed van u Antwoord „ voor myn te laaten met Monf. Crouch, aan „ wie ik een halve Giny zal geeven voor u moeyte, „ als ik om u Antwoord koome. Ik verzoeke, „ Myn Heer, dat gy hier in zeer heymelyk ge- „ lieft te werk te gaan, want ik ben beschaamt „ om weegens deeze Boodschap te koomen; „ maar het is Christelyk die geene te helpen die „ reddeloos zyn, en ik hoope dat zy mag leeven „ om berouw over deeze Zonde te hebben, 't „ welk de wensch is van, &c.

ANNA L.

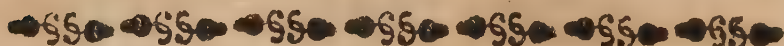

Aan Monf. Thomas Crouch, *Boekverkooper in de* Bel *in* Paternoster-Row.

MONS. CROUCH,

Ik verzoeke dat gy de ingeslootе Brief gelieft, volgens het Opschrift te bestellen, en weest zo goed van myn een Vlesse van u versterkende Tinctura te zenden door Brenger deezes, en deeze Brief te rugge te zenden, 't welk, &c.

Aan

Aan de Vernuftige Autheur van de

ONANIA.

Saterdag den 9. November 1723.

GE-EERDE HEER,

„ Het is een van de grootste Droefheeden „ van myn geheel leeven, dat ik genoodzaakt „ ben, de droevige toestand van een van myn „ naabestaande en Vriendinne u bekent te maa- „ ken, ontslaan zynde door het vuyl bedryf van „ de *Zelfs-Besmetting*, 't welk zy geduurende een „ lange tyd begaan heeft, en ik vreeze dat haar „ geval maar al te gelyk met dat van die jonge „ Vrouw is, daar de Godsgeleerde in zyn Brief „ van meld.

„ Zy is, geduurende een lange tyd, zeer on- „ passelyk geweest, en ik konde niet de reede „ daar van gissen, tot dat ik haar in u Boek vond „ leezen, zeedert het welke zy zeer neerslagtig „ geweest is, en ik vreeze dat het haar aan 't „ verstand zal gaan, indien het niet in tyds wert „ voorgekoomen, en daarom, Myn Heer, hoope „ ik dat gy zo goed zult zyn, van haare zaak in „ u overweeging te neemen, en, indien 'er

„ eenig

" eenig middel voor haar is, gelieft het myn te " laaten weeten.

" Ik zal u, zo kort als het moogelyk is, alle " de verscheidene teekenen van haar quaal te " kennen geeven, in verwagtinge van u beste " Raad.

" Zy heeft al over lang weegens haare ver- " valle Geesten, en Hoofd-zeer dan op de eene, " en dan op de andere plaats, geklaagt.

" En weegens groote Pynen, even voor haare " Stonden, alhoewel die zeer vermindert zyn, " zeedert zes maanden, en wat myn het meeste " verschrikt is een Pyn in haar Neus, en een " jeuckte over haar geheele Lighaam, maar voor- " naamentlyk in haar Hooft, ende de uyterlyke " Deelen. Wanneer zy myn gezegt hadde; dat " deeze Pynen, door haar geheele Lyf roofde, " hebbe ik haar geraaden van een Medicyn Mees- " ter te neemen, maar zy verklaarde dat zy lie- " ver sterven wilde, en alle de Pynigingen lyden, " dewelke het haar moogelyk was te ondergaan, " en dit is de noodzaakelykheid dewelke my ge- " dwongen heeft myn zelve by u te vervoegen, " en ik hoope dat het zelve een genoegzaame " Excusie weegens deeze moeyte zal zyn.

" Behalven dit, heeft zy een zwackheid ge- " had, die door de *Witte Vloed* veroorzaakt wierd, " en heeft twee of drie daagen geduurt, maar " niet langer, nogte t'eenigertyd te vooren.

" Jeegenwoordig is zy kort aademigh, en heeft " een hoest, en een geduurig loopen van de Neus, " en heeft haar appetyt verlooren, maar of dit " van haar groote ongemackelykheid, of de " quaadaardigheid van haar quaal ontstaat, zoude " ik gaarn weeten.

" Ik

„ Ik hebbe een halve Giny door de Brenger
„ deezes gezonden, dewelke ik verzoeke aan te
„ neemen, en een andere voor een Vlesse van
„ de *Tinctura*, ende ik zal een Perzoon op *Maan-*
„ *dag* om u Antwoord zenden, en verzoeke dat
„ gy myn gelieft te laaten weeten, wat Medi-
„ cynen haar het nutste zyn zullen, en hoe veel
„ die kosten moeten, en wanneer ik daar om
„ zende, zal ik het geld meede stuuren.

„ Het is misschien niet t'onpas van u te laaten
„ weeten dat zy 30 Jaar oud is, en ik denke
„ dat zy die quaade handel zo vroeg begonnen
„ heeft, als iemand ooit gedaan heeft, en ik
„ weete dat zy haar zelven hier in zeer te buyten
„ gegaan heeft. Ik kan haar tot geen verder
„ bekentenisse hier in beweegen.

„ Ik verzoeke, Myn Heer, dat u de goedheid
„ gelieft te hebben van deeze lange Brief te vergee-
„ ven, en myn te laaten weeten, wat dat de
„ quaadste gevolgen van haare jeegenwoordige
„ staat zyn konnen; ende het zoude een verder
„ gunst zyn te weeten, of 'er eenig zigtbaar tee-
„ ken van deeze ondeugd in eenige plaats van
„ het aangezigt te bespeuren is, dat door andere
„ gezien kan werden, derhalven indien gy deeze
„ Beede wil toestaan, zal het grootelyks ver-
„ pligten, &c.

SARA R.

Aan

Aan de goede Autheur van de

ONANIA.

MYNHEER,

„ De Goddelyke Voorzienigheid is zo goed
„ geweest, van my u ongemeen Boeck aan te
„ wyzen, 't welk *Onania* genaamt werd, heb-
„ bende een Bekentmaaking daar van, by geval
„ in een oude Courant gezien, maar het was
„ langer eer ik myn bedenken konde, op wat
„ manier daar om te zenden, en dan waare 'er
„ geen te krygen; Ik hebbe drie of vier maal
„ daar om gezonden, en eyndelyk kreeg ik 'er
„ een, en hebbe meenige gevallen daar in gelee-
„ zen, die het myne niet ongelyk zyn, maar
„ dog van geene van myne Sexe, dewelke dat
„ Goddeloos bedryf van de *Zelfs-Besmetting* zo
„ vroeg begonnen hebben als ik, want ik hebbe
„ het op myn elfde Jaar, door het toedoen van
„ de Duyvel, geloove ik en ben daar in voort-
„ gegaan tot dat ik Trouwde, 't welk voor
„ myn 17de Jaar geschiede, maar ik was altyd
„ bleek en zwak wanneer ik een Meysje was,
„ hebbe nooit de stonden meer als tweemaal
„ gehad tot dat ik Trouwde; en ik moet myn
„ verder quaad bekennen, 't welk is, dat ik
„ dat schandelyk en snood bedryf, ook naar

„ myn

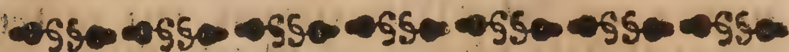
„ myn Trouwen begaan hebbe, en daar in
„ groot vermaak schepte, als wanneer myn
„ Man by myn sliep, alhoewel hy een jong
„ gaauw Man is, en tot dat ik u Boeck ge-
„ leezen hadde, volgde ik meest daagelyks in,
„ en ik ben nu vier Jaaren Getrouwt geweest,
„ maar ben nooit bevrugt geweest, nogte in
„ Order geweest als Vrouwen zyn zouden, en
„ hebbe, zeedert dat ik Getrouwt ben, nooit
„ ter deege Gezond geweest, alhoewel ik veel
„ Medicynen genoomen hebbe, maar nu hebbe
„ ik, door het leezen van U wonderlyk goed
„ Boeck, gezien wat de oorzaak is, en danke
„ de Almoogende dat ik het afgelaaten hebbe;
„ Ik ben zeer met de Dampen geplaagt, en een
„ zittering en beeving, en ik hebbe dat bedryf
„ des te meer ingewilligt, om dat het myn al-
„ tyd in de Dampen, en in dat zitteren, en
„ beeven behulpzaam was, maar dan dogt myn
„ dat het de Pyn in myn Rugge vermeerderde,
„ door het geene van my plagt te koomen,
„ ende ook door het neederzacken van myn
„ Baarmoeder, 't welk altemet zeer veel is,
„ en ik hebbe een groote glibberigheid in de
„ Baarmoeder, gelyk de Vroedvrouwen, en
„ Aartzen myn gezegt hebben; maar geen van
„ alle konde my ooit eenig goed doen, maar
„ ik hoope, Myn Heer, dat het in u magt is,
„ zonder myn te zien, want ik kan u niet aan-
„ zien, nu dat ik u myn staat gezegt hebbe,
„ al moest ik het besterven: Ik bidde u van
„ myn by te staan, en zal de onkosten, wat
„ die ook zyn betalen, want ik wilde gaarn
„ geneezen werden, want myn Man is ver-
„ wondert wat myn schort, want ik hebbe de
„ minste

„ minste geneegentheid niet van by hem te slaa-
„ pen, nog het minste vermaak niet in het
„ soet Bedryf, wanneer hy by myn slaapt, en
„ myn Baarmoeder is zo glibberig, dat het myn
„ gezegt is, dat ik nooit Bevrugt zal zyn, tot
„ dat het zelve geneezen is, en ik wilde gaarn
„ een Kind hebben. Ik wist geen raad hoe ik
„ heymelyk genoeg aan u zoude Schryven,
„ ende het Vrouwmensch, dewelke dit brengt,
„ is door een andere Vrouw gezonden, die
„ myn ook niet kent; en ik hebbe u een Giny
„ door haar gezonden, en ik bidde u van myn
„ te laaten weeten, of gy myn kond geneezen,
„ en dat gy myn wilt zeggen wat dat ik doen
„ moet, want ik ben altemet zeer mismoedig
„ om dat ik zo vol Wellust, zo geckelyk, en
„ zo ondeugend geweest ben, van myn zel-
„ ven in deeze quaade staat te brengen, en
„ myn Man weet geensins de oorzaak daar
„ van, maar weet wel dat ik niet ben als het
„ hoort. Ik moet u verzoeken Myn Heer,
„ van myn deeze Brief te rugge te zenden, met
„ u Antwoord, en dezelve wel toe te zeegelen,
„ ende de Vrouw zal op aanstaande Woensdag
„ by de Boekverkooper daar om koomen, &c.

A. Q.

Den 12. *February.*

Ik hebbe deeze Juffrouw eenige Medicynen gezonden, op verscheyde tyden, en hebbe verscheide Brieven van haar ontfangen, waar onder de naarvolgende was.

Aan de Autheur van de

ONANIA.

MYN HEER,

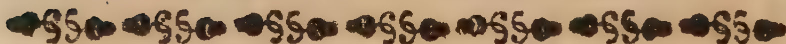
,, Ik hebbe u Brief van den 11. *Maart* ont-
,, fangen, ende de Medicynen die gy my geor-
,, donneert hebt, en hebbe u hier neevens een
,, halve Giny gezonden, gy belaſt myn een Thee
,, Leepeltje vol, in vyf of ſes Leepels Witte
,, Wyn te neemen, en drinken daar op een Glas
,, Spaa-Waater, ende het zelve 's Avonds ende
,, des morgens te neemen, en drinken een Vles
,, alle daagen, zo lang als dit Viooltje duurt,
,, maar ik was genoodzaakt twee Leepeltjes te
,, gelyk te neemen, en dat heeft myn maar effen
,, laxeerende gehouden: Dit Viooltje heeft myn
,, ontrent veertien daagen geduurt, wanneer ik
,, met het kleyne begon, en nam 25. druppelen
,, daar van in Witte Wyn, en Fontyn-Waater
,, een vierendeel van een pint, 't welk ik 'smor-
,, gens ten elven, en 's naamiddags ten vier
,, uuren neeme, en geheel met het Spaa-Waa-
,, ter ophoudende. Beide deeze Medicynen
,, quaamen met myn zeer wel over een; Ik
,, wierde niet onpaſſelyk tot 's *Maandags* voor
,, *Paaſchen*, het was 's *Vrydaags* te vooren ſeeven
,, weeken dat ik niet te onpas geweeſt was; Ik
,, hadde

„ hadde de stonden omtrent 4. daagen, maar „ niet van een klaare Verwe, ook waaren dezelve „ zo zwart niet als van te vooren. Op *Woensdag* „ in de *Paasch Week*, begon ik met de Inspuyting, „ dewelke ik naar gewoonte gebruykte, ik loosde „ daar mee eenige kleyne stuckjes vel, en jeley, „ maar op veel na zo veel niet als voor deezen: „ Van daag over veertien daagen waaren myne „ droppelen al op. Ik hebbe de stonden van „ daag over agt daagen gehad, dewelke ses of „ seeven daagen geduurt hebben, het was maar „ twee of drie daagen boven de maand dat ik ze „ niet gehad hadde, zy zyn van een klaarder „ Verwe als voorheen. Ik hebbe gewagt met „ u te Schryven, tot dat ik u dit present zende „ konde, als zynde zeer gevoelig wat moeyte ik „ u gegeeven hebbe in zo veel Brieven te Schry- „ ven: Ik geloove dat het beeter voor myn waare „ geweest, indien ik u gezien hadde, maar hebbe „ daar nooit aan konnen denken, zonder myn „ zeer ongemackelyk te maaken. De onkosten „ zouden myn niet verveelen, hadde ik genoeg „ om daar mee voort te gaan, want ik kan „ eenig ander ding ontbeeren, op hoope van myne „ Gezondheid weer te herstellen, en hebbe het „ naar myn uyterste vermoogen gedaan, en ben „ zeer dankbaar aan de Almoogende dewelke „ zyn Zeegen over u Medicynen gegeeven heeft, „ en ik danke u zeer voor de groote zorge de- „ welke gy voor myn gedraagen hebt, en zal „ myn zelven gehouden denken om voor u te „ bidden, want ik geloove dat ik met dit quaad „ Bedryf, zo lang ik geleeft hadde, zoude voort- „ gegaan hebben, hadde ik u uytmuntend Boek „ de *Onania* niet geleezen. Ik hebbe zeer veel

„ vermaak in het bedryf, maar weete niet of ik
„ zo veel hebbe, als andere Vrouwen genieten,
„ en hebbe altemet groote geneegentheid daar
„ toe, 't welk het neederzacken van de Baar-
„ moeder een weynig veroorzaakt, endeik hebbe
„ het zelve voor een dag of twee in 't eerste als
„ ik uyt Order ben, ik hoope dat myn Baar-
„ moeder zo glibberig niet meer is, als dezelve
„ geweest is, en hoope dat ik daagelyks in kragt
„ zal toeneemen, en dan geloove ik dat ik beter
„ zal zyn: maar ik denke dat ik, naar de Om-
„ helzing, het *Zaad* beeter behoude, als ik plagt
„ te doen. De Persoon dewelke ik hier in ge-
„ bruyke moet haast in de Kraam, zo gaauw als
„ het God belieft dat zy daar uyt raakt, zult gy
„ verder van myn hooren, gelieft myn morgen
„ ogtent een Lettertje te zenden, ende gy zult
„ my zeer verpligten, &c.

A. Q.

Den 29. *April.*

EEN andere Foute die in de *Onania* gevonden werd, is de gestrengheid, met dewelke zy de *Zelfs-Besmetting*, ten allen tyden, zonder onderscheid, of het minste toelaaten, uyt wat noodzaakelykheid het ook zoude zyn, bestraft. Die geene dewelke de Zonde van *Onans* zoeken te verminderen, willen hebben dat de *Zaadverwecking* kan toegestaan werden, wanneer dezelve zonder wellustige gedagten bedreeven werd, en dat dezelve altemet voor de Gezondheid noodzaakelyk is: Zy willen hebben, dat het *Zaad*, by gebreck

van

van Loozing, bederft, of dat het, ten minste, door de Zaad Aaderen te rugge keerende, de Massa des Bloeds met schaadelyke deeltjes vult, dewelke verscheide Quaalen zoude konnen veroorzaaken. Ik hebbe eens een Brief ontfangen, waar in dit gevoele zeer kragtelyk verdeedigt werd, en goed gemaakt wierd, door Quotatien uyt verscheide Autheuren van groot gezag. Maar, alzoo het myn voorkwam, als of die Argumenten alleenlyk ingevoerd wierden om de zaak in 't war te gooyen, en myn te noodzaaken, van het onder myn hand te geeven dat het *Zaad-Verwecken* niet alleen bagatelle was, maar ook, dat het, in veele gevallen noodzaakelyk zoude konnen werden. Dus schreef ik 'er een Antwoord op, waar in naar een ander Antwoord heen wees, in het welke ik het deede blyken, dat in Menschen van kragt, dewelke de eenigste waaren die hier toe pretendeerden, de *Nagt-Besmetting* alle die noodzaakelykheid konde goed maaken, die hier in verwagt wierd De Brief was geteekent *Philalethes*, Pag. 121. van de 7de 8ste en 9de Drucken, en Pag. 123. van de 10de van de *Onania*, en het Antwoord volgt daar op, aan beide dewelke ik de Leezer heen wyze.

Naar die, hebbe ik nog een andere Brief op het zelve stuk ontfangen, en ik bekenne, dat ik zeedert die tyd verscheide dezelve teegenstellingen hebbe hooren maaken: Ik ben wel verzeekert, dat indien het eens doorgaat, dat het *Zaad verwecken* geen Zonde is, wanneer het zelve om de Gezondheid gedaan werd, het een groote aanleyding tot het quaad zal zyn, en altyd tot een handvat dienen zal voor geyle Menschen,

om hun zelven in hunne Onzuyverheid te gedulden, en een walghelyk Pratyk voor te staan, tot dewelke zy weeten dat zy alleenlyk door hunne Wellustige begeerten aangezet werden. Om dit voor te koomen, verzoeke ik dat de Leezer met zorge overweege, wat ik, hier ontrent gezegt hebbe, Pag. 113. van de *Onania.*

Maar laat ons nu eens stellen, dat een Man inderdaad zo een ophouding lydende, ende waarlyk onder de quaade gevolgen van dien aangetast is; gelyk als duysterheid des Gezigts, duyzeling in 't Hooft, Slaaperigheid en Melankolye, en welkers omstandigheeden in de Wareld hem verhinderen, wettelyk met een Vrouw te verkeeren, ik kan niet zien, waarom dat hy dit niet aanneemen zoude, op de zelfde wyze, als eenige andere Bezoeking, deweike hem van God de Heer is toegezonden, 't zy om hem te Beproeven, ofte Kastyden. Dat hy zig vervoege by een Ervaren Aartz, en ik kan hem verzeekeren, dat 'er nooit eenige Quaal in 's Menschen Lighaam, andersins gezond zynde, a Semine diutius retento, *ontstaan is, dewelke niet geneezen wierd, of niet gemackelyk konde geneezen werden, door Maatigheid en Oeffening, en misschien een weynig Aaderlaatens. Ik Schryve aan Christen Menschen, en de zulke, dewelke hun Eeuwige Welvaart booven alle andere zaaken schatten. Zoude een Man zyn Lighaam voeden, en zig zelven in lossigheid en luyheid inlaaten, terwyl hy klaagt weegens Quaalen van Vervuyling, zo is hy zelfs Oorzaak van zyn Ongemak. Indien een Mensch in zyn Godsdienst ongeveynst is, zoude hy niet liever willen zig zelven van sterke Spyze onthouden, en door zwaaren Arbeid en Vasten zyn Vleesch pynigen, dan al willens God te vertoornen, om het zelve eynde te bereyken?*

Om

Om deeze waarſchynlyke Excuſie, weegens het *opbouden des Zaads* te beletten van een verder Quaad de Kuyſcheid toe te brengen, kan ik een cierlyk ſtuk toonen, aangaande het te rugge keeren des *Zaads* in het *Bloed*, het welk ik in een Bekentmaaking, in het einde van de 9de Druk van de *Onania*, gezegt hebbe, dat een Heer, die my vreemd is, zo goed was geweeſt van myn daer toe te referreeren, door een Brief uyt het Land. Maar ik moet ten eynde ſpoeden.

Myn Vrienden, ik agte nodig en dienſtig, dus veel myn Tegepartyder, en Smader, wat te antwoorden, na zyn dwaasheid, op dat hy niet langer zo waanwys in zyn oogen mag zyn, om myn goet oogmerk te willen vereydelen, door des Zatans raad, die 's Menſchen Ziel en Lighaams welſtand benydt, en ſoekt te verhinderen: Ik heb meer luſt gehad een Theologiſch Boek te Schryven, als over deſe verſchillen, waar van elk na zyn begrip mag oordeelen; maar alzo ik verſogt ben veel *Pacienten in Holland*, *Amſterdam*, *'s Hage*, *Rotterdam*, als anders op 't ſpoedigſte te helpen, en myn Medicynen te ſenden, zo zal ik om alles te eyndigen, U E: een *fraai Gedigt* medeelen, van een goet Man, die door my geneſen zynde, dit volgende toegaf, om meer als aan zyn gelt daar aan te gedenken, hoe een arm Son daar, als een *verloren Zoon*, zyn gelt in dit vreemd Land, met Hoeren verſpilt hebbende, als hy Bekeert en Weergevonden zynde, aldus in zyn *Vaders Huys* gebragt is, en op zyn blyde maaltyd onthaalt wierd, &c.

O! Goedertierne God, myn Voeder, en Behoeder,
Ten dagt uw niet genoeg te werden onsen Broeder,
Ons na uw Evenbeeld te Scheppen, door uw bloed;
Ons vanden Vloek des Wets te vryden, 't Eeuwig goed
Te werven; maar gy quam op aarde by ons wonen:
Hoe kost gy groter gunst, aan quaade mensche tonen?
Van waar komt deeze Liefd, door ons verdienst en deugd,
Of uw noodwendigheyd? ô neen! maar gy verheugt
In 't pleegen van Gena, en schept veel meer behagen,
In uw Verdraagsaamheyd, als in die werd verdragen,
In dat gy by ons blyft, als wy by wie gy zyt,
Want wy begeeren uw, na onse swakheyd lyd.
Maar gy soekt ons, in uw Oneyndige Genade:
Wy vol gebrek, gy mild, wy arm, gy om versade.
Geen Vogel werd soo sterk tot vliegen aangevoert:
Als uwe goedheid wert, tot 'smenschen Heyl geroert,
Dies kom ik wederom, ach wilt my niet verhind're,
Dat ik de kruymkens van de Tafel uwer kind'ren,
Dog met de Sondares van Canané geniet,
Gy dien uw Vriende met geduurige Feest voorsiet,
En voordient Overvloed van Geestelyke Spysen.
Die gy haar hebt bereyd, op uwe koste, en prysen:
Nu bidde ik Heer en God, gun my een smaakje maar,
Van 't Voedsel dat gy hebt, vol opgedist voor haar,
Op dat ik 's Waerels soet vermyden, ja versmade.
Gy geeft ons hier op aard, wel gaven door genade,
't Geen als een eerst geregt van uwen Maaltyd strekt,
Geeft dat ik hier niet zy versadigt, maar verwekt
Om de toekomende geregten, te verwagten,
En die na waarden agt, en dees onwaard veragten.
Laat my dit aards vermaak voorbygaan, of seer schaars
Gebruyken, of gants niet, onthoud aan my de kaars,
Dien ik tot spel misbruyk, en my te bed moet ligte,
Onthouwt my het gemak, en Rykdom, die myn pligten
Weerstreven sorgeloos: en stapele uwen schat,
Voor het toekomende op, zoo werde ik 't aardsche sat;
Voed my met droeffenis, vervult my met Ellende,
Dat ik versadigt werde in 't Salig zonder Ende.

Want ik en wensche niet met Rubens nageflagt,
Myn deel in *Gilead*, voor 't Vee bequaam geagt,
En in 't *Beloofde Land*, myn Erfdeel te verliesen.
Een ding begeer ik Heer, en zal 't altoos verkiesen,
Dat ik mag *wonen in uw Huys*, en t' allertyd;
O God die my *verlost*, en myn vertrouwen zyt,
Hegt daar myn hope vast, speent my van 's Waerelds borsten,
En naar verdorve melk, laat my niet langer dorsten;
Laat myn haar goederen erkenne na haar Aard,
Hoe klaer, hoe ongewis, hoe vals, hoe wynig waard.
Laat my haar liefden dan versaken, en begeven,
Soo leeft uw Geest in my, zoo zal ik *Geest'lyk Leven*;
Wanneer de dingen al door eyge swaarte ligt,
Gevoert ter plaats van Rust, de liefden is ontswigt,
't Geen ons, die *Hemels* is, of Aards, ons doet beweegen,
En trekt ons op, of neer, na dat wy zyn genegen.
Hy die de liefd' versaakt van 't wankel Waerelds goed,
Zal niet swaarmoedig zyn, wanneer hy 't missen moet;
Veel minder Zondigen, om 't selven te bekomen:
Hier door werd allen hoop van 's Vyands list benomen.
Hoe meerder iemant heeft, den aardschen liefd versaakt,
Hoe veyliger hy zig voor Duyvels aanval maakt:
Wilt dies ô grote God, myn liefden opwaarts trekken,
Dat die zoo iverig, en vierig t' uwaarts strekken;
Als uwen Liefden was, toe gy my sogt, en vand:
Laat my gants sorgeloos in 's Waerelds losse stand:
Geeft myn in tegendeel, tot *Eeuwige behouwen*,
't Geen my niet ledig hout, nog drukt door misvertrouwe.
Wanneer 't myn al verlaat, *verlaat ik myn ô Heer!*
Op uwen *Hulp* en *Heyl*: de Waereld neemt een keer,
En alle Waerelds troost, als wy uit 't Lighaam scheyden;
Dan zult gy by myn zyn, te sterken, te bereyden,
't Beswykende gemoed, in 't graf blyft gy my by,
Tot myn Verrysenis, voor 't Oordeel, om my vry,
Te spreeken van myn schuld, en alles quyt te schelden;
Doet myn verlate dan, die my verlaten stelden,
En tot uw vlien, die noyt verlatene verlaat,
Gelyk dan myne Liefde alleen in uw bestaat,

Zoo laat myn Vreeſe zyn gematigt door 't vertrouwe;
Op uw, dien alle quaad, kunt ſtieren, en weerhouwe,
Ofzoo gy 't niet weerhout, nogtans het quade haat,
Myn Ziele heylſaam zyn, al is myn Lighaam quaad.
Strekt myn in alle ſtand, 't zy voor, of tegenſpoedig,
Dat ik in geen geval mag droevig zyn, of moedig,
Ja laat myn liever gaan, in veel Ellend gebukt,
Dog met uw trooſt verſterkt, als dat ik werd verrukt
Door weelde, en overvloed, in ſchuldig overtreede:
Soo gy myn Rykdom geeſt, leert my die regt beſteede:
Vooral dat ik daar door werd vierig opgewekt;
Dat onderdanigheyd, myn dankbaarheyd verſtrekt;
Of anders ben zoo ver van ſchatten te begeere,
Dat ik ootmoedelyk begeere die t'ontbeere,
Op dat gy niet en eyſt, bewys van myn bedryf,
En ik door quaad misbruyk, een ontrouw dienaar blyf:
O God! die voorſpraak zyt, om gunſtig te bevryen,
Al die ſig ſchuldig kent, en komt zyn ſchuld belyen,
'k Werp myn onwaardig neer, voor uwe *waardigheyd*,
'k Bely myn trage deugd, en ſondens vaardigheyd,
'k Beken myn ſchulden Heer, en myn verſuymde pligten,
Voor uw, die beyde kunt vergeven, en verligten,
Door myne ſond'lykheid, ſchyn ik in ſond geteelt,
Gekoeſtert en gequeekt, geoeffent en vereelt,
'k Verſleet een groot deel tyds, met niet als quaad te plegen.
Een deel met niets, of iet daar niet was aan gelegen,
In welken id'len hoop, ik d *Allerheeren Heer*,
Geen eer bewyſen dee, maar ſlegs bewys van eer
Betoont aan idelheyd. Ik hebbe t'allerweegen
Veel ſonder uw beſtaan, maar allermeeſt uw tegen,
't Zy door onwetentheyd, als dien uw niet en koſt,
't Zy door een boſe wil, die ik weerſtreven moſt:
Hier door ontmoete my gebreeken op gebreeke,
'k Ben met Ellend omringt, met pyn, en ſmert doorſteke,
Ik wandel vol gevaar, door veel gevaren heen,
Des Duyvels pyn, om hoog, zyn ſtrikken van beneen,
Myn hooft en voeten drygt, met agtervolgen ſonden,
Van voor aanvegtingen myn wonden, wond op wonden,
Aan

Aan d'een zy tegenſpoed, om my ter neer te ſlaan,
Voorſpoed aan d'andre zy, om myn daar tegens aan
Te heffen tot myn val: als d'Arend die op 't verſte
Den Schildpadde hoogverheft, en vallen laat te berſte;
Van binnen heerſt de luſt, van 't ongebonde Vlys,
Van buyten komt my voor de Waereld, dien haar eys
Is dat ik uw verraad, voor dertig ſilverlinge,
En heeft haar ſtrop gereet, om myn omhals te bringe:
Dies roep ik uw verbaaſt in deeſen groten nood,
Als *Bartimeus* die van levens ligt ontbloot,
Riep *Jeſus Davids Zoon, zyt myn genadig*; woorden
Die zonder zyn verdienſt, uw tot Genâ bekoorden.
Hoe my myn zonden, meer weerhouden voor uw Troon,
Hôe meer ik roepen zal, ô *Jeſu Davids Zoon,*
Zyt my genadig Heer, weeſt my Sondaar Genadig;
Gy doet my ſien myn ſchuld, zyt my ook zoo weldadig,
Dat ik geſigte kryg van uw *Genade* en Trouw,
Die gy benaauwden hebt belooft na waar berouw:
En dat ik horen mag gelyk den arme blinden,
Gaat uwes weegs, 't *Geloof* deed uw *Genade* vinde.
Want gy vermindert! niet door geven, d'overvloed
Van uw Genadigheen, van uw oneyndig goed.
En zoo wy ſpaarſaamelyk ontfange, 't zal niet ſchorten
Aan uw weldadigheyd, aan 't overvloedig ſtorten,
Van uwe gunſte Heer, onſe onbequaamheyd iſt,
Zoo ons den overvloed van uw Genaden miſt,
Gy ſchenkt een vollen ſtroom, wy vullen onſe vaten,
Vol op, maar meer en min, na iders vat kan vaten,
Uw weldaan vloejen af: 't is ons daar 't aan ontbreekt,
Als vuur 't geen 't dorren hout veel eer als 't groen ontſteekt.
Zoo werkt ook uw *Genâ*, zoo roept gy den beladen,
Doet uwen mond wyt op, en ik zal uw verſaden,
Uw medelyden, en uw liefde is zonder maat,
Zoo wel oneyndig, als den ſchat van uw Genaad.
Zondaren trokken uw van d'*Hemel*, op der Aarde:
Omtogen hier met Vleeſch, uw Goddelyke waarde:
Gy dwaalden hier, om haar van dwalingen t'ontſlaan,

Gy

Gy deed zulks om haar *Heyl*, al wat gy hebt gedaan:
Gy hebt gevast, gesweet, gewerkt, gewaakt, gebeden,
Veel tegenspreking, en versmading hier geleden,
En haar *Verlossingen* zoo vieriglyk gezogt,
Dat gy niet op en hielt, voor dat gy 't had volbrogt,
Voor dat gy aan het *Kruys*, in 't midden van de bosen,
Uw wonden openden, om uwe liefd' te losen,
In 't Hof *Gethsemane*, uw bloeden al begost,
En in Pilatus Zaal, gy meerder bloeden most,
Maar eyndigden aan t Kruys, veel drupplen overvloeyden,
Uw voor het Kruysingen, dien Hof, en Zaal besproeyden,
Maar wijnig druppels meer behielt gy aan het Hout,
Daar gy een Offerhand voor Zondaars wesen zoud.
O Heer! vol overvloed, vol van medogentheede:
Ik weet gy hebt dit leed, uyt enkle liefd' geleede.
Op deese sekerheyd, dees hoope, dit geloof,
Kom ik tot uw, die noyt verslagenen verschoof;
Schoon die verdoemelyk, en gants ellendig waare,
O! Goedertierne God, en wilt voor my niet spaare,
d'Oneyndige overvloed van uw Genadigheen:
Doet die dog mild aan myn, uyt medely besteen:
Vergroot myn Hert en Ziel, dat ik een grote mate,
Van uwen overvloed, en liefde kan bevate,
Vergeeft myn zonden Heer, en geeft myn uw Gena,
Op dat ik Eeuwiglyk in uwe Liefden sta.
O Heer! uw goedheyd is noyt ledig, en toont kragten,
Aan die met zond belaan, versugten, en versmagten;
Dit geeft myn swakheyd kragt: hoe meer men is verdwaalt,
Hoe men met meerder regt, na Huis en Herberg taalt,
Wie dog ontfermt zig niet de Kranken, en Benauwden,
Komt, komt Samaritaan, al vint gy een verflauwden,
Te meerder toont myn hulp, erbermt uw dog ô Heer!
Die om myn Zonden legt verslagen voor uw neer:
Went uw gesigte af, van my verdorventheede,
Keert uwe kennisse van al myn overtreede,
Siet op uw Schepzel Heer, uw eygen Beeltenis,
Niet op myn zonden, 't welk het beeld des Duyvels is:

Of

Of soo gy daar op siet, wilt my geen Regter weesen,
Ter straf, maar Medicyn, om 't quaden te geneesen:
Ik legge groote God voor uw ter neer gebukt,
Met sulke eerbiedigheid, ontsag, en vrees gedrukt,
Als soo een snoden worm is magtig toe te treeden,
Ik kniele voor den Stroom van uw Barmhertigheeden,
Verwerpt my niet; verheft dien hem voor uw verneert,
Dat my den Satan niet (uw biddende) verheert:
Dat ik geen Schipbreuk ly, dewyl ik uw belyde,
Laat d'Herder over zijn Verloren Schaap verblyde:
Den *Vader zy verheugd*, om zyn Verdorven *Soon*,
Die sig onwaardig kent, door d'aangedanen Hoon:
Werpt d'armen om myn hals, geef my een *Kus* van *Vreede*,
Laat uw *Geregtigheyd* my door mely bekleede,
Laat uw *Barmhertigheyd*, met Eere wederom
Vervullen, dien ik heb ontrooft in Eygendom:
Straft my niet na verdienst, maar helpt my na myn smerte,
Gelyk een Landman meer, neemt 't dorreland ter herte,
Als 't vrugtbaren en kost nog arbeid daar aan spaart,
Of als een Heer die Spys van lieffelijken aard,
Zyn Kranken Dienaar geeft, als al zyn andre Boden:
Niet om zyn waardigheid: maar mits hy 't heeft van
noden;
Gy naamt mijn dikmaals op, door droevige gebeên,
Ach neemt my weder aan, 'k heb weder overtreen,
Gy hebt aan ons geboôn, ons Broeder te vergeven,
Geen eens geen sevenmaal, maar t' *seventigmaal seven*;
't Welk is oneyndelijk, soo dikmaals hy misdoet:
Sult gy Barmhertigen, die niet en zijt als goed,
Niet voortgaan, na uw Leer? wilt gy dat wy Ellendig,
Uw overtreffen in vergevingen Onendig?
Belooft gy niet, wanneer een Sondaar werd beweegt
Tot Boet, gy niet gedenkt het quaad by hem gepleegt:
Soo kom ik vol van hoop, op uw beloften lopen;
Naar uw die wisser zijn, als wy op 't hoogst verhopen;
Gedenk dog niet in Toorn, mijn Ongeregtigheid:
Hoed my, die ligt vervalt ten zy gy my geleid:
En toont Barmhertigheid de grootste der Sondaaren:
Uw Eer vermindert min in 't straffen, als in 't spaaren.

Op aarden ider daad, van uw een weldaad was:
De Blinden ſag het Ligt, den Kreupelen Genas,
Den Doven Hoorden, en den Doden deed gy Leven;
Want uw Barmhertigheid, quam Heelen en Vergeven,
Uw wysheid, mildheid, magt, quam leere, geven; doen,
En zyt gy nu vertraagt, om my ter hulp te ſpoen?
Is nu uw aard veraard, om my Gena te geven
Nu gy ſit heer'lyk ten Genaden Troon verheven:
Verhoort my goeden God, die in Ellende ſucht,
Aanſchouwt myn Siele, dien ontroert is, en bedugt:
Siet hoe ik my voor uw, al bevende verneder,
En ſtort myn droefheid uit, en wagt Genade weder:
Stoot my niet ſchaamroot af: wie heeft 'er ooyt gevleit
Vergeefs aan uw om Trooſt? wien hebt gy ooit ontſeid,
Dien om Genaden riep zal ik dan d'eerſte weeſen?
Of doet gy geen Gena, of hulpe meer na deeſe?
De Vaderen des Wets, vertrouwden op uw Woord,
En daarom hebt gy haar, in het Gebed verhoort.
Zoo veel *Regtvaardigen*, als heden zyn, of waaren,
In *Hemel*, of op *Aard*, uw *Goedigheid* verklaaren;
Vraagt ider door wiens magt dat hy behouwden is?
Door wat Verdienſten hy bequam Vergiffenis?
Zy zullen al te ſaam uitroepen voor den Heere,
Niet ons ô Heer! niet ons! maar uwen Naam zy d'Eere:
Om uwer Waarheids wil, en uw Genadigheen:
Daarom ô goeden God, nadien gy zyt die geen
Die gy waart Eeuwiglyk: en mits ik door *Genaden*,
Geſchapen ben als zy, en zy door haar miſdaden
Uw terrigden als ik, waarom ô Heer! en doet
Gy die Genaden niet aan my? hebt gy uw bloed
Voor allen niet geſtort? is uw verdienſt te gader
Verdeelt? hebt gy voor my geen Seegen meer ô Vader!
Ach Vader Segent my: ik bidde goede God,
Heb ik met haar miſdaan gun my gelijken loth:
Vervult met uw Gena zoo veel ik ben geringer;
Maakt my een ſuiver hert, ſchryft daar in met uw vinger,
De Wetten uwer Liefde, om uws naams wil gehenkt
Aan my de Saligheid, dien uwen naam me brenkt.
Die mijn Geſchapen hebt: ach wilt my niet verderve,
Die

Die gy verloſt hebt Heer, en wilt die niet onterve,
Van uw Barmhertigheid: dien alle Sonden ver
Verdwijnen doet, gelijk de Son de minſte Ster:
Waarom gy menſche waart, Gekruiſt zijt, en Geſtorve,
Wie zal wanhopent zyn? wie zal miſtrouwen dorve?
O Heere Jeſu! zyt Barmhertig over my,
Met die Genaden, en die Liefde waar door gy
De Waereld hebt verloſt van Sonden, en gebreeken,
Laat door mijn boosheid dog uw goedigheid niet ſteeke,
Dat mijn vergryping, uw Barmhertigheid niet ſtuyt:
Bekent in mijn uw werk, en wiſt het mijnen uit:
Wilt bidde ik *goede God*, my door uw kragten trekke,
Geleiden door uw Leer, en door uw Liefde opwekke,
Heft op mijn trage Ziel, die ſluymerende ſuft,
Gy my ſeer Heerlijk hebt Geſchapen met vernuft,
En door 't verloſſen zelf volmaakten uw weldaden,
Neigt mijn begeert tot uw, volmaakt mijn uit Genaden,
Dat ik mag opwaarts ſien uit deſen donk'ren put;
En mijn den Hemel, hier op Aarden koom te nut:
Dat mijn verſtandig Oog, verſtaren in uw klaarheid;
En geen vermaak en ken, als uw volmaakte waarheid.
Hoe goedig tuygt uw woord, dat al wien *eyſt, verkrygt*;
Dat zoo wie *zoekt*, die *vind*: gy tuygt, hoe ſeer gy heigt,
Na Bidders, Soekers, en na Tragters uwer Gaven;
Gy bid dien hong'rig zijn, en dorſtige om te laven:
Gy ſmeekt, om dat men u zal ſmeeken om uw gift,
En geeft ons beter, dan wy eyſten door den drift,
Gelijk *Gods Konink*, niet zijn *Soon* behielt in 't Leven,
Maar hem wierd in de plaats, een *Salomon* gegeven;
Zoo deilt uw wijsheid uit: geeft gy geen Overvloed;
Gy geeft genoegſaamheid: weert gy geen tegenſpoed,
Gy geeft gedult, en ſterkte om lijdſaam leet te dragen,
Gy geeft ons onſen Eyſch, is 't niet naar ons behage,
't Is tot Behoudenis, tot Heil, en Zaligheid:
Daarom ô Heer! ik bid; maar vind mijn onbereid
Te Bidden als 't behoort; 't feilt mijn aan uw genaden,
Trekt mijn begeert, ſoo trek ik vrugt van uw weldaden,
Want deeſe kennis, is het leven van mijn Ziel;
'k Soek mijn verloren ſelfs, in uw die my behiel,

En

En zoek uw, dien ik heb, door 't Sondigen verlore:
Ik vind myn selven, in Ellende door uw Tore,
En zoek uw in den drang van uw Genadigheen,
Daar uw Beloften myn verfekert leeren treen:
Siet Heere ik bidde, en soek uw waarden, en myn selven:
Is 't niet ter Sersteruur, ter Sester, 't is ter *Elven*:
Ik zoek, en vind my zelfs, vol droeve Sonden schuld,
Ik zoek uw die daar voor woud lyden met gedult,
Myn zelven in den prang van jamm'ren; uw in Eere:
Wat hebt gy met myn voor? zal ik den hoop ontbeere,
Van uw Beloftenis? daar is dog geene Wet,
Dan gy uw zelven zyt, dien uw een mate set:
't Is uw onmoogelyk myn hoop te leur te stellen,
Ik ben een Sondaar Heer, myn gangen gaan ter Hellen;
't Welk wel myn hoop verswakt, maar dog een meerder sond,
Is minder als de kragt van uw Gena Verbond:
Is minder als den prys, betaalt voor ons behouwen:
Wy Quedsen ons door groot, maar uw door kleen vertrouwen,
Wy lastren dubbeld, als wy na een quaden daad,
Ook uw Gena misdoen, door twyfelmoedige staat:
Gy wraakt ons bidden niet, nog wyt ons niet uw gaven,
Die sig tot uw begeeft, komt sekerlyk ter haven:
Gy en vergaaft niet slegts, maar stelde uw selfs in schuld:
Wy waaren Schuldenaars, gy hebt ons schuld vervult;
Gy hebt nog meer belooft, als gy nog hebt bedreven,
Nogtans volbrengt gy meer, als gy belooft te geven:
Gy zyt opregt, en vast in 't quyten van uw Woord,
En scheld heel ligtlyk quyt, 't geen dat uw toebehoort,
Gy zyt nogtans zeer mild, uw schulden te betale:
'k Vertrouw uw trouwheid Heer, op dat ik niet zou dwale:
Wat zal myn stomme stem, meer tuygen aan uw Oor?
Door 't overtreden, en door 't Sondigen verloor,
Ik allen hoop, om 't minst van uwe gunst t'erlange,
Maar uw Beloften doen myn eyschen en ontfange:
Door uw Beloften zyt gy schuldig tot Gena,
Ik kan niet rusten voor ik in u *gunste* sta,
Ik ben onwaardig Heer zo waardige weldaden,
Maar d'Hope geeft my moed te treen voor uw Genaden;
Dien *hope* die gy lieft, en ons op 't hoogst beveelt,
Heeft my voor uw met haar *Vrymoedigheid* bedeelt.
De nood zyd dat dit was het eenigst spoor tot Vreede,
Ik heb *Geloofs*, ô Heer! en daarom *spreek* ik heede.

EYNDE.

